T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

ANADOLUHİSARI MEZARLIĞINDAKİ OSMANLI DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Yüksek Lisans Tezi

Şeyda ERKAPLAN

Danışman
Doç. Dr. Recep GÜN

SAMSUN
2023

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

ANADOLUHİSARI MEZARLIĞINDAKİ OSMANLI DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Yüksek Lisans Tezi

Şeyda ERKAPLAN

Danışman

Doç. Dr. Recep GÜN

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Şeyda ERKAPLAN tarafından, **Doç. Dr. Recep GÜN** danışmanlığında hazırlanan **"ANADOLUHİSARI MEZARLIĞINDAKİ OSMANLI DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI"** başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 18.10.2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı **Üniversitesi** **Ana Bilim/Ana Sanat Dalı**	**Sonuç**
Başkan	Prof. Dr. Ahmet ÇAKIR Ondokuz Mayıs Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Prof. Dr. Eyüp NEFES Giresun Üniversitesi Türk-İslam Edebiyatı ve Sanatları Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Recep GÜN Ondokuz Mayıs Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet ☐ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☒

06 /07 / 2023
Şeyda ERKAPLAN

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: ANADOLUHİSARI MEZARLIĞINDAKİ OSMANLI DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 06.07.2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 15

Tek kaynak oranı : % 5 çıkmıştır.

06 /07/ 2023
Doç. Dr. Recep GÜN

ÖZET

ANADOLUHİSARI MEZARLIĞINDAKİ OSMANLI DÖNEMİ MEZAR TAŞLARI

Şeyda ERKAPLAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Ağustos/2023
Danışman: Doç. Dr. Recep GÜN

Mezar taşları, bir milletin varlığını ispat eden ve tapu senetleri gibi işlev gören en önemli taşınabilir tarihi eserler ve belgelerdir. Anadoluhisarı, İstanbul'un tarihi bir semti olarak, Osmanlı İmparatorluğu dönemine ait birçok önemli eseri barındıran bir bölgedir. Bu bölgedeki mezar taşları ise Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihi ve kültürel mirasının ayrılmaz bir parçasını temsil eder.

Bu çalışmada İstanbul/Beykoz'da bulunan Anadoluhisarı Mezarlığında yer alan 163 adet Osmanlı mezar taşı konu edilmiştir. Sözü edilen mezar taşları Osmanlı'nın gelişme dönemi ile son dönemi arasını kapsamaktadır (h.1100-1300). Haziredeki mezar taşı kitabeleri Osmanlıca ve Arapça olarak sülüs, talîk, nesih, tevkî ve rik'a şeklinde yazılmıştır. Mezar taşlarında şahıs bilgisi ve fiziki özelliklerinin belirlenmesinin yanında, özellikle tezyinat bulunan 163 adet mezar taşı ile birlikte yazı, süsleme, teknik, malzeme vb. sanatsal özellikleri üzerinde durulmuştur, kullanılan bezeme çeşitleri, işlenen motifler belirlenmeye çalışılmıştır.

Sanat yönünden dönemin ortak özelliklerini yansıtan mezar taşlarının yer aldığı Anadoluhisarı mezarlığında çoğu yerel halka ait olmakla birlikte Köprülü sülalesine mensup olan ve sülaleye hizmetle görevli kişilerin defnedildiği görülmektedir. Ayrıca bazı mezar taşlarında hiçbir kitabe ve süsleme bulunmazken, Hasan Bey ve Oğlu Arif Bey'in de içinde olduğu sülalesiyle birlikte defnediliği mezarda yatay dikdörtgen bir kitabe bulunmakta; bazı beyefendilerin mezar taşlarında, sosyal statülerinin artması nedeniyle, hanımlarına ait şahidelerin süslü motiflere sahip olduğuna rastlanmaktadır.

Elde edilen bilgiler, Anadoluhisarı Mezarlığı'ndaki Osmanlı Dönemi mezar taşlarının tarih, kültür, sanat ve toplum açısından büyük bir öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu mezar taşları, Osmanlı İmparatorluğu döneminin kültürel, toplumsal değişimlerini yansıtırken, aynı zamanda koruma ve restorasyon gereksinimlerini de belirlemektedir. Bu bulgular, Anadoluhisarı Mezarlığı'nın turistik cazibesini arttırma ve kültürel mirası tanıtma konusunda önemli katkılarda bulunabilir.

Anahtar Sözcükler: Anadoluhisarı, Hisar, Mezar, Mezarlık, Şahide, Kitabe, Süsleme, Tasvir.

ABSTRACT

OTTOMAN PERIOD GRAVESTONES IN ANADOLUHİSARI CEMETERY

Şeyda ERKAPLAN
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Islamic History and Arts
Master, August/2023
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Recep GÜN

Tombstones are the most significant portable historical artifacts and documents that serve as evidence of a nation's existence, akin to land deeds. Anadoluhisarı, as a historical district in Istanbul, is home to numerous important relics from the Ottoman Empire period. The tombstones in this region, in particular, constitute an integral part of the historical and cultural heritage of the Ottoman Empire.

In this study, 163 Ottoman tombstones located in Anadoluhisarı Cemetery in Istanbul/Beykoz were the subject of examination. These tombstones encompass the period between the developmental and final eras of the Ottoman Empire (circa 1100-1300 AH). The inscriptions on the tombstones in the cemetery are written in Ottoman Turkish and Arabic scripts, in styles including sülüs, talîk, nesih, tevkî, and rik'a. The study focuses not only on identifying personal information and physical characteristics found on the tombstones but also delves into the artistic aspects such as inscriptions, ornamentation, techniques, materials, and the determination of various decorative patterns and motifs employed.

In Anadoluhisarı Cemetery, where tombstones reflecting the common artistic features of the period are found, most of them belong to the local population. Additionally, it is observed that individuals from the Köprülü family, who were in service to the family, are buried here. Furthermore, while some tombstones lack inscriptions and ornamentation, in the tomb where Hasan Bey and his son Arif Bey are buried along with their family, a horizontal rectangular inscription is present. In some gentlemen's tombstones, there are elaborate motifs related to their wives, reflecting an increase in their social status.

The gathered information emphasizes the significant historical, cultural, artistic, and societal importance of the Ottoman era tombstones in Anadoluhisarı Cemetery. These tombstones not only reflect the cultural and societal changes of the Ottoman Empire but also help identify the needs for preservation and restoration. These findings can make substantial contributions to enhancing the touristic appeal of Anadoluhisarı Cemetery and promoting its cultural heritage.

Keywords: Anadoluhisarı, Castle, Grave, Cemetery, Witness, Inscription, Ornament, Depiction.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Mezar taşları, bir milletin hakimiyetini gösteren birer kanıttır. Türklerin Anadolu'ya göç etmeleriyle birlikte, hakimiyet kurdukları bölgelerde, sanatsal ve edebi zenginliğe bağlı olarak mezar taşlarını işleyerek anlamlar yüklemişlerdir. Ancak 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren mezar taşları, sanattan uzaklaşarak sadece doğum ve ölüm tarihlerini belirten bir kimlik kazanmıştır.

Ülkemizde mezar taşları konusunda yapılan çalışmalara bakıldığında, geçmişe kıyasla artış olduğu gözlemlenmektedir. Bu artışın sebebi olarak akademik çalışmalardan bahsedilebilir. Bu çalışma ile küçük de olsa sanat tarihi alanına katkıda bulunmayı hedeflemekteyiz. Aynı zamanda yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan mezar taşlarının bu çalışma ile Anadoluhisarı'nın kültürel tarihine ve genel olarak ülkemizde yapılan mezar konulu sanat tarihi çalışmalarına katkı sağlamayı arzuluyoruz.

Tez çalışmam sürecinde fikirlerinden yararlandığım ve özellikle kitabelerin okunuşları ve tezin düzenlenmesi konusunda yardımcı olan tez danışmanım Doç. Dr. Recep GÜN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, çalışmam boyunca her zaman desteklerini esirgemeyen sevgili aileme de teşekkürlerimi iletmek istiyorum.

Şeyda ERKAPLAN

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI ..... **i**
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI ..... **ii**
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI ..... **ii**
ÖZET ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **vii**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **viii**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **xx**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Çalışmanın Konusu, Önemi ve Özgünlüğü 1
1.2. Çalışmanın Sınırı/Kapsamı 1
1.3. Çalışmanın Amacı 2
1.4. Çalışmanın Yöntemi 2
1.5. İlgili Yayınlar ve Araştırmalar 3
1.5.1. Kitaplar 3
1.5.2. Makaleler 4
1.5.3. Tezler 6
2. TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ VE ANADOLUHİSARI MEZARLIĞI. **10**
2.1. Türklerde Mezar Taşı Geleneği 10
2.2. Anadoluhisarı'nın Tarihçesi 15
2.2. Anadoluhisarı Coğrafyası 16
2.4. Anadoluhisarı Demografik Yapısı 17
2.5. Anadoluhisarı Tarihi Yapıları 19
2.5.10. Anadoluhisarı Mezarlığı 19
3. KATALOG **22**
4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA **257**
4.1. Mezar Tipleri 257
4.1.1. Şahideli Toprak Mezarlar 257
4.1.2. Şahideli Üstü Kapaklı Sandukalı Mezarlar 258
4.2. Mezar Taşı Tipleri 258
4.2.1. Erkek Mezar Taşları 258
4.2.1.1. Başucu Şahideleri 259
4.2.1.1.1. Fesler 259
4.2.1.1.1.1. Aziziye Kalıplı Fesler 259
4.2.1.1.1.2. Hamidiye Kalıplı Fesler 259
4.2.1.1.2. Sarıklı Başlıklar 260
4.2.1.1.2.1. Çarpraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk 260
4.2.1.1.2.2. Yatay Dilimli Kısa Başlıklı Kavuk 261
4.2.1.1.2.3. Oval Tipli Sarık 261
4.2.1.1.3. Kavuklu Başlıklar 261
4.2.1.1.4. Silindirik Başlıklar 262
4.2.1.1.5. Üçgen Başlıklar 262
4.2.1.1.6. Başlıklı, Düşey Dikdörtgen Plaka Şeklinde Gövdeli Olanlar 263
4.2.1.2. Ayakucu Şahideleri 263
4.2.1.2.1. Üçgen Alınlıklı Olanlar 263
4.2.1.2.2. Sivri Kemerli Olanlar 264
4.2.1.2.3. Silindirik Formlu Gövdeli Olanlar 264
4.2.2. Kadın Mezar Taşları 264
4.2.2.1. Başucu Şahideleri 265
4.2.2.1.1.Şualı Güneş Olanlar 265

4.2.2.1.2. Hotoz Başlıklı 265
4.2.2.1.3. Üçgen Alınlıklı 265
4.2.2.1.4. Başlıklı Düşey Dikdörtgen Plaka Şeklinde Gövdeli Olanlar 266
4.2.2.1.5. Bitkisel Tepelikli Olanlar 266
4.2.2.1.6. Tepelikli Dalgalı Kenarlı Olanlar 267
4.2.2.1.7. Silindir Olanlar 267
4.2.2.2. Ayakucu Şahideleri 268
4.2.2.2.1. Bitkisel Tepelikli Olanlar 268
4.2.2.2.2. Şualı Güneş Motifli Olanlar 268
4.2.2.2.3.Hotoz Başlıklı Olanlar 268
4.3. Malzeme ve İşleniş 268
4.4. Yazı 269
4.4.1. Yazıların Biçimsel Özellikleri 269
4.4.2. Yazıların Muhtevası 269
4.4.2.1. Başlangıç İfadeleri 270
4.4.2.1.1. Allahın İsimleri (Esma-i Hüsnâ) 270
4.4.2.1.2. Serzeniş İfadeleri 271
4.4.2.1.3. Kelime-i Şehadetle Başlayanlar 271
4.4.2.2. Durum ve Sebep Bildirme 271
4.4.2.3. Dua 275
4.4.2.4. İstek ve Temenni 276
4.4.2.4.1. İnsanlardan İstek 276
4.4.2.5. Nasihat 277
4.4.2.6. Toplumsal Statü İfadeleri 277
4.4.2.7. Aile Adları ve İsimler 279
4.4.2.7.1. Aile Adları 279
4.4.2.7.2. Şahidelerde Geçen İsimler 280
4.4.2.8. Memleket 283
4.4.2.9. Tarih 284
4.5. Süslemede Kullanılan Unsurlar ve Kompozisyon Özellikleri 284
4.5.1. Bitkisel Süslemeler 285
4.5.1.1. Gül 285
4.5.1.2. Akantus Yaprağı 286
4.5.1.3. Lale 286
4.5.1.4. Servi Ağacı 287
4.5.1.5. Hurma Ağacı ve Meyvesi 288
4.5.1.6. Üzüm ve Asma 289
4.5.1.7. Yıldız Çiçeği 289
4.5.1.8. Kırık Dal -S-C Kıvrımı 290
4.5.1.9. Soyut Stilize Bitki Dizeleri 291
4.5.1.10. Girland 291
4.5.2. Nesneli Süslemeler 291
4.5.2.1. Vazo/Kâse 291
4.5.2.2. Kurdele 292
4.5.2.3. Fes 293
4.5.2.4. Ok/Yay 293
4.5.3. Geometrik Süslemeler 293
5. SONUÇ 295
KAYNAKÇA 296
ÖZGEÇMİŞ 299

SİMGELER VE KISALTMALAR

A.hisarı	: Anadoluhisarı
A	: Ayak Taşı
B	: Baş Taşı
BDAGM	: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Ç	: Çocuk Mezar Taşı
Ed.	: Editör
E	: Erkek Mezar Taşı
Foto	: Fotoğraf
H.	: Hicri
K	: Kadın Mezar Taşı
m.	: Metre
Mez.	: Mezarlık
M.	: Miladi Tarih
No	: Numara
OMÜİFD	: Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
R.	: Rumi
cm	: Santimetre
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Beykoz-Anadoluhisarı (Anonim, 2022a)..... 16
Şekil 2.2 Anadoluhisarı Osmanlı Mezarlığı (Anonim, 2022e) 20
Şekil 2.3 Anadoluhisarı Mezarlığı Uydu Görüntüsü……..21
Şekil 3.1 Katalog No 1: Başucu Şahidesi..... 23
Şekil 3.2 Katalog No 1: Başucu Şahidesi Çizimi..... 23
Şekil 3.3 Katalog No 2: Başucu Şahidesi..... 24
Şekil 3.4 Katalog No 2: Başucu Şahidesi Çizimi..... 24
Şekil 3.5 Katalog No 3: Başucu Şahidesi..... 25
Şekil 3.6 Katalog No 3: Başucu Şahidesi Çizimi..... 25
Şekil 3.7 Katalog No 4: Başucu Şahidesi..... 27
Şekil 3.8 Katalog No 4: Başucu Şahidesi Çizimi..... 27
Şekil 3.9 Katalog No 5: Başucu Şahidesi..... 28
Şekil 3.10 Katalog No 5: Başucu Şahidesi Çizimi..... 28
Şekil 3.11 Katalog No 6: Başucu Şahidesi..... 29
Şekil 3.12 Katalog No 6: Başucu Şahidesi Çizimi..... 29
Şekil 3.13 Katalog No 7: Başucu Şahidesi..... 31
Şekil 3.14 Katalog No 7: Başucu Şahidesi Çizimi..... 31
Şekil 3.15 Katalog No 8: Başucu Şahidesi..... 32
Şekil 3.16 Katalog No 8: Başucu Şahidesi Çizimi..... 32
Şekil 3.17 Katalog No 9: Başucu Şahidesi..... 34
Şekil 3.18 Katalog No 9: Başucu Şahidesi Çizimi..... 34
Şekil 3.19 Katalog No 10: Başucu Şahidesi..... 35
Şekil 3.20 Katalog No 10: Başucu Şahidesi Çizimi..... 35
Şekil 3.21 Katalog No 11: Başucu Şahidesi..... 36
Şekil 3.22 Katalog No 11: Başucu Şahidesi Çizimi..... 36
Şekil 3.23 Katalog No 12: Başucu Şahidesi..... 38
Şekil 3.24 Katalog No 12: Başucu Şahidesi Çizimi..... 38
Şekil 3.25 Katalog No 13: Başucu Şahidesi..... 39
Şekil 3.26 Katalog No 13: Başucu Şahidesi Çizimi..... 39
Şekil 3.27 Katalog No 14: Başucu Şahidesi..... 40
Şekil 3.28 Katalog No 14: Başucu Şahidesi Çizimi..... 40
Şekil 3.29 Katalog No 15: Başucu Şahidesi..... 41
Şekil 3.30 Katalog No 15: Başucu Şahidesi Çizimi..... 41
Şekil 3.31 Katalog No 16: Başucu Şahidesi..... 43

Şekil 3.32 Katalog No 16: Başucu Şahidesi Çizimi 43
Şekil 3.33 Katalog No 17: Başucu Şahidesi 44
Şekil 3.34 Katalog No 17: Başucu Şahidesi Çizimi 44
Şekil 3.35 Katalog No 18: Başucu Şahidesi 46
Şekil 3.36 Katalog No 18: Başucu Şahidesi Çizimi 46
Şekil 3.37 Katalog No 19: Başucu Şahidesi 47
Şekil 3.38 Katalog No 19: Başucu Şahidesi Çizimi 47
Şekil 3.39 Katalog No 20: Başucu Şahidesi 48
Şekil 3.40 Katalog No 20: Başucu Şahidesi Çizimi 48
Şekil 3.41 Katalog No 21: Başucu Şahidesi 50
Şekil 3.42 Katalog No 21: Başucu Şahidesi Çizimi 50
Şekil 3.43 Katalog No 22: Başucu Şahidesi 51
Şekil 3.44 Katalog No 22: Başucu Şahidesi Çizimi 51
Şekil 3.45 Katalog No 23: Başucu Şahidesi 52
Şekil 3.46 Katalog No 23: Başucu Şahidesi Çizimi 52
Şekil 3.47 Katalog No 24: Başucu Şahidesi 54
Şekil 3.48 Katalog No 24: Başucu Şahidesi Çizimi 54
Şekil 3.49 Katalog No 25: Başucu Şahidesi 55
Şekil 3.50 Katalog No 25: Başucu Şahidesi Çizimi 55
Şekil 3.51 Katalog No 26: Başucu Şahidesi 56
Şekil 3.52 Katalog No 26: Başucu Şahidesi Çizimi 56
Şekil 3.53 Katalog No 26: Başucu Şahidesi 56
Şekil 3.54 Katalog No 26: Başucu Şahidesi Çizimi 56
Şekil 3.55 Katalog No 27: Başucu Şahidesi 58
Şekil 3.56 Katalog No 27: Başucu Şahidesi Çizimi 58
Şekil 3.57 Katalog No 28: Başucu Şahidesi 59
Şekil 3.58 Katalog No 28: Başucu Şahidesi Çizimi 59
Şekil 3.59 Katalog No 29: Başucu Şahidesi 60
Şekil 3.60 Katalog No 29: Başucu Şahidesi Çizimi 60
Şekil 3.61 Katalog No 30: Başucu Şahidesi 62
Şekil 3.62 Katalog No 30: Başucu Şahidesi Çizimi 62
Şekil 3.63 Katalog No 31: Başucu Şahidesi 64
Şekil 3.64 Katalog No 31: Başucu Şahidesi Çizimi 64
Şekil 3.65 Katalog No 32: Başucu Şahidesi 66
Şekil 3.66 Katalog No 32: Ayakucu Şahidesi 66

Şekil 3.67 Katalog No 32: Başucu Şahidesi Çizimi 66
Şekil 3.68 Katalog No 32: Ayakucu Şahidesi Çizimi 66
Şekil 3.69 Katalog No 33: Başucu Şahidesi 67
Şekil 3.70 Katalog No 33: Başucu Şahidesi Çizimi 67
Şekil 3.71 Katalog No 34: Başucu Şahidesi 69
Şekil 3.72 Katalog No 34: Başucu Şahidesi Çizimi 69
Şekil 3.73 Katalog No 35: Başucu Şahidesi 70
Şekil 3.74 Katalog No 35: Başucu Şahidesi Çizimi 70
Şekil 3.75 Katalog No 36: Başucu Şahidesi 71
Şekil 3.76 Katalog No 36: Başucu Şahidesi Çizimi 71
Şekil 3.77 Katalog No 37: Başucu Şahidesi 73
Şekil 3.78 Katalog No 37: Başucu Şahidesi Çizimi 73
Şekil 3.79 Katalog No 38: Başucu Şahidesi 74
Şekil 3.80 Katalog No 38: Başucu Şahidesi Çizimi 74
Şekil 3.81 Katalog No 39: Başucu Şahidesi 75
Şekil 3.82 Katalog No 39: Başucu Şahidesi Çizimi 75
Şekil 3.83 Katalog No 40: Başucu Şahidesi 77
Şekil 3.84 Katalog No 40: Ayakucu Şahidesi 77
Şekil 3.85 Katalog No 40: Başucu Şahidesi Çizimi 77
Şekil 3.86 Katalog No 40: Ayakucu Şahidesi Çizimi 77
Şekil 3.87 Katalog No 41: Başucu Şahidesi 78
Şekil 3.88 Katalog No 41: Başucu Şahidesi Çizimi 78
Şekil 3.89 Katalog No 42: Başucu Şahidesi 80
Şekil 3.90 Katalog No 42: Başucu Şahidesi Çizimi 80
Şekil 3.91 Katalog No 43: Başucu Şahidesi 81
Şekil 3.92 Katalog No 43: Başucu Şahidesi Çizimi 81
Şekil 3.93 Katalog No 44: Başucu Şahidesi 83
Şekil 3.94 Katalog No 44: Başucu Şahidesi Çizimi 83
Şekil 3.95 Katalog No 45: Başucu Şahidesi 84
Şekil 3.96 Katalog No 45: Başucu Şahidesi Çizimi 84
Şekil 3.97 Katalog No 46: Başucu Şahidesi 86
Şekil 3.98 Katalog No 46: Başucu Şahidesi Çizimi 86
Şekil 3.99 Katalog No 47: Başucu Şahidesi 87
Şekil 3.100 Katalog No 47: Başucu Şahidesi Çizimi 87
Şekil 3.101 Katalog No 48: Başucu Şahidesi 88

Şekil 3.102 Katalog No 48: Başucu Şahidesi Çizimi 88
Şekil 3.103 Katalog No 49: Başucu Şahidesi 90
Şekil 3.104 Katalog No 49: Başucu Şahidesi Çizimi 90
Şekil 3.105 Katalog No 50: Başucu Şahidesi 91
Şekil 3.106 Katalog No 50: Başucu Şahidesi Çizimi 91
Şekil 3.107 Katalog No 51: Başucu Şahidesi 93
Şekil 3.108 Katalog No 51: Başucu Şahidesi Çizimi 93
Şekil 3.109 Katalog No 52: Başucu Şahidesi 94
Şekil 3.110 Katalog No 52: Başucu Şahidesi Çizimi 94
Şekil 3.111 Katalog No 53: Başucu Şahidesi 96
Şekil 3.112 Katalog No 53: Başucu Şahidesi Çizimi 96
Şekil 3.113 Katalog No 54: Başucu Şahidesi 97
Şekil 3.114 Katalog No 54: Başucu Şahidesi Çizimi 97
Şekil 3.115 Katalog No 55: Başucu Şahidesi 98
Şekil 3.116 Katalog No 55: Başucu Şahidesi Çizimi 98
Şekil 3.117 Katalog No 56: Başucu Şahidesi 100
Şekil 3.118 Katalog No 56: Başucu Şahidesi Çizimi 100
Şekil 3.119 Katalog No 57: Başucu Şahidesi 100
Şekil 3.120 Katalog No 57: Başucu Şahidesi Çizimi 100
Şekil 3.121 Katalog No 58: Başucu Şahidesi 101
Şekil 3.122 Katalog No 58: Başucu Şahidesi Çizimi 101
Şekil 3.123 Katalog No 59: Başucu Şahidesi 102
Şekil 3.124 Katalog No 59: Başucu Şahidesi Çizimi 102
Şekil 3.125 Katalog No 60: Başucu Şahidesi 104
Şekil 3.126 Katalog No 60: Başucu Şahidesi Çizimi 104
Şekil 3.127 Katalog No 61: Başucu Şahidesi 105
Şekil 3.128 Katalog No 61: Başucu Şahidesi Çizimi 105
Şekil 3.129 Katalog No 62: Başucu Şahidesi 107
Şekil 3.130 Katalog No 62: Başucu Şahidesi Çizimi 107
Şekil 3.131 Katalog No 63: Başucu Şahidesi 108
Şekil 3.132 Katalog No 63: Başucu Şahidesi Çizimi 108
Şekil 3.133 Katalog No 64: Başucu Şahidesi 109
Şekil 3.134 Katalog No 64: Başucu Şahidesi Çizimi 109
Şekil 3.135 Katalog No 65: Başucu Şahidesi 111
Şekil 3.136 Katalog No 65: Başucu Şahidesi Çizimi 111

Şekil 3.137 Katalog No 66: Başucu Şahidesi..... 112
Şekil 3.138 Katalog No 66: Başucu Şahidesi Çizimi..... 112
Şekil 3.139 Katalog No 67: Başucu Şahidesi..... 113
Şekil 3.140 Katalog No 67: Başucu Şahidesi Çizimi..... 113
Şekil 3.141 Katalog No 68: Başucu Şahidesi..... 114
Şekil 3.142 Katalog No 68: Başucu Şahidesi Çizimi..... 114
Şekil 3.143 Katalog No 69: Başucu Şahidesi..... 116
Şekil 3.144 Katalog No 69: Başucu Şahidesi Çizimi..... 116
Şekil 3.145 Katalog No 70: Başucu Şahidesi..... 118
Şekil 3.146 Katalog No 70: Başucu Şahidesi Çizimi..... 118
Şekil 3.147 Katalog No 71: Başucu Şahidesi..... 119
Şekil 3.148 Katalog No 71: Başucu Şahidesi Çizimi..... 119
Şekil 3.149 Katalog No 72: Başucu Şahidesi..... 120
Şekil 3.150 Katalog No 72: Başucu Şahidesi Çizimi..... 120
Şekil 3.151 Katalog No 73: Başucu Şahidesi..... 122
Şekil 3.152 Katalog No 73: Başucu Şahidesi Çizimi..... 122
Şekil 3.153 Katalog No 74: Başucu Şahidesi..... 123
Şekil 3.154 Katalog No 74: Başucu Şahidesi Çizimi..... 123
Şekil 3.155 Katalog No 75: Başucu Şahidesi..... 124
Şekil 3.156 Katalog No 75: Başucu Şahidesi Çizimi..... 124
Şekil 3.157 Katalog No 76: Başucu Şahidesi..... 126
Şekil 3.158 Katalog No 76: Başucu Şahidesi Çizimi..... 126
Şekil 3.159 Katalog No 77: Başucu Şahidesi..... 127
Şekil 3.160 Katalog No 77: Başucu Şahidesi Çizimi..... 127
Şekil 3.161 Katalog No 78: Başucu Şahidesi..... 129
Şekil 3.162 Katalog No 78: Başucu Şahidesi Çizimi..... 129
Şekil 3.163 Katalog No 79: Başucu Şahidesi..... 131
Şekil 3.164 Katalog No 79: Başucu Şahidesi Çizimi..... 131
Şekil 3.165 Katalog No 80: Başucu Şahidesi..... 132
Şekil 3.166 Katalog No 80: Başucu Şahidesi Çizimi..... 132
Şekil 3.167 Katalog No 81: Başucu Şahidesi..... 135
Şekil 3.168 Katalog No 81: Başucu Şahidesi Çizimi..... 135
Şekil 3.169 Katalog No 82: Başucu Şahidesi..... 137
Şekil 3.170 Katalog No 82: Başucu Şahidesi Çizimi..... 137
Şekil 3.171 Katalog No 83: Başucu Şahidesi..... 138

Şekil 3.172 Katalog No 83: Başucu Şahidesi Çizimi..... 138
Şekil 3.173 Katalog No 84: Başucu Şahidesi..... 140
Şekil 3.174 Katalog No 84: Başucu Şahidesi Çizimi..... 140
Şekil 3.175 Katalog No 85: Başucu Şahidesi……...141
Şekil 3.176 Katalog No 85: Başucu Şahidesi Çizimi..... 141
Şekil 3.177 Katalog No 86: Başucu Şahidesi..... 143
Şekil 3.178 Katalog No 86: Başucu Şahidesi Çizimi..... 143
Şekil 3.179 Katalog No 87: Başucu Şahidesi..... 144
Şekil 3.180 Katalog No 87: Başucu Şahidesi Çizimi..... 144
Şekil 3.181 Katalog No 88: Başucu Şahidesi..... 146
Şekil 3.182 Katalog No 88: Başucu Şahidesi Çizimi..... 146
Şekil 3.183 Katalog No 89: Başucu Şahidesi..... 147
Şekil 3.184 Katalog No 89: Başucu Şahidesi Çizimi..... 147
Şekil 3.185 Katalog No 90: Başucu Şahidesi..... 149
Şekil 3.186 Katalog No 90: Başucu Şahidesi Çizimi..... 149
Şekil 3.187 Katalog No 91: Başucu Şahidesi..... 150
Şekil 3.188 Katalog No 91: Başucu Şahidesi Çizimi..... 150
Şekil 3.189 Katalog No 92: Başucu Şahidesi..... 152
Şekil 3.190 Katalog No 92: Başucu Şahidesi Çizimi..... 152
Şekil 3.191 Katalog No 93: Başucu Şahidesi..... 153
Şekil 3.192 Katalog No 93: Ayakucu Şahidesi..... 153
Şekil 3.193 Katalog No 93: Başucu Şahidesi Çizimi..... 153
Şekil 3.194 Katalog No 93: Ayakucu Şahidesi Çizimi..... 153
Şekil 3.195 Katalog No 94: Başucu Şahidesi..... 155
Şekil 3.196 Katalog No 94: Başucu Şahidesi Çizimi..... 155
Şekil 3.197 Katalog No 95: Başucu Şahidesi..... 157
Şekil 3.198 Katalog No 95: Ayakucu Şahidesi..... 157
Şekil 3.199 Katalog No 95: Başucu Şahidesi Çizimi..... 157
Şekil 3.200 Katalog No 95: Ayakucu Şahidesi Çizimi..... 157
Şekil 3.201 Katalog No 96: Başucu Şahidesi..... 158
Şekil 3.202 Katalog No 96: Başucu Şahidesi Çizimi..... 158
Şekil 3.203 Katalog No 97: Başucu Şahidesi..... 160
Şekil 3.204 Katalog No 97: Başucu Şahidesi Çizimi..... 160
Şekil 3.205 Katalog No 98: Başucu Şahidesi..... 162
Şekil 3.206 Katalog No 98: Başucu Şahidesi Çizimi..... 162

Şekil 3.207 Katalog No 99: Başucu Şahidesi..... 164
Şekil 3.208 Katalog No 99: Başucu Şahidesi Çizimi..... 164
Şekil 3.209 Katalog No 100: Başucu Şahidesi..... 165
Şekil 3.210 Katalog No 100: Başucu Şahidesi Çizimi..... 165
Şekil 3.211 Katalog No 101: Başucu Şahidesi..... 166
Şekil 3.212 Katalog No 101: Başucu Şahidesi Çizimi..... 166
Şekil 3.213 Katalog No 102: Başucu Şahidesi..... 168
Şekil 3.214 Katalog No 102: Ayakucu Şahidesi..... 168
Şekil 3.215 Katalog No 102: Başucu Şahidesi Çizimi..... 168
Şekil 3.216 Katalog No 102: Başucu Şahidesi Çizimi..... 168
Şekil 3.217 Katalog No 103: Başucu Şahidesi..... 169
Şekil 3.218 Katalog No 103: Başucu Şahidesi Çizimi..... 169
Şekil 3.219 Katalog No 104: Başucu Şahidesi..... 171
Şekil 3.220 Katalog No 104: Başucu Şahidesi Çizimi..... 171
Şekil 3.221 Katalog No 105: Başucu Şahidesi..... 173
Şekil 3.222 Katalog No 105: Başucu Şahidesi Çizimi..... 173
Şekil 3.223 Katalog No 106: Başucu Şahidesi..... 174
Şekil 3.224 Katalog No 106: Başucu Şahidesi Çizimi..... 174
Şekil 3.225 Katalog No 107: Başucu Şahidesi..... 175
Şekil 3.226 Katalog No 107: Başucu Şahidesi Çizimi..... 175
Şekil 3.227 Katalog No 108: Başucu Şahidesi..... 177
Şekil 3.228 Katalog No 108: Başucu Şahidesi Çizimi..... 177
Şekil 3.229 Katalog No 109: Başucu Şahidesi..... 178
Şekil 3.230 Katalog No 109: Başucu Şahidesi Çizimi..... 178
Şekil 3.231 Katalog No 110: Başucu Şahidesi..... 180
Şekil 3.232 Katalog No 110: Başucu Şahidesi Çizimi..... 180
Şekil 3.233 Katalog No 111: Başucu Şahidesi..... 181
Şekil 3.234 Katalog No 111: Başucu Şahidesi Çizimi..... 181
Şekil 3.235 Katalog No 112: Başucu Şahidesi..... 182
Şekil 3.236 Katalog No 112: Başucu Şahidesi Çizimi..... 182
Şekil 3.237 Katalog No 113: Başucu Şahidesi..... 184
Şekil 3.238 Katalog No 113: Başucu Şahidesi Çizimi..... 184
Şekil 3.239 Katalog No 114: Başucu Şahidesi..... 185
Şekil 3.240 Katalog No 114: Başucu Şahidesi Çizimi..... 185
Şekil 3.241 Katalog No 115: Başucu Şahidesi..... 187

Şekil 3.242 Katalog No 115: Başucu Şahidesi Çizimi..... 187
Şekil 3.243 Katalog No 116: Başucu Şahidesi..... 188
Şekil 3.244 Katalog No 116: Başucu Şahidesi Çizimi..... 188
Şekil 3.245 Katalog No 117: Başucu Şahidesi..... 189
Şekil 3.246 Katalog No 117: Başucu Şahidesi Çizimi..... 189
Şekil 3.247 Katalog No 118: Başucu Şahidesi..... 191
Şekil 3.248 Katalog No 118: Başucu Şahidesi Çizimi..... 191
Şekil 3.249 Katalog No 119: Başucu Şahidesi..... 193
Şekil 3.250 Katalog No 119: Başucu Şahidesi Çizimi..... 193
Şekil 3.251 Katalog No 120: Başucu Şahidesi..... 194
Şekil 3.252 Katalog No 120: Başucu Şahidesi Çizimi..... 194
Şekil 3.253 Katalog No 121: Başucu Şahidesi..... 196
Şekil 3.254 Katalog No 121: Başucu Şahidesi Çizimi..... 196
Şekil 3.255 Katalog No 122: Başucu Şahidesi..... 197
Şekil 3.256 Katalog No 122: Başucu Şahidesi Çizimi..... 197
Şekil 3.257 Katalog No 123: Başucu Şahidesi..... 199
Şekil 3.258 Katalog No 123: Başucu Şahidesi Çizimi..... 199
Şekil 3.259 Katalog No 124: Başucu Şahidesi..... 200
Şekil 3.260 Katalog No 124: Başucu Şahidesi Çizimi..... 200
Şekil 3.261 Katalog No 125: Başucu Şahidesi..... 202
Şekil 3.262 Katalog No 125: Başucu Şahidesi Çizimi..... 202
Şekil 3.263 Katalog No 126: Başucu Şahidesi..... 203
Şekil 3.264 Katalog No 126: Başucu Şahidesi Çizimi..... 203
Şekil 3.265 Katalog No 127: Başucu Şahidesi..... 204
Şekil 3.266 Katalog No 127: Başucu Şahidesi Çizimi..... 204
Şekil 3.267 Katalog No 128: Başucu Şahidesi..... 205
Şekil 3.268 Katalog No 128: Başucu Şahidesi Çizimi..... 205
Şekil 3.269 Katalog No 129: Başucu Şahidesi ……..…….207
Şekil 3.270 Katalog No 129: Başucu Şahidesi Çizimi..... 207
Şekil 3.271 Katalog No 130: Başucu Şahidesi..... 208
Şekil 3.272 Katalog No 130: Başucu Şahidesi Çizimi..... 208
Şekil 3.273 Katalog No 131: Başucu Şahidesi..... 210
Şekil 3.274 Katalog No 131: Başucu Şahidesi Çizimi..... 210
Şekil 3.275 Katalog No 132: Başucu Şahidesi..... 212
Şekil 3.276 Katalog No 132: Başucu Şahidesi Çizimi..... 212

Şekil 3.277 Katalog No 133: Başucu Şahidesi..... 213
Şekil 3.278 Katalog No 133: Başucu Şahidesi Çizimi..... 213
Şekil 3.279 Katalog No 134: Başucu Şahidesi..... 215
Şekil 3.280 Katalog No 134: Başucu Şahidesi Çizimi..... 215
Şekil 3.281 Katalog No 135: Başucu Şahidesi..... 217
Şekil 3.282 Katalog No 135: Başucu Şahidesi Çizimi..... 217
Şekil 3.283 Katalog No 136: Başucu Şahidesi..... 218
Şekil 3.284 Katalog No 136: Başucu Şahidesi Çizimi..... 218
Şekil 3.285 Katalog No 137: Başucu Şahidesi..... 220
Şekil 3.286 Katalog No 137: Başucu Şahidesi Çizimi..... 220
Şekil 3.287 Katalog No 138: Başucu Şahidesi..... 221
Şekil 3.288 Katalog No 138: Başucu Şahidesi Çizimi..... 221
Şekil 3.289 Katalog No 139: Başucu Şahidesi..... 223
Şekil 3.290 Katalog No 139: Başucu Şahidesi Çizimi…….223
Şekil 3.291 Katalog No 140: Başucu Şahidesi..... 224
Şekil 3.292 Katalog No 140: Başucu Şahidesi Çizimi..... 224
Şekil 3.293 Katalog No 141: Başucu Şahidesi..... 226
Şekil 3.294 Katalog No 141: Başucu Şahidesi Çizimi..... 226
Şekil 3.295 Katalog No 142: Başucu Şahidesi..... 228
Şekil 3.296 Katalog No 142: Başucu Şahidesi Çizimi..... 228
Şekil 3.297 Katalog No 142: Başucu Şahidesi..... 228
Şekil 3.298 Katalog No 142: Başucu Şahidesi Çizimi..... 228
Şekil 3.299 Katalog No 143: Başucu Şahidesi..... 229
Şekil 3.300 Katalog No 143: Başucu Şahidesi Çizimi..... 229
Şekil 3.301 Katalog No 143: Başucu Şahidesi..... 229
Şekil 3.302 Katalog No 143: Başucu Şahidesi Çizimi..... 229
Şekil 3.303 Katalog No 144: Başucu Şahidesi..... 231
Şekil 3.304 Katalog No 144: Başucu Şahidesi Çizimi..... 231
Şekil 3.305 Katalog No 145: Başucu Şahidesi..... 232
Şekil 3.306 Katalog No 145: Başucu Şahidesi Çizimi..... 232
Şekil 3.307 Katalog No 145: Başucu Şahidesi..... 232
Şekil 3.308 Katalog No 145: Başucu Şahidesi Çizimi..... 232
Şekil 3.309 Katalog No 146: Başucu Şahidesi ……..…….234
Şekil 3.310 Katalog No 146: Başucu Şahidesi Çizimi..... 234
Şekil 3.311 Katalog No 146: Başucu Şahidesi..... 234

Şekil 3.312 Katalog No 146: Başucu Şahidesi Çizimi..... 234
Şekil 3.313 Katalog No 147: Başucu Şahidesi..... 235
Şekil 3.314 Katalog No 147: Başucu Şahidesi Çizimi..... 235
Şekil 3.315 Katalog No 148: Başucu Şahidesi..... 236
Şekil 3.316 Katalog No 148: Başucu Şahidesi Çizimi..... 236
Şekil 3.317 Katalog No 149: Başucu Şahidesi..... 238
Şekil 3.318 Katalog No 149: Başucu Şahidesi Çizimi..... 238
Şekil 3.319 Katalog No 150: Başucu Şahidesi..... 239
Şekil 3.320 Katalog No 150: Başucu Şahidesi Çizimi..... 239
Şekil 3.321 Katalog No 151: Başucu Şahidesi..... 240
Şekil 3.322 Katalog No 151: Başucu Şahidesi Çizimi..... 240
Şekil 3.323 Katalog No 152: Başucu Şahidesi..... 242
Şekil 3.324 Katalog No 152: Başucu Şahidesi Çizimi..... 242
Şekil 3.325 Katalog No 153: Başucu Şahidesi..... 243
Şekil 3.326 Katalog No 153: Başucu Şahidesi Çizimi..... 243
Şekil 3.327 Katalog No 154: Başucu Şahidesi..... 244
Şekil 3.328 Katalog No 154: Başucu Şahidesi Çizimi..... 244
Şekil 3.329 Katalog No 155: Başucu Şahidesi..... 245
Şekil 3.330 Katalog No 155: Başucu Şahidesi Çizimi…….245
Şekil 3.331 Katalog No 156: Başucu Şahidesi..... 247
Şekil 3.332 Katalog No 156: Başucu Şahidesi Çizimi..... 247
Şekil 3.333 Katalog No 157: Başucu Şahidesi..... 248
Şekil 3.334 Katalog No 157: Başucu Şahidesi Çizimi..... 248
Şekil 3.335 Katalog No 158: Başucu Şahidesi..... 250
Şekil 3.336 Katalog No 158: Başucu Şahidesi Çizimi..... 250
Şekil 3.337 Katalog No 159: Başucu Şahidesi..... 251
Şekil 3.338 Katalog No 159: Başucu Şahidesi Çizimi..... 251
Şekil 3.339 Katalog No 160: Başucu Şahidesi ……..…….252
Şekil 3.340 Katalog No 160: Başucu Şahidesi Çizimi..... 252
Şekil 3.341 Katalog No 161: Başucu Şahidesi..... 254
Şekil 3.342 Katalog No 161: Başucu Şahidesi Çizimi..... 254
Şekil 3.343 Katalog No 162: Başucu Şahidesi..... 255
Şekil 3.344 Katalog No 162: Başucu Şahidesi Çizimi..... 255
Şekil 3.345 Katalog No 163: Başucu Şahidesi..... 256
Şekil 3.346 Katalog No 163: Başucu Şahidesi Çizimi..... 256

Şekil 4.1 Aziziye Kalıplı Fes 259
Şekil 4.2 Aziziye Kalıplı Fes 259
Şekil 4.3 Hamidiye Kalıplı Fes 260
Şekil 4.4 Hamidiye Kalıplı Fes 260
Şekil 4.5 Çarpraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk 260
Şekil 4.6 Çarpraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk 260
Şekil 4.7 Yatay Dilimli Kısa Başlıklı Sarıklı Kavuk 261
Şekil 4.8 Oval Tipli Sarık 261
Şekil 4.9 Oval Tipli Sarık 261
Şekil 4.10 Kavuklu Başlık 262
Şekil 4.11 Kavuklu Başlık 262
Şekil 4.12 Silindirik Başlık 262
Şekil 4.13 Silindirik Başlık 262
Şekil 4.14 Üçgen Başlık 262
Şekil 4.15 Üçgen Alınlıklı Olanlar 264
Şekil 4.16 Şualı Güneş Olanlar 265
Şekil 4.17 Şualı Güneş Olanlar 265
Şekil 4.18 Hotoz Başlıklı Olanlar 265
Şekil 4.19 Hotoz Başlıklı Olanlar 265
Şekil 4.20 Gül Motifi 285
Şekil 4.21 Akantus Yaprağı 286
Şekil 4.22 Lale 287
Şekil 4.23 Servi Ağacı 288
Şekil 4.24 Hurma Ağacı ve Meyvesi 288
Şekil 4.25 Üzüm ve Asma 289
Şekil 4.26 Yıldız Çiçeği 290
Şekil 4.27 Kıvrık Dal "S"-"C" Kıvrımı 290
Şekil 4.28 Soyut Stilize Bitki Dizeleri 291
Şekil 4.29 Girland 291
Şekil 4.30 Vazo/Kâse 292
Şekil 4.31 Kurdele 293
Şekil 4.32 Fes 293
Şekil 4.33 Ok/Yay 293
Şekil 4.34 Geometrik Süslemeler 294

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Durum ve Sebep Bildirme İfadeleri 271
Tablo 4.2. Dua İfadeleri 275
Tablo 4.3 İnsanlardan İstek İfadeleri 276
Tablo 4.4 Nasihat İfadeleri 277
Tablo 4.5 Toplumsal Statü İfadeleri 277
Tablo 4.6 Aile Adları 279
Tablo 4.7 Mezar Taşlarındaki Erkek ve Kadın İsimleri 280

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu, Önemi ve Özgünlüğü

Tez çalışmamızın konusu, İstanbul ili Beykoz ilçesinde bulunan Anadoluhisarı mezarlığındaki Osmanlı Dönemi mezar taşlarıdır.

Anadoluhisarı, zengin bir malzeme yelpazesine sahip olmakla birlikte, tarihi, sanatsal ve edebi bir vesika olarak pek çok alanda ilgi çekmektedir. Aandoluhisarı, bir edebiyatçı için söz sanatı verilerine, bir hattat için tasarım örneklerine, bir nakkaş için yeni kompoziyonlara, bir tarihçi için tarihî kayıtlara ulaşabilme imkânı sunmaktadır. Anadoluhisarı, özellikle de ulaşamayacağımız bilgilerin tek kaynağı olabilmektedir. Anadoluhisarı'ndaki Osmanlı dönemi mezar taşları, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihî ve kültürel mirasının önemli bir parçasını temsil etmektedir. Bu mezar taşları, Osmanlı toplumunun sosyal, dini ve kültürel yapılarına dair ipuçları sunar. İsimler, unvanlar, semboller ve dekoratif öğeler, toplumun sosyal hiyerarşisini yansıtırken, taş işçiliği ve sanatsal detaylar, dönemin zanaatkârlık ve sanat anlayışını gösterir. Ayrıca, Osmanlı dönemi mezar taşları, tarihi ve sanatsal değerleriyle beraber, korunması gereken önemli kültürel varlıklardır. Bu taşların incelenmesi ve korunması, Osmanlı tarihine ve kültürel kimliğe dair bilgilerin sürdürülebilirliği ve gelecek nesillere aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, Anadoluhisarı mezarlığında bulunan Osmanlı dönemi mezar taşları, tarihî ve sanatsal değerlerinin yanı sıra sanat tarihi açısından da incelenmiştir.

Araştırmalarımızda bahsi geçen mezarlıkta yer alan ve dönemlerinin görsel kayıtlarını oluşturan mezar taşlarıyla ilgili olarak sanat tarihi açısından herhangi bir çalışma yapılmadığı fark edilmiştir. Bu nedenle Anadoluhisarı mezarlığında bulunan Osmanlı dönemi mezar taşlarının incelenmesi ve fiziki şartlardan etkilenmeden önce kayıt altına alınıp sonraki nesillere kazandırılması önem arzetmektedir.

1.2. Çalışmanın Sınırı/Kapsamı

Bu çalışma, Anadoluhisarı mezarlığında yer alan 163 adet Osmanlı Dönemi mezar taşını kapsamaktadır. Bu mezar taşları, İstanbul'un 54. adasında bulunan mezarlıkta yer almaktadır. Batı kısmında II. Bayezıd Han ve ailesine ait kafesli bölümde 70 Osmanlı Dönemi mezar taşı bulunmaktadır. Çalışmamızı kapsayan daha geniş alan ise diğer bölgelerden oluşmaktadır ve içerisinde 163 adet Osmanlı Dönemi mezar taşı bulunmaktadır.

1.3. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, İstanbul Beykoz Anadoluhisarı mezarlığındaki Müslüman Türk mahallesinin tarihi önemini vurgulamak amacıyla, bu mahalledeki tarihi mezar taşlarının görsel kayıtlarını oluşturarak korunmalarını ve gelecek nesillere aktarılmasını hedeflemektedir. Hem doğal etkenlerin hem de insan müdahalelerinin neden olduğu zararlardan muzdarip olan bu mezar taşlarının sayılarının, özelliklerinin ve sanatsal değerlerinin araştırılıp kaydedilmesi ilk amaç olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Anadoluhisarı mahallesinin tarihi önemini daha fazla ortaya çıkararak bölge halkının mezar taşlarının sanatsal değerini fark etmelerini ve korumalarını teşvik etmek de diğer hedefimizdir. Bu çalışma, büyük emeklerle yaratılan bu sanat eserlerinin yok olmasını önlemeyi amaçlamaktadır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Anadolu Yakası Mezarlıklar Müdürlüğü'nden gerekli tüm izinler alınarak çalışmaya başlanmıştır. Saha çalışması, çalışmanın ilk ve en önemli aşamasını oluşturmaktadır. Tespit edilen mezar taşlarının çevresi temizlenerek fotoğrafları çekilmiş ve daha sonra taşların boyutları ölçülmüştür. Ardından, Anadoluhisarı Mezarlığındaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları konulu tez çalışmasında, genel bilgiler elde edilmeye ve literatür taraması yapılmıştır. Mezar, mezarlık ve mezar taşı başlıklarıyla birlikte Anadoluhisarı'yla ilgili kaynaklar incelenmiş ve mezar taşı araştırmalarındaki son gelişmeler ve yöntemler göz önünde bulundurularak çalışmanın kendi metodolojisi belirlenmiştir. Mezar taşlarının çizim işlemi, tarafımızca, VECTORNATOR adlı uygulama kullanılarak yapılmıştır. Hicri veya Rumi tarihlerin Miladi tarihe çevrilmesi için Türk Tarih Kurumu'nun online Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır.[1]

"Anadoluhisarı Mezarlığındaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları" isimli tezimiz giriş, üç bölüm ve sonuç kısımlarından oluşmaktadır. Giriş bölümü, çalışmanın konusu, önemi ve özgünlüğü, kapsamı, amacı, yöntemi, ilgili yayınlar ve araştırmalar hakkında özet bilgiler içermektedir. Birinci bölümde tezimizle alakalı temel kavramlar açıklanıp, Anadoluhisarı'nın tarihi ve coğrafyası hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra Anadoluhisarı'ndaki tarihi yapılar anlatılmış ardından "Anadoluhisarı Mezarlığı" ile ilgili genel bilgiler verilerek bu bölüm

[1] https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/ (12.06.2023)

tamamlanmıştır. İkinci bölümde çoğunluğu 18. ve 19. yy. ait olan 163 mezar taşı yapısı sıralanıp, kataloglanmıştır. Katalog kısmına 163 adet mezar taşı tarihî ve sanatsal değerlerinin yanı sıra sanat tarihi açısından da incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise; söz konusu mezar taşları malzeme, form, başlık, tezyinat, yazı türleri, kitabeleri, malzeme ve işleniş özellikleri bakımından önce kendi aralarında değerlendirilmiş ve ardından diğer bölgelerdeki taşlarla olan benzerlik veya farklılıkları belirtilmeye çalışılmıştır. Çalışmamız sonuç ve kaynakça bölümüyle tamamlanmıştır.

1.5. İlgili Yayınlar ve Araştırmalar

Bu alanda yapılmış çalışmaları, kitaplar, makaleler ve tezler başlıkları halinde sıralamak mümkündür;

1.5.1. Kitaplar

1. Metin Haseki'nin "*Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları*"[2] isimli eserinde Türk mezar taşı geleneği hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.
2. Gül Tunçel'in "*Batı Anadolu Çevresinde Cami Tasvirli Mezar Taşları*"[3] isimli eserinde Manisa, İzmir yöreleri çoğunlukta olmak üzere Batı Anadolu kısmında yer alan cami ve şehir silüetlerinin nakşedildiği mezar taşları ve kitâbelerinden bahsedilmektedir.
3. Hans-Peter Leqeueur'ün "*Hüve'l Baki İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*"[4] adlı eserinde İstanbul'daki Osmanlı mezarlıklarının genel durumlarından bahsedilmektedir.
4. Hüseyin Kutlu'nun "*Kaybolan Medeniyetimiz: Hekimoğlu Ali Paşa Camii Haziresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları*"[5] adlı eseri mezar taşları üzerindeki sembolik ifadelerden ve Hekimoğlu Ali Paşa Camii haziresinde bulunan mezar taşlarından bahsetmektedir.

---

[2] Metin Haseki, *Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları*, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları,1977.
[3] Gül Tunçel, *Batı Anadolu Çevresinde Cami Tasvirli Mezar Taşları*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.
[4] Hans-Peter Leqeueur, *Hüve'l Baki İstanbul'daki Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, Tarih. Vakfı Yurt Yayınları,1997.
[5] Hüseyin Kutlu, *Kaybolan Medeniyetimiz: Hekimoğlu Ali Paşa Camii Haziresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları*, Damla Yayınevi, İstanbul 2005.

5. Ahmed Nezih Galitekin'in "*Beykoz Kitabeleri*"[6] isimli kitap çalışması Anadoluhisarı mezarlığı hakkında fotoğraflar ve kısa açıklamalar içermektedir.
6. Doç.Dr. Recep Gün'ün "*Çarşamba Gökçeli Mezarlığı'ndaki Tarihi Mezar Taşları*"[7] isimli kitabında Samsun İli Çarşamba İlçesi Gökçeli Mezarlığında bulunan mezar taşları incelenmektedir.
7. Prof.Dr. Eyüp Nefes "*İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları*"[8] isimli eserinde Samsun İli İlkadım İlçesinde bulunan Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) mezarlığında bulunan mezar taşlarını incelemiştir.
8. Nidayi Sevim'in "*Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları*"[9] adlı eserinde Eyüp Sultan'ın tarihi, Eyüp El-Ensârî Hazretlerinin hayatı, Eyüp Sultan Camii ve türbesi, Eyüp Sultan Mezarlıklarında medfun ünlü simaların mezar taşları açıklamalarıyla anlatılmaktadır.
9. Prof.Dr. Süleyman Berk'in "*Zamanı Aşan Taşlar*"[10] isimli iki ciltlik çalışması, İstanbul'un Zeytinburnu ilçesinde bulunan çeşitli hazire ve mezarlıklardaki mezar taşlarını konu edinmektedir.
10. Fatih Çavuş'un "*Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları*"[11] adlı eserinde, mezar taşlarının sanatkârane bir şekilde işlenişiyle, Osmanlı'daki sosyal hayatın farklı yönlerinden bahsedilmektedir.
11. Doç.Dr. Emine Güzel'in "*Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*"[12] adlı eseri, 13. ve 20. yüzyılllar arasında Osmanlı mezar taşlarında kullanılan başlık türleri hakkında bilgiler içeren bir çalışmadır.

1.5.2. Makaleler

1. Doç.Dr. Recep Gün'ün "*Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I (Celî Ta'lîk Kitabeli Olanlar)*"[13] isimli makalesinde Samsun ili Çarşamba ilçesi merkezinde bulunan Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Celî Ta'lîk hatla yazılan 18 mezar incelenmiştir.

---

[6] Ahmed Nezih Galitekin, *Beykoz Kitabeleri*, Beykoz Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul, 2008.
[7] Recep Gün, Çarşamba Gökçeli Mezarlığı'ndaki Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
[8] Eyüp Nefes, İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
[9] Nidayi Sevim, Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları, Kitap Dostu Yayınları, İstanbul, 2010.
[10] Süleyman Berk, *Zamanı Aşan Taşlar,* Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2017.
[11] Fatih Çavuş, *Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları,* Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2018.
[12] Emine Güzel, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri,* Çizgi Yayınevi, Konya 2019.
[13] Recep Gün, "*Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I (Celî Ta'lîk Kitabeli Olanlar)*" Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*,* S. 22, 2006, ss. 103-143.

2. Doç.Dr. Recep Gün'ün "*Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I (Celî Sülüs Kitabeli Olanlar)*"[14] isimli makalesinde Samsun ili Çarşamba ilçesi merkezinde bulunan Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Celî Sülüs hatla yazılan 29 mezar incelenmiştir.
3. Barış Sipahi'nin ve Ayten Çetin'in "*1697-1910 Yılları Arasında Osmanlı Kültüründe Muhasebecilerin Mezar Taşlarının Karakteristik Özellikleri*"[15] isimli makalesinde Osmanlı İmparatorluğunda muhasebe mesleğini icra eden Müslüman muhasebecilerin mezar taşlarının karakteristik özelliklerini anlatmaktadır.
4. Doç.Dr. Recep Gün ve Prof.Dr. Eyüp Nefes birlikte hazırladıkları "*Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığındaki Tarihi Mezar Taşları*"[16] isimli makalelerinde, Samsun ili Çarşamba ilçesi Kurdahmetli Köyü mezarlığındaki 13 mezar, kitabeleri, süslemeleri ve kompozisyonları açısından incelemeye tabi tutulmuştur.
5. Prof.Dr. Halit Çal'ın "*Türklerde Mezar-Mezar Taşları*"[17] isimli makalesinde, Türkiye'deki mezar taşlarının genel özellikleri Selçukludan başlayıp Osmanlının sonuna kadar ele alınmıştır.
6. Abdülhamit Tüfekçioğlu'nun ve Oktay Gündoğdu'nun "*Üsküdar-Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları*"[18] isimli makalede Üsküdar Ahmediye Külliyesi Haziresi'nde bulunan 18 ve 19. yüzyıl mezar taşlarının hem ikonografileri hem de üslupları meyve tasvirlerinin nakşedilme gelişim şeması aktarılmaktadır.
7. Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır birlikte hazırladıkları "*Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları*"[19] ve

[14] Recep Gün, *Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-2 (Celî Sülüs Kitabeli Olanlar)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 26-27, Samsun 2008, ss. 117-174.
[15] Barış Sipahi, Ayten Çetin, *1697-1910 Yılları Arasında Osmanlı Kültüründe Muhasebecilerin Mezar Taşlarının Karakteristik Özellikleri*, Muhasebe ve Finansman Dergisi, (48), s.232-241, 2010.
[16] Recep Gün, Eyüp Nefes, *Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığındaki Tarihi Mezar Taşları*, Dinbilimleri Akademik Araştırma Merkezi Dergisi, S. 2, 2011, ss. 135-166.
[17] Halit Çal, *Türklerde Mezar-Mezar Taşları*, Aile Yazıları, S.8, 2015, ss. 295-332.
[18] Abdülhamit Tüfekçioğlu, Oktay Gündoğdu, *Üsküdar- Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları,* Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, s.36, 2016.
[19] Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır, *Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* S. 41, 2017, ss. 37-76.

"*Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları*"[20] isimli makalelerinde Samsun ili Vezirköprü ilçesinin bulunan Osmanlı döneminin 17-18. Yüzyıllarına ve 19-20. yüzyıllarına ait olan mezar taşları incelenmiştir.

8. Doç.Dr. Emine Güzel'in "*Malatya Sancaktar Mezarlığı'ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*"[21] isimli makalesinde Malatya'nın Sancaktar mezarlığındaki 29 mezar taşı ele alınmıştır.
9. Aslı Sağıroğlu Arslan'nın "*Taşlar Konuşur: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili*"[22] adlı makalesinde Orta Asya Türk medeniyetlerinden başlayarak; Cumhuriyet Dönemine kadar Türk mezar taşlarını biçimsel özelliklerini anlatmaktadır.
10. Doç.Dr. Emine Güzel'in "*Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi*"[23] isimli çalışmasında servi ağacı motifinin işlendiği mezar taşları incelenmiştir.

1.5.3. Tezler

1. Saadettin Yeşilbaş'ın "*Hadikatü'l Cevami'ye Göre İstanbul Boğazı Anadolu Yakasında Kalan Bölgedeki Cami ve Mescidler*"[24] isimli tez çalışmasında, Boğaziçinde olan anadolu yakası mahallelerinin içindeki camiiler hakkında değerlendirmeler ele alınmıştır.
2. Doç.Dr. Recep Gün'ün "*Amasya ve Çevresindeki Mimari Eserlerde Yazı Kullanımı*"[25] isimli yüksek lisans tezinde Türklerde yazı çeşitlerinin gelişimi ile Osmanlı ve Selçuklu Dönemine ait eseri barındıran Amasya şehrindeki mimari eserlerin tanıtımı ve kitabelerdeki yazının kullanım aktarılmaktadır.
3. A. Alım Güven Karamürsel'in "*XV. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları (İznik-Bursa-Edirne-İstanbul)*"[26] isimli tez çalışmasında, Osmanlı İmparatorluğuna başkentlik

[20] Recep Gün, Eyüp Nefes, Yılmaz Can, Ahmet Çakır, *Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S. 42, 2017, ss. 45-98.
[21] Emine Güzel, *Malatya Sancaktar Mezarlığı'ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*, *Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi,* S. 10, 2017, ss. 111-143.
[22] Aslı Sağıroğlu Arslan, *Taşlar Konuşur: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili*, Uluslararası Türkçe-Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(3), 2017
[23] Emine Güzel, *Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi*, *1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi*, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 251-281.
[24] Saadettin Yeşilbaş, *Hadikatü'l Cevami'ye Göre İstanbul Boğazı Anadolu Yakasında Kalan Bölgedeki Cami ve Mescidler*, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 1987.
[25] Recep Gün, *Amasya ve Çevresindeki Mimari Eserlerde Yazı Kullanımı*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1993.
[26] A. Alım Güven Karamürsel, *XV. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları (İznik-Bursa-Edirneİstanbul*), İstanbul Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul, 1995.

yapmış olan şehirlerin sanat anlayışlarına göre mezar taşlarının üslüp, şekil ve yazı özellikleri bakımından incelenmiştir.

4. Nazlı Gülgün Elitez'in "*Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri*"[27] adlı yüksek lisans tez çalışmasında İstanbul'da Eyüp, Karacaahmet, Üsküdar, Merkezefendi çevrelerinden toplanan 300 kadar mezar taşı üzerinde inceleme yaparak bitki motifleriyle süsleme hakkında, ağaç kültürünün etkisi ve dini inanışların etkisi anlatılmaktadır.
5. Yusuf Açıkgöz tarafından kaleme alınmış "*Anadoluhisarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları Kitabelerinin Dil İncelemesi*"[28] isimli tez çalışmasında bölgedeki mezar taşların kitabeleri edebi yönden incelenmiştir.
6. Hande Yılmaz tarafından kaleme alınmış "*Anadoluhisarı Sultan II. Bayezıd Han Mezarlığı Mezar Taşları*"[29] isimli tez çalışmasında II. Bayezid 'in ailesine ait olan bölgedeki mezar taşları sanat tarihi açısından ele alınmıştır.
7. Fatma Türker'in "*Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları*"[30] isimli tez çalışmasında, 170 mezar taşı kitabesi, yazı şekilleri, tarihi, kompozisyonu ve mezar tipleri yönünden ele alınmıştır.
8. Sevtap Yılmaz'ın "*Ölüm Olgusu Olarak Türk Mezar Yapılarının Plastik Açıdan Değerlendirilmesi*"[31] adlı yüksek lisans tezi çalışmasında Şamanizm'in Türklere özgü yanlarını anlatırken iki dünya arasında kurulan ilginin göstergesi olan mezar taşlarını da değerlendirmektedir.
9. Emine Güzel'in "*Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*"[32] isimli doktora tezinde mezar taşı başlıkları 13-20. yüzyılları içermekle beraber çoğunluğu 18-19. yüzyıllarını kapsamaktadır.
10. Dilek Bülbül'ün "*Hadim Mezar Taşları*" [33] isimli yüksek lisans tezinde çoğu Geç Osmanlı dönemine tarihlenen Hadim mezar taşları hakkında bahsedilmektedir.

---

[27] Nazlı Gülgün Elitez, Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı Seramik Programı, İstanbul 1996

[28] Yusuf Açıkgöz, Anadoluhisarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarını Dil İncelemesi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul 2007.

[29] Hande Yılmaz, Anadoluhisarı Sultan II. Bayezıd Han Mezarlığı Mezar Taşları, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Sakarya 2009.

[30] Fatma Türker, *Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresindeki Mezar Taşları,* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2011.

[31] Sevtap Yılmaz, Ölüm Olgusu Olarak Türk Mezar Yapılarının Plastik Açıdan Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri 2011.

[32] Emine Güzel, Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Türk İslam Sanatları Bilim Dalı, Isparta 2016.

11. Gülşah Pala'nın "İstanbul Osmanlı Mezar Taşlarında Mimari Öğeler"[34] isimli tezinde İstanbul sınırları içerisinde Osmanlı dönemine ait üzerinde mimari öğeleri barındıran mezar taşları konusunda 1453–1923 tarihleri arasında yer alan mezar taşları araştırılmaktadır.
12. Zehra Kaya'nın "*Şehir ve Medeniyet Etkileşimi Bir Mekansal Çözümleme Örneği: Anadoluhisarı*"[35] adlı yüksek lisans tezinde Anadoluhisarı'nın geçmişiyle bağ kuran bir semt olduğunu ve medeniyet değerlerini bünyesinde barındırma, değerleri besleme ve geleceğe taşıma potansiyeli olan bir yerleşim mekânı olduğunu göstermektedir.
13. Onur Çetin'in "*Osmanlı Mezar Taşları Etrafında Gelişen Kültür, Medeniyet ve İnanç Dünyası Üzerine Bir İnceleme: Eyüp Örneği*"[36] isimli yüksek lisans tezinde İstanbul-Eyüp bölgesinde yer alan Osmanlı mezar taşlarıyla yüksek kültür, düşünüş ve toplumsal yaşayış örnekleri verilerek ecdadın ölüme karşı tutumu, inanç dünyası, insana verdiği değer ve dünya anlayışı ele alınnaktadır.
14. Bircan Kayacan'ın "*18. Ve 19. Yüzyıl Aydın Sufileri ve Sufilerin Mezar Taşları"*[37] Aydın'da ortaya çıkan tarikatlar, bu tarikatların edep ve erkânı, tarikat taçlarının özellikleri, bu tarikatlara intisap eden Aydınlı sufilerin biyografik bilgileri, tarikat mensubu olan sufilerin mezar taşları, edebi şekil ve tezyinatları hakkında bilgi aktarılmaktadır.
15. Zeyneb Hocaoğlu'nun "*Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları*"[38] isimli yüksek lisans tezinde Mihrimah Sultan Camii haziresindeki mezar taşlarının yazı, süsleme, teknik, malzeme vb. sanatsal özellikleri üzerinde durularak kullanılan bezeme çeşitleri, işlenen motiflerden bahsedilmektedir.

---

[33] Dilek Bülbül, *Hadim Mezar Taşları*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 2017.
[34] Gülşah Pala, *İstanbul Osmanlı Mezar Taşlarında Mimari Öğeler*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, İstanbul 2019.
[35] Zehra Kaya, *Şehir ve Medeniyet Etkileşimi Bir Mekansal Çözümleme Örneği: Anadoluhisarı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı, İstanbul 2019.
[36] Onur Çetin, *Osmanlı Mezar Taşları Etrafında Gelişen Kültür, Medeniyet ve İnanç Dünyası Üzerine Bir İnceleme*, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara 2019.
[37] Bircan Kayacan, *18. Ve 19. Yüzyıl Aydın Sufileri ve Sufilerin Mezar Taşları*, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Aydın 2019.
[38] Zeyneb Hocaoğlu, *Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Samsun 2020.

16. Kudret Ateş'in "*İstanbul'daki Osmanlı Dönemi Esnaf Mezar Taşları*"[39] isimli yüksek lisans tezinde İstanbul'un tarihi yarımada ve çevresindeki mezar taşlarının yoğunlukta olduğu Eyüp, Beşiktaş, Kasımpaşa ve Zeytinburnu sınırları içerisinde yer alan camii ve türbe hazireleri ile tarihi mezarlıklar da bulunan esnaf mezar taşlarından bahsetmektedir.
17. Nesrullah Balat'ın "*Erbil Büyük Mezarlık'taki (Kayseriyye) 19. yy. Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*"[40] isimli tez çalışmasında, Erbil Büyük Mezarlık'taki Osmanlı dönemine ait ve 19. yüzyılda yapıldığı tespit edilen 57 mezar taşı; malzeme, tipoloji, süsleme, yazı ve işleniş bakımından incelenmiş ve Anadolu'daki Osmanlı dönemi mezar taşları ile kıyaslaması yapılmıştır.

[39] Kudret Ateş, *İstanbul'daki Osmanlı Dönemi Esnaf Mezar Taşları*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2020.
[40] Nesrullah Balat, *Erbil Büyük Mezarlık'taki (Kayseriyye) 19. yy. Osmanlı Dönemi Mezar Taşları,* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2021.

2. TÜRKLERDE MEZAR TAŞI GELENEĞİ VE ANADOLUHİSARI MEZARLIĞI

Bu bölümde Türklerde mezar taşı geleneği, Anadoluhisarı'nın tarihi, coğrafyası, tarihi yapı ve mezarlıkları hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Türklerde Mezar Taşı Geleneği

Ölünün gömüldüğü toprakla kaplı çukura "mezar" denir. Mezarı ifade etmek için bark, kümbet, kurgan, kabir, sin, makber, gömüt, oba, kereksür, kegür, türbe gibi kelimeler de kullanılmaktadır. Mezar taşları, ölen kişinin ölüm tarihini, kimliğini ve başarılarını kaydeden mezarlara yerleştirilen taşlardır.[41] Türk ülkelerinin cenaze mimarisine ait çeşitli unsurlar ve bu mimariyle ilgili sanat tarihi, Türk topluluklarının ölümle ilgili dini inançlarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu inançlar Proto-Türk zamanlarının kültürlerinde de mevcuttur. Orta ve İç Asya'daki mezar mimarisi çok erken (Neolitik) dönemde başlamıştır.[42] Eski Türklerin cenaze geleneklerine ilişkin ilk kayıtlar MÖ 3. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Çin kaynaklarından edinilen bilgilere göre, eski Türklerin cenaze törenleri; ölüler için yas törenleri, ölüleri gömme, ölüleri yakma, birden fazla ölü gömme, ölüleri mumyalama, eşyalarını ve yiyeceklerini gömme, atma, onları mezarlarının köşesine gömmek, alpin mezarı yanına heykellerini dikmek "sin" ve "balbal" ölülerini bir tabuta koyup ağaca asmak ile ilgili adetleri vardır.[43]

Türklerin ölünün mezardaki yerini belirlemek için toprak veya taşları büyük bir daire şeklinde üst üste yığarak yaptıkları piramit biçimli tümseklere kurgan denir. Eski Türkler arasında bir başka yaygın cenaze töreni uygulaması, merhumun mezarına kendisinin ve katledilen düşmanlarının simgeleyen kabaca yontulmuş taşlar olan "balballar" ve kendilerini temsil eden "sin" dikmekti. Bu mezar heykelleri 8. yüzyıldan 14. yüzyıla kadar devamlılığını sürdürmüş; Moğolistan, Tuva, Güney Altay, Çin Türkistanı, Kazakistan ve Ukrayna bölgelerinde bulunmuştur. 5. yüzyıldan itibaren kurganlarda ve kült merkezlerinde yaygın olarak taş heykeller ve

[41] Metin Haseki, *Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları*, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları,1977.
[41] Aslı Sağıroğlu Arslan, *Taşlar Konuşur: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili*, Uluslararası Türkçe-Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(3), 2017
[42] Ünver Günay ve Harun Güngör, *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dini Tarihi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 1998.
[43] Aslı Sağıroğlu Arslan, *Taşlar Konuşur: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili*, Uluslararası Türkçe-Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(3), 2017.

balballar dikilmiştir. 13. yüzyıldan itibaren ise ahşaptan yapılmış taş heykeller ve balballar da dikilmeye başlanmıştır. Kurgan üzerine veya etrafına "esterlik" olarak adlandırılan kapalı bir kült merkezine, bilindiği üzere biri erkek diğeri kadın olmak üzere iki cenaze figürü dikilmektedir.[44] Kuzey Karadeniz'in uçsuz bucaksız bozkırlarından doğuda Moğolistan'a kadar uzanan geniş bir alanda yer alan binlerce taş heykel ve top, antik ve orta çağ dönemlerinde Türkiye tarihinin en önemli kültür varlığını oluşturmaktadır. Bugün bile Türk toplulukları taş figürleri, kutsal saymakta olup onları taş nine, taş baba, sayma taşı olarak adlandırmaktadır.[45]

Göktürk ölü gömme geleneği de yeni unsurlar içermektedir. Göktürkler döneminde önemli bir mezarlık olan kurganlar, o dönemde yeni bir mimari anlayışla ölenin anısına yapılan mezar külliyeleri olarak inşa edilmiştir. Bunlardan en önemlileri Orhun Nehri kıyısında yer alan Kültigin, Bilge Kağan ve Tonyukuk külliyeleridir. Göktürk devletinde mezar taşı dikme geleneği ölenin heykelini yapmaktı. Erkeklerine de "taş baba" ve kadınlarına "taş nine" denildiği bildirilmektedir. Taş baba ve taş nine mezar figürlerinin yanı sıra Göktürk döneminden kalma "balbal" tabirinden de bahsetmek yerinde olacaktır. Balbal, alplerin, hanların ve hanedanların düşmanlarını öldürdüklerinde diktikleri ve hepsine balbal dikilemeyen amorf (şekilsiz) (bazen ahşap olabilen) mezar taşlarının adıdır. Düşmanların ruhlarını temsil ederler ve öbür dünyada han veya Alpa'ya hizmet etmek için mezarın önüne yerleştirilirler. Bu nedenle Bilge Kağan'ın külliyesi diğerlerinden daha geniştir ve buradaki balbal sırası üç kilometreyi aşmaktadır. İlk zamanlarda balballar taştan yapılsa da 13. yüzyıldan itibaren işlenmesi daha kolay olan ağaçtan yapılmaya başlanmış ve diğer Türk ölü gömme gelenekleriyle birlikte yok olmuştur. [46] Göktürk dönemine ait bedizlerin yanı sıra dikilen anıtların altındaki kaplumbağa kaideleri de dikkat çekici heykellerdir. Kaplumbağa uzun ömürlülüğü ve cenneti, dünyayı ve evreni sembolize eder.[47]

Göktürk dönemine ait mezar heykelleri, taş baba ve taş ninelerin üslup özellikleriyle Uygur dönemine (745-840) kadar devam etmiştir. Orta Asya bozkırlarında bu geleneği sürdüren Uygurlar balbalı dikmeye de devam etmişlerdir.

---

[44] Oktay Belli, *Türklerde Taş Heykel ve Balballar*, Türkler Ansiklopedisi III, ss.910-914.
[45] Oktay Belli, *Kırgızistan'da Taş Balbal ve İnsan Biçimli Heykeller*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2003.
[46] Oktay Belli, *Kırgızistan'da Taş Balbal ve İnsan Biçimli Heykeller*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2003.
[47] Yaşar Çoruhlu, *Erken Devir Türk Sanatının ABC'si,* Kabalcı Yayınevi, s. 87. 1998.

Uygurlar, elinde bardak tutan figürlü mezar taşlarına "bengü taşı" demişlerdir. Bengü taşları Taşpar veya Hakan ve anne babaları adına dikilmiş; çoğunlukla hayvan resimleri ile süslenmiştir. 5-6 metre uzunluğundadır ve taşlarında merhumun bağlı olduğu buda ait damga bulunmaktadır. Mezarlara taş dikme geleneğinin Uygurlar arasında da devam ettiği görülmektedir. Uygur dönemine ait Bengütaş örnekleri Orta Asya'nın Karabalgasun bölgesinde bulunmaktadır.

İslam'ı kabul eden ilk Türk devleti olan Karahanlılar döneminde insanları ölümsüzleştirme ve mezar yapma fikri devam etmiştir. Bu dönemden sonra ilk kez mezar adı verilen cenaze anıtları yapılmaya başlanmıştır. Türbenin anılması fikri İslam anlayışına aykırı olsa da Karahanlılar döneminde çeşitli biçimlerde devam etmiştir. Bu nedenle, İslam öncesi Türk topluluklarında önemli bir kişi, öldürülen ve hizmetkar haline getirilen insanları temsil eden heykeller, ruh veya sembolik formlu (geyik taşları vb.) dikilitaşlar, kabaca insan biçimli veya kalıplanmış toplarla temsil edilirdi. İslâmî devirde ise bu tür heykellerin oyulmuş, kısmen şekil verilmiş mezar taşları formuna dönüştükleri bildirilmektedir. Karahanlı türbeleri Orta ve İç Asya geleneklerini tam olarak yansıtmaktadır.

Göktürk ve Uygur döneminde mezar taşlarının tasarımı, yani İslam öncesi dönemdeki geleneğin devamı olarak İslam sonrası dönemde de özellikle Anadolu'ya yansımıştır. Anadolu Selçuklu döneminde taş baba ve taş nine şeklinde mezar taşları yapılmasa da; yapılandırılmış mezar taşları yapılmıştır. Selçuklu dönemine ait Anadolu'da görülen kabartmalı mezar taşları, Anadolu'nun daha önceki kavimlerine ait kabartmalı mezar taşları ile benzerlikler göstermektedir. Daha sonra Anadolu topraklarında en çok rastlanan heykel ve kabartmalar, bunu taş oymacılığı efsanesiyle anlatmışlardır. Ancak bir süre sonra karşılıklı kültür alışverişinin gerçekleştiği ve iki toplum arasındaki husumet ve karşıtlığın sona erdiği varsayılabilir.[48] Konya İnce Minareli Medrese Taş Eserler Müzesi'ndeki elinde şahin tutan, 13. yüzyıl sonuna ait mezar taşı şahidesi güzel bir örnektir. Bu Selçuklu mezar taşı; taş baba ile Roma steli arasında sentez olmuş bir sanat eseridir. Karahanlılarla başlayan Gazneli ve Büyük Selçuklarla devam eden türbe veya kümbet adı verilen mezar anıtları, Türk mezar mimarisi açısından oldukça önemlidir. 10. yüzyılda, Türklerin İslamiyeti kabulünden sonra Samanoğulları'ndan başlayarak Gazneli,

[48] Tuncer Baykara, *Asya Türk Kültürünün Bir Unsuru Olarak Mezar Taşları,* Vakıf Haftası Kitabı, 1993, ss.127-131.

Karahanlı, Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu ve Beylikler dönemlerinde anıtsal nitelikli gömü yapıları kümbetlerin muhteşem örnekleri ortaya konmuştur. İslamiyet'ten sonraki Asya Türk mimarisinde mezar anıtları kümbet ve türbe olmak üzere iki tiptir. Kümbetler genellikle iki katlı ve konik çatılıdır. Mumyalık adı verilen alt katman, kurganlara benzer şekilde kısmen veya tamamen yer altında kalmaktadır. Kubbeler çoğunlukla poligonal veya silindirik iken, türbeler tek katlı, dikdörtgen ve kubbe benzeri yapılardır. Taş örneklerine nadiren rastlanan önemli anıtlar genellikle tuğladan inşa edilmiş olup, tuğlanın dekoratif unsur olarak kullanıldığı zengin süslemelere de sahiptir. Selçuklu türbe mimarisinin en önemli eseri Sultan Sancar türbesidir. Anadolu Selçuklu dönemine ait türbe anıtlarının bir kısmı çeşitli yapılara bağlı olarak, bir kısmı ise bağımsız olarak inşa edilmiştir. Ahlat, Anadolu Selçuklu mezar anıtlarının bulunduğu ana merkezdir. Ahlat Selçuklu Mezarlığı'nda, mezarlar ve kubbelerin yanı sıra figürlü süslemeler de bulunmaktadır; bu süslemeler bitkisel, geometrik ve sembolik motifler içerir. Kümbetler ve türbelerin yanı sıra, sadece Ahlat'ta Meydanlık Kabristanı'nda görülen 'Akıt' olarak adlandırılan tümülüs tipi mezarlar da bulunmaktadır. Bu mezarlar, toprağın altında kısmen veya tamamen kare, dikdörtgen, sekizgen veya dairevi şekillerde inşa edilmiştir ve iç içe iki veya üç oda içerir. Sağlam olanlar arasında farklı tiplerde tonozlar da bulunmaktadır. Bu tür mezarların tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, kûfi yazılara ve gelişmiş tonoz şekillerine dayalı olarak, 11. yüzyılın sonu veya 13. yüzyıla tarihlenebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, Ahlat Meydanlık Kabristanı'nda şahidesiz lahitlerin yanı sıra, 3,52 metre yüksekliğe ulaşan ve anıtsal bir karaktere sahip olan şahideli lahitler de bulunur. Bu anıt şahideler Orhun anıtları anlayışında ve görünüşündedirler.

Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Dönemi'nde de 1000'e yaklaşan çok değişik ve zengin örneklerle mezar anıtı yaşatılmıştır. Osmanlı mezar taşlarının Selçuklu ve Beyliklerdeki mezar taşlarına göre en belirgin özelliği daha sade, ağır başlı ve formlarının net oluşudur. Selçuklu taç kapılarında görülen ve mezar taşlarına yansıyan karmaşık, kavraması güç, gölge ışık dansı, Osmanlı mezar taşlarında görülmemektedir. Osmanlı mezar taşlarında figüratif elemanlara da rastlanmamaktadır. Buna karşın ölen kişinin kimliğini belirten semboller kullanılmıştır[49]. Anadolu'nun Selçuklu ve Beylikler dönemlerine ait yatay mezarlar,

[49] Metin Haseki, *Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları*, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları 1977, s.45.

Osmanlılar döneminde baş ve ayaklı, üstü kapalı lahit ya da sadece şahitli platformlu mezarlara dönüştürülmüştür. Böylece, sadece Anadolu Selçukluları döneminde bir mezar taşına kabartma olarak insan figürü işlenmiş; Osmanlı döneminde bu uygulama ortadan kalkmış ve yerini mezar taşları ve ayak taşları yani kabaca insan biçiminde tanıma almıştır. Osmanlı mezar taşı ilk bakışta insana benzediğini belli etmektedir. Bacaklar ve kollar pek görünmüyor olsa da boyun ve özellikle başın silüeti çok net bir şekilde görülebilmektedir. Özellikle baş sarık ile kendini belli etmektedir. Burada başlık, mezar başında iz bırakan en detaylı unsurdur. Çünkü Osmanlı döneminin başlığı kişinin hem maddi hem de sosyal statüsü ile büyük benzerlikler oluşturmaktadır. Bu itibarla başın değeri, önemi ve özeni mezar taşının önemine benzerdir. Osmanlı döneminin başlarında Anadolu'da gördüğümüz külah örtülü mezarların yerini (birkaç örnek dışında) kubbeli mezarlar almıştır. Bu dönemde kubbeli hacimler genellikle çinilerle kaplanmıştır. İznik'teki Sarı Saltuk türbesinde olduğu gibi açık kenarlı örnekler de vardır. Erken dönemde, bazen kubbe biçimli mezarlar erken modern olan Osmanlı veya Türk dönemi ile ilişkilendirilir. Ancak daha sonra Osmanlı kimliğini benimsemeye başlamışlardır. Osmanlı mimarisinde çoğunlukla malzemesi taş veya taş-tuğladan olan; dörtgen, çokgen, yuvarlak biçimde olmak üzere hemen her planda türbe inşa edilmiştir. Genellikle medreselerde olduğu gibi külliyelerin bünyesinde yer alan mezar anıtlarının yanı sıra tek başına olanları da vardır. Üzeri veya yanları açık türbeler de zaman zaman tercih edilmişlerdir. Külahlı birkaç örnek dışında örtü çeşidi olarak kubbe söz konusudur. Bu kubbeler bazen çift kanatlı olarak ele alınmıştır. Dikkat çekici bir diğer özellik de türbelerin gömülen kimsenin kişiliğine uygun olarak inşa edilmesi ve süslenmesidir. Bunun tipik bir örneği İstanbul'daki Şehzade Mehmed türbesine görülebilir. Türbelerde kullanılan süslemeler çoğu zaman devrin üsluplarına göre ele alınmış olan çini ve kalem işi tekniklerindedir. Bunun dışında az da olsa taş süslemelere rastlanmaktadır. Tezyinat bazı örnekler dışında genellikle iç mekânda yer almaktadır. Osmanlıların ilk devirlerine ait Bursa, Yeşil Türbe' deki Çelebi Sultan Mehmed' in çini lahdi o devre kadar Osmanlılarda görülmeyen renkli sır tekniğiyle yapılmış, son derece gelişmiş bir çini tekniğini ve bitkisel motiflerin en zengin örneklerini sergilemektedir. Erken Osmanlı döneminden İznik, Bursa, Edirne' de çok sayıda örneklerinin günümüze ulaştığı bu mezar anıtları, Fatih ile İstanbul'da da oluşmaya başlamış ve çoğalmıştır. Bu tezde ele almaya çalışılan Anadolu Hisarı Mezarlığı da bu örneklerin yer aldığı bir Osmanlı mezarlığıdır.

Türk mezar taşları biçimlenişleri ile Orta Asya'dan Anadolu'ya dikkat çeken plastik özelliklere sahiptirler. İslamiyet'in kabul edilmesine kadar Asyatik unsurları mezar taşı geleneklerine de yansıtan, mezar taşlarını heykele dönüştüren Türkler; İslamiyet'in kabulüyle İslam'ın etkisinde kalmışlardır. Ancak Orta Asya'daki geleneklerini tamamıyla terk etmemişler, İslam kültürü ve İslam öncesi geleneklerini sentezleyerek; mezar taşı yapma alanında kendilerine has çözümler üretmişlerdir. Bunun en güzel örnekleri kuşkusuz Osmanlı mezar taşlarıdır. Siluetleri ile stilize insanları andıran Osmanlı şahideleri, 17. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar gerek İstanbul'da gerekse Anadolu'daki mezarlıklarda biçimlenişleri ile dikkat çekmektedirler.

2.2. Anadoluhisarı'nın Tarihçesi

İstanbul'un en eski semtlerinden olan Anadoluhisarı**,** adını Yıldırım Bayezid'in 1393-1395'te inşa ettirdiği kaleden almaktadır.[50] İstanbul Boğazı'nın en önemli savunma noktalarından biridir ve bu nedenle Osmanlı İmparatorluğu döneminde önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Yıldırım Bayezid, Bizans İmparatorluğu'nun sürekli saldırılarına karşı İstanbul Boğazı'nın güneyinde bir Anadolu kalesi yaptırmış ve böylece kaleyi İstanbul Boğazı'nın Boğaz'a düşmemesi için Boğaz'ın en dar noktasına (660 metre) Göksu Deresi'nin aktığı yere yerleştirmiştir. Bizanslılar tarafından Göksu çayının ileri karakolu olarak inşa edilen kale, Karadeniz'e ulaşan su yoluna hakimdir.

Türkler, topraklarının ilk hükümet binası olan Güzelce Hisarı'na ve çevresine büyük önem vermişler ve sahili birbirinden güzel konaklarla süslemişlerdir. II. Murad'ın da bölgeyi çok beğendiği ve ordusuyla Anadoluhisarı'nda karargâh kurduğu bilinmektedir. Bu bölge padişahlar, şehzadeler, devlet adamları, zenginler ve halk arasında sürekli ilgi görmüştür. Sultan Mahmud'un Anadolu Hisarı'nın "Kasr-ı peçe"sinden Anadolu ve Rumelihisarı kalelerinden atılan top mermilerini seyretmeyi sevdiği belirtilmektedir. Anadoluhisarı'nda "yavru kasr" anlamına gelen "kasr-ı peçe"nin yanı sıra Küçüksu'da "Kar-ı Antik Çağ" köşkleri bulunmaktadır.

Cumhuriyet döneminde kalenin ortasından bir yol geçiyordu ve kalıntıları iki ayrı bölüme ayrılmıştı. Anadoluhisarı, günümüzde boğazın turizm açısından en önemli yerlerinden biridir ve turistler tarafından sıklıkla ziyaret edilmektedir. Ancak

[50] Yetkin S.K. (1970) *Türk Mimarisi*, Bilgi Yayınları s.225

Anadoluhisarı'nda adı geçen köşkler halen çok azdır. Anadoluhisarı'nın tarihçesini incelediğimiz bu çalışma, bu önemli semtin Osmanlı dönemi mezar taşları aracılığıyla zengin ve derin bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir. Anadoluhisarı'nın tarihi, bu semtin ve İstanbul'un zengin ve karmaşık tarihini anlama yolunda bir adım daha atmamıza katkı sağlamaktadır.

2.3. Anadoluhisarı Coğrafyası

İstanbul tarihinin en eski semtlerinden biri olan Anadolu Hisarı, İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasında, İstanbul Boğazı'nın batısında, Göksu Deresi'nin güneyinde, Kavacık Mahallesi'nin doğusunda ve Kanlıca arasında bulunan Beykoz'a bağlı bir semttir (Şekil 1). Tarih boyunca Güzelce Hisarı olarak da bilindiğinden kaynaklarda bahsedilmektedir. Burası eskiden Anadoluhisarı Köyü olarak da biliniyordu. Bu bölgede, Sahilde Körfezhisar ve tepede Otağtepe sokakları ve Hisarkale Çıkmazı, Riyaziyeci, Toplarönü, Kanije, Hisar hamamı, Setüstü, İbrahim Bey, Merdivenli Köşk, Pazar, Hisar Camii, Pazarcık, Saka, Muhteşem Çıkmaz, Dolaybağ sokakları yer almaktadır.

Şekil 2.1. Beykoz-Anadolu Hisarı (Anonim, 2022a)

Uzaktan bakıldığında Anadoluhisarı silüetinin odak noktaları; dağ sırtlarından Boğaz'ın yamaçlarına kadar uzanan mis kokulu çamlar, sedirler, yalılar ve Göksu'nun eteğindeki Anadoluhisarı Kalesi, Göksu Vadisi'nde Küçüksu'nun ağzında yapılan Küçüksu Köşkü'dür. Kale gövdesi ve burçları, köşk çatıları, minareler ve Kasır,

İstanbul Boğazı'nın tarihi topografyasıyla bütünleşmiş simgesel öğelerdir. Anadoluhisar çevresinde Boğaziçi kıyısı ve Göksu Ovası gibi iki kısımda estetik odak noktasıdır (Kaya, 2019). Coğrafi konumu, askeri stratejileri, kültürel izleri ve toplumsal etkileşimleriyle Anadoluhisarı, İstanbul'un tarihi ve kültürel mirasının vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu çalışma bölgenin tarihini daha iyi anlamamıza yardımcı olacak önemli bilgiler sunmaktadır.

2.4. Anadoluhisarı Demografik Yapısı

Anadoluhisarı, İstanbul Boğazı'ndaki ilk Osmanlı yerleşim yerlerinden biridir. Alan olarak Anadoluhisarı 17. yüzyıla kadar İstanbul Boğazı'nda sadece Müslümanlara ait bir yerleşim yeriydi. 17. Yüzyılda ise Göksu Deresi mesire alanı olmuştur. O yıllardan itibaren bağları ve bahçeleri ile ün kazanmıştır. Göksu'nun eğlence alanı ve etkinlikleri, Lâle Devri'nden sonra Osmanlı sosyal hayatında etkili bir yer edinmiştir. 18. yüzyıl kaynakları İstanbul Boğazı'nı bostanları, un değirmenleri ve gül bahçeleriyle muhteşem bir yer olarak tanımlar. Boğaziçi'nde Beylerbeyi, Ortaköy, Kandilli, Anadoluhisarı ve Kanlıca gibi alanlar yalıların yapıldığı merkezler olarak bildirilmektedir. 18. yüzyıl İstanbul'unda kelimenin tam anlamıyla banliyöler olmamasına rağmen, mevsimlik eğlencelerin ve sayfiyelerin ortaya çıkışı görülmektedir[51] 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında İstanbul Boğazı'nda yaşayan gayrimüslimler de Boğaziçi'ni gezme ve görme kültürüne ve adetlerine katılmıştır. Tanzimat döneminden sonra gayrimüslimlerin bayramlarını ve özel günlerini kutlamak için Göksu Mesire Yeri Ayazma Mevkii'nde toplandıkları da kaynaklarca bildirilmektedir. 1914 tarihinde Anadoluhisarı'nda beledi olarak temsil edemeyecek kadar küçük bir nüfus olduğu söylenmektedir.[52] 2022 yılı nüfus verilerine göre Anadoluhisarı yüzölçümüne göre belediyenin en az nüfuslu mahallelerinden birisi olmuştur[53] 1916 yılı etnik verilerine göre 18. yüzyılın başında Anadoluhisarı demografik yapısı aşağıdaki gibidir;

- Toplam nüfus 19458,
- 12529 Müslüman,
- 2046 Rum,

[51] Seyit Ali Kahraman ve Yücel Dağlı, Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul, 1.Cilt 1.Kitap ve 2.Kitap, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2011.
[52] İlber Ortaylı, *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880),* Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1977.
[53] https://www.nufusune.com/beykoz-ilce-nufusu-istanbul (12.06.2023)

- 654 Ermeni,
- 543 Yahudi,
- 628 diğer milletlerden nüfus bulunmaktadır.

Bu dönemde Anadoluhisarı, Boğaziçi'nin kuzeyindeki diğer kasabalar gibi Kastamonu Sancağı'na bağlıydı. Anadoluhisarı 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanun Hükmünde Kararnamesi ile İstanbul'un 20 belediyesinden biri olmuştur. İdari olarak uzun yıllar özerk kalmış, belediye ve köy statüsü hâkim olmuştur. Üsküdar'a kara bağlantısı zayıf olan Hisar, ihtiyaçlarını çoğunlukla köy ve yakın çevresinden karşılayan "kompakt" bir yapıya sahiptir.[54]

Bölgenin Üsküdar kadılığına bağlı olduğunu iddia eden Evliya Çelebi, Anadoluhisarı olarak dağlardaki bağlarının güzelliğiyle ünlü Kocaeli sancağına bağlı bir yeri de anlatmaktadır. Deftardar Halıcızade Mustafa Paşa, Hoca Çelebi ve Kaftancı Ali Çelebi, Emir Paşa'nın sarayları ile Bahai Efendi'nin ince çinili konağının kendine has üslubundan söz ettiği şehrin bu kısmı, bazı batılı yazarlara göre, Bizans döneminde yerleşim yeri olmuştur. Yine Evliya Çeleb'e göre 17. yüzyılda 1080 ev, 7 okul, 20 dükkân, birkaç cami ve çok zengin konak ve malikanelerin olduğu ve kasabada bir tek Hristiyanın bulunmadığı söylenmektedir. Kale çevresinde küçük bir yerleşim yeri olarak ortaya çıkan Anadoluhisarı, bölgesel gelişiminin en önemli aşamalarını 1950'li ve 1980'li yıllarda yaşamıştır. İstanbul'un fethinden sonra Anadolu Hisarı'nın askeri önemi azalmış ve bir garnizon mahallesinden yerleşim merkezine dönüşmüştür. 18. ve 19. yüzyıllarda özellikle kurulmasına neden olan kale nedeniyle bir garnizon yerleşimi olan Kağıthane'nin Osmanlılar döneminde sayfiye niteliğini kaybetmesinden sonra İstanbul'un en önemli yazlık destinasyonlarından biri olmuştur. Yahya Kemal Beyatlı, 15. yüzyıldan beri Müslüman ahalisinin meskeni olan bu şirin köşeyi "Hisar'da Bir Gezinti" adlı yazısında şöyle anlatır: "Anadoluhisarı'nda bir gün geçiren, Türk ruhunu iyice tanır."[55]

İlerleyen zamanlarda Anadoluhisarı'ndan ve civarından insanların ekonomik ve sosyal nedenlerle evlerini satarak ayrıldıkları da bildirilmektedir. Bu şekilde değişen demografik yapı Hisarlıları rahatsız etmiştir. Kalabalık ve ulaşım sıkıntısı derken 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı sonunda Amerika ve dünyanın Türkiye'ye

[54] Zehra Kaya, *Şehir ve Medeniyet Etkileşimi Bir Mekansal Çözümleme Örneği: Anadoluhisarı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı, İstanbul 2019.
[55] Abide Doğan, *Yahya Kemal'in İstanbul'u,* Türkiyat Araştırmaları, s.180.

uyguladığı ambargo hayat pahalılığını artırmış ve 1980'den sonra köşk ve yalıların satışı daha da hızlanmıştır.[56] Boğaziçi köylerinde Hristiyan vatandaşlar da yaşamaktadır. Kuzguncuk, Çengelköy, Anadoluhisarı özellikle Rumların sonra da Ermenilerin bulundukları semtlerden olmuştur. Ancak Anadoluhisarı'nda çok rum yoktur ve az da olsa Süryani nüfusu bulunmuştur. Bu semtin tarihi mezar taşları, burada yaşamış ve bu bölgelerde yaşamın izlerini bırakmış olan insanların hikayelerini anlatır. Bu mezar taşları sayesinde Anadoluhisarı'nın geçmişteki nüfusu hakkında önemli bilgilere ulaşılmaktadır.

2.5. Anadoluhisarı Tarihi Yapıları

Anadoluhisarı'nın zengin tarihi ve kültürel mirası, çeştli tarihi yapıları içermektedir. Anadoluhisarı Kalesi, Boğaziçi'nin Asya yakasında yer alır ve Osmanlı İmparatorluğu döneminde stratejik bir rol oynamıştır. Göksu Deresi, bu semtin doğal güzelliklerinden biridir ve çevresi piknikçişler ve doğaseverler için popüler bir destinasyondur. Küçüksu Mesiresi ise tarihi bir park olarak ziyaretçilere açılmıştır ve özellikle yaz aylarında keyifli bir mola noktasıdır. Küçüksu Kasrı ve çeşmesi, zarif Osmanlı dönemi mimarisiyle bilinirken, Hasan Baba Türbesi tarihi bir dini yapı olarak ön plana çıkar. Anadoluhisarı'nda bulunan Osmanlı çeşmeleri, dönemin su htiyacını karşılayan önemli yapılar arasında yer alır. Mihrişah Sultan Camii ve Peksimetçi Salih Ağa Camii semtin dini mirasını temsil ederken, Anadoluhisarı Namazgâhı ve Muhaşşi Sinan Mescidi, ibadet ve toplumsal etkileşim noktalarıdır. Ayrıca Fatih Camii, Anadoluhisarı Camii, Yenice Kale Cami gibi dini yapılar, bu semtin kültürel çeşitliliğini yansıtırken, Anadoluhisarı iskelesi ve Amcazade Yalısı, semtin tarihi dokusunu zenginleştiren diğer önemli yapılar arasında yer almaktadır. Bu yapılar Anadoluhisarı'nın tarihi ve kültürel mirasının önemli bir parçasını oluşturur.

2.5.1. Anadoluhisarı Mezarlığı

İstanbul ili Beykoz ilçesinin Anadoluhisarı mahallesinde bulunan bir Müslüman mezarlığıdır. Osmanlı Padişahı I. Bayezid tarafından yaptırılmıştır. Üç dönümlük araziye kurulmuş olup, İstanbul'daki en eski Müslüman mezarlığıdır. Yıldırım Beyazıd devrinde Anadoluhisarı'nda açılan iki mezarlıktaki Osmanlı kabirleri tahrip edilmiş, bazı tarihi taşlar çalındı ve her yeri ot kaplamıştır. Osmanlı

[56] Oğuz Karakartal, *Ağabey Hisar Anadoluhisarı*, Heyamola Yayınları, 2009.

Devleti'nin ilk İstanbul kuşatmasını Yıldırım Beyazıd yapmıştır. Kendini Doğu Roma İmparatoru ilan eden Manuel'den İstanbul'u almak için 1391 yılında harekete geçen Yıldırım Beyazıd, Macarların desteğe gelmesiyle kuşatmayı kaldırmıştır. Güzelce Hisarı olarak bilinen Anadoluhisarı'nı yaptırarak 1395 yılında İstanbul'u tekrar kuşatan Beyazıd, bu kez Haçlı Ordusu'nun hareketiyle kuşatmayı kaldırmıştır. Yıldırım Beyazıd, kuşatmalar sırasında şehit olanlar ve hayatını kaybeden Osmanlı devleti yöneticileri için 1393 ve 1396 yılları arasında iki mezarlık yaptırmıştır. Mezarlıklara yapılan bakım çalışmalarının en son 1993 yılında olduğu bildirilmektedir.

Anadoluhisarı'nda 625 yıl önce yaptırılan iki mezarlığın şimdiki hali ise tarihe karşı yapılan saygısızlığı kanıtlamaktadır. Cami Sokak'ta bulunan, üç dönüm arazi üzerine kurulu mezarlıktaki tüm mezarların tahrip edildiği görülmektedir. Mezar taşının üzerindeki şekil, ait olduğu kişinin mesleği ve sosyal konumu hakkında bilgi vermektedir. Yatan kişinin yeniçeri, defterdar, kadı, serasker, kazasker, beylerbeyi ya da sancak beyi olduğunu gösteren mezar taşlarının yerlerde olduğu görülürken pek çoğunun çalındığı ve yıllardır kaderine terk edildiği belirtilmektedir. Anadoluhisarı'nda 40 yıl muhtarlık yapan Nazmiye Korkmazlar öncülüğünde çevrede yaşayanların desteğiyle bakımı yaptırılan mezarlığın ormanı andıran görüntüsü dikkat çekmektedir (Şekil 2.2.).

Şekil 2.2. Anadoluhisarı Osmanlı Mezarlığı (Anonim, 2022e)

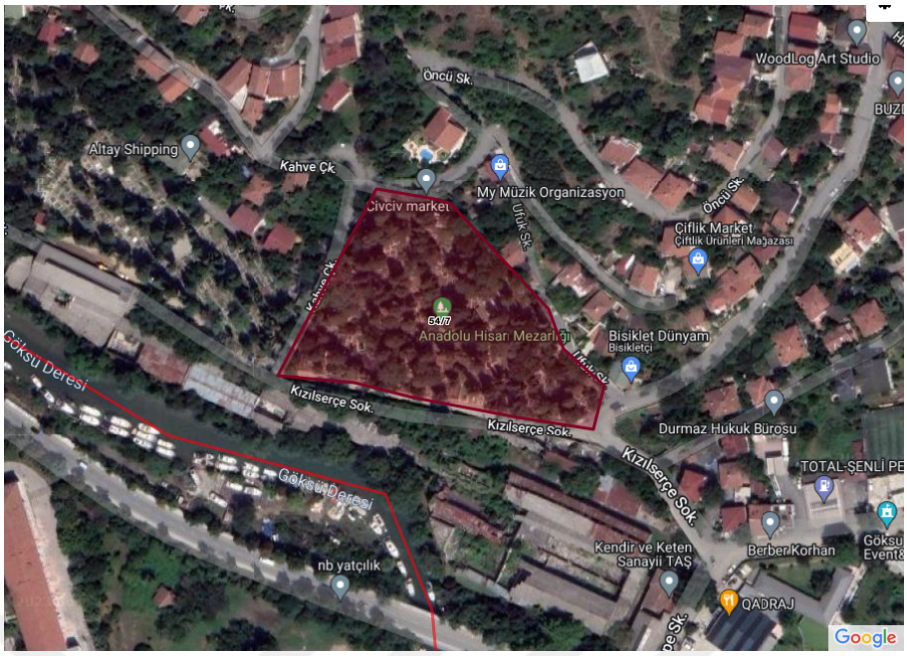

Şekil 2.3. Anadoluhisarı Mezarlığı Uydu Görüntüsü

Anadolu Hisarı mezarlığı 54 ada 7 parselde bulunmaktadır[57]. Anadolu Hisarı Turizm Kalkındırma Derneği Başkanı Mustafa Babuz: "Burası İstanbul'un en eski Müslüman mezarlığı. Yıldırım Beyazıd tarafından yaptırıldığı için çok önemli. Osmanlı'nın imparatorluk yolunda hızla ilerlediği günlerde yapılan 630 yıllık ecdad yadigarı. Ama yıllardır kaderine terk edildi. Bitki örtüsü mezarlığı tamamen kapladı. El değmemiş bir orman gibi görünüyor. En önemlisi, önemli kişileri simgeleyen mezar taşları çalındı. Korumasız bırakılan ve kolayca tahrip edilen mezarlıktaki mezar taşları geceleri götürüldü. Ağır olanları kaldıramadıkları için yerlere attılar ya da kırdılar. Mahallede yaşayanlar olarak biz elimizden geldiğince sahip çıkıyoruz ama define arayanlar ya da taşları satarak para kazanmak isteyenlerin talanına dur diyemiyoruz. Kültür turizmi için önemli bir fırsatken hiçbir yönetim sahip çıkmıyor." Şeklinde görüş bildirirken, yeni muhtar Güzin Merve ise "Birinde 100, diğerinde 150 Osmanlı büyüğü yatıyor. Hepsinin önemli şahsiyetler olduğunu biliyoruz. Yıllar içinde kaderine terk edildi ve sahipsiz bırakıldı. Temizlenmesi, taşların onarılması, kimlerin yattığının envanterinin çıkarılması ve tarihe kazandırılması lazım." Şeklinde görüş bildirmiştir. Anadolu Hisarı Mezarlığı'na defnedilen büyüklerimiz aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

Direktör Ali Bey, Fecri Ebcioğlu, Feza Gürsey, Halit Recep Arman, Mehmet Ali Birand, Suha Gürsey, Yavuz Çetin, Nedim Yüney.

[57] https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/idari/148134/54/7/1688582437262

3. KATALOG

Bu bölümde Anadoluhisarı Mezarlığı'ndaki Osmanlı dönemine ait 163 adet mezar taşı; şâhide tipolojileri, kitabeleri ve süsleme unsurları kronolojik olarak incelenecektir.

Katalog No: 1

Kimliği: Fatıma Hanım

Şekil No: 3.1, 3.2

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Tepelik bulunmamaktadır. Girinti ve çıkıntılar mevcuttur. Düşey dikdörtgen gövdelidir.

Sene: 1100 / 1688-89

Ölçüleri: 85x30x4 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Başucu şâhidesinin ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma kalın kartuşlarla belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ol nihâlin ömrü olur hâtime	١- اول نهالك عمرى اولر خاتمه
2- hasret-i mâder ile kaldı Fâtıma	٢- حسرت مادر ايله قالدى فاطمه
3- her ki kim gelür kabrine nazar eylese	٣ - هركه كيم گلور قبرينه نظر ايلسه
4- cân-ı gönülden okuya bir Fâtiha	٤-جان كوگلدن اوقويه بر فاتحه
5-Sene 1100	٥- سنة ١١٠٠

Şekil 3.1.

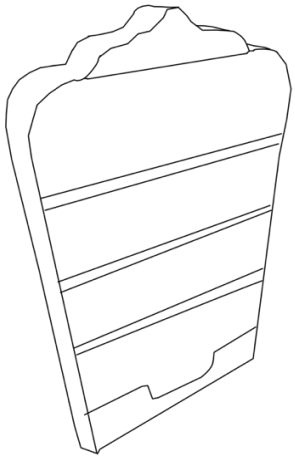

Şekil 3.2.

Genel Durumu: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarı, düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Tepelik ise oval girinti-çıkıntılı olup sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, Kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin üzerinde tepelik bulunmamaktadır. Gövdenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olup, herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Kitabenin satır araları kabartma kalın çizgilerle bölümlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümleri kartuş içerisindedir. Şahidenin arka kısmı süslemesizdir.

Katalog No: 2
Kimliği: Zeyneb Hanım
Şekil No: 3.3, 3.4
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Sivri kemerli alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1115 / M. 1703/04
Ölçüleri: 100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabeyine kabartma ince düz kartuşlarla belirlenmiştir. Kubbe tepeliklidir ve oval daralan gövde formlu şahidede yazılar kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1- Fâtiha	١-فاتحه
2- Abdi Paşa kızı Zeyneb Hanım ol hûr-i sirişt	٢-عبدی پاشا قیزی زینب خانم اول حور سیرشت
3- terk edüb dâr-ı fenâyı eyledi azm-i behişt	٣-ترک ادوب دار فنایی ایلدی عظم بهشت
4- ayn-i âlem ağladı düşdü çü fevti târihi	٤-عین عالم آغلادی دوشدو چو فوتی تاریخی
5- pist u câ mermer yaşına hem hod oldular levha nüvişt	٥-پست و جا مرمر یاشینا هم هود اولدولار لوحه نویشت
6- Sene 1115	٦-سنه ١١١٥

Şekil 3.3.

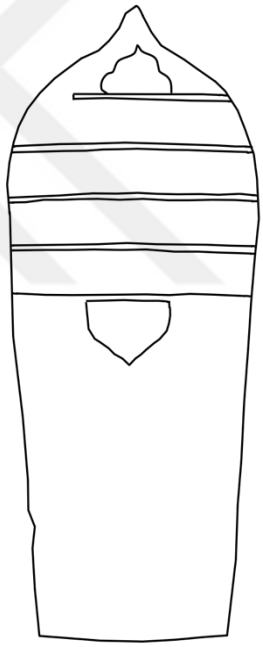

Şekil 3.4.

Genel Durumu: Yalnızca baş şahidesi bulunmaktadır. Sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sivri kemer alınlık ve silme.

Kompozisyon: Sivri kemer alınlıklı şahidenin ön yüzünde kartuşlar yazıyla doludur. Kitabe kabartma düz kartuşlarla bölümlendirilmiştir. Kitabe metniyle başlığı birbirinden ayıran iç bükey bir silme bulunmaktadır.

Katalog No: 3

Kimliği: Berber Hacı Ali Bey

Şekil No: 3.5, 3.6

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Paşa sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1117 / M. 1705/06

Ölçüleri: 108x30x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabe yine kabartma ince düz kartuşlarla belirlenmiştir. Paşa sarıklı kavuk başlıklıdır ve düşey dikdörtgen gövde formlu şahidede yazılar kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Derdine dermân bulmayan	١– دردينه درمان بولمايان
2- merhûm Berber Hacı Ali	٢– مرحوم بربر حاجى على
3- rûhuna Fâtiha	٣–روحينه فاتحه
4- Sene 1117	٤– سنه ١١١٧

Şekil 3.5.

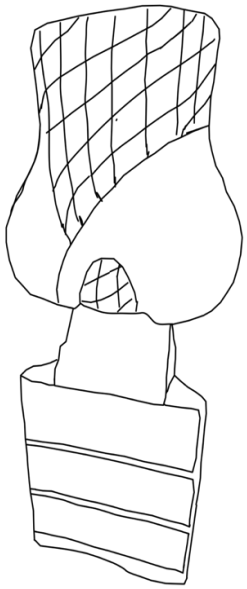

Şekil 3.6.

Genel Durumu: Düşey dikdörtgen gövdeli şahideye sahip erkek mezarının yalnızca baş şahidesi bulunmaktadır. Günümüzdeki durumu sağlam ancak sene kısmı toprağın altında kalmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Paşa kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli başucu şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde, oval tipli tepede paşa sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Başucu şahidesinin ön yüzü kitabe ile kaplandığından başka bezeme yoktur. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Başucu şahidesinin arka yüzünde süsleme yoktur.

Katalog No:	4
Kimliği:	Ayşe Hatun
Şekil No:	3.7, 3.8
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	Fi Gurre-i Rebiülevvel sene 1120 / M. 21.05.1708
Ölçüleri:	100x20x3 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiştir. Üçgen başlıklıdır ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Hayyu'l-Bâkî	١-هو الحي الباقي
2- El-merhumetü’l-mağfüre	٢-المرحومة المغفورة
3- el-muhtâc ilâ rahmet-i Rabbiha	٣-المحتاجه إلى رحمة ربها
4- Hatib Mustafa Efendi kerimesi	٤-خطيب مصطفى أفندي كريمه سي
5- Ayşe Hatun rühiçün	٥-عائشه خاتون روحيجون
6- Fi Gurre-i Rebiülevvel sene 1120	٦-في غرهء ربيع الأول سنة ١١٢٠

Şekil 3.7.

Şekil 3.8.

Genel Durumu: Şahide taş malzemeden yapılmış olup sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen tepelik ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarında gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi üçgen tepeliklidir. Şahidenin ön yüzü kitabe ile kaplanmış olduğundan başka süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 5

Kimliği: Ahmed

Şekil No: 3.9, 3.10

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Silindir boyunlu ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1129 / 1716-17

Ölçüleri: 122x40x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiştir. Başlıksızdır ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Kitabesi şöyledir:

1-Altı yaşında nâ-murad	١- التی یاشنده نا مراد
2-vefât eden	٢- وفات ایدن
3- merhûm	٣- مرحوم
4-Ahmed rû-	٤- أحمد روح
5- huna Fâtiha	٥- نه فاتحه
6- Sene 1129	٦-سنه ١١٢٩

Şekil 3.9. Şekil 3.10.

Genel Tanım: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi tepeliği kırıktır ve mevcut değildir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silindirik boyun ve dikdörtgen düşey gövde

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen bir gövdeye sahip olan başucu şahidesinin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Ön yüzünün kitabeyle kaplı olan gövdesinde herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 6

Kimliği: Abdullah Eefndi

Şekil No: 3.11, 3.12

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Örfi destarlı kavuk başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde

Sene: 1135 / 1722-1723

Ölçüleri: 105x30x7 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiştir. Örfi destarlı kavuk başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar oval kartuş içerisindedir. İlk kartuşun içinde çiçek motifi işlenmiştir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hemdem-i hüsn-i sadâ göcdü Müezzinzâdemiz	١–همدم حسن صدا گوچدی مؤذنزادمز
2- var mı hayy a’le ssalâ âlemde ana hem-zebân	٢–وار می حی علی الصلا عالمده اکه هم زبان
3- fevtine îzar eder bir mısra’ târih okur	٣–فوتینه ایزار ادر بر مصرع تاریخ اوقور
4- vâye-i hâl ola Abdullah Efendi’ye ezan	٤–وایه حال اولا عبدالله افندیه اذان
5- Sene 1135	٥–سنه ١١٣٥

Şekil 3.11.

Şekil 3.12.

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan örfi destarlı kavuk başlıklı erkek mezarında başucu şahidesi başlığı günümüzde kırık bir şekilde sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Örfi destarlı kavuk, çiçek motifi, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Mermer malzemeden yapılmış olan ve dikdörtgen kesim mermer üzerine oturtulan başucu şâhidesinin oval silme bölümleri ve stilize bir çiçek motifi ile tasvir edilmiştir. Tepeliği örfi destarlı kavuktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 7

Kimliği: Fatma Hasnâ Hanım

Şekil No: 3.13, 3.14

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 27 Rebiulûlâ sene 1137 / 14.12.1724

Ölçüleri: 130x40x5 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar oval kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١–هو الباقي
2-Anadoluhisarı eşrâfından Subaşı	٢–أناطولى حصارى اشرافندن صوباشى
3-Ömer Ağa merhûmun	٣–عمر آغا مرحومك
4-kerîmesi ve reşâdetlü şeyh	٤–كريمه سى ورشادتلو شيخ
5-Tal'atî Efendi'nin	٥–طلعتى افندىنك
6-hemşîresi Fatma Hasnâ	٦–همشيره سى فاطمه حسنا
7-Hanım rûhiçün Fâtiha	٧–خانم روحيجون فاتحه
8- 27 Rebiulûlâ sene 1137	٨– ٢٧ ربيع الاولى سنه ١١٣٧

Şekil 3.13.

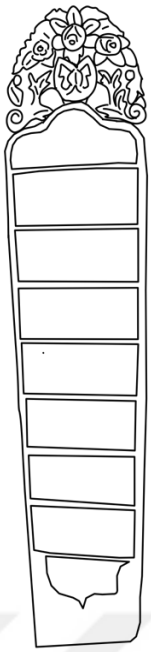

Şekil 3.14.

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan başucu taşı sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak, gül, sepet, çiçek, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarında şahide gövdesi düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Başlık ise süslemeli motiflidir. Gövdenin üzerinde içerisinde üç adet gül bulunan bir sepet mevcuttur. Sepet motifinin çevresinde yapraklar bulunmaktadır. Kitabenin satır araları düz ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha bölümü kartuş içerisindedir.

Katalog No: 8
Kimliği: İsmihân Kadın
Şekil No: 3.15, 3.16
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı plaka formlu ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 1155 / 1742-43
Ölçüleri: 80x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır.

Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih bölümü kartuşun içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Çorbacı Veli

2- Ağa'nın kızı veremden

3- gitdi merhûme İsmihân

4- Kadın rûhuna Fâtiha Sene 1155

١-چورباجی ولی

٢-آغا نك قیزی ورمدن

٣-گتدی مرحومه اسمهان

٤. قادن روحنه فاتحه سنه١١٥٥

Şekil 3.15.

Şekil 3.16.

Genel Durumu: Şahide taş malzemeden yapılmış olup, sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve Kartuş

Kompozisyon: Taş malzemeli başucu şahidesi, üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Şâhidenin ön yüzü tamamen kitabe ile kaplanmış olduğundan şahide de süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	9
Kimliği:	Nefise Hanım
Şekil No:	3.17, 3.18
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Üçgen alınlıklı plaka formlu ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene:	1162 / M.1748-49
Ölçüleri:	120x40x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Böyledir hâl-i sipihr kînecû-yı bî-dernek	١-بويلدر حال سپهر كينجوي بيدرنك
2- kimseye kılmaz vefâ bu çerh-i dûn-ı bî-nizâm	٢-كمسيه كلماز وفا بو چرخ دون بينزام
3- gör kim ol servi-i hayâ nahl-i bağ-ı ismetin	٣-گور كيم اول سروي حيا نخل باغ عصمتك
4- hâkile yeksân eyledi etmezden âhenin kıyâm	٤-حاكيله يكسان ايلدى اتمزدن آهەنين قيام
5- bildi fâni olduğun dâr-ı cihânı durmayub	٥-بيلدي فاني اولدغن دار جهانى دورمايوب
6- eyledi gülşen-sarây-ı cennete azm-i hirâm	٦-ايلدي گولشن سرايى جنته عزمى خرام
7- rûhu dâim hem-karîn-i rahmet-i Yezdân ola	٧-روحى دائم هم قرين رحمت يزدان اولا
8- eyleye Hakk câygâhın ravza-i dârü's-selâm	٨.-ايليه حق جايگاهك روضهء دار السلام
9- geldi bi'l-lûtf-ı Hudâ bu mısra'ı târih-i hoş	٩.-گلدي بلطف خدا بو مصرع تاريخى خوش
10- eyledi rûh-ı Nefîse gülğen-i adni makâm rûhuna Fâtiha Sene 1162	١٠. ايلەدي روح نفيسه گلگەن عدنى مقام روحونه فاتحه سنه ١١٦٢

Şekil 3.17.

Şekil 3.18.

Genel Durumu: Şahide taş malzemeden yapılmış olup sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: İncir, armut, kayısı, üzüm, yaprak, dal, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarı bitkisel formda üçgen tepeliklidir ve şahide gövdesi düşey dikdörtgen formunda olup yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	10
Kimliği:	Hadice Hatun
Şekil No:	3.19, 3.20
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Üçgen alınlıklı plaka formlu ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene:	1166 / 1752-53
Ölçüleri:	100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Tepelik ise oval girinti-çıkıntılıdır bitkisel motifler de içermekte olup düşey

dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Baki	١–هوَ الحَيُّ البَاقِي
2-Lâ ilahe illallah Muhammed'ün Resulullah	٢–لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ
3-Allah Subhanehu ve te'âlâ cemi mü'minin	٣–اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى جَمِيعُ الْمُؤْمِنِينَ
4-ve mü'mináta ve Zaim Mehmed Ağa'nın	٤–وَمُؤْمِنَاتِ وَزَعيم مَحْمَدِ آغَانك
5-vâlide-i ceddesi merhûme ve mağfure	٥–وَالِدَهء جَدِّه سى مَرْحُومَةِ وَمَغْفُورَةِ
6- Hadice Hatun'a rahmet eyleye âmin bi-hürmeti	٦–حَدِيجَةِ خَاتُونَه رَحِمَت ايلهيه آمِينَ بِحُرْمَتِ
7- el-Fatiha sene 1166	٧. الْفَاتِحَةُ سَنِ ١١٦٦

Şekil 3.19.

Şekil 3.20.

Genel Durumu: Şahide taş malzemeden yapılmıştır, günümüzde yarısı toprağa gömülü durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak motifi, Girinti-Çıkıntı, Üçgen tepelik, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Taş malzemeli kadın mezarının yalnızca baş şahidesi bulunmaktadır. Düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Tepelik ise oval girinti-çıkıntılıdır. Girinti-çıkıntı olan kısımlarda stilize yaprak motifleri mevcuttur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 11

Kimliği: Halime Hatun

Şekil No: 3.21, 3.22

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı plaka formlu ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1171 / M. 1757-58

Ölçüleri: 100x20x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 3 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Tepelik ise üçgen olup düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Derdine derman bulmayan	١. دردينه درمان بولمايان
2- merhûme Halime Hatûn	٢ـمَرْحُومه حليمه خاتون
3- rûhuna Fatiha sene 1171	٣ـرُوحُنَه فاتحه سنه ١١٧١

Şekil 3.21.

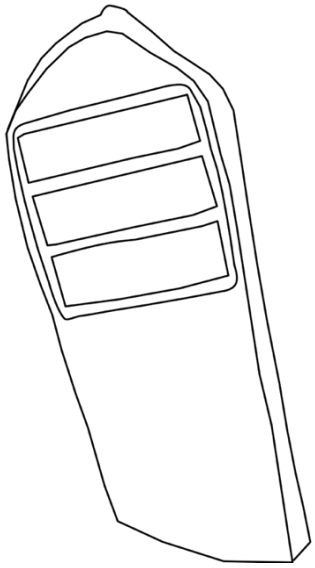

Şekil 3.22.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan şahide sağlam durumdadır. Üçgen tepeliğin en uç kısmı biraz kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen tepelik, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yazılar baş şahidesinde kartuş içerisinde üçgen tepeliklidir. Herhangi bir süslemesi yoktur. Yazılar ve tarih kartuş içindedir. Şahidenin arkası da süslemesizdir.

Katalog No: 12
Kimliği: Seyyid Hasan Paşa
Şekil No: 3.23, 3.24
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Tespit edilemedi
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli ve silindir kısa boyunlu.
Sene: 1171 / 1757-58
Ölçüleri: 70x30x7 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin başlık kısmı kırıktır. Kitabesi şöyledir:

1-Hû Allahü el-Bâkî	١ـهو اللهُ البَاقِي
2-Merhûm ve mağfür es-Seyyid Hasan	٢ـمرحوم ومغفور السيد حسن
3-Bey ibn-i es-Seyyid Mehmed Said	٣ـبك ابن السيد محمد سعيد
4-el-müderris ibn-i sadri'l-vüzerâ	٤ـالمدرس ابن صدر الوزراء
5-es-Seyyid Hasan Paşa rûhiçün	٥ـالسيد حسن بَاشَا روحييچون
6-el-Fatiha Sene 1171	٦ـالفاتحة سنة ١١٧١

Şekil 3.23.

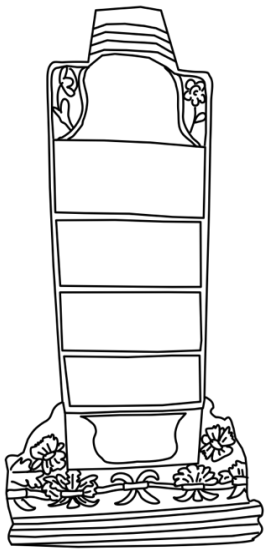

Şekil 3.24.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesinin tepeliği kırılmıştır ve mevcut değildir. Mezarın ayakucu günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, yaprak motifleri, oval kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi oval tepeliklidir. Şahide satır araları ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 13
Kimliği: El-Hac ….Ağa
Şekil No: 3.25, 3.26
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli ve silindir kısa boyunlu.
Sene: 1172 / M. 1758-59
Ölçüleri: 81x18x3 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup celî sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabenin başlık kısmı kırıktır. Kitabesi şöyledir:

1-Merhum ve mağfür el-Hac	١ـمَرْحُوم وَمَغْفُور الحَاج
2-..... Ağa'nın ruhuna	٢....آغَا نك رُحُنه
3-……Rızaen lillahi'l-Fatiha	٣....رِضَاً لِلّهِ الفَاتِحَة
4- Sene 1172	٤. سَنَة ١١٧٢

Şekil 3.25.

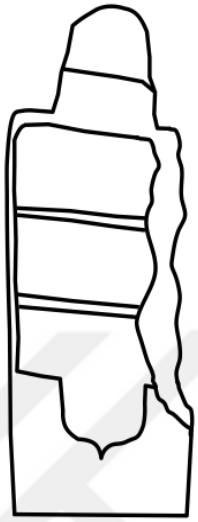

Şekil 3.26.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan şahidenin başlık kısmı mevcut değildir. Sağ kenar yukarıdan aşağı doğru kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesindeki tepelik kırılmıştır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan gövdede herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Şahide satırları ince düz kabartma çizgilerle belirlenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	14
Kimliği:	Ayşe Hâtun
Şekil No:	3.27, 3.28
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Düşey dikdörtgen gövdeli ve üçgen girinti-çıkıntı alınlık.
Sene:	12 N sene 1176 / M. 27.03.1763

Ölçüleri: 120x20x3 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallaku'l-Bâkî	١ـهو الخلاق البَاقِي
2-Merhûm ve mağfûr el-muhtâc	٢ـمَرْحُوم ومَغْفُور المحْتَاجِ
3-ilâ rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr	٣ـإِلَى رَحْمَةِ رَبِّهِ الغَفُور
4-Bölükbaşı Mustafa Ağa	٤ـبُلُوكْبَاشِي مُصْطَفَى آغَا
5-nın kerîmesi Ayşe Hâtun	٥ـنِك كَرِيمِه سى عائشه حَاتُون
6-rûhiçün el-Fâtiha	٦ـروحيچون الفَاتِحَة
7-12 N sene 1176	٧ـ سَنَة ١١٧٦ نَ ١٢

Şekil 3.27.

Şekil 3.28.

Genel Tanım: Taş malzemeyle yapılan şahide sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Stilize yaprak motifi, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarı, yukarıdan aşağı doğru daralan düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Üçgen alınlıklıdır. Tepelik ise oval girinti-çıkıntılıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 15

Kimliği: Mehmed Ağa

Şekil No: 3.29, 3.30

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli

Sene: 1180 / 1766-67

Ölçüleri: 80x19x3 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Mürûr etdikce kabrimden yâ eyyüha	١ـمُرُور اِتْدِكْچه قبريمدَن يا ايها
2-el-ihvân duâ-i hayr ile yâd	٢ـالاِخْوَان دُعَايِ خَيْرٍ اِلَهْ ياد
3-eyleyin muhtâcım ana her ân	٣ـايليين مُحْتَاجُم آكه هر آن
4-merhûm Zâim Derviş	٤ـمَرْحُوم زعيم درويش
5-Mehmed Ağa'nın rûhiçün	٥ـمحْمَدْ آغا نك روحييچون
6-rızâen lillah el-Fâtiha	٦ـرضا لِلّه الفَاتِحَه
7-sene 1180	٧. سنه ١١٨٠

Şekil 3.29.

Şekil 3.30.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan şahide sağlam durumdadır ancak şahidenin başlığı kırılmış ve mevcut değildir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır.

Katalog No:	16
Kimliği:	Emine Kadın
Şekil No:	3.31, 3.32
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Üçgen tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli
Sene:	15 Ca sene 1180 / 19.10.1766
Ölçüleri:	100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî	١ـهو الحى البا قي
2-Şeyhzâde Zekeriyya	٢ـشيخ زاده زكريا
3-Efendi'nin câriyesi	٣ـافندينك جاريه سى
4-Çu[bu]kdâr Ali Ağa'nın	٤ـچوبكدار علي اغا نك
5-Ehli merhûme ve mağfûre	٥ـاهلي مرحومه و مغفوره
6-Emine Kadın rûhuna el-Fâtiha	٦ـامينه قادين روحنه الفاتحة
7-15 Ca sene 1180	٧ـ سنه ١١٨٠ ١٥ جا

Şekil 3.31.

Şekil 3.32.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan şahide sağlam durumdadır. Son üç satırı toprağa gömülü olduğu için gözükmemektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yaprak, akantus, çiçek, kartuş, silme.

Kompozisyon: Üçgen tepelikli şahidenin alın kısmında c ve s kıvrımlı akantus yaprakları ile oluşturulmuş vazo görünümlü bir kompozisyon yer almaktadır. Kitabenin serlevhası yay şeklinde kartuş ile satır araları ise ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 17
Kimliği: Fatma Kadın
Şekil No: 3.33, 3.34
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli
Sene: 1180 / 1766-67
Ölçüleri: 45x30x7 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih bölümü yay şeklinde kartuş içerisindedir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî

١. هو الباقي

2-Fatma Râbia huy

٢. فاطمة رابعة خوي

3-kumru-i bağ-ı edeb tûti-i gülzâr-ı ehâb ve Zeliha-i serperde

٣. قومرى باغ ادب طوطىء گلزار اهاب و زليحة سرپرده

4- nişîn-ismet ve peri-hüsn ü melek haslet ve Belkıs edâ bi-vefâ

٤. نشين عصمت و پري حسن و ملك حسلت و بلقيس ادابي وفا

5-olduğun anladı bu dehr-i dönek oldu çün-ı âzime

٥. اولدوغين انلادي بو دهر دونك اولدى چونى عظيمه

6-şâhrah-ı dâr-ı bekâ gel dua eyleyeler Hayy u Kadim’e tâkdim ede

٦. شاهراه دار بقا گل دعا ايله يلر حي و قديمه تقديم ايده

7-cennetde anı dahil silk-i hûra cevher-i harfile yazıldı

٧. جنتده اكي داخل سلك خوره جوهر حرفله يازيلدي

8-anın târihi Fatma huldını yer tuta zibâ-i meva sadr-ı esbâk

٨. آنك تاريخى فاطمه خلدني ير توتا زيباي مأوى صدر اسبق

9-merhûm ve mağfûrun leh Hasan Paşa'nın zevcesi el-Hace Fatma Kadın

٩. مرحوم و مغفور له حسن پاشانگ زوجه سي الحاجة فاطمة قادين

10-rûhuna Fâtiha sene 1180

١٠- روحنه فاتحة سنه ١١٨٠

Şekil 3.33.

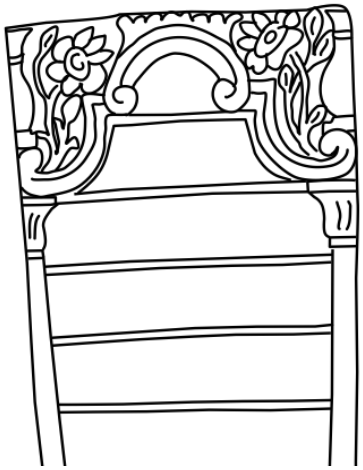

Şekil 3.34.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan şahidenin başlığı kırıktır. Şahide taşı tam ortasından da kırıktır ama sağlam bir şekilde üstünde durmaktadır. Önünde başka mezar şahideleri sebebiyle net görüntü alınamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, Kartuş ve çiçek.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Serlevha kartuşunun iki kenarında stilize çiçekler yer almaktadır. Şahidenin arka yüzünde herhangi bir süsleme yoktur.

Katalog No:	18
Kimliği:	Molla Mehmed
Şekil No:	3.35, 3.36
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Kâtibi Kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli
Sene:	1181 / 1767-68
Ölçüleri:	70x30x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve tarih yay şeklinde kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Bâkî	١. الباقي
2-Nevcivânım uçdu cennet bağına	٢. نوجوانم اوچدى جنت باغينه
3-firâkı kaldı vâlidesi cânına	٣. فراقي قالدي والده سي جانينه
5-giden merhûm Molla Mehmed rûhuna	٤.گيدن مرحوم ملا محمد روحونه
6-Fâtiha sene 1181	٥. فاتحه سنه ١١٨١

Şekil 3.35.

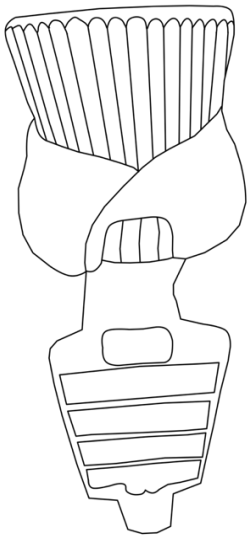

Şekil 3.36.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan şahide sağlam durumdadır. Ayakucu şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme

Kompozisyon: Taştan yapılan şahide, kâtibi kavuk ve yukarıdan aşağı daralan düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesine sahiptir. Kitabenin serlevhası ve tarih kısmı kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 19
Kimliği: Defterdâr Kesedârı İbrahim Efendi
Şekil No: 3.37, 3.38
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli
Sene: 1190 / 1777
Ölçüleri: 108x30x 4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Buldu ol merkadini erdi cemâl-i hûre	٢- بولدى اول مرقديكي اردي جمال خوره
3-kaldı ana hasretle garib ki yâda	٣. قالدي آنا حسرتله غريب كه ياده
4-bu firâka veremez kimseler yâ Rabb tâkat	٤. بو فراقه ويره مز كيمسلر يا رب طاقت
5-rahmet-i Hakk’a vâsıl oldu işbu dünyâda	٥. رحمت حقه واصل اولدى اشبو دنياده
6-Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûndan	٦. حاجگانى ديوان همايوندان
7-Defterdâr Kesedârı merhûm	٧. دفتردار كيسداري مرحوم
8-ve mağfûr İbrahim Efendi	٨. و مغفور ابراهيم افندي
9-rûhuna Fatiha sene 1190	٩. روحونه فاتحه سنه ١١٩٠

Şekil 3.37.

Şekil 3.38.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şâhidesi yere düşmüş durumdadır. Şâhidenin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Mezarın ayakucu şâhidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen bir gövdeye sahip olan başucu şahidesinin başlık kısmı kırıktır. Ön yüzü tamamen kitabeyle kaplı olan gövdede herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Son 3 satır toprağa gömülüdür. Şahide satırları yatay ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 20

Kimliği: …… Mustafa

Şekil No: 3.39, 3.40

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli

Sene: 1192 / 1778

Ölçüleri: 105x30x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Doymayub tazeliğine çünki	١. دويمايوب تازلكينه چونكه
2-oldu na-murad rahmete	٢. اولدو نامراد رحمته
3-müstağrak ede anı	٣. مستغرق ايده اني
4-(Rabb)ü’l-ibâd merhum	٤. (رب) العباد مرحوم
5-……Mustafa ruhuna	٥. مصطفي روحينه.....
6-Fatiha sene 1192	٦. فاتحه سنه ١١٩٢

Şekil 3.39. (Galitekin, 2008)

Şekil 3.40.

Genel Durumu: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi kırık durumdadır ve mevcut değildir. Son iki satırın sağ kenarları da deforme olmuştur. Mezarın ayakucu günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen bir gövdeye sahip olan başucu şahidesinin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan gövdede herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Şahide satırları yatay ince silmelerle bölümlendirilmiştir.

Katalog No: 21
Kimliği: El-Hâc Ahmed Efendi
Şekil No: 3.41, 3.42
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli
Sene: 13 S sene 1199 / 26.12.1784
Ölçüleri: 100x30x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١. هو الباقي
2-Merhûm ve mağfûr	٢. مرحوم ومغفور
3-el-Hâc Ahmed Efendi rûhuna	٣. الحاج أحمد أفندي روحنه
4-el-Fâtiha 13 Sad sene 1199	٤. الفاتحة ١٣ ص سنة ١١٩٩

Şekil 3.41.

Şekil 3.42.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi ve sağ alt kenarı kırık durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Şahide satırları ince düz kabartma ile bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Şahidenin başlık ve sağ alt kenar kısmı kırıktır.

Katalog No:	22
Kimliği:	Kâtibu'l Vekâyi İbrahim Efendi
Şekil No:	3.43, 3.44
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Tepede dikey dilimli takke ile onun etrafına sarılmış düz eğimde dilimli sarıklı kavuk şeklinde başlık ve yukarıdan aşağıya daralan düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	N sene 1199 / Temmuz 1785
Ölçüleri:	120x30x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî	١- هو الحي الباقي
2-Merhûm ve mağfûrun leh	٢. مرحوم ومغفور له
3-kibar müderrisîn-i kîramdan	٣.كبار مدرسين كرامدن
4-kâtibü'l-Vekâyi' İbrahim	٤.كاتب الوقايع إبراهيم
5-Efendi rûhiçün	٥. أفندي روحيچون
6-el-Fâtiha nun sene 1199	٦. الفاتحة ن سنة ١١٩٩

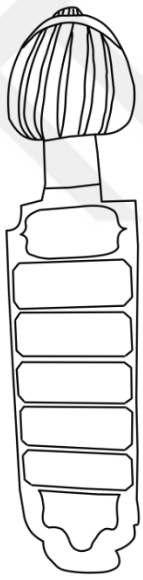

Şekil 3.43.(Galitekin, 2008) Şekil 3.44.

Genel Durumu: Şahidenin sol üst köşesinde bir deformasyon bulunmaktadır. Şahide sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarıklı kavuk, kartuş ve silme

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yukarıdan aşağıya daralan gövde formu düşey dikdörtgendir. Kısa silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey takke ile onun etrafına sarılmış düz eğimli sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 23

Kimliği: Mehmed Efendi

Şekil No: 3.45, 3.46

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Yukarıdan aşağıya daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1199 fî 23 L / 29.08.1785

Ölçüleri: 77x35x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١. هو الخلاق الباقي
2-Merhûm ve mağfûrun leh	٢. مرحوم ومغفور له
3-Masraf el-Hâc Mehmed	٣. مصرف الحاج محمد
4-Efendi rûhuna	٤. أفندي روحنه
5-el-Fâtiha	٥. الفاتحة
6-fî 23 Lam 1199	٦. في ٢٣ ل١١٩٩

Şekil 3.45.

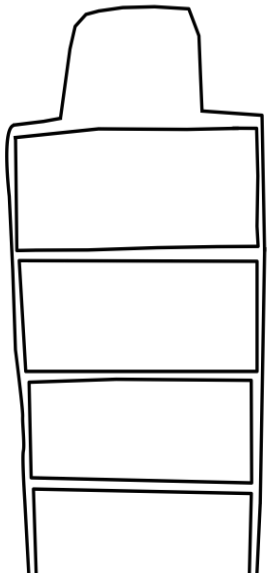

Şekil 3.46.

Genel Durumu: Taş mezar şahidesinin başlığı kırılmıştır ve mevcut değildir. Geride kalan bölümleri sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş, silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi tepelik bölümünde kırıklar vardır ve mevcut değildir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olduğundan herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	24
Kimliği:	Ahmed Efendi
Şekil No:	3.47, 3.48
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1204 / 1789-90
Ölçüleri:	75x30x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l Bâki	١. هو الباقي
2-Edüb terk-i mâsivâ bugün azm-i bekâ etdi	٢. ادوب ترك ماسوى بوگون عزم بقا اتدي
3-ecel câmın edüb nûş makâmın emin nûr-ı cinân etdi	٣. اجل جامك ادوب نوش مقامك امين نور جنان اتدي
4-dünyânın bekâsı yok bilirken âkıbet fânî	٤. دنيانك بقاسي يوق بيليركن عاقبت فاني
5-giyüb cennet libâsı fenâyı terk edüb gitdi	٥. گييوب جنت لباسي فناي ترك ادوب كتدي
6-Şerif hazretlerinin silâhdârı	٦. شريف حضرتلرنك سلاحدارى
7-merhûm ve mâğfurun leh el-Hâc	٧. مرحوم ومغفور له الحاج
8-Ahmed Efendi'nin rûhiçün	٨. احمد افندينك روحيچون
9-el-Fatiha sene 1204	٩. الفاتحة سنة ١٢٠٤

Şekil 3.47.

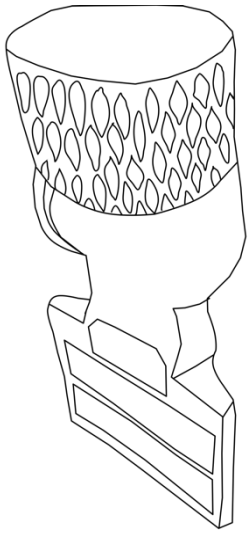

Şekil 3.48.

Genel Tanım: Kâtibi kavuğa sahip olan şahide sağlamdır ancak günümüzde ilk iki satırı gözükmektedir. Şahidenin geri kalan kısmı toprağa gömülü haldedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk tipli başlıklı kullanılmaktadır. Kitabenin satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 25
Kimliği: Hasibe Hâtun
Şekil No: 3.49, 3.50
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 21 Cim-elif sene 1208 / 25.12.1793
Ölçüleri: 100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle

belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Taşın ön yüzü tamamen yazı ile kaplıdır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Kuzâdtan Ali Efendi'nin	١. قضاتدن علي افندينك
2-kerîmesi merhûme Hasibe Hâtun	٢.كريمه سي مرحومه حسيبه خاتون
3-rûhuna Fâtiha	٣. روحنه فاتحة
4-fi 21 Cim-elif sene 1208	٤. في ٢١ جا سنه ١٢٠٨

Şekil 3.49.

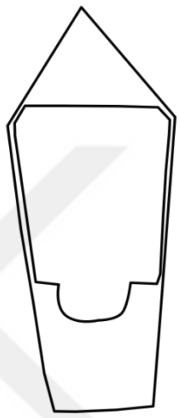

Şekil 3.50.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış şahide sağlam durumdadır. Ayakucu şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi üçgen tepeliklidir. Kitabenin satır araları ince düz silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön ve arka yüzünde süsleme yoktur.

Katalog No:	26
Kimliği:	Hediyetullah Hanım
Şekil No:	3.51, 3.52, 3.53, 3.54
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Silindirik şahideli mezar
Başucu Şâhidesi:	Hotoz başlık ve silindirik gövdeli.
Ayakucu şahidesi:	Hotoz başlık ve silindirik gövde
Sene:	1210 / 1795-96

Ölçüleri: 100x20x2 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١. هو الخلاق الباقي
2-Merhûm ve mağfûrun leh el-muhtâc	٢. مرحوم ومغفور له المحتاج
3-ilâ rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr sâbıkan	٣. إلى رحمة ربّه الغفور سابقًا
4-İslambol'dan ma'zûl Hasan	٤. إسلامبولدن معزول حسن
5-Paşazâde es-Seyyid Mehmed Said	٥. باشازاده السيد محمد سعيد
6-Beyefendi'nin kerîme-i muhteremesi	٦. بك افندى كريمهء محترمه سي
7-cennet-mekân firdevs-âşiyân	٧. جنت مكان فردوس آشيان
8-merhûme ve mağfûrun leha Şerife	٨. مرحومه ومغفور لها شريفة
9-Hediyyetullah Hanım'ın rûhuna	٩. هديّة الله خانمگ روحونه
10-el- Fâtiha sene 1210	١٠–الفاتحة سنة ١٢١٠

Şekil 3.51.(Galitekin, 2008) Şekil 3.52. Şekil 3.53. Şekil 3.54.

Genel Durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki şahideler sonradan beton havuzlu hale getirilen mezarın üzerinde bulunan kesme dikdörtgen taşlara yerleştirilmiştir ve başucu ve ayak şahideleri sağlam durumdadır. Kafesli bölgeye giriş iznim olmadığı için ön yüzünü kendim çekemedim.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, stilize yapraklar, hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan kadın mezarının baş şahidesi gövdesi düşey dikdörtgen formludur ve şahide bitişi silindirik, bitkisel motif süslemelidir. Şahidenin tepelikle gövdesini birleştiren boyun kısmında sıra sıra dizilmiş akant yaprakları tasvir edilmiştir. Yaprakların alt üst kısmında ince silmeler geçmektedir. Kitabe kısmının üstünde "c" ve "s" kıvrımı oluşturan çizilmiş akant yaprağı motifleri vardır. Her iki şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 27
Kimliği: Hacer Hanım
Şekil No: 3.55, 3.56
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 3 Şın 1300 / 09.06.1883

Ölçüleri: 95x36x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l mevt ١. آه من الموت

2-Nevcivâ-nım oldu bir derde düçâr ٢. نوجوانم اولدی بر درده دوجار

3-eyledi nâzik vücudun hâkisar ٣. ایلدی نازك وجودك هاكیسار

4-Asâkir-i şâhâne Sağkolağası Hamdi ٤. عساكر شاهانه صاغ قولاغاسی حمدی

5-Efendi kerîmesi Hacer Hanım rûhuna Fâtiha sene 3 Şın 1300 ٥. افندی كریمه سی حاجر خانم روحنه فاتحة سنه ٣ ش١٣٠٠

Şekil 3.55.

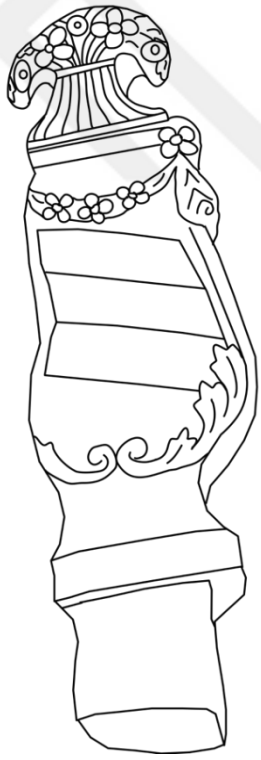

Şekil 3.56.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan mezarın başucu şahidesi sağlamdır. Sadece yere düşmüştür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gülbezek, akant yaprağı, yaprak, gül dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Baş şahidesi, gövde ve bitkisel bir tepelikten meydana gelmektedir. Şahidenin tepelikle gövdesini birleştiren boyun kısmında sıra sıra dizilmiş yapraklar vardır. Boynunda ince çizgilerle silmeler geçmiştir. Şahidenin tepeliğinde stilize dizilmiş akant yaprakları üzerine oturtulmuş üç adet gülbezek motifi yer almaktadır. Şahidenin kitabe metni sağdan sola doğru yönde eğimli ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisine alınmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 28
Kimliği: Ahmed Efendi
Şekil No: 3.57, 3.58
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Silindirik şahideli mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli.
Sene: 1217 / 17.06.1802
Ölçüleri: 45x15 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١. هو الباقي
2-Merhûm ve mağfûr	٢. مرحوم ومغفور
3-el-Hâc Ahmed Efendi rûhuna	٣. الحاج أحمد افندى روحنه
4-el-Fâtiha 15 sene 1217	٤. الفاتحة ١٥ سنه ١٢١٧

Şekil 3.57.(Galitekin, 2008)

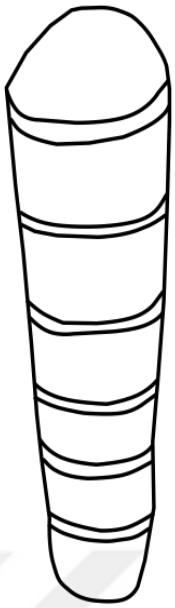

Şekil 3.58.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki şahide sağlamdır.
Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silindirik gövde, kartuş ve silme.
Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde silindir formundadır.

Katalog No: 29
Kimliği: Reyhane Molla
Şekil No: 3.59, 3.60
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde
Sene: 1217 / 1802-03
Ölçüleri: 100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma
Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle

belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١. هو الباقي
2-Anadoluhisarı'nda Köşk	٢. اناطولى حصارينده كشك
3-Bekçisi Hasan Ağanın	٣. بكچسى حسن آغا نك
4-kerimesi derdine derman	٤.كريمه سى ديردينه درمان
5-bulmayan gençliğine doymayan merhume	٥. بولمايان گنچلگينه دويمايان مرحومه
6-Reyhane Molla'nın ruhuna	٦. ريحانه ملا نك روحنه
7-Fatiha sene 1217	٧. الفاتحة سنه ١٢١٧

Şekil 3.59.

Şekil 3.60.

Genel Tanım: Şahide taş malzemeden yapılmış olup sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarı şahidesi, üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen bir gövdeye sahiptir. Şahidenin ön yüzü tamamen kitabe ile kaplanmış olduğundan şahidede başka süsleme unsuru yoktur. Serlevha oval olup yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	30
Kimliği:	Saliha Hanım
Şekil No:	3.61, 3.62
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve düşey dikdörtgen gövde

Sene: 1217 / 1802-03

Ölçüleri: 120x40x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Fatiha	١. الفاتحة
2-Sâbıkan Kâimmakâm Hacı Ali Paşa'nın	٢. سابقا قائم مقام حاجي علي پاشا نك
3-ehl-i beyti idi çün Sâliha Hanım hakkâ	٣. اهل بيتي ادي چون صالحه خانم حقا
4-öyle sâhibü'l-hilm ehl-i salâh idi kim ol	٤. اويله صاحب الحلم اهل صلاح ادي كيم اول
5-etmemiş dehre misâli dahi hem sebkat hâlâ	٥. اتمميش دهره مثالي داخي هم سبقت حالا
6-gül gibi gülğen-i ikbalda eyledi hırâm	٦. گل گبي گلگن اقبالده ايلدي هيرام
7-ericek vakt-i hazân eylemedi ömrü vefâ	٧. اريجك وقت حزان ايلمدي عمري وفا
8-sivây-ı Hakk'dan olucak emr-i İlâhî zâhir	٨. سيواي حقدن اولوجاق امر الهي ظاهر
9-cânını Hakk yoluna eyledi teslîm ve eza	٩. جانيني حق يولونا ايلدي تسليم و أذا
10-çıkdı bir âhile Rif'at dehenimden târih	١٠- جكدى بر آهله رفعت دهنمدن تاريخ
11-Sâliha etdi salâh üzre heman azm-ı bekâ	١١. صالحه اتدي صلاح اوزره همان عظم بقا
12-Sene 1217	١٢- سنه ١٢١٧

Şekil 3.61.

Şekil 3.62.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Gül, akant yaprağı, çiçek, yaprak, sepet, üzüm, silme ve kartuş.

Kompzisyon: Baş şahidesi yukarıdan aşağı doğru daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli ve üçgen alınlıklıdır. Şahidenin ön yüzünde birinci satıra kadar süsleme unsurları devam etmektedir. Birinci satırın üst iki köşesinde "s" kıvrımlı birer yaprak motifi görülmektedir. Serlevhanın iki yanında ters bakışlı, yapraklı lale tasviri yer almaktadır. Kitabenin üçgen alınlık kısmında kalın bir kemer geçmektedir. Kemerin içerisinde çiçek ve yaprak motifleri yer almaktadır. Sepette meyve tasvirleri de üçgen alınlık içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	31
Kimliği:	Seyyid Mehmed Haşim Ağa
Şekil No:	3.63, 3.64
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli mezar
Başucu Şâhidesi:	Düşey dikdörtgen gövde
Sene:	1217 / 1802-03
Ölçüleri:	120x40x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 5satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-İznikmidli Kor[ucu]

2- başızâde merhûm

3-Seyyid Mehmed Hâşim

4-Ağa rûhuna Fatiha

5-sene 1217

١. إزنيكميدلي قوروجى

٢. باشزاده مرحوم

٣. سيد محمد هاشم

٤. آغا روحنه فاتحة

٥. سنه ١٢١٧

Şekil 3.63.

Şekil 3.64.

Genel Durumu: Baş şahidesinin üst kısmı kırık yerinde değildir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi kırılmıştır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Şahidenin ön yüzü tamamen kitabe ile kaplanmış olduğundan şahidede başka süsleme unsuru yoktur.

Katalog No: 32

Kimliği: … Hanım

Şekil No: 3.65, 3.66, 3.67, 3.68

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde

Ayakucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde

Sene: 1218 / 1803-1804

Ölçüleri: 130x50x 4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tâ'lik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-firak	١. الفراق
2-Füc'eten bâd-ı ecel esdi derûn-ı cisme	٢. فجئة باد اجل اسدي درون جسمه
3-vâlidim Abbas gaib etdi duhterin	٣. والدم عباس غائب اتدى دخترين
4-hâlime ağlar benim olsa da kalb-i âhenîn	٤. حالمه اغلر بنم اولسا ده قلب آهنين
5-genç yaşımda meskenim oldu bana zîr-i zemin	٥. گنج ياشيمده مسكنم اولدو بكا زير زمين،
6-hânedânım yandı nâr-ı firkate vâ hasretâ	٦. خاندانم ياندى نار فرقته وا حسرتا
7-sabr-ı kâfi ecr-i vafi vere Mevlâ Mu'in	٧. صبر كافى اجر وافى ويره مولى معين
8-bir mürevvet görmedim âlemde emsâlim gibi	٨. بر مروت گرمدم عالمده امثالم گيبى،
9-böyle takdir eylemişdir Rabbu'l-âlemin	٩. بويله تقدير ايلميشدير رب العالمين،
10-ya ilahi dâr-ı ukbâda mükafat beklerim	١٠- يا إلهى دار عقباده مكافات بكلرم
11-ravza-i cennetde yoldaş ola bana hûr iyn	١١. روضهٔ جنتده يولداش اولا بنا حور عين،
12-Fatiha ihlâs ile yazsun Nafia tarihim	١٢. فاتحه اخلاص ايله يازسون نافعه تاريخم،

13-İsmet'in dar-ı cinân olsun mekânı yâ Mübin

١٣. عصمتك دار جنان اولسون مكان يا مبين,

14-Sene 1218

١٤. سنه ١٢١٨

Şekil 3.65.

Şekil 3.66.

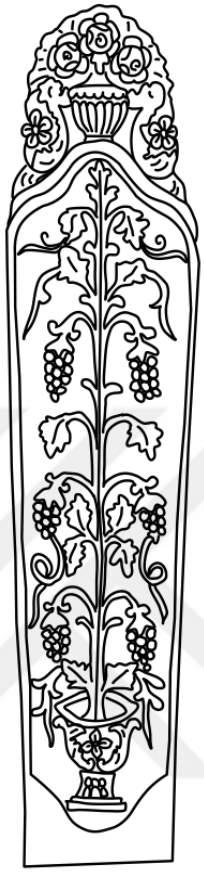

Şekil 3.67.

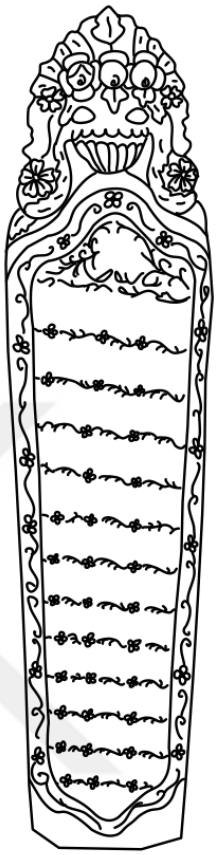

Şekil 3.68.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan ve düşey dikdörtgen gövde üzerinde bitkisel tepelikli formdaki başucu şahidesi ile aynı formdaki ayakucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül, yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan hanım mezarında baş şahidesinin tepeliği, kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuşutr. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi ve 2 adet kır çiçeği motifi görülmektedir. Kitabenin etrafını çevreleyen "s" kıvrımı şeklinde dalgalı bordür yer almaktadır. Bordürün içinde yapraklı kır çiçeği bulunmaktadır. Silmelerde çiçek dallarıyla

geçmektedir. Ayakucu şahidesinin tepeliği, başucu şahidesinin tepeliğiyle aynı formdadır.

Katalog No: 33

Kimliği: Müstaid Kalfa Hanım

Şekil No: 3.69, 3.70

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövde

Sene: 1220 / 1805-06

Ölçüleri: 122x45x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Mekke-i Mükerreme kâdısı merhûm	١. مكةء مكرمه قاضيسى مرحوم
2-Ömer Efendi câriyesi merhûme	٢. عمر افندى جاريه سى مرحومه
3-Müstaid Kalfa'nın	٣. مستعيد كلفا نك
4-rûhuna Fâtiha sene 1220	٤. روحنه فاتحه سنه ١٢٢٠

Şekil 3.69.

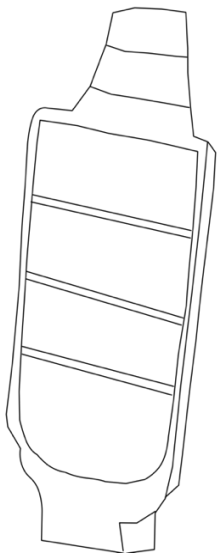

Şekil 3.70.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesinin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Mezarın ayakucu şahidesi günümüze ulaşamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen bir gövdeye sahip olan başucu şahidesinin başlık kısmı kırık ve mevcut değildir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahide satırları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 34
Kimliği: Seyyid Mehmed Haşim Ağa
Şekil No: 3.71, 3.72
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövde
Sene: 1220 / 1805-06
Ölçüleri: 80x40x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١. هو الباقي
2-Takdir bu imiş böyle emr etdi Subhân	٢. تقدير بو ايمش بويله امر اتدى سبحان
3-iki evlâdım Hakk emriyle oldu yetim	٣. ايكى اولادم حق امريله اولدى يتيم
4-anın kaydın kayıra ol cenâb-ı Rabb-i Yezdân	٤. انك قيدين كايرا اول جناب رب يزدان
5-mezarına gelen mü'min ede bir Fâtiha ihsân	٥. مزارينه گلن مؤمن اده بير فاتحه احسان
6-İzmid Beylik Koru Ağası	٦. ازمد بيلك كورو اغاسى
7-Seyyid Mehmed Haşim Ağa'nın	٧. سيد محمد هاشم آغا نك
8-rûhuna Fâtiha sene 1220	٨. روحنه فاتحه سنه ١٢٢٠

Şekil 3.71.

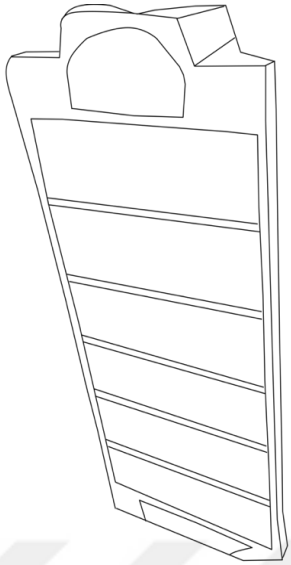

Şekil 3.72.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi kırık ve mevcut değildir. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde girintili düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesinin tepesi kırılmıştır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplı olan gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 35
Kimliği: Mustafa Seyyid Ahmed Ağa
Şekil No: 3.73, 3.74
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Kâtibi Kavuk ve düşey dikdörtgen gövde
Sene: 1221 / 1806-07
Ölçüleri: 110x36x 4cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Bâki	١. هو الخلاق الباقي
2-Merhum ve mağfür	٢. مرحوم و مغفور
3-Kayserili Seyyid	٣. قيصرلي سيد
4-Mehmed'in oğlu	٤. محمدك اوغلو
5-Mustafa Seyyid Ahmed	٥. مصطفى سيد احمد
6-Ağa ruhuna	٦. آغا روحونه
7-Fatiha sene 1221	٧. الفاتحه سنه ١٢٢١

Şekil 3.73.

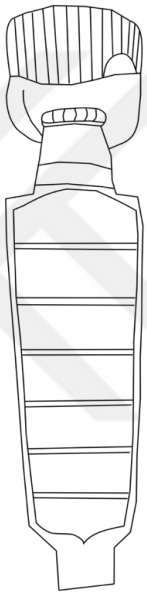

Şekil 3.74.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında şahide gövdesi yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Mezar başlığı kâtibi kavuktur. Baş şahidesinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır.

Katalog No: 36
Kimliği: Kandıralı Ayşe Hatun
Şekil No: 3.75, 3.76
İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 15 Za Sene 1221 / 24.01.1807

Ölçüleri: 75x20x2 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l Baki	١. هو الباقي
2-Topuzoğlu Monla Osman'ın	٢. توبوز أوغلو منلا عثمانگ
3-zevcesi merhûme ve mağfüre	٣. زوجه سى مرحومة و مغفورة
4-Kandıralı Ayşe Hâtun	٤. قندرالي عائشه خاتون
5-rûhiçün Fatiha	٥. روحيچون الفاتحة
6-15 Za Sene 1221	٦. زا سنة ١٢٢١ ١٥

Şekil 3.75.

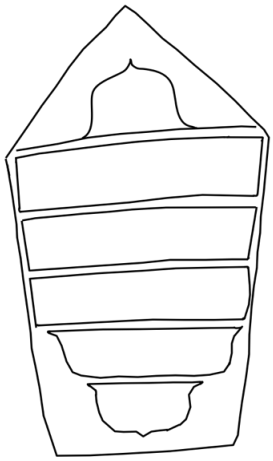

Şekil 3.76.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan baş şahidesi yere düşmüş ancak sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarı üçgen tepeliklidir ve yukarıdan aşağıya daralan düşey dikdörtgen gövdeli şahidede yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin ön ve arka yüzünde herhangi bir süsleme yer almamaktadır. Kitabenin satır araları düz silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha ve tarih bölümü kartuş içerisindedir.

Katalog No: 37
Kimliği: Hacı Nefise Kadın
Şekil No: 3.77, 3.78
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli
Sene: 9 Ze Sene 1226 / 25.12.1811
Ölçüleri: 110x36x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup ince tevkî hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyû'l-Bâkî	١. هو الحي الباقي
2-Hacı Nefise Kadın kim bu zâde mâder idi	٢. حاجي نفيسه قادين كيم بو زاده مادر ادي
3-ki oklu azım-ı ukbâ bi-emr-i Rabb-i Rahîm	٣.كه اوقلى عزيم عقبا بأمر رب رحيم
4-Iyâlzâ-de-i Seyyid Vezir Hasan Paşa	٤. عيالزاده سيد وزير حسن پاشا
5-cenâb-ı mîr sa’id ve mukîm dâr-ı na'îm	٥. جناب مير سعيد ومقيم دار نعيم
6-tecâvüz etmiş idi ömr ve sinn-i heştâde	٦. تجاوز اتميش ادي عمر وسنى حشتاده
7-ibadet ile edüb bunca vaktini tetmîm	٧. عبادت ايله ادوب بونجا وقتني تتميم
8-edüb kusûrunu afv ol za’îfenin yâ Rabb	٨. ادوب قصورنى عفو اول ضعيفه نگ يا رب
9-ol hadikâ-i cennetde lûtfunla mukîm	٩. اول حديقهء جنتده لطفنله مقيم
10-derim du'â ederek Nazmiyâ ana târih	١٠– ديريم دعا ايده رك نظميا انا تاريخ
11-Nefise'ye ede rahmet Mucîb Hayyu Kerim	١١. نفيسهيه ايده رحمت مجيب حي الكريم
12-9 Ze Sene 1226	١٢. سنه ١٢٢٦ ز ٩

Şekil 3.77.

Şekil 3.78.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu taşı şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant, gülbezek, yaprak, çiçek dalı, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinde yazılar kartuş içerisindedir ve başlık klasik taç şeklinde kullanılmıştır. Yukarıdan aşağıya doğru daralan gövdede bitkisel süsleme motifleri kullanılmıştır. Serlevha kısmının her iki yanında "c" "s" kıvrımlarının içinde iki adet çiçek motifi tasvir edimiştir. Baş şahidesinin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	38
Kimliği:	Şerife Hadice Hâtun
Şekil No:	3.79, 3.80
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel üçgen alınlıklı ve aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli
Sene:	1226 / 1811
Ölçüleri:	55x34x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma

olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt	١. آه من الموت
2-Fenadân bekâya eyledi rıhlet	٢. فنادن بقايا ايدي رحلت
3-ede kabrini Hakk ravza-i cennet	٣. ايده قبريني حق روضه ء جنت
4-Topcubaşı Ömer Ağa'nın	٤. طوبجوباشى عمر اغا نك
5-ehli merhûme Şerife Hadice	٥. اهلى مرحومه شريفه خديجه
6-Hâtun rûhuna Fatiha sene 1226	٦. خاتون روحنه فاتحه سنه ١٢٢٦

Şekil 3.79.

Şekil 3.80.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, çiçek, yaprak çiçek dalı, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan kadın mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi üçgen tepeliklidir. Son üç satır toprağa gömülü haldedir. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 39
Kimliği: Hasan Efendi
Şekil No: 3.81, 3.82
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1226 / 1811

Ölçüleri: 40x30x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١. هو الباقي
2-Merhûm ve mağfûr	٢. مرحوم ومغفور
3-el-muhtâc ilâ rahmet-i	٣. المحتاج إلى رحمة
4-Rabbihi'l-Gafûr	٤. ربه الغفور
5-Hasan Efendi	٥. حسن افندي
6-rûhiçün el-Fâtiha sene 1226	٦. روحيچون الفاتحة سنة ١٢٢٦

Şekil 3.81.

Şekil 3.82.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, sarık ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde kısa silindirik boynu üzerinde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi sarıklı baklava dilimli kavuk başlıklıdır. Yalnızca ilk iki satır görünür

haldedir. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	40
Kimliği:	Ali Ağa
Şekil No:	3.83, 3.84, 3.85, 3.86
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Kâtibi kavuk ve aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli
Sene:	16 Be sene 1227 / 26.07.1812
Ölçüleri:	Başucu şahidesi;110x20x4 cm Ayakucu şahidesi; 100x20x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermer kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Hayyu'l-Bâkî	١. هو الحي الباقي
2-Esbâk silâhdâr-ı hazret-i şehryârî	٢. اسبق سلاحدار حضرتى شهرياري
3-merhûm es-Seyyid Abdullah Ağa'nın	٣. مرحوم السيد عبدالله أغانگ
4-kethüdâsı merhûm ve mağfûr el-muhtâc	٤.كتخداسى مرحوم ومغفور المحتاج
5-ilâ rahmet-i Rabbih’il-Gafûr es-Seyyid	٥. إلى رحمة ربه الغفور السيد
6-Ali Ağa'nın ve kâffe-i ehl-i	٦. علي أغا وكافهء أهل
7-imanın ruhlarına	٧. إيمانك روحلرينه
8- el-Fatiha fî 16 Be	٨. الفاتحة في ١٦ ب
9- sene 1227	٩. سنة ١٢٢٧

Şekil 3.83.

Şekil 3.84.

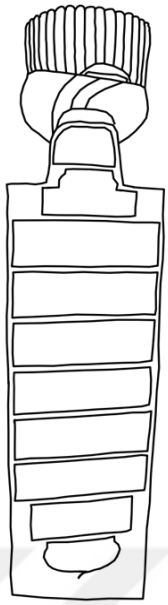

Şekil 3.85.

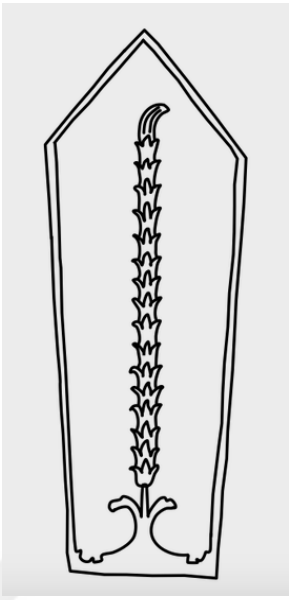

Şekil 3.86.

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında şahide gövdesi yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen formludur ve yazılar kartuş içerisindedir. Mezar başlığı kâtibi kavuktur. Baş şahidesinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Ayak şahidesi üçgen tepelikli ve bitkisel motiflerden servi ağacı tasvir edilmektedir.

Katalog No: 41

Kimliği: Seyyid Halil Ağa

Şekil No: 3.87, 3.88

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli

Sene: 1227 / 1812

Ölçüleri: 101x21x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah minel-mevt	١. آه من الموت
2-Doymayub gençliğine çünki	٢. طويمايوب گنجلكينه چونكه
3-oldu nâ-murad rahmete	٣. اولدو نامراد رحمته
4-müstağrak ede anı Rabbü'l-ibad	٤. مستغرق ايده انى ربّ العباد
5-Tebdil Hamlecisinin karındaşı	٥. تبديل حمله جيسينين قارنداشى
6-anasını hasret koyan evladını	٦. اناسينى حسرت قويان اولادينى
7-öksüz koyan merhum Seyyid	٧. اوكسوز قويان مرحوم سيد
8-Halil Ağa rûhuna Fatiha	٨. حليل آغا روحنه فاتحه
9-Sene 1227	٩. سنه ١٢٢٧

Şekil 3.87.

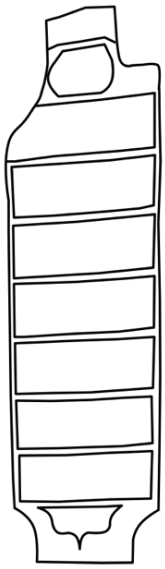

Şekil 3.88.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi kırık ve mevcut değildir. Önünde başka bir mezar şahidesi bulunduğu için net görüntü alınamamıştır. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesinin tepesi ve sol üst köşe kırılmıştır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No:	42
Kimliği:	Topuzoğlu Mehmed Ağa
Şekil No:	3.89, 3.90
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1229 / 1813-14
Ölçüleri:	85x20x3 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Merhûm ve mağfûr	١. مرحوم و مغفور
2-ilâ rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr	٢. الى رحمة ربّه الغفور
3-Topuzoğlu Mehmed	٣. طوپوز اوغلو محمد
4-Ağa rûhuna Fatiha	٤. آغا روحنه فاتحه
5-sene 1229	٥. سنه ١٢٢٩

Şekil 3.89.

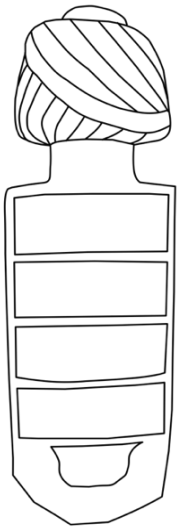

Şekil 3.90.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, takke, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No: 43
Kimliği: Mehmed Arif Ağa
Şekil No: 3.91, 3.92
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Kâtibi Kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1228 / 1813
Ölçüleri: 160x34x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Bâkî	١. الباقي
2-Genç iken göçdü cihândan	٢.گنچ اکن گوچدو جهاندن
3-böyle bir hulk-i halîm dilerim	٣. بويله بر خلق حليم ديلريم
4-kabrini pürnûr ede Rabbü'l-Kerîm	٤. قبريني پورنور اده ربّ الكريم
5-timurci Hasan Ağa'nın	٥. تيمورجي حسن آغانگ
6-oğlu merhûm ve mağfûr	٦. اوغلو مرحوم و مغفور
7-Mehmed Arif Ağa'nın	٧. محمد عارف آغانگ
8-rûhu içün	٨. روحوچون
9-Fatiha sene 1228	٩– فاتحه سنه ١٢٢٨

Şekil 3.91.

Şekil 3.92.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk başlık şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 44
Kimliği: Ayşe Hanım
Şekil No: 3.93, 3.94
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 8 Sad sene 1229 / 30.01.1814
Ölçüleri: 110x41x7 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١. هو الباقي
2-Bu dünyâda bulmadım hiç rahatı	٢. بو دنياده بولمادم هيچ راحتي
3-anınçün ihtiyar etdim rıhleti	٣. انيگجون اختيار اتديم رحلتي
4-kimse gülmez kimse dahi gülmeye	٤. كمسه گلمز كمسه دخي گلميه
5-zevkine değmez bu cihânın mihneti	٥. ذوقينه دگمز بو جهانگ محنتي
6-Sakızlı Emeksiz Mehmed Kapudân	٦. ساقزلي امكسز محمد كاپودان
7-kerîmesi merhûme Ayşe Hanım rûhuna	٧. كريمه سي مرحومه عئشه خانم روحنه
8-el-Fâtiha 8 Sad sene 1229	٨. الفاتحه ٨ ص سنه ١٢٢٩

Şekil 3.93.

Şekil 3.94.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant, yaprak, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen alınlıklı başlık bulunmaktadır. Serlevhanın iki yanından başlayıp yukarıya doğru uzanan akant yaprakları ile bir bütünlük sağlamaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 45

Kimliği: Anadoluhisarı Subaşısı İsmail Ağa

Şekil No: 3.95, 3.96

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: fi gurre-i Sad sene 1232/ 21.12.1816

Ölçüleri: 160x34x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١ –هو الباقي
2-Fenâdan bekâya eyledi rıhlet	٢. فنادن بقايه ايلدي رحلت
3-ede kabrini Hakk ravza-i cennet	٣. ايده قبرني حق روضهءجنت
4-merhûm ve mağfûr el-muhtâc ilâ	٤. مرحوم ومغفور المحتاج الى
5-rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr Yeşilciyân-ı	٥. رحمة ربه الغفور يشيلجيان
6-Hassa Anadoluhisarı Subaşı	٦. حصة اناطولى حصارى صباشى
7-sı İsmail Ağa'nın rûhiçün	٧– سى اسماعيل اغا نگ روحيچون
8-rızâen lillâh-i te'âlâ Fâtiha	٨– رضاًء لله تعالى فاتحه
9- fi gurre-i Sad sene 1232	٩– في غره ص سنه ١٢٣٢

Şekil 3.95. (A.Galitekin)

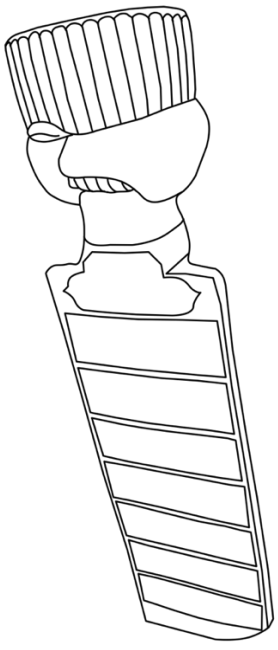

Şekil 3.96.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kâtibi kavuk başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 46
Kimliği: Hadice Hanım
Şekil No: 3.97, 3.98
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1234 / 1818-19
Ölçüleri: 120x40x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Lâ İlâhe İllâllah	١- لا اله الا الله
2-Muhammedü'r-Resûlallah	٢ -محمد رسول الله
3-Mektûbî-i hazret-i sadr-ı âlî	٣- مكتوبي حضرة صدر عالى
4-hulefâsından Süleyman Sahib	٤- خلفاسندن سليمان صاحب
5-Efendi'nin valide-i mükerremesi	٥- افندينگ والدهء مكرمه سى
6-merhûme ve mağfûre ilâ rahmeti	٦- مرحومه ومغفوره الى رحمة
7-Rabbihi'l-Kibriyâ Hadice Hanım	٧- ربه الكبرياء خديجه خانم
8-rûhiçün el-Fâtiha	٨- روحيجون الفاتحة
9-sene 1234	٩. سنه ١٢٣٤

Şekil 3.97.

Şekil 3.98.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant, gülbezek, vazo, gül, güldalı, yaprak, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen alınlıklı bir başlığı bulunmaktadır. Serlevhanın iki yanında da yapraklı bir gül tasvir edilmiştir. Serlevhanın üstünden başlayarak yukarı doğru "c" "s" kıvrımları akant yaprakları ile sağlanmaktadır. Vazonun içerisinde 5 adet gülbezek bulunmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	47
Kimliği:	Şerife Fatma Hâtun
Şekil No:	3.99, 3.100
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Üçgen alınlıklı başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	gurre-i Ra-elif sene 1234 / 29.12.1818
Ölçüleri:	100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma

olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Cennet-mekân ve firdevs-âşiyân	٢- جنتمكان فردوس آشيان
3-Yeşilci İsmail Ağa'nın	٣- يشيلجي اسماعيل آغا نگ
4-zevcesi merhûme Şerife	٤- زوجه سي مرحومه شريفه
5-Fatma Hâtun rûhuna	٥- فاطمه خاتون روحونه
6-Fatiha gurre-i Ra-elif sene 1234	٦- فاتحه غرهء را سنه ١٢٣٤

Şekil 3.99.

Şekil 3.100.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin üçgen alınlıklı bir başlığı bulunmaktadır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 48
Kimliği: Etmekci Ömer Ağa
Şekil No: 3.101, 3.102
İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 8 Mim Sene 1200 / 11.11.1785

Ölçüleri: 81x25x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Merhum ve mağfür — ١- مرحوم ومغفور

2-el-muhtâc ilâ rahmet-i Rabbih — ٢- المحتاج إلى رحمة ربه

3-el-Gafür Etmekci Ömer Ağa'nın ruhuna — ٣- الغفور عثمان آغا نگ روحونه

4-el-Fatiha 8 Mim Sene 1200 — ٤. الفاتحة ٨ م سنه ١٢٠٠

Şekil 3.101.

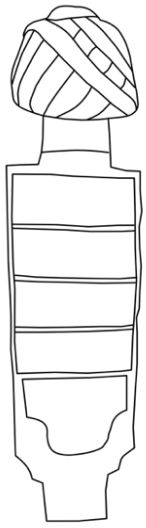

Şekil 3.102.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Sarık, takke, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde molla tipi şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No: 49

Kimliği: Saide Hanım

Şekil No: 3.103, 3.104

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 27 Mim sene 1235 / 15.11.1819

Ölçüleri: 100x20x2 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Bâkî	١- الباقي
2-Bir kuş idim uçdum yuvadan	٢- بر قوش ايدم اوچدم يوودان
3-ayırdı beni anadan babadan unutman	٣- آييردى بنى آندن بابادن اونوتمان
4-beni duâdan şefâ'at edeyim size Hudâ'dan	٤- بنى دعادن شفاعت ايده يم سيزه هدى دن
5-Maden Kalemi'nde Kâtib Mehmed	٥- مادن قلمندن كاتب محمد
6-Sâdık Efendi kerîmesi merhûme	٦- صادق افندى كريمه سى مرحومه
7-Saide Hanım'ın rûhuna Fâtiha	٧- سعيده خانمگ روحونه فاتحه
8-27 Mim sene 1235	٨. ٢٧ م سنه ١٢٣٥

Şekil 3.103.

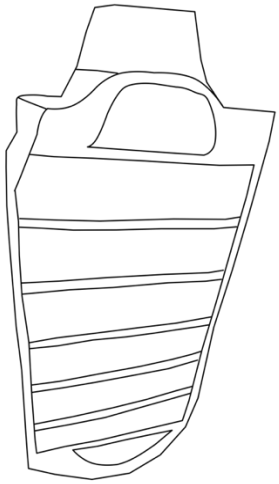

Şekil 3.104.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi başlık kısmından darbe alıp kırılmıştır ve mevcut değildir. Aynı zamanda sol üst köşe ve sağ alt köşe deforme olmuştur. Ayak şahidesi günümüze ulaşmamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ancak başlık kırık ve mevcut değildir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No:	50
Kimliği:	Halil Bey
Şekil No:	3.105, 3.106
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1237 / 1821-22
Ölçüleri:	160x34x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Baki	١-الباقي
2- Böyle buldum bu cihânı sanki bir zıll-i hayâl	٢- بويله بولدم بو جهانى سانكى بر ظل خيال
3- ol sebebden kimse etmez benim hâlimden suâl	٣-اول سببدن كمسه إيتمز بنم حالمدن سؤال
4- ben derim el-hükmü lillah râzıyım emrine	٤- بن درم الحكم لله راضيم امرينه
5- çün ezelden böyle takdîr eylemişdir Zülcelâl	٥- چون آزلدن بويله تقدير ايلمشدر ذوالجلال
6-Vefalızâde Musa Bey'in oğlu	٦- وفاليزاده موسى بكگ اوغلو
7- merhûm Halil Bey rûhiçün Fatiha	٧- مرحوم خليل بك روحچين فاتحه
8-Sene 1237	٨. سنه ١٢٣٧

Şekil 3.105.

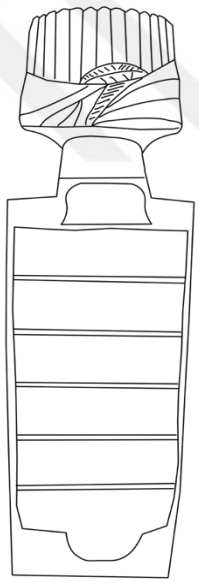

Şekil 3.106.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No: 51

Kimliği: Şerife Sıdıka Hanım

Şekil No: 3.107, 3.108

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 29 Zal sene 1236 / 28.08.1821

Ölçüleri: 115x40x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Hamlini vaz' eyleriken eyledi terk-i fenâ	٢- حملينى واضع ايلركن ايلدى ترك فنا
3-doymadı gençliğine mağfiret kıl yâ Rabbenâ	٣- دويمادي گنجلكينه مغفرت قيل يا ربنا
4-Göksu Ustası Memiş Usta'nın	٤- كوكصو أوسته سي ممش أوسته نگ
5-zevcesi merhûme Şerife Sıdıka	٥- زوجه سى مرحومه شريفه صديقه
6- Hanım'ın rûhuna Fâtiha	٦. خانمگ روحونه فاتحه
7- 29 Zal sene 1236	٧- ٢٩ ذ سنه ١٢٣٦

Şekil 3.107.

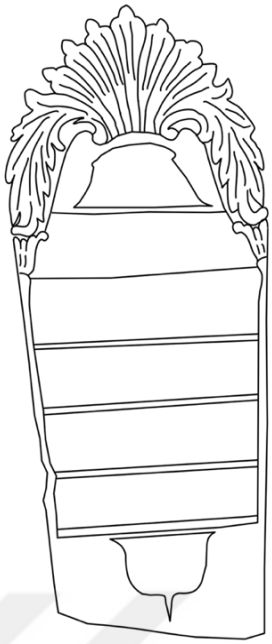

Şekil 3.108.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: akantus yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 52

Kimliği: Yağcı İbrahim Ağa

Şekil No: 3.109, 3.110

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Burma sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1241 / 1825-26

Ölçüleri: 111x21x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma

olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El Bâkî	١-الباقي
2-Merhûm ve mağfûr el-muhtâc	٢- مرحوم ومغفور المحتاج
3- ilâ rahmet-i Rabbih	٣- إلى رحمة ربه
4-el-Gafûr Kandillili	٤- الغفور قانديليلي
5- yağcı İbrahim Ağa'nın	٥- ياغجي إبراهيم أغا نگ
6-rûhuna Fatiha	٦- روحونه فاتحة
7-sene 1241	٧. سنه١٢٤١

Şekil 3.109.

Şekil 3.110.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.
Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Burma sarıklı kavuk, kartuş ve silme.
Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı

kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir.

Katalog No: 53
Kimliği: Şerife Naile Hatun
Şekil No: 3.111, 3.112
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Üçgen alınlıklı tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: Fî Be sene 1240 / Şubat 1825
Ölçüleri: 100x21x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılarkartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki	١- هو الباقي
2-Gelüb kabrim ziyaret eden ihvan	٢- گلوب قبريم زيارة ايدن إخوان
3-edeler ruhuma bir Fatiha ihsan	٣- أيده لر روحنه بر فاتحة إحسان
4- attarlar kethüdası Mustafa	٤- عطارلار كتخداسي مصطفى
5-Ağa'nın validesi merhume Şerife Naile	٥- آغا نگ والده سي مرحومة شريفة نائله
6-Hatun rühiçün el-Fatiha	٦- خاتون روحيچون الفاتحة
7-Fî Be sene 1240	٧. في ب سنة ١٢٤٠

Şekil 3.111.

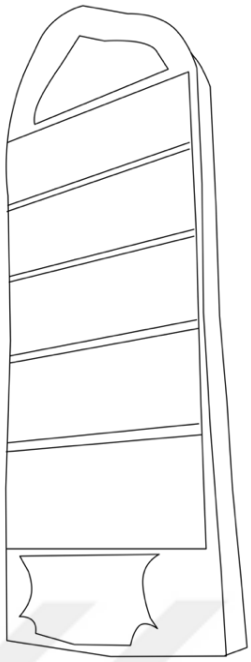

Şekil 3.112.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır ancak yere düşmüştür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin üçgen alınlıklı bir başlığı bulunmaktadır. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 54

Kimliği: Hadice Hâtun

Şekil No: 3.113, 3.114

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: Fî Gurre-i Mim sene 1242 / 05.08.1826

Ölçüleri: 100x20x2 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Baki	١- هو الباقي
2-Tarîk-i Hazret-i Sadeddin	٢- طريق حضرت صعد الدين
3-meşâyihlerinden eş-Şeyh	٣- مشايخلريندن الشيخ
4-İsmail Hakkı Efendi'nin	٤- إسماعيل حقي أفندينگ
5-zevcesi merhûme ve mağfûrun leha	٥- زوجه سى مرحومة ومغفورة لها
6-Hadice Hâtun rûhuna	٦- خديجة خاتون روحنه
7-el-Fatiha fî Gurre-i Mim sene 1242	٧. الفاتحة في غرة م سنة ١٢٤٢

Şekil 3.113.

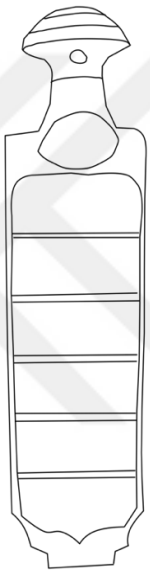

Şekil 3.114.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 55
Kimliği: Keresteci Mustafa Ağa
Şekil No: 3.115, 3.116
İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 15 Ra-elif sene 1243 / 06.10.1827

Ölçüleri: 160x34x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî	١- هو الحي الباقي
2-Âh kim bu âlem içre ben de şâdân olmadım	٢- آه، كيم بو عالم ايچره بن ده شادان اولمادم
3-çâresiz derde düşdüm aslâ çâre bulmadım	٣- چاره سز درده دوشدم أصلا چاره بولمدم
4-göçdü ömrüm bulmadı sıhhat yüzün ben hayfâ	٤- گوچدى عمرم بولمادى صحت يوزين بن حيفا
5-bir misâfir gibi geldim bu dünyâda aslâ mihmân olmadım	٥- بر مسافر گبى گلديم بو دنياده اصلا مهمان اولمدم
6-merhûm ve mağfûr Kumkapu'da keresteci	٦- مرحوم ومغفور قوم قپوده كراسته جى
7-Mustafa Ağa'nın rûhiçün el-Fatiha	٧- مصطفى آغانگ روحيچون الفاتحه
8-15 Ra-elif sene 1243	٨- ١٥ را سنة ١٢٤٣

Şekil 3.115.

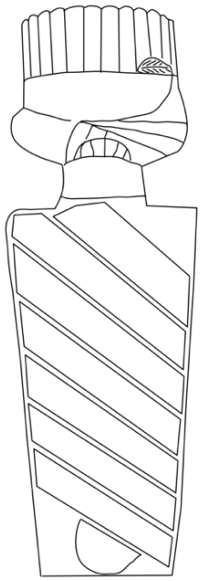

Şekil 3.116.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince mâil silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	56
Kimliği:	İbrahim Ağa
Şekil No:	3.117, 3.118
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1244 / 1828-29
Ölçüleri:	160x34x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	٢- بني قيل مغفرت اى رب يزدان
3-bi-hakk-ı Arş-ı a’zâm nûr-ı Kur’ân	٣- بحق عرش اعظم نور قرآن
4-gelüp kabrim ziyâret eden ihvân	٤- گلوب قبرم زيارت ايدن اخوان
5-edeler rûhuma bir Fâtiha ihsân	٥- ايده لر روحمه بر فاتحة احسان
6-merhûm el-Hâc İbrahim	٦- مرحوم الحاج إبراهيم
7-Ağa’nın rûhuna Fâtiha	٧- آغا نگ روحنه فاتحة
8-sene 1244	٨- سنة ١٢٤٤

Şekil 3.117.

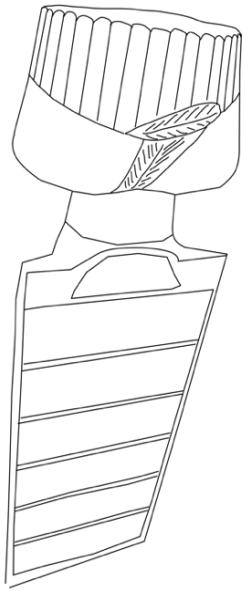

Şekil 3.118.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince mâil silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 57
Kimliği: Emine Hâtun
Şekil No: 3.119, 3.120
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: fi 15 Şın sene 1243/ 02.03.1828
Ölçüleri: 110x25x 6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Bâki	١-الباقي
2-Fenâdan bekâya eyledi rıhlet	٢- فنادن بقايا ايله دى رحلت
3-ede kabrini Hakk ravza-i cennet	٣- ايده قبرنى حق روضهء جنت
4-Sansar oğlu	٤- صانصار اوغلو
5- Mehmed Ağa'nın ehli Emine	٥- محمد آغا نگ اهلى امينه
6-Hâtun rûhuna Fâtiha	٦- حاتون روحنه فاتحة
7- fi 15 Şın sene 1243	٧- في ١٥ ش سنة ١٢٤٣

Şekil 3.121.

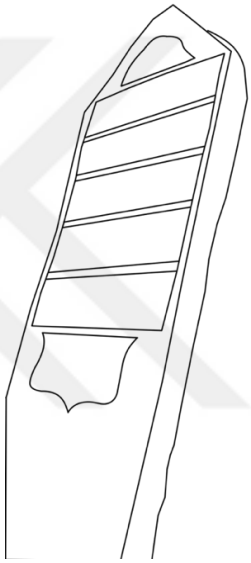

Şekil 3.122.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin üçgen alınlıklı tepelik bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	58
Kimliği:	Tatar Hüseyin Ağa
Şekil No:	3.123, 3.124
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: fi 15 Şın sene 1244 / 20.02.1829

Ölçüleri: 160x34x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-Bâki

2-Emr-i Hakk'la dürlü emraz

3-geldi benim tenime bulmadı sıhhat

4-vücûdum sebeb oldu mevtime

5-merhûm Tatar Hüseyin Ağa

6-rûhuna el-Fâtiha

7-fi 15 Şın sene 1244

١- الباقي

٢- أمر حق ايله دورلى أمراض

٣- گلدى بنم تنمه بولمادى صحت

٤- وجودم سبب اولدى موتمه

٥- مرحوم تاتار حسين آغا

٦- روحنه الفاتحة

٧- في ١٥ ش سنة ١٢٤٤

Şekil 3.123.

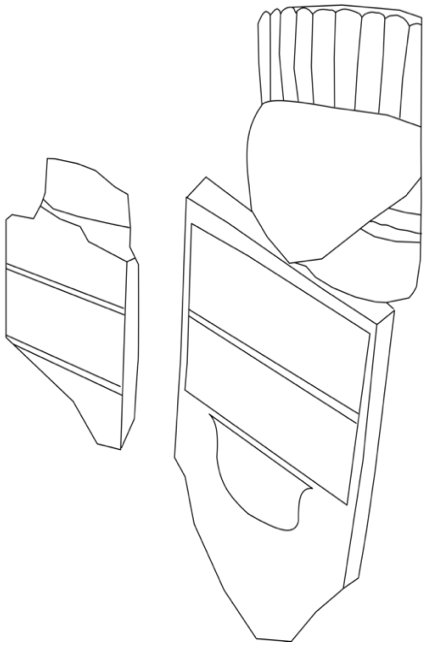

Şekil 3.124.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesinin başlığı ve kitabenin yarısı kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince mâil silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	59
Kimliği:	Galatalı Oğuzzâde Mehmed Ağa
Şekil No:	3.125, 3.126
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Burma sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	fî 15 Be sene 1246 / 30.12.1830
Ölçüleri:	100x28x5 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	١- بني قيل مغفرت أي رب يزدان
2-bi-hakk-ı Arş-ı a’zam nûr-ı Kûr’ân	٢- بحق عرش اعظم نور قرآن
3-gelüb kabrimi ziyâret eden ihvan	٣- گلوب قبرم زيارت ايدن إخوان
4-edeler rûhuma bir Fâtiha ihsân	٤- ايده لر روحمه بر فاتحة احسان
5-Galatalı merhûm Oğuzzâde	٥- غلطه لى مرحوم أوغوز زاده
6-Mehmed Ağa rûhuna el-Fatiha	٦- محمد آغا روحنه الفاتحة
7-fî 15 Be sene 1246	٧- في ١٥ ب سنة ١٢٤٦

Şekil 3.125.

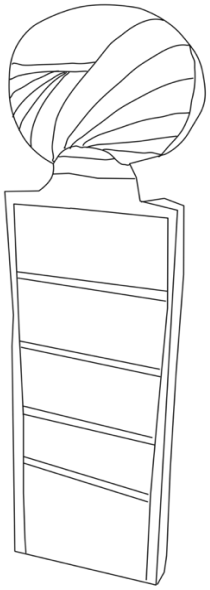

Şekil 3.126.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Burma sarıklı kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 60
Kimliği: Esma Kadın
Şekil No: 3.127, 3.128
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1247 / 1831-32
Ölçüleri: 100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١- هو الباقي
2-Dirîğa câm-ı mevti nûş edüb rûhum atâ etdüm	٢- دريغا جام موت نوش ادوب روحم عطا ايتديم
3-Geçirdim müsterih ömrüm hezar şükr-i Huda etdüm	٣- گچيرديم مستريح عمرم هزار شكر هدى ايتديم
4-İlâhi beyt-i kabrim rahmetinle nûra gark eyle	٤- إلهي بيتي قبرم رحمتگله نوره غرق ايله
5-Hudâ'nın hükmüne râzı olub cânım fedâ etdim	٥- هدانگ حكمنه راضى اولوب جانم فدا ايتديم
6- İlahi rûz-ı mîzânda sebil kıl hayr-ı a'malim	٦- إلهي روز ميزانده سبيل قيل خير اعمالم
7-Behişt içre cemâlin rûzî kıl yâ Rabb ricâ etdim	٧- بهشت ايچره جمالگ روزى قيل يا رب رجا ايتديم
8-sâbıkan Maraş vâlisi Abdullah Paşazade	٨- سابقا مرعش واليسى عبد الله باشا زاده
9-Mehmed Şakir Bey halilesi merhûme	٩- محمد شاكر بك حليله سى مرحومه
10-ve mağfûrun leha Esma Kadın ve kâffe-i	١٠- ومغفور لها أسما قادين و كافةء
11-ehl-i imânın ervâhiçün el-Fâtiha	١١- اهلي ايمانگ ارواحيچون الفاتحة
12-Sene 1247	١٢- سنة ١٢٤٧

Şekil 3.127.

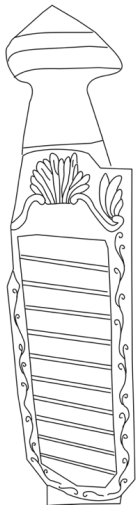

Şekil 3.128.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak sol kenarında deformeler görülmektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, akant, bordür, kartuş, silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede bitkisel motif süslemeleri vardır. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	61
Kimliği:	Süleyman Ağa
Şekil No:	3.129, 3.130
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	Mim Sene 1248 / Mayıs 1832
Ölçüleri:	85x18x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١- هو الباقي
2-Genç iken göçdü cihandan	٢-گنج ايكن گوچدى جهاندن
3-böyle bir hulk-i halim dilerim	٣- بويله بر خلق حليم ديلرم
4-kabrini pür-nûr eyleye Rabbu'l-Kerim	٤- قبريني پر نور ايله يه رب الكريم
5-Enderûn-ı Hümayûn agavâtından	٥- اندرون همايون اغاواتندن
6-merhûm ve mağfûr Süleyman	٦- مرحوم ومغفور سليمان
7-Ağa'nın rûhuna el- Fatiha	٧- اغانك روحنه الفاتحة
8-Mim Sene 1248	٨- م سنه ١٢٤٨

Şekil 3.129.

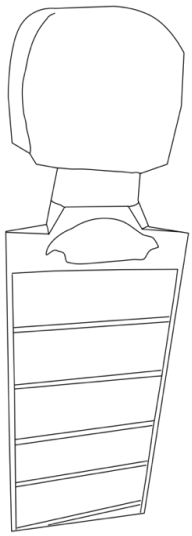

Şekil 3.130.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 62

Kimliği: Meleksima

Şekil No: 3.131, 3.132

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1250 / 1834-35

Ölçüleri: 100x20x2 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel Baki Rü’us-ı Hümayun Kalemi	١- هو الباقي رؤوس همايون قلمي
2- Kisedari el-Hac Şakir	٢- كيسه داري الحج شاكر
3-Efendizade Mehmed Bey	٣- افندي زاده محمد بك
4-câriyesi merhûme ve mağfure	٤- جاريه سي مرحومة ومغفورة
5-Meleksima rühiçün Fâtiha	٥- ملكسيما روحيچون فاتحة
6-Sene 1250	٦- سنة ١٢٥٠

Şekil 3.131.

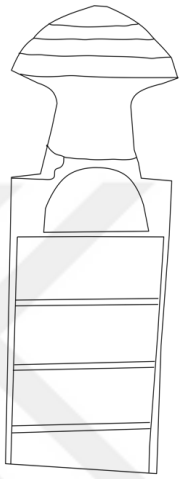

Şekil 3.132.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak sol alt köşesinde deformeler görülmektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	63
Kimliği:	Şerife Hadice Hâtun
Şekil No:	3.133, 3.134
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	25 Za-elif sene 1250 / 25.03.1835

Ölçüleri: 88x24x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî

2-Kayıkcı Osman Ağa'nın

3-zevcesi merhûme ve mağfûre

4-Şerife Hadice Hâtun

5-ruhuna el-Fâtiha

6-25 Zal-elif sene 1250

١- هو الباقي

٢- قاييقچي عثمان أغانگ

٣- زوجه سي مرحومة ومغفورة

٤- شريفة خديجه خاتون

٥- روحنه الفاتحة

٦. ٢٥ ذا سنه ١٢٥٠

Şekil 3.133.

Şekil 3.134.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Son iki satır toprağa gömülü olduğu için gözükmemektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin üçgen alınlıklı tepelik bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 64

Kimliği: Şerife Fatma Hanım

Şekil No: 3.135, 3.136

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 10 Muharrem sene 1252 / 27.04.1836

Ölçüleri: 80x25x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Anadoluhisarı kudemâ-yı	٢- أناطولي حصارى قدماي
3-eşrâf hânedanından Subaşı	٣- اشرف خاندانندن
4-Ömer Ağa'nın vâlidesi	٤- عمر أغانگ والده سي
5-merhûme ve mağfûrun leha	٥- مرحومة ومغفورة لها
6-şerife Fatma Hanım'ın	٦- شريفة فاطمة خانمگ
7-rûhiçün lillahi'l-Fâtiha	٧- روحيچون لله الفاتحة
8-10 Muharrem sene 1252	٨- ١٠ محرم سنة ١٢٥٢

Şekil 3.135.

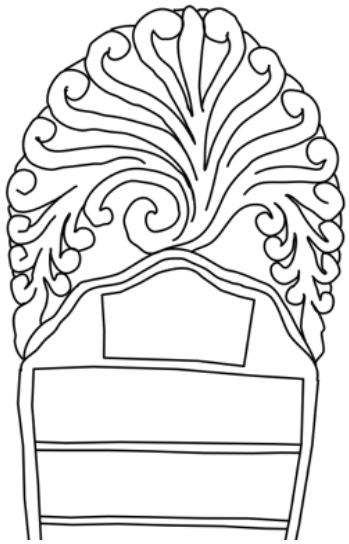

Şekil 3.136.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 65

Kimliği: Âişe Hâtun

Şekil No: 3.137, 3.138

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: Fi Gurre-i Nun sene 1252 / 10.12.1836

Ölçüleri: 50x 25x 4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî ١- هو الباقي

2-Bekir Ağa’nın kerîmesi	٢- بكر أغانگ كريمه سي
3-merhûme ve mağfûrun leha	٣- مرحومة ومغفورة لها
4-Âişe Hâtun	٤- عائشة خاتون
5-rûhiçün Fâtiha	٥- روحيچون فاتحة
6- Fi Gurre-i Nun sene 1252	٦- في غره ن سنة ١٢٥٢

Şekil 3.137.

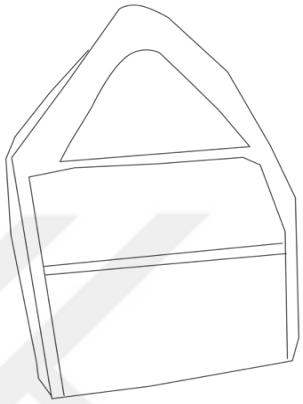

Şekil 3.138.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak üçgenin en üst kısmında çatlaklar bulunmaktadır. Toprağın altında olduğu için son satırlar gözükmemektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	66
Kimliği:	Su bekçisi Memiş Ağa
Şekil No:	3.139, 3.140
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	18 Mim sene 1253 / 24.04.1837
Ölçüleri:	85x18x 4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١- هو الخلّاق الباقي
2-Merhûm ve mağfûrun leh	٢- مرحوم ومغفور له
3-el-muhtâc ilâ rahmet-i Rabbih	٣- المحتاج إلى رحمة ربه
4-el-Gafûr sâbık Gök-	٤- الغفور السابق گوك
5-su bekcisi Memiş Ağa'nın	٥- صو بكجيسي ممش أغانگ
6-rûhiçün el-Fâtiha	٦- روحيچون الفاتحة
7-18 Mim sene 1253	٧- ١٨ م سنة ١٢٥٣

Şekil 3.139.

Şekil 3.140.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 67

Kimliği: Seyyid Mehmed Cemil Efendi

Şekil No: 3.141, 3.142

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1258 /1842-43

Ölçüleri: 110x24x 4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l Bâkî	١–هو الباقي
2-Nevcivânım uçdı cennet bağına	٢– نوجوانم اوچدى جنت باغنه
3-vâlideynin yakdı firkat nârına	٣– والدينگ ياقدى فرقت نارينه
4-şeyhülislâm Yasincizâde'nin Vekilharcı Mustafa Ağa'nın	٤– شيخ الإسلام ياسينجي زاده وكيل خرجى مصطفى أغانگ
5-mahdûmu es-Seyyid Mehmed Cemil Efendi rûhuna	٥– مخدومو السيد محمد جميل أفندي روحنه
6-el-Fâtiha sene 1258	٦– الفاتحة في سنة ١٢٥٨

Şekil 3.141.

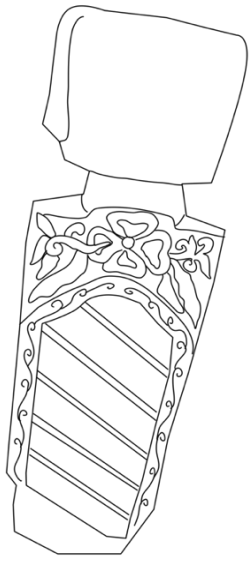

Şekil 3.142.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, bordür, çiçek dalı, kurdele görünümlü çiçek motifi, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Düşey gövdede çiçek dalları geçen bordür ve stilize çiçek motifleri bulunmaktadır. Kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	68
Kimliği:	Seher Hanım
Şekil No:	3.143, 3.144
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel hotoz başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	21 Ra sene 1259 / 22.04.1843
Ölçüleri:	100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Civân iken ne cânlar geldi gitdi dâr-ı bekâya	٢- جوان ايكن نه جانلر گلدى گيتدى دار البقايا
3-ne mümkün âdeme bâkî kala bu âlem-i köhne	٣- نه ممكن آدمه باقى قاله بو عالمى كهنه
4-biri ezcümle işte duhter-i pâk Ömer Ağa	٤- برى أز جمله ايشته دختر پاك عمر آغا
5-yirmi yaşına girdikde gitdi cennetü'l-adne	٥- يگرمى ياشينه گيردكجه گيتدي جنة العدن

6-esîr-i pester olmuşdu yedi aydan berü ve hayfâ	٦- أسير بستر اولمشدي يدي ايدنبرو حيفا
7-cihânda derdine hiç olmadı dermân bir nesne	٧- جهانده دردينه هيچ اولمادي درمان بر نسنه
8-henüz bir gonca-i şüküfte idi bağ-ı âlemde	٨- هنوز بر غنجه شكفته ايدى باغ عالمده
9-vücûd-ı nâzenîni soldu hemçün verd-i rahne	٩- وجود نازنيني صولدى همچون وردي رحنه
10-oku ihlâs ile bir Fâtiha rûh-ı revâniçün	١٠- اوقو اخلاص ايله بر فاتحه روح روانيچون
11-bu mevki'den gelüb geçdikce merdân-ı dil-teşne	١١- بو موقعدن گلوب گچدكجه مردان دلتشنه
12-hurûf-ı mu'cem ile bi'l-bedâhe söyledim tarih	١٢- بحروف معجم ايله بالبداهه سويله ديم تاريخ
13-Seher Hanım seher vakti idi azm eyledi adne	١٣- سحر خانم سحر وقتي ايدي عظم ايله دي عدنه
14-21 Ra sene 1259	١٤. ٢١ ر سنة ١٢٥٩

Şekil 3.143.

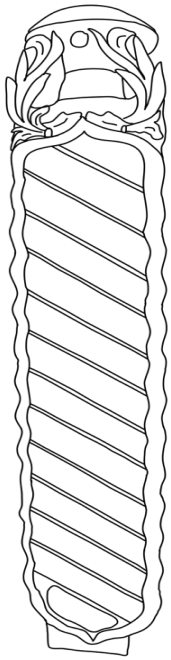

Şekil 3.144.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, akant, bordür, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede bitkisel motif süslemeleri vardır. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 69
Kimliği: Hâce Esma Hanım
Şekil No: 3.145, 3.146
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: Cim sene 1261 / Haziran 1845
Ölçüleri: 170x38x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Çün ecel geldi ana olmaz aman	٢- چون اجل گلدی، اکا اولمز امان
3-cürmünü afv eyle yâ Rabbü'l-Mennân	٣- جرمنی عفو ایله یا رب المنان
4-mağfiret kıl olmasun hâli yaman	٤- مغفرت قیل اولماسون حالی یامان
5-mazhar-ı nûr-ı şefâ'at kıl her zaman	٥- مظهر نور شفاعت قیل هر زمان
6-merhûme ve mağfûrun leha mâhrûse-i	٦- مرحومه و مغفور له محروسه
7-Burusalı el-Hâce Esma	٧- بروسه لی الحاجة اسما
8-Hanım rûhiçün el-Fâtiha	٨- خانم روحیچون الفاتحه
9-Cim sene 1261	٩- ج سنة ١٢٦١

Şekil 3.145.(Galitekin, 2008)

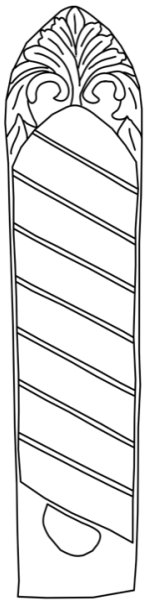

Şekil 3.146.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 70

Kimliği: Âişe Rezefşân Hanım

Şekil No: 3.147, 3.148

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1320 / 1902-03

Ölçüleri: 163x45x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî	١- هو الباقي
2-Kandillili mütaveffâ Sâlih	٢- قنديلليلي متوفى صالح
3-Efendi zevcesi ve Kadri	٣- افندي زوجه سي و قادري
4-Bey’in vâlidesi Âişe Zerefşân Hanım'ın	٤- بككگ والده سي عائشة زرافشان خانمگ
5-rûhiçün Fatiha	٥- روحيچين الفاتحة
6-Sene 1320	٦- سنة ١٣٢٠

Şekil 3.147.

Şekil 3.148.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içeriisnden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Kitabenin etrafını çevreleyen “s” kıvrımı şeklinde dalgalı bordür yer almaktadır. Bordürün içinde yapraklı kır çiçeği bulunmaktadır.

Katalog No: 71

Kimliği: Rıza Efendi

Şekil No: 3.149, 3.150

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1265 / 1848-49

Ölçüleri: 150x40x 5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هو الباقي
2-Yine bir ehl-i hüner kâtib-i keremkarî	٢- ينه بر اهل هنر كاتب كرمكاري
3-felek dedikleri gaddâr eyledi i'damı	٣- فلك ديكلري غدار ايلدي اعدامي
4-yazık yazık ki münevver bir ci-vân-ı taze iken	٤- ياذق ياذق كه منور بر جيواني تازه ايكن
5-cihandan eyledi dâr-ı bekâya azm-ı hırâm	٥- جهاندن ايلدي دار بقايه عزم خرام
6-münevver eyleye kabr-i şerîfini Mevlâ	٦- منور ايله يه قبر شريفيني مولا
7-şefi'i ola kıyâmet gününde Fahr-i enam	٧- شفيع اوله قيامت گوننده فخر انام
8-yazıldı harfi mücevherle fevtine târih	٨- يازيلدي حرف مجوهرله فوتينه تاريخ
9-Rıza Efendi'ye Rabbim cinânda kıla makâm.	٩- رضا افنديبه ربم جنانده قيله مقام
10-Sene 1265	١٠- سنة ١٢٦٥

Şekil 3.149.

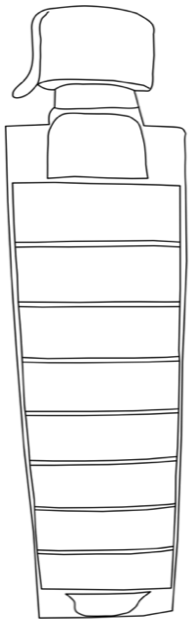

Şekil 3.150.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	72
Kimliği:	Pamukzâde Aşkî Mustafa Ağa
Şekil No:	3.151, 3.152
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1267 / 1850-51
Ölçüleri:	162x40x 7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Çün ecel geldi ana olmaz aman	٢- چون اجل گلدی، اکا اولمازامان
3-cürmümü afv eyle yâ Rabbü'l-Mennân	٣- جرمی عفو ایله یا رب المنان
4-mağfiret kıl olması hâlim yaman	٤- مغفرت قیل اولماسون حالیم یامان
5-mazhar-ı nûr-ı şefâ'at kıl her zaman	٥- مظهر نور شفاعت قیل هر زمان
6-Tebdîl-i Hümâyûn hamlecisi	٦- تبدیل همایون حمله جیسی
7-Pamukzâde merhûm Aşkî	٧- پاموقزاده مرحوم عشقی
8-Mustafa Ağa rûhiçün Fâtiha	٨- مصطفی آغا روحیچون الفاتحه
9-Sene 1267	٩. سنه ١٢٦٧

Şekil 3.151.

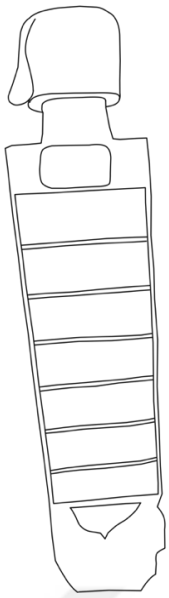

Şekil 3.152.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	73
Kimliği:	Pamukzâde Ömer Ağa
Şekil No:	3.153, 3.154
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1267 / 1850-51
Ölçüleri:	163x50x 5 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel Baki	١-هو الباقي
2-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	٢- بني قيل مغفرت اي رب يزدان
3-bi-hakk-ı Arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân	٣- بحق عرش اعظم نور قرآن
4-gelüb kabrimi ziyaret eden ihvân	٤- گلوب قبرم زيارت ايدن اخوان
5-edeler rûhuma bir Fâtiha ihsân	٥- ايده لر روحمه بر فاتحه احسان
6-Tebdîl-i Hümâyûn hamlecisi	٦- تبديل همايون حمله جيسي
7-Pamukzâde merhûm Ömer	٧- پاموقزاده مرحوم عمر
8-Ağa'nın rûhiçün Fâtiha	٨ آغا نگ روحيچون فاتحه
9-Sene 1267	٩- سنة ١٢٦٧

Şekil 3.153.

Şekil 3.154.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	74
Kimliği:	Abdülhalim Ağa
Şekil No:	3.155, 3.156
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azîzî kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1268 / 1851-52
Ölçüleri:	163x 47x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Bu kabrin sâhibin Hakk mazhar-ı gufrân ede	٢- بو قبرين صاحبك حق مظهر غفران ايده
3-menzîlin ehl-i cennet mûnisin rıdvân ede	٣- منزلك اهل جنت مونسك رضوان ايده
4-şâd edüb rûh-ı revânın hazret-i Rabb-i Gafûr	٤- شاد ادوب روح روانك حضرت رب غفور
5-merkadin pürnûr-ı rahmet gülğenin handân ede	٥- مرقدك پورنور رحمت گلگنك حندان ايده
6-nâil-i fazl-i şeffat eyleyüb rûz-ı cezâ	٦- نائل فضل شفاعت ايليوب روز جزا
7-sâye-i arş-ı âlâda Hakk anı iskân ede	٧- سايهء عرش اعلى ده حق اني اسكان ايده
8-Musâlib-i şehryârî merhûm el-Hâc	٨- مصالب شهرياري مرحوم الحاج
9-Abdülhalim Ağa rûhiçün	٩- عبد الحليم آغا روحيچون
10-el-Fâtiha sene 1268	١٠- الفاتحة سنة ١٢٦٨

Şekil 3.155.

Şekil 3.156.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azîzî kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 75

Kimliği: Mehmed Sâlih Ağa

Şekil No: 3.157, 3.158

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 15 Be sene 1269 / 25.04.1853

Ölçüleri: 64x30x 5cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah minel-mevt	١-آه من الموت
2-Âh pek tâze iken erdi ecel-i kazâ	٢- آه پك تازه ايكن اردي اجل قضاء
3-yirmi dört saat içre kıldım cânım fedâ	٣- يگرمي دورت ساعت ايچره قيلدم جانم فدا
4-nâr-ı hasretimden vâlidemin hâli oldu harâb	٤- نار حسرتمدن والده مگ حالي اولدي خراب
5-hemşîre ve ahbâbımın ciğeri oldu kebâb	٥- همشيره و احبابيمك جگري اولدي كباب
6-nâ-murad gitdim dünyâdan gençliğime doymadım	٦- نامراد گيتديم دنيادن گنجلكمه طويمادم
7-merhum Âbidin Ağa'nın mahdûmu	٧- مرحوم عابدين اغانگ مخدومى

8-merhûm Mehmed Sâlih Ağa'nın

9-rûhiçün el-Fatiha

10-15 Be sene 1269

٨- مرحوم محمد صالح اغانگ

٩. روحيچون الفاتحة

١٠. ١٥ ب سنه ١٢٦٩

Şekil 3.157.

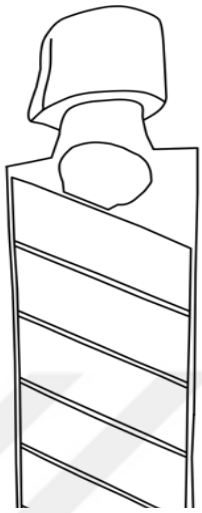

Şekil 3.158.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 76

Kimliği: Seyyid Ali Efendi

Şekil No: 3.159, 3.160

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Burma sarıklı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 23 Rebiülevvel sene 1270 / 04.01.1853

Ölçüleri: 110x24x 4cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki	١–هو الباقي
2-Çün ecel geldi ana olmaz aman	٢– چون اجل گلدی، اکا اولماز امان
3-cürmünü afv eyle yâ Rabbü'l-Mennân	٣– جرمونی عفو ایله یا رب المنان
4-mağfiret kıl olmasun hâli yaman	٤– مغفرت قیل اولمسون حالي یمان
5-mazhar-ı nûr-ı şefâ'at kıl her zaman	٥– مظهر نور شفاعت قیل هر زمان
6-Yâsincizâde Kethüdası merhûm	٦– یاسینجی زاده کتخداسی مرحوم
7-eşrâf-ı kuzâtdan es-Seyyid Ali	٧– اشراف قضاتدن السید علی
8-Efendi'nin rûhiçün el-Fâtiha	٨– افندی نگ روحیچون الفاتحه
9- 23 Rebiülevvel sene 1270	٩. ٢٣ رابیع الأول سنة ١٢٧٠

Şekil 3.159.

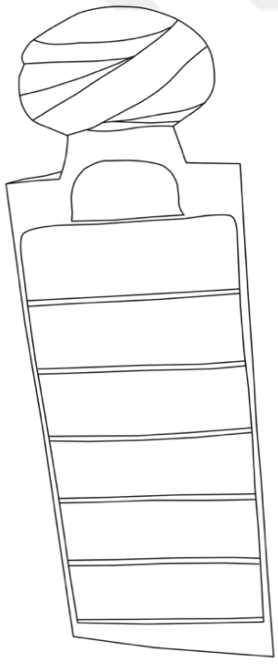

Şekil 3.160.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Burma sarıklı kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde oval tipli tepede dikey dilimli takke ile onun alt tarafına sarılmış çarpraz eğimde burma sarıklı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 77
Kimliği: Hamide Hanım
Şekil No: 3.161, 3.162
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1271/ 1854-55
Ölçüleri: 100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt / Bir taze gonca güldüm	١- آه من الموت / بِرْ تَازه غنجه گلدم
2-soldum açmadan ben / bâd-ı ecelle nâgâh	٢- صولْدُم اَچْمَدَن بن / بَادِ اجلله نَاگَاهْ
3- erdi benim hazânım / bakmaz ecel gelince	٣-اَرْدِی بِنِمْ خزَانِمْ / بَاقمَاز اَجل گِلِنْجَهْ
4- tıfl ü civâna gence / gülnihal terkin oldu	٤- طفْل و جِوَانه گنجه / گُل نِهَالْ تَرْكِنْ اُولدي
5-pejmurde gülistânım / uçmağa uçdu rûhum	٥- پژمرده گُلِستَانِمْ / اُچْمَاغَه اُچْدي رُوحُم
6-mânend-i mürg-i lâ mevt / oldu fezâ-yı cennet	٦- مَانْنْدِ مُرغ لَا مَوْت / اُولدي فضاي جنت

7- cevlângeh ve mekânım / târih-i rıhletimdir	۷- جِوْلَانْگَهْ وَ مَكانم / تاريخ رحلَتمدر
8- encâm-ı âha ağaz / dârü's-selâm-ı adne	۸- انجامي آها اغاز / دَار السلَام اَدنى
9-göçdü Hamide Hanım / Sene 1271	۹- گوچدي حَامِيدَهْ خَانم / سَنَةِ ۱۲۷۱

Şekil 3.161.

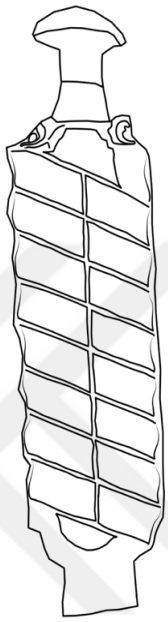

Şekil 3.162.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.
Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, bordür, kartuş ve silme.
Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede bitkisel motif süslemeleri vardır. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No:	78
Kimliği:	Miftah ağası Ali Ağa
Şekil No:	3.163, 3.164
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: fi 11 Lam sene 1272/ 15.05.1856

Ölçüleri: 124x55x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah minel-mevt	١- آه من الموت
2-Ât ile zâri kılarak tazelişime doymadım	٢- آه ايله زاري قيله رق تازه لكمه طويمدم
3-çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım	٣- چون اجل پيمانه سي طولوش مرادم المدم
4-hasretâ fânî cihanda tûl-i ömr sürmedim	٤- حسرتاً فاني جهانده طول عمر سورمدم
5-firkatâ takdir böyle imiş tâ ezelden bilmedim	٥- فرقتاً تقدير بويله ايمش تا ازلدن بيلمدم
6-merhum Halil Paşa hazretlerinin	٦- مرحوم خليل پاشا حضرتلرينگ
7-Miftah ağasi merhum ve mağfürun leh	٧- مفتاح اغاسي مرحوم و مغفور له
8-Ali Ağa'nın rûhiçün	٨- علي آغا نك روحيچون
9-rızaen lillah-i têâlâ Fatiha	٩- رضاً لله تعالى فاتحه
10-fi 11 Lam sene 1272	١٠- في ١١ ل سنه ١٢٧٢

Şekil 3.163.

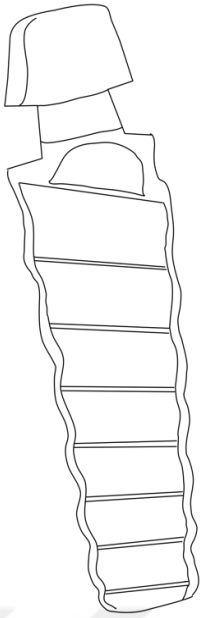

Şekil 3.164.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede mâil kartuş silmelerle beraber dalgalı bordür geçmektedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 79

Kimliği: Seyyid Mehmed Mucîb Beyefendi

Şekil No: 3.165, 3.166

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli

Sene: Cim-elif sene 1274 / Aralık 1857

Ölçüleri: 164x30x5 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-İllâ Hû	١- إلا هو
2-Cennet-mekân firdevs-âşiyân sulehâdan	٢- جنتمكان فردوس أشيان صلحادن
3-Selîm Han hazretlerinin vâlide sultânları	٣- سليم خان حضرتلرنگ والده سلطانلاري
4-Kethüdâsı merhûm Yusuf Ağazâde	٤- كتخداسي مرحوم يوسف آغازاده
5-ricâl-i Devlet-i Aliyye'den sâbık	٥- رجال دولت عليّه دن سابق
6-Erzurum defterdarı ve vüzerâ-yı	٦- أرضروم دفترداري ووزرائ
7-izâm kapu kethüdâsı merhûm ve mağfûrun leh	٧- عظام قپو كتخداسي مرحوم ومغفور له
8-el-muhtâc ilâ Rabbihi'l-Gafûr es-Seyyid Mehmed	٨- المحتاج إلى ربه الغفور السيد محمد
9-Mucîb Beyefendi'nin ve sâir	٩- مجيب بك افندينگ وساير
10-ehl-i tevhîdin ervâhiçün	١٠- أهل توحيد ارواحيچون
11-Rızâen lillah-i te'âlâ el-Fâtiha	١١- رضاً لله تعالى الفاتحة
12- Cim-elif sene 1274	١٢. جا سنه ١٢٧٤

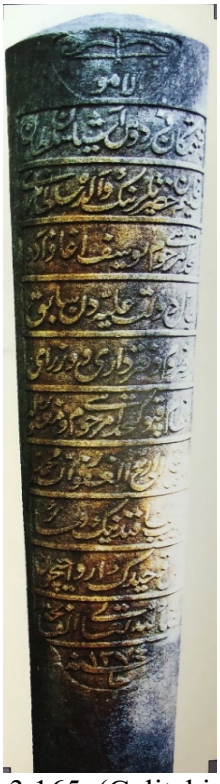

Şekil 3.165. (Galitekin, 2008)

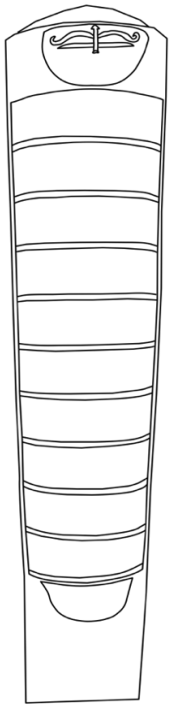

Şekil 3.166.

Genel durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Ok ve yay, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Şahidelerin gövdesi silindiriktir. İnce silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Serlevha kısmının üstünde bir ok ve yay motifi yer almaktadır. Serlevha oval bir yay şeklinde tasvir edilmektedir.

Katalog No: 80
Kimliği: Mühürdâr Ahmed Rif'at Efendi
Şekil No: 3.167, 3.168
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1275 / 1858-59
Ölçüleri: 125x55x7 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Küllü men aleyha fân	١-كل من عليها فانٍ
2-Ziyaret eden kabrimi ihvân	٢- زيارت ايدن قبريمي اخوان
3-kesb-i dünyâda gönül beytullahdır	٣- كسب دنياده گونول بيت الله در
4-fânî dünyada fukarâ gönlü alursan	٤- فاني دنياده فقراء گونلى

الورسن

5-el-mü’mîn kalb beytullahdır

٥- المؤمن قلب بيت الله

در

6-tevekkül olub hânkâh-ı fânîde

٦- توكل اولوب حانقاه

فانيده

7-tabîb-i hâzık kalmadı

٧- طبيب حاذق قالمدي

8-emr-i Hakk’la ecel şerbetini nûş etdim

٨- امر حقله اجل شربتيني

نوش ايتدم

9-âlâyiş-i dünyâda kalmadı

٩- الايش دنيا ده قالمه

دي

10-irci’i emrin işidüb

١٠- ارجعى امرك

ايشيدوب

11-rıhlet etdim mâsivâ kalmadı

١١- رحلت ايتدم ماسوى

قالمدي

12-Hurşid Paşa mühürdârı Ahmed Rif’at Efendi

١٢- خورشيد پاشا

مهرداري احمد رفعت افندي

13-rûhiçün Fâtiha

١٣- روحيچون فاتحة

14-Sene 1275

١٤. سنه ١٢٧٥

Şekil 3.167.

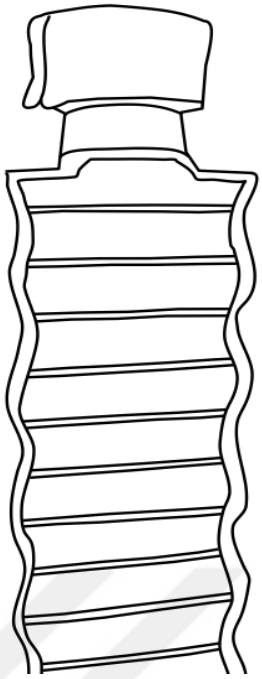

Şekil 3.168.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede mâil kartuş silmelerle beraber dalgalı bordür geçmektedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	81
Kimliği:	Seyyid Hacı Ali Efendi
Şekil No:	3.169, 3.170
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	18 Ra sene 1275 / 26.10.1858
Ölçüleri:	155x43x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallâku'l-Bâkî	١-هو الخلّاق الباقي
2-Bu mezarın sâhibin Hakk mazhar-ı gufrân ede	٢- بو مزارين ساحبن حق مظهر غفران ايده
3-menzîlin ehl-i cennet mûnisin rıdvân ede	٣- منزلك اهل جنت مونسك رضوان ايده
4-şâd ede rûh-ı revanın hazret-i Rabbü'l-Gafûr	٤- شاد ايده روح روانك حضرت ربّ الغفور
5-merkadin pür-nûr-ı rahmet gülşenin handân ede	٥- مرقدك پور نور رحمت گلشنك خندان ايده
6-nâil-i fazl-ı şefâ'at eyleyüb rûz-ı ceza	٦- نائل فضل شفاعت ايليوب روز جزا
7-sâye-i Arş-ı a'lâda Hakk anı iskân ede	٧- سايۀ عرش اعلاده حق انى اسكان ايده
8-devletlü Zarîfî Mustafa Paşa hazretlerinin	٨- دولتلو ظريفى مصطفى پاشا حضرتلرينك
9-akrabâlarından ve tarîkat-ı aliyye-i Sa'diyye muhibbânından	٩- اقربالرندن و طريقت عليهء سعديه محبّانگدن
10-merhum es-Seyyid el-Hac Ali Efendi'nin ruhuna	١٠- مرحوم السيد الحاج على افندينگ روحنه
11-el-Fatiha 18 Ra sene 1275	١١- الفاتحة ١٨ ر سنة ١٢٧٥

Şekil 3.169.

Şekil 3.170.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak önünde başka bir taş olduğu için görüntü alınamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, sarık motifi, yaprak motifi, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Serlevhanın üst kısmında bir sarık ve onu çevreleyen yaprak motifi çizilmiştir. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 82
Kimliği: Fatma Cenân Hanım
Şekil No: 3.171, 3.172
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 11 Mim sene 1277 / 30.07.1860
Ölçüleri: 163x55x7 cm
Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar oval kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt	١- آه من الموت
2-Cennet-mekân Sultân Abdülmecid	٢- جنتمكان سلطان عبد المجيد
3-Hân tâbe serahu hazretlerinin	٣- حان طاب سراه حضرتلرينك
4-Üçüncü Hazinedârı Amuca Hüseyin	٤- اوچونجى خزينه داري عموجا حسين
5-Paşa hafîdi Said Bey'in halîlesi	٥- پاشا حفيدي سعيد بكك حليله سي
6-merhûme ve mağfûrun leha Fatma Cenân	٦- مرحومه و مغفور لها فاطمة جنان
7-Hanım'ın rûhiçün	٧- خانمك روحيچون
8-ve kâffe-i ehl-i îmânın	٨- و كافّهء اهل ايمانك
9-ervâhiçün el-Fâtiha	٩- أرواحيچون الفاتحة
10-11 Mim sene 1277	١٠. ١١ م سنه ١٢٧٧

. Şekil 3.171.

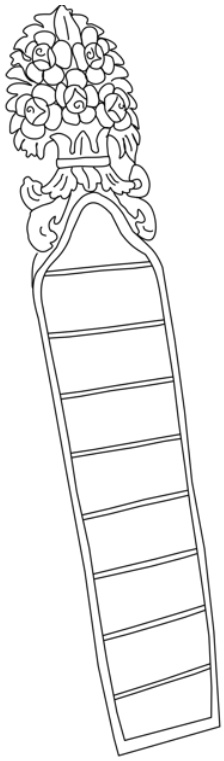

Şekil 3.172.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir **.**

Katalog No:	83
Kimliği:	Behiyye Hanım
Şekil No:	3.173, 3.174
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	fi 24 Zilka'de Sene 1276 / 14.06.1860
Ölçüleri:	110x40x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١- هو الباقي
2-Kimseye bâki değildir çünki dehr-i bi-sübût	٢- كمسه يه باقى دكلدر چونكه دهر بيثبوت
3-gel oku ihlasla bir Fatiha etme sükût	٣- گل اوقو اخلاصله بر فاتحه ايتمه سكوت
4-gel bu mevtâ kabrine sen ibret al	٤- گل بو موتا قابرينه سن عبرت آل
5-küllü nefsin fâniyehu fallahu Hayyun Lâ-yemût	٥- كل نفس فانية فالله حي لا يموت
6-Hâce-i şehriyâri Akşehirli	٦- حاجهء شهرياري اقشهرلى
7-Hacı Ömer Efendi merhûmun hâlile-i muhteremeleri	٧- حاجي عمر أفندي مرحومك حاليلهء محترمه لرى
8-merhûme ve mağfuretün leha Behiyye Hanım'ın rûhiçün Fatiha	٨- مرحومه و مغفورة لها بهية خانمك روحيچون فاتحه
9-fi 24 Zilka'de Sene 1276	٩. في ٢٤ ذو القعدة سنة ١٢٧٦

Şekil 3.173.

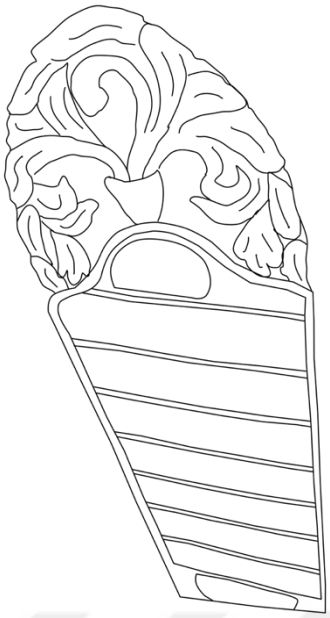

Şekil 3.174.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel oval üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 84

Kimliği: Ayşe Ulviyye Hanım

Şekil No: 3.175, 3.176

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 10 Cemaziyelevvel sene 1277/ 24.11.1860

Ölçüleri 110x40x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle

belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Bâkî	١-هو الحي الباقي
2-Mihrişâh Vâlide Sultân Kethüdâsı	٢- مهرشاه واليده سلطان كتخداسي
3-esbâk Yusuf Ağa'nın kerîmesi	٣- اسبق يوسف أغا نگ كريمه سي
4-cennet-mekân firdevs-âşiyân	٤- جنتمكان فردوس آشيان
5-merhûme ve mağfûrun leha Ayşe	٥- مرحومه و مغفورة لها عائشه
6-Ulviyye Hanım'ın rûhiçün el-Fâtiha	٦- علوية خانمگ روحيچون الفاتحة
7-10 Cemaziyelevvel sene 1277	٧- ١٠ جمادى الأولى سنة ١٢٧٧

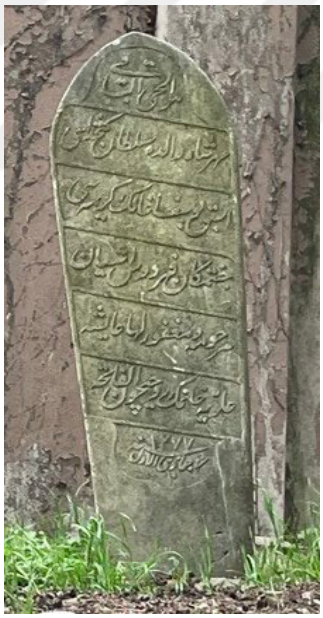

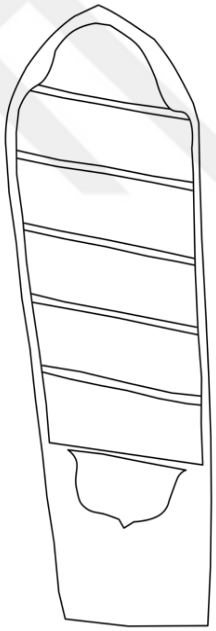

Şekil 3.175. Şekil 3.176.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Oval üçgen alınlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme yoktur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 85

Kimliği: Abdi Ağa

Şekil No: 3.177, 3.178

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: Fî Gurre-i Şin sene 1209 / 21.02.1795

Ölçüleri: 110x34x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Kandilli karyesinin	٢- قاندللي قريةسينك
3-Subaşısı merhûm ve mağfûr el-muhtâc	٣- صوباشيسى مرحوم و مغفور المحتاج
4-ilâ rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr	٤- إلى رحمة ربه الغفور
5-Abdi Ağa'nın	٥- عبدي آغانك
6-rûhiçün el-Fâtiha	٦- روحيچون الفاتحة
7- Fi Gurre-i Şin sene 1209	٧. في غرة ش سنه ١٢٠٩

Şekil 3.177.

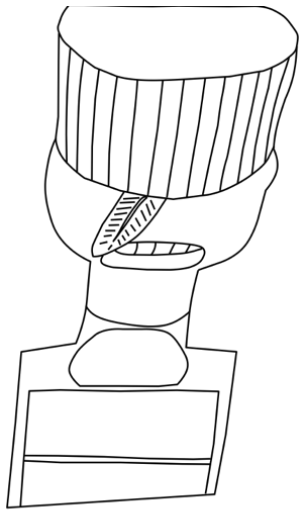

Şekil 3.178.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi yere düşmüştür ve toprağa gömülü halde sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kâtibi kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde kâtibi kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 86
Kimliği: Emine Hanım
Şekil No: 3.179, 3.180
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 9 Şevval sene 1283 / 14.02.1867
Ölçüleri: 160x40x4 cm
Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar oval kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Hayyullezi Lâyemût

١–هو الحيّ الذي لا يموت

2-Duhter-i pâkize-i Hacı Hüseyin Ağa ki hayf

٢– دختر پاكيزهٔ حاجى حسين آغا كه حيف

3-nevcivân iken düşüb bir çâresi yok illete

٣– نوجوان ايكن دوشوب بر چاره سى يوق علته

4-yani on beş yaşına girmiş idi ol mehlika

٤– يعنى اون بش ياشينه گرميش ايدى اول مهلقا

5-peder-i kâmil idi sanʔ evc-i sipihr-i iffete

٥– پدر كامل ايدى صا؟ اوجى سپهرعفته

6-muharrem derd ü belâ oldu teverrüm eyleyüb

٦– محرم درد و بلا اولدى تورم ايله يوب

7-dâmen göstermez iken cism-i mihr-i ismete

٧– دامن گسترمز ايكن جسم مهر عصمته

8-emr erdikde kulağına nida-yı irci’î

٨– امر ارديكده قلاغينه نداي ارجعى

9-mürg-i rûh can atub uçdu riyâz-ı cennete

٩– مرغ روح جان آتوب اوچدي رياض جنته

10-fevtine ol nâ-murâdın düşdü bir târih şems

١٠– فوتينه اول نامرادين دوشدى بر تاريخ شمس

11-öldü genc oldu şehîd erdi Emine cennete

١١– اولدى گنج اولدى شهيد اردى امينه جنته

12-9 Şevval sene 1283

١٢. ٩ شوال سنه ١٢٨٣

Şekil 3.179.

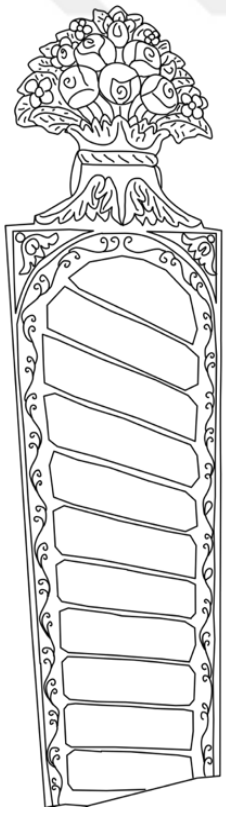

Şekil 3.180.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 6 adet gül motifi görülmektedir.

Katalog No:	87
Kimliği:	Seyyid Mehmed Salih Efendi
Şekil No:	3.181, 3.182
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Silindirik gövdeli
Sene:	22 Sad sene 1278 / 29.08.1861
Ölçüleri:	150x40x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Baki Hû	١- باقي هو
2-Maliye Hazine-i celilesi Masarifat	٢- مالية حازينهء جليله سي مصارفات
3-Muhasebesi ketebesinden Hâcegan-ı	٣- محاسبه سي كتبسندن حاجگان
4-Divân-ı Hümayun'dan merhum	٤- ديوان همايوندن مرحوم
5-ve mağfürun leh Sadık Efendi'nin	٥- ومغفور له صادق أفندينگ
6-mahdumu es-Seyyid Mehmed Salih	٦- مخدومى السيد محمد صالح
7-Efendi'nin rühiçün ve kaffe-i	٧- افندي نگ روحيچون و كافّهء
8- ehl-i imân ervâhiçün rizaen lillahi'l-Fatiha	٨- أهل إيمان أرواحيجون رضاً لله الفاتحة
9-22 Sad sene 1278	٩. ٢٢ ص سنه ١٢٧٨

Şekil 3.181.

Şekil 3.182.

Genel durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin gövdesi silindirik formdadır. İnce silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Oval bir şekilde olan serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 88
Kimliği: Bahâeddin Efendi
Şekil No: 3.183, 3.184
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli
Sene: 26 Şın Sene 1286 / 30.11.1869
Ölçüleri: 140x46x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyu'l-Baki

2- Etdi mahdmu Emin Efendi'nin azm-i bekâ

3-akrabâ ve asdıkâsı yandı nâr-ı firkate

4-olmadı çâre tabîbânın ilâcı derdine

5-âkıbet kıldı azimet kurb-ı Hazret'e

6-genç iken terk-i cihan etdi dedim tarihini

7-Hakk dedi gitdi Bahâeddin Efendi cennete

8-26 Şın Sene 1286

١-هو الحي الباقي

٢- أتدي مخدوم امين أفندينگ عزم بقا

٣- أقرباء وأصدقاء ياندى نار فرقته

٤- اولدي چاره طبيبانك علاجي دردنه

٥- عاقبت قيلدي عزيمت قرب حضرته

٦- گنج ايكن ترك جهان اتدي ديديم تاريخني

٧- حق ديدي گتدي بهاء الدين افندي جنته

٨- ٢٦ ش سنة ١٢٨٦

Şekil 3.183.

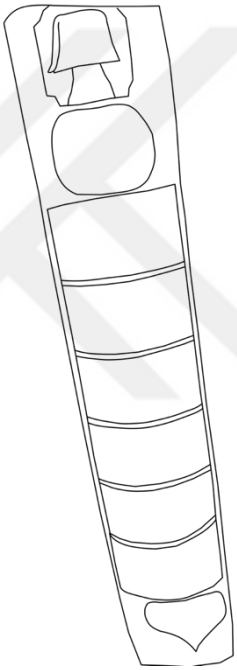

Şekil 3.184.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin başucuna azizi fesli başlık simgesi konulmuştur. Şahidenin İnce silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Oval bir şekilde olan serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 89

Kimliği: Kanlıcalı Şerife Zeliha Hanım

Şekil No: 3.185, 3.186

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli

Sene: 2 Zal sene 1286 / 05.03.1870

Ölçüleri: 90x35x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel Hayyu'l-Baki	١-هو الحي الباقي
2-Merhume ve mağfürun leha	٢- مرحومة ومغفور لها
3-Kanlıcalı Şerife	٣- قانليجالي شريفة
4-Zeliha Hanım'ın ve kaffe-i	٤- زليحا خانم وكافهء
5-ehl-i imânın ervâh-ı	٥- اهل ايمان أرواح
6-şerifleriçün el-Fatiha	٦- شريفلريچون الفاتحة
7-2 Zal sene 1286	٧. ٢ ذ سنه ١٢٨٦

Şekil 3.185.

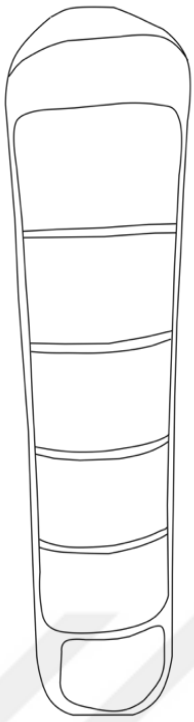

Şekil 3.186.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Oval bir şekilde olan serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	90
Kimliği:	Emine Hanım
Şekil No:	3.187, 3.188
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel başlıklı ve aşağıya doğru daralan düşey gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	5 Şevval sene 1292 / 04.11.1875
Ölçüleri:	150x42x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle

belirlenmiştir. Serlevha ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki	١–هو الباقي
2-Gençlikde telhkâm-ı câm mevt etdin beni	٢– گنجلكده تلخكامى جام موت ايتدك بني
3-zevkini tatdırmayub zâlim felek devranımın	٣– ذوقيني طاتدرميوب ظالم فلك دورانمك
4-nâgehân yakdı tifo nâm illet-i muhrik tenim	٤– ناگهان ياقدي تيفو نام علت محرق تنم
5-çâremin mehcûru oldum âcizi dermânımın	٥– چاره مك مهجورى اولدم عاجزى درمانمك
6-iktiza-yı bendegî emri Huda'ya inkıyâd	٦– اقتضاي بندگى امر خدايه انقياد
7-cânile verdim rızâ fermanına Subhân'ımın	٧– جانله ويردم رضا فرمانينه سبحانمك
8-yeter hicrim daşzendir sinesinde cümleten	٨– يتر هجرم داش زندر سينه سنده جملة
9-kavm ü evlâd ü ıyâl dest-i hânümânımın	٩– قوم و اولاد و عيال دست خانمانيمك
10-yazdı hâtif böyle zikr-i hayr ile târihimi	١٠– يزدى هاتف بويله ذكر خير ايله تاريخيمي
11-ruhuna bir Fatiha olsun Emine Hanım'ın	١١– روحنه بر فاتحه اولسون امينه خانمك
12-5 Şevval sene 1292	١٢– ٥ شوّال سنه ١٢٩٢

Şekil 3.187.

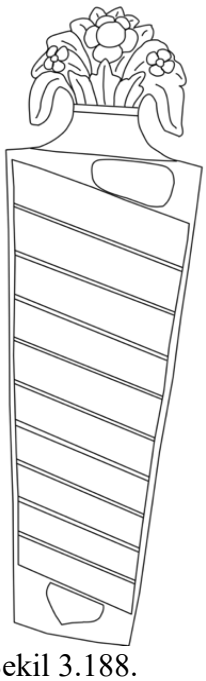

Şekil 3.188.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kadeh vazo, çiçek dalı, gülbezek, akant yaprağı, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen başucu şahidesinin alt kısmı akant yaprakları, üst kısmı ise kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Gövde bu silme ile tepelikten ayrılmaktadır. Tepelik, boyun bölümünde, düz bir silme ile birbirine bağlamam taşkın akant yaprakları üzerine oturtulmuş gülbezek motifiyle tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzünde kadeh vazo içerisinden yükselen çiçek dalı bulunmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No:	91
Kimliği:	Esma Hanım
Şekil No:	3.189, 3.190
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Silindirik gövdeli
Sene:	1292 / 1875
Ölçüleri:	60x35x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki	١- هو الباقي
2-Anadoluhisarı	٢- أناطولي حصاري
3-ahâlisinden merhûm	٣- اهاليسيندن مرحوم
4-Hacı Hurşid	٤- حاجي خورشيد
5-Ağa'nın halîlesi	٥- آغا نك حليله سي
6-Esma Hanım rûhuna Fâtiha	٦- أسما خانم روحنه فاتحة
7-Sene 1292	٧. سنه ١٢٩٢

Şekil 3.189.

Şekil 3.190.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan hanım mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Oval bir şekilde olan serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	92
Kimliği:	Mehmed Yâver
Şekil No:	3.191, 3.192, 3.193, 3.194
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Ayakucu Şâhidesi:	Bitkisel sivri kemer alınlıklı ve yukarıdan aşağıya daralan dikdörtgen plaka halinde gövdeli.
Sene:	7 Nun Sene 1293 / 26.09.1876
Ölçüleri:	Başucu şahidesi; 120x45x7 cm Ayakucu şahidesi; 96x45x6 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallaku'l-Bâki

2-Hudâ bin yıl ömr versün Halim Paşa-yı zîşana
3-anın mu'taklarından Yâver'i kıldı felek mefkud
4-ecel geldikde gence ihtiyâra bakmayub aslâ
5-demâdem eledikde pîri de bernâyı da bûd
6-felek dünyâsına doydurmadı bu bendeyi hayfâ
7-otuz altı yaşında iken hayâtın eyledi mes'ûd
8-o merhûme ola yâver Hudâ'nın afv ve gufrânı
9-derûn-ı cennet-i a'lâda oldukca safâ mevcûd
10-gidince evc-i a'lâya yazıldı fevtine tarih

11-Mehmed Yâver'i cennetde dilşad eyleye Ma'bud
12-7 Nun Sene 1293

١- هو الخلّاق الباقي

٢- خدا بيك ييل عمر ويرسون حليم پاشا ذيشانه

٣- آنيك معتقلريندن ياوري قيلدي فلك مفقود

٤- اجل گلديكده گنجه احتياره باقميوب أصلا

٥- دما دم أيله دكده پيري ده برنايي ده بود

٦- فلك دنياسينه طويدرمادي بو بنده ي حيفا

٧- اوتوز التي ياشينده ايكن حياتيك ايلدي مسعود

٨- او مرحومه اولا ياور هدانك عفو وغفراني

٩- درون جنت اعلاده اولدقچه صفا موجود

١٠- گدينجه اوج آعلايه يازيلدي فوتينه تاريخ

١١- محمد ياوري جنتده دلشاد ايله يه معبود

١٢- ٧ ن سنه ١٢٩٣

Şekil 3.191. Şekil 3.192. Şekil 3.193. Şekil 3.194.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, sarık motifi, yaprak motifi, çiçek, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir. Oval üçgen tepelikli ayak şahidesi bitkisel motif süslemelidir. Yukarı doğru tırmanan çiçek dalları ile çiçekler bulunmaktadır.

Katalog No: 93
Kimliği: Saffet Hanım
Şekil No: 3.195, 3.196
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Baş şâhidesi kırılmıştır. Tespit edilemedi.
Sene: 1294 / 29.05.1877
Ölçüleri: 101x50x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kısmı görünmektedir. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-……..	١-.....
2-yakdı yandırdı vücudum kahr-ı …	٢- ياقدي ياندیردي وجودم قهر ی
3-gül gibi soldum cihanda ne olduğum bilmedim	٣- گل گبي صولدم جهانده نه اولديغم بيلمدم
4- Vâsıf Paşazâde Rauf Bey'in	٤- واسف پاشازاده رؤوف بكك
5-zevcesi yirmi iki yaşında müteveffiye	٥- زوجه سي يكرمي ايكي ياشنده متوفيه
6-olan Saffet Hanım'ın rûhiçün Fâtiha	٦- اولان صفت خانمك روحيچون فاتحه
7-Sene 1294	٧- سنه ١٢٩٤

Şekil 3.195. (Galitekin, 2008)

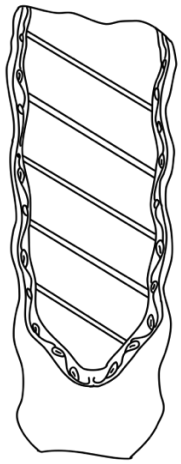

Şekil 3.196.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Bordür, kır çiçeği, yaprak motifi, çiçek, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövde girintili düşey dikdörtgen formundadır baş şahidesinin tepesi kırılmıştır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Yazılar ve tarih kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir.

Katalog No:	94
Kimliği:	Ahmed Yusuf Efendi
Şekil No:	3.197, 3.198, 3.199, 3.200
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Silindirik gövdeli
Ayakucu şahidesi:	Silindirik gövdeli
Sene:	1236 / 23.02.1880
Ölçüleri:	Başucu şahidesi: 152x40x4 cm
	Ayakucu şahidesi: 152x40x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs ve talîk hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle

belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ecille-i rical-i Devlet-i Aliyye'den	١- اجلّهء رجال دولت عليّه دن
2- kapu kethüdâsı Ahmed Yusuf	٢-قپو كتخداسي احمد يوسف
3-Efendi'nin rûhiçün Fatiha	٣- افندي نك روحيچون فاتحه
4-müşârün-ileyh Ahıshalı Abdullah Bey	٤- مشا ر ايله آخسخه لي عبدالله بك
5-sülalesinden olub bin	٥- سلاله سندن اولوب بيك
6-iki yüz on altı tarihinde dünyaya	٦- ايكي يوز اون التي تاريخنده دنيايه
7-gelmiş ve otuz altı tarihinde Tersâne çavuşluğundan bed' ile altmış bir	٧- گلميش و اوتوز التي تاريخنده ترسانه چاوشلغندن بدء ايله التمش بر
8-sene mütemâdiyen hizmet-i devletde	٨- سنه متماديا خدمت دولتده
9-bulunarak iki yuz doksan yedi	٩- بولونارق ايكي يوز دوقسان يدي
10-senesi şehr-i Rebiülevvelinin	١٠- سنه سي شهر ربيع الاولك
11-on ikinci günü irtihâl-i	١١- اون ايكينجي گونى ارتحال
12-dâr-ı beka eylemişdir rahmetullahi aleyh	١٢- دار بقا ايلميشدر رحمة الله عليه
13-Sene 1236	١٣- سنه ١٢٣٦

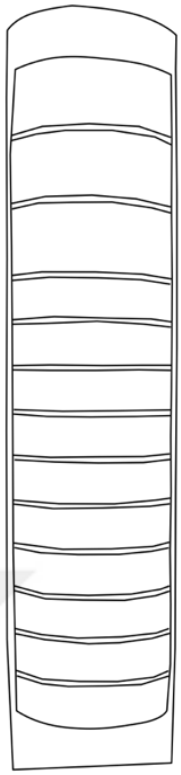

Şekil 3.197. Şekil 3.198. Şekil 3.199. Şekil 3.200.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ancak ayakucu şahidesi tepe kısmından kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Ayakucu şahidesinin ön cephesinde bitkisel süsleme motifleri kullanılmıştır.

Katalog No: 95
Kimliği: Mehmed Emin Efendi
Şekil No: 3.201, 3.202
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli
Sene: 15 Sin sene 1297 / 18.01.1880
Ölçüleri: 152x40x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallaku'l-Bâki	١-هو الخلّاق الباقي
2-Gümrük nâzır muâvinliğinden	٢- گومروك ناظرى معاونليغندن
3-mütekâid olub irtihâl-i dâr-ı bekâ	٣- متقاعد اولوب ارتحال دار بقا
4-eyleyen merhum ve mağfûrun leh Mehmed	٤- ايله ين مرحوم و مغفور له محمد
5-Emin Efendi'nin rûhiçün Fâtiha	٥- امين افندي نك روحيچون فاتحه
6-15 Sin sene 1297	٦- ١٥ س سنه ١٢٩٧

Şekil 3.201.

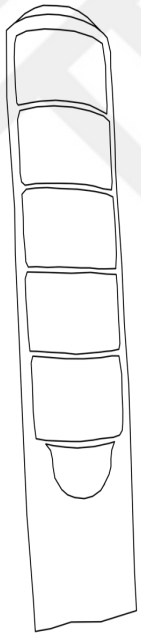

Şekil 3.202.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ancak ayakucu şahidesi tepe kısmından kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 96

Kimliği: Âkile Hanım

Şekil No: 3.203, 3.204

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 29 Safer sene 1297 / 11.02.1880

Ölçüleri: Başucu şahidesi: 162x40x4 cm

Ayakucu şahidesi: 162x40x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 20 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar oval kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh Âh	آه آه – ١
2-Hilkat-ârâ-yı beşerî cân âferîn-i ins ü cân	٢– خلقت آرايي بشرى جان آفرين انس و جان
3-halk edince âlem-i pehnâ-i insaniyyeti	٣– خلق ادينجه عالم پهناي انسانيتى
4-sıhhate renci hayâta mergi dürrî eyleyüb	٤– صحت رنج حياته مرگي درى ايلييوب
5-kâinatı hep tezâd üzre yaratdı hikmeti	٥– كائناتى هب تضاد اوزره ياراتدي حكمتى
6-dest-i takdîrinindir mahv ü fenâ-yı kâinât	٦– دست تقديريندر محو و فناي كائنات
7-men' ü te'cîle bu hali kimsenin yok kudreti	٧– منع و تأجيله بو حالى كيمسه نك يوق قدرتى
8-teşnegâh-ı cism ü cânı mâdır zî-şânımın	٨– تشنگاه جسم و جانيمادير زيشانيمك
9-çün zemân oldum devâcû-yı şifâ-i illeti	٩– چون زمان اولدم دواجويى شفاى علتي
10-hayf eczâhâne-i kevn içre bulmak mümteni'	١٠– حيف اجزاخانهء كون ايچره بولمق ممتنع

11-bir devâ kim olmaya zehr-i fenâ mâhiyyeti	١١- بر دوا كيم اولمايه زهرى فنا ماهيتى
12-âkibet takdîr-i Hallâk-ı Ezel buldu yerin	١٢- عاقبت تقدير خلاق ازل بولدي يرين
13-âteş-i hicrân-ı sûzân etdi sevb tâkını	١٣- آتش حجران سوزان ايتدى ثوب طاقيني
14-Âkile Hanım ide mânendest-i Rabia	١٤- آقيله خانم ايده مانندست رابعه
15-tâ‘at-ı Hakk'da fedâ eylerdi hâb ü râhatı	١٥- طاعت حقده فدا ايلردي حاب و راحتى
16-hâk-i kabri kehl-i gufrân ola çeşm-i cânına	١٦- حاك قبرى كحلى غفران اولا چشم جانينه
17-merkadi olsun Hudâ'nın cilvegâh-ı rahmeti	١٧- مرقدى اولسون هدانك جلوگاه رحمتى
18-ağlayub Sâlim dedim târih-i cevher-darını	١٨- اغلايوب سالم ديديم تاريخ جوهردارينى
19-vâlidem gitdi zemân-ı haşre kaldı hasreti	١٩- واليدهم گيتدى زمان حشره قالدى حسرتى
20- 29 Safer sene 1297	٢٠- ٢٩ صفر سنه ١٢٩٧

Şekil 3.203.

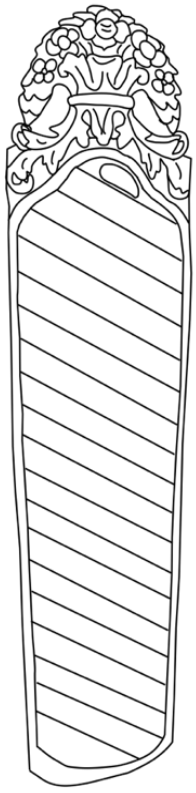

Şekil 3.204.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir.

Katalog No: 97

Kimliği: Şerife Emine Hanım

Şekil No: 3.205, 3.206

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: fi 15 Cim sene 1297 / 25.04.1880

Ölçüleri: 72x23x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١- هو الخلّاق الباقي
2-Cihânda bulmayan rahat: bulur ukbâda hem izzet	٢- جهانده بولمايان راحت بولور عقباده هم عزت
3-düşüb bir derde âh etdim: dâr-ı bekâya azm-ı râh etdim	٣- دوشوب بر درده آه ايتدم دار بقايه عظمى راه ايتدم
4- kalanlar hoşca kalsunlar: ben emr-i Hakk'la gitdim	٤- قالانلر خوشجه قالسينلر: بن امر حقله گيتدم
5-Yâsincizâde müteveffâ Monla Efendi'nin kahveci	٥- ياسنجي زاده متوفا منلا افندي نك قهوجي
6-başısı Ali Ağa merhûmun zevcesi meteveffiye	٦- باشيسي علي آغا مرحوم زوجه سي متوفية
7- Şerife Emine Hanım'ın rûhiçün Fâtiha	٧- شريفه امينه خانمك روحيچون فاتحه
8-fi 15 Cim sene 1297	٨- في ١٥ ج سنه ١٢٩٧

Şekil 3.205.

Şekil 3.206.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak bitkiler onu kapatmaktadır. Aynı zamanda toprağa gömülü halde olduğu için istenilen görüntü alınamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, çiçek yaprakları, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarı düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel oval üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzü kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No:	98
Kimliği:	Seyyid Ahmed Beyefendi
Şekil No:	3.207, 3.208
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Dardağan başlıklı ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1229 / 1881-82
Ölçüleri:	102x40x4 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١-هو الخلّاق الباقي
2-Diriga câm-ı mevti nûş edüb rûhum atâ etdim	٢- ديريغا جامِ موتى نوش ادوب روحم عطا ائتديم
3-geçürdüm müsterih ömrüm hezâr şükr-i Hudâ etdim	٣- گچيردم مستريح عمرم هزار شكر خدا ايتدم
4-İlâhî beyt-i kabrim rahmetinle nûra gark eyle	٤- الهى بيت قبرم رحمتكله نوره غرق ايله
5-Hudâ'nın hükmüne râzı olub cânım fedâ etdim	٥- خدانك حكمنه راضى اولوب جانم فدا ايتدم
6-İlahî rûz-ı mîzânda sakil kıl hayr a'mâlim	٦- الهى روز ميزانده ثقيل قيل حيرة أعمالم
7-behişt içre cemâlin rûz-ı kıl yâ Rabb rica etdim	٧- بهشت ايچره جمالين روز قيل يا رب رجا ايتدم
8-merhûm ve mağfûr ilâ rahmet-i Rabbih	٨- مرحوم و مغفور الى رحمت ربه
9-el-Gafûr Hasan Paşazâde es-Seyyid	٩- الغفور حسن پاشازاده السيد
10-Ahmed Beyefendi'nin rûhiçün	١٠- احمد بك افنديك روحيچون
11-el-Fâtiha	١١- الفاتحه
12-sene 1229	١٢- سنه ١٢٢٩

Şekil 3.207. (Galitekin, 2008)

Şekil 3.208.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarı düşey dikdörtgen gövdelidir. Baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde dardağan şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzü kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede başka süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 99
Kimliği: Emine Nuriye Hanım
Şekil No: 3.209, 3.210
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli
Sene: 18 Safer sene 1299/ 08.01.1882
Ölçüleri: 122x40x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hayyun Lâyemût	١-هو الحيّ لا يموت
2-Haleb Vilayet-i	٢- حلب ولايت
3-celîlesi kapu kethüdâsı	٣- جليله سي قپوكتخداسي
4-merhûm Yusuf Cemil	٤- مرحوم يوسف جميل
5- Efendizâde sa'âdetlü	٥- افنديزاده سعادتلو
6-Mehmed Ali Bey hazretlerinin	٦- محمد علي بك حضرتلرينك
7-kerîme-i muhteremesi merhûme ve ma'sûme Emine Nuriye	٧- كريمهء محترمه سي مرحومه ومعصومه امينه نوريه
8-Hanım'ın rûh-ı	٨- خانمك روحى
9-şerifleriçün el-Fatiha	٩- شريفلريچون الفاتحه
10-18 Safer sene 1299	١٠- ١٨ ص سنه ١٢٩٩

Şekil 3.209.

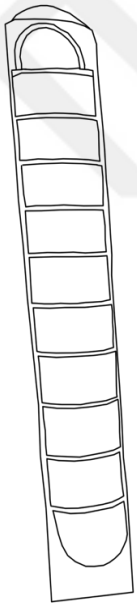

Şekil 3.210.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi bulunmamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan hanım mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 100

Kimliği: Tirendâz Kalfa

Şekil No: 3.211, 3.212

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 7 Safer sene 1301 / 07.12.1883

Ölçüleri: 72x23x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü

1-Ah mine'l-mevt

2-Merhum Mustafa Zarif Paşa

3-dairesi mensûbâtından Tirendâz

4-Kalfa'nın rûhiçün Fâtiha

5-7 Safer sene 1301

١–آه من الموت

٢– مرحوم مصطفى ظريف پاشا

٣– دائره سي منسوباتندان تيرنداز

٤– قلفه نك روحيچون فاتحه

٥– ٧ صفر سنه ١٣٠١

süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

Şekil 3.211.

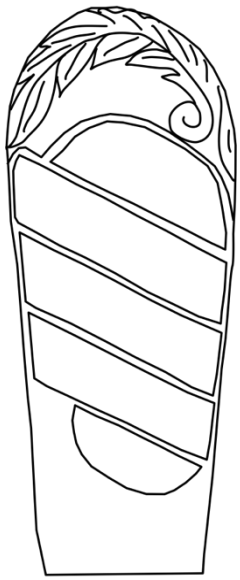

Şekil 3.212.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış oval bitkisel tepelikli başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel oval üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No:	101
Kimliği:	Fatma Zehra Hanım
Şekil No:	3.213, 3.214, 3.215, 3.216
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	29 Ramazan sene 1300 / 03.08.1883
Ölçüleri:	142x43x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Silâhdâr-ı şehryârî	٢- سلاحدار شهرياري
3-Ali merhûmun	٣- علي مرحومك
4-kerimesi ve De'âvî Nâzırı	٤- كريمه سي و دعاوي ناظري
5-Arif Efendi merhûmun halîlesi	٥- عارف افندي مرحومك حليله سي
6-Fatma Zehra Hanım'ın	٦- فاطمة زهرا خانمك
7-rûhuna ve bi'l-cümle	٧- روحنه و بالجمله
8- mü'min ve mü'minât	٨- مؤمن و مؤمنات
9-rûhuna el-Fatiha	٩- روحنه الفاتحه
10-29 Ramazan sene 1300	١٠- ٢٩ رمضان سنه ١٣٠٠

Şekil 3.213.

Şekil 3.214.

Şekil 3.215.

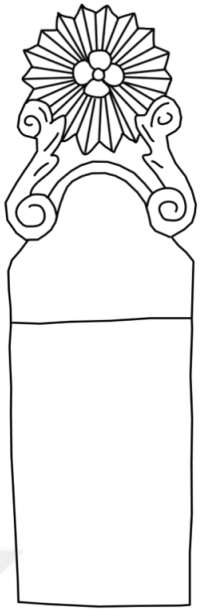
Şekil 3.216.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş motifi, çiçek, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şahidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunulan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Başucu şahidesinim formundaki ayakucu şahidesi, kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Ayakucu şahidesi süslemesizdir. Şahidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve "c" ve "s" kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur. Her iki şahidenin de arka yüzleri süslemesizdir.

Katalog No:	102
Kimliği:	Ayşe Hanım
Şekil No:	3.217, 3.218
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene:	19 Rebîülâhir sene 1309 fi 17 Teşrin-i evel 21.11.1891
Ölçüleri:	142x40x7cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Kandillili müteveffâ	٢- قندللي متوفى
3- Salih Efendi'nin	٣- صالح افنديك
4-kerime-i muhteremesi	٤- كريمهء محترمه سي
5-Ayşe Hanım'ın	٥- عايشه خانمك
6- rûhiçün Fatiha	٦- روحيچون فاتحه
7-Tarih-i vefât 19 Rebîülâhir sene 1309 fi 17 Teşrin-i evvel	٧- تاريخ وفاة ١٩ ربيع الأخر سنة ١٣٠٩ في ١٧ تشرين الأول

Şekil 3.217.

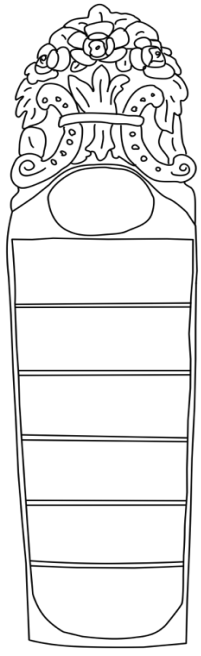

Şekil 3.218.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak düştüğü için yerde durmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir.

Katalog No: 103
Kimliği: Feleknâz Fatma Hanım
Şekil No: 3.219, 3.220
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 23 Saferü'l-hayr yevm-i cum'a sene 1302 / 12.12.1884
Ölçüleri: 152x40x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Baki	١-هو الخلّاق الباقي
2-El çeküb bi'l-cümleden etdim bekâya rıhleti	٢- ال چكوب بالجمله دن ايتدم بقايه رحلتي
3-bırakub geriye âhir mal mülk ü devleti	٣- بيراقوب گريه آخر مال ملك و دولتي
4-kim gelüb kabrim ziyâret eyleyen ihvanımız	٤- كيم گلوب قبرم زيارت ايلين اخوانمز
5-okusunlar rûhuma Kulhüvallah âyeti	٥- اوقوسونلر روحمه قل هوالله آيتي

6-Mısırlı Ahmed Efendi'nin zevcesi	٦- مصرلي أحمد افندينك زوجه سي
7-Feleknâz Fatma Hanım'ın	٧- فلكناز فاطمة خانمك
8-rûhiçün rızâen lillah Fatiha	٨- روحيچون رضاً لله فاتحه
9-fî 23 Saferü'l-hayr yevm-i cum'a sene 1302	٩- في ٢٣ صفر الخير يوم جمعة سنة ١٣٠٢

Şekil 3.219. (Galitekin, 2008)

Şekil 3.220.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış başucu ve ayakucu şahideleri sağlamdır.
Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş motifi, çiçek, kartuş ve silme.
Kompozisyon: Başucu şahidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunulan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve "c" ve "s" kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur.

Katalog No: 104

Kimliği: Hafîze Hanım

Şekil No: 3.221, 3.222

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 10 Saferü'l-hayr sene 1304 / 06.11.1886

Ölçüleri: 132x40x3cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هو الباقي
2-Anadoluhisarı eşraf-ı	٢- أناطولي حصاري اشرافي
3-ahalisinden merhûm Tayyib	٣- أهالسندن مرحوم طيب
4-Efendi'nin halilesi Hafîze	٤- أفندينك حليله سي حافظة
5-Hanım'ın rûhiçün ve kaffe-i	٥- خانمك روحيچون و كافهء
6-ehl-i îmânın ervâ-	٦- أهل إيمانك أروا
7-hiçün rızâen lillah-i	٧- حيچون رضاً لله
8-te'âlâ Fatiha	٨- تعالى فاتحة
9-10 Saferü'l-hayr sene 1304	٩- ١٠ صفر الخير سنة ١٣٠٤

Şekil 3.221.

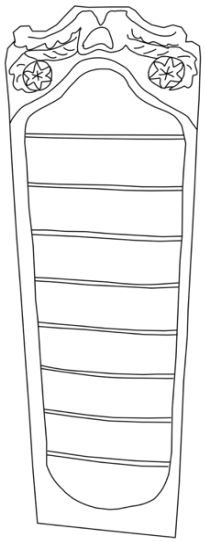

Şekil 3.222.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak tepelik kısmı kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte kırık olduğu için motifler görülmemektedir.

Katalog No: 105

Kimliği: Hâcı Galib Bey

Şekil No: 3.223, 3.224

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli

Sene: 3 Zilka'de 1303 / 03.08.1886

Ölçüleri: 162x40x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Baki	١–هو الباقي
2-Anadoluhisarı	٢– أناطولي حصاري
3-eşrafından	٣– اشرافندان
4-ve tarikat-i aliyye-i	٤– و طريقت عالية
5-Halvetiyye dervişânından	٥– حلويتي درويشانندن
6-el-Hâc Galib Bey	٦– الحاج غالب بك
7-merhumun rûhiçün	٧– مرحومك روحيچون
8-rızâen lillahi'l Fatiha	٨– رضاً لله فاتحة
9-Sene 3 Zilka'de 1303	٩– سنه ٣ ذو القعدة ١٣٠٣

Şekil 3.223.

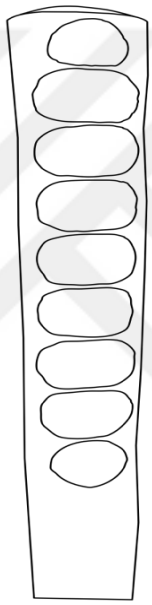

Şekil 3.224.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi bulunmamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 106

Kimliği: Emine Feride Hanım

Şekil No: 3.225, 3.226

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 19 Şaban sene 1303 / 13.05.1886

Ölçüleri: 132x30x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Tarîkat-ı Aliyye-i Halvetiyye	٢- طريقت عاليهء حلوتية
3-meşâyih-i kirâmından reşâdetlü	٣- مشايخ كراموندان رشادتلو
4-şeyh Tal'atî Efendi'nin	٤- شيخ طلعتي أفندينك
5-halîlesi merhûme Emine	٥- حليله سي مرحومة أمينه
6-Feride Hanım'ın rûh-ı şerifesiçün ve ahirete	٦-فريدة خانمك روح شريفه سيچون و أخرته
7-intikal eden kâffe-i ehl-i imânin ervâhiçün	٧- انتيقال ايدن كافهء اهل إيمانك أرواحيچون
8-ve Allah te'ala hazretlerinin	٨- و الله تعالى حضرتلرينك
9-rızâ-yı şerîfiçün el- Fatiha	٩- رضاي شريفيچون الفاتحة
10-19 Şaban sene 1303	١٠- ١٩ شعبان سنه ١٣٠٣

Şekil 3.225.

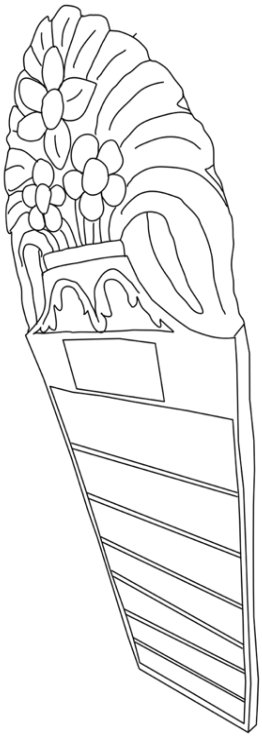

Şekil 3.226.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancka önünde duvar ve bitkiler olduğu için net görüntü alınamamıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir

Katalog No: 107

Kimliği: Fatma Hanım

Şekil No: 3.227, 3.228

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 1304 / 1886-87

Ölçüleri: 82x30x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-şûrâ-yı devlet Temyîz Müddeîsi	٢- شوراي دولت تميز مدعيسي
3-sa’adetlü Kemal Beyefendi	٣- سعادتلو كمال بك افندي
4-hazretlerinin harem dairesi mensûbâtından	٤- حضرتلرينك حرم دائره سي منسوباتندان
5-Şebrû Kadın'ın kerîmesi merhûme	٥- شبرو قادينك كريمه سي مرحومه
6-Fatma Hanım'ın rûhiçün rızâen	٦- فاطمه خانمك روحيچون رضا
7-lillah-i te’âlâ el-Fatiha	٧- لله تعالى الفاتحة
8-Sene 1304	٨- سنه ١٣٠٤

Şekil 3.227.

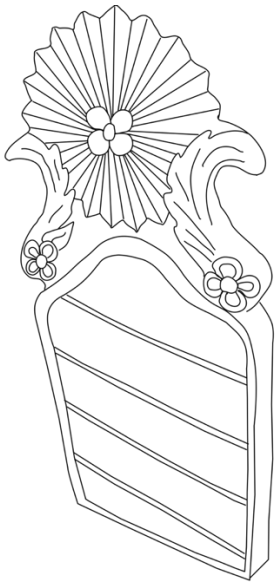

Şekil 3.228.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış başucu şahidesi sağlamdır. Ancak toprağa gömülü halde olduğu için son 3 satır gözükmemektedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş motifi, çiçek, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şahidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunulan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve "c" ve "s" kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur. Her iki şahidenin de arka yüzleri süslemesizdir.

Katalog No: 108

Kimliği: Zülfi Abla Hanım

Şekil No: 3.229, 3.230

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1306 / 1888-89

Ölçüleri: 122x30x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir.

Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	٢- بني قيل مغفرت اي رب يزدان
3-bi-hakk-ı Arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân	٣- بحق عرش أعظم نور قرآن
4-gelüb kabrimi ziyaret eden ihvân	٤- گلوب قبرم زيارت ايدن اخوان
5-edeler rûhuma bir Fâtiha ihsan	٥- ايدلر روحمه بر فاتحة احسان
6-Mazhar Paşa'nın câriyelerinden	٦- مظهر پاشانك جاريه لرندن
7-azad ve çırak olmuş Zülfi Abla Hanım'ın ruhuna	٧- آزاد و چيراق اولموش زولفي عبله خانمك روحنه
8-Fatiha	٨- فاتحة
9-Sene 1306	٩- سنه ١٣٠٦

Şekil 3.229.

Şekil 3.230.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 109

Kimliği: Ali Raif Efendi

Şekil No: 3.231, 3.232

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: 25 Rebiülevvel sene 1306 / 29.11.1888

Ölçüleri: 145x30x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel Hallaku'l-Baki	١- هو الخلاق الباقي
2-Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi	٢- ديوان همايون قلمي
3-hulefâsından Ali Raif	٣- خلفاسندن علي رائف
4-Efendi'nin rûhiçün	٤- افندي نك روحچون
5-ve kâffe-i ehl-i îmân	٥- و كافّهء اهل ايمان
6-ervâhiçün rızáen	٦- ارواحيچن رضاً
7-lilla-hi'l-Fatiha	٧- لله الفاتحة
8-25 Rebiülevvel sene 1306	٨- ٢٥ ربيع الأول سنة ١٣٠٦

Şekil 3.231.

Şekil 3.232.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, sarık motifi, yaprak motifi, çiçek, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 111
Kimliği: Ayşe Hanım
Şekil No: 3.233, 3.234
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 13 Ramazan sene 1307 / 22.04.1890
Ölçüleri: 92x30x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah minel-mevt	١- آه من الموت
2- Bakub geçme ricam budur ey Muhammed ümmeti	٢- بقوب گچمه رجام بودر أي محمد اُمتی
3-mevtânın diriden heman bir Fâtihadır minneti	٣- موتا نك دِيريدن همان بر فاتحهدِر منتی
4-kabrimi ziyâret eden ey Resûl'ün ümmeti bir Fatiha	٤- قبريمي زيارت ايدن أي رسولك اُمتی بر فاتحه
5- ihsân eden bulur cenneti	٥- احسان ايدن بولور جنتی
6-Lohcalı Yusuf Ağa'nın zevcesi Ayşe	٦- لُحجالي يوسف آغا نك زَوْجِه سِي عائشَهُ
7- Hanım'ın rûhuna Fâtiha	٧- خانمك روحنه فاتحه
8-13 Ramazan sene 1307	٨- ١٣ رمضان سَنَهُ ١٣٠٧

Şekil 3.233.

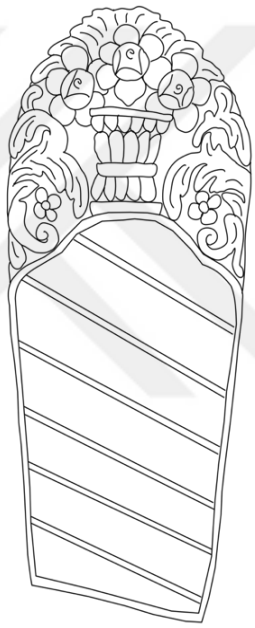

Şekil 3.234.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 112

Kimliği: Esma Hanım

Şekil No: 3.235, 3.236

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 21 Rebîülâhir sene 1309 / 23.11.1891

Ölçüleri: 92x30x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	٢- بني قيل مغفرت اي رب يزدان
3-bi-hakk-ı Arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân	٣- بحق عرش أعظم نور قرآن
4-gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân	٤- گلوب قبريم زيارت ايدن اخوان
5-edeler rûhuma bir Fâtiha ihsân	٥- ايدلر روحومه بر فاتحة احسان
6-merhûm Hacı Hüseyin Efendi'nin	٦- مرحوم حاجي حسين افندينك
7-halîlesi merhûme Esma Hanım'ın	٧- حليله سي مرحومه اسما خانمك
8-rûhiçün el-Fâtiha	٨- روحيچون الفاتحة
9-21 Rebîülâhir sene 1309	٩- ٢١ ربيع الاخر سنة ١٣٠٩

Şekil 3.235.

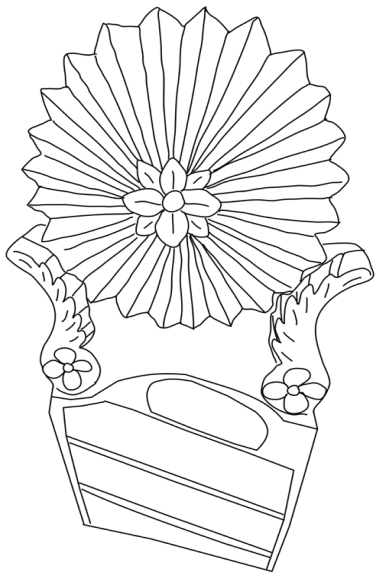

Şekil 3.236.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş motifi, çiçek, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şahidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunulan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve "c" ve "s" kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur.

Katalog No:	113
Kimliği:	Fatma Nâzsitte Hanım
Şekil No:	3.237, 3.238
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene:	1309 / 1891-92
Ölçüleri:	152x30x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١- آه مِنَ الموت
2- Devletlü ismetlü Adile	٢- دولتلو عصمتلو عادله
3-Sultan aliyyetüş-şân	٣- سلطان عليّة الشأن
4-hazretlerinin çırağlarından	٤- حضرتلرنك چراغلرندن
5-Hacı Galib Bey'in zevcesi	٥- حاجي غالب بكك زوجه سي
6-Fatma Nâz sitte Hanim ruhuna el-Fatiha	٦- فاطمة نازسته خانم روحنه الفاتحة
7-Sene 1309	٧- سنه ١٣٠٩

Şekil 3.237.

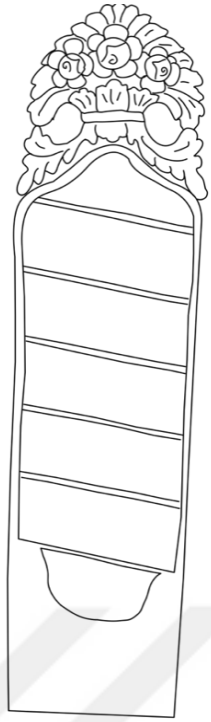

Şekil 3.238.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, kurdele, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	114
Kimliği:	Seyyid Mehmed Sadık Efendi
Şekil No:	3.239, 3.240
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Oval üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	2 Be sene 1261 / 08.07.1845
Ölçüleri:	70x23x5 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî	١- هو الخلّاق الباقي
2-Cennet-mekân adn-âşiyân	٢- جنتمكان عدن آشيان
3-Kandilli hamamcısı merhûm	٣- قنديللي حمامجسي مرحوم
4-ve mağfûrun leh es-Seyyid Mehmed	٤- ومغفور له السيد محمد
5-Sadık Efendi'nin	٥- صديق افندي نك
6-rûhiçün el-Fâtiha	٦- روحيچون الفاتحة
7-2 Be sene 1261	٧- ٢ ب سنه ١٢٦١ ٢

Şekil 3.239.

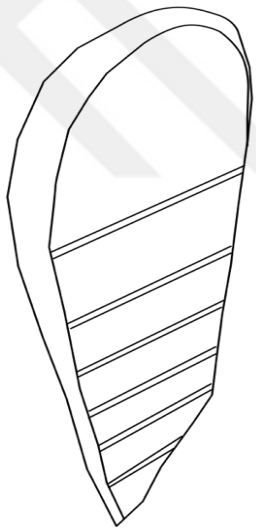

Şekil 3.240.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış oval üçgen tepelikli başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin oval üçgen tepelik şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede başka bir süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 115

Kimliği: La’lfer Kadın

Şekil No: 3.241, 3.242

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 15 Rebiülevvel sene 1312 / 25.09.1893

Ölçüleri: 72x20x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Bâki	١-هو الخلّاق الباقي
2-Ebe Fatma Hanım’ın mu'takası	٢- ابه فاطمة خانمك معتقاسي
3-merhûme Lalifer Kadın'ın	٣- مرحومه لالفر قادينك
4-ruhiçün ve kâffe-i ehl-i	٤- روحيچون و كافهء اهل
5-îmânın ervâhlarıçün	٥- ايمانك ارواحلريچون
6-Fatiha 15 Rebiülevvel sene 1312	٦- فاتحة ١٥ ربيع الاخر سنة ١٣١٢

Şekil 3.241.

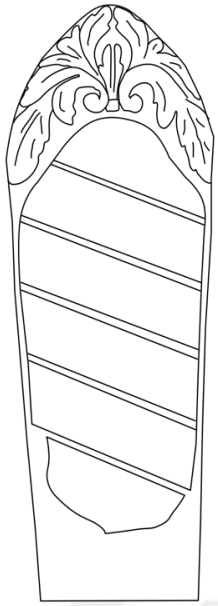

Şekil 3.242.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış oval bitkisel tepelikli başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval üçgen tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel motifi bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 116
Kimliği: Hâdiye Hanım
Şekil No: 3.243, 3.244
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 1312 / 1894-95
Ölçüleri: 92x30x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir.

Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١- آه من الموت
2-Müteveffânın kerimesi iki	٢- متوفى نك كريمه سي ايكي
3-yaşında Hâdiye Hanım'ın rûhiçün El-Fatiha	٣- ياشنده هاديه خانمك روحنه الفاتحة
4- Sene 1312	٤- سنه ١٣١٢

Şekil 3.243.

Şekil 3.244.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 117
Kimliği: Hüveyde Hanım
Şekil No: 3.245, 3.246
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel başlıklı ve aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: 6 Rebiülevvel sene 1312 / 06.09.1894

Ölçüleri: 95x36x7 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-La ilahe illallah Muhammed'in Resulullah	١–لا إله إلا الله محمد رسول الله
2- Sâbık Balıkhâne Nâzırı sa'adetlü	٢– سابق باليقخانه ناظري سعادتلو
3-Alâeddin Efendi'nin kerimesi ve Erkân-ı Harb	٣– علاءالدين افنديڭ كريمه سي و اركان حرب
4- zabitânından	٤– ضابطانندن
5-Binbaşı İsmail Bey'in halîlesi Hüveyde Hanım'ın	٥– بيگباشى اسماعيل بكك حاليله سي هويده خانمك
6- rûhiçün ve kâffe-i ehl-i islâm ervahlarıçün	٦– روحيچون و كافهء ى أهل اسلام ارواحلريچون
7- el-Fatiha 6 Rebiülevvel sene 1312	٧– الفاتحة ربيع الأول سنة ١٣١٢

Şekil 3.245.

Şekil 3.246.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlamdır. Kafesin içerisindedir.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kadeh vazo, çiçek dalı, gülbezek, bordür, akant yaprağı, girland, silme ve kartuş.

Kompozisyon: Aşağıya doğru hafif bir şekilde genişletilerek alt kısmı yuvarlatılan gövdeye sahip olan başucu şahidesinin alt kısmı akant yaprakları, üst kısmı ise kalın bir silme ile çevrelenmiştir. Gövde bu silme ile tepelikten ayrılmaktadır. Tepelik, boyun bölümünde, düz bir silme ile birbirine bağlamam taşkın akant yaprakları üzerine oturtulmuş gülbezek motifiyle tasvir edilmiştir. Yelpaze açılmlı akant yapraklarının uçları, iki omuza sarkıtılan akant yapraklarıyla birleşmiş vaziyettedir. Gövdenin ön yüzünde kadeh vazo içerisinden yükselen çiçek dalı bulunmaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 118
Kimliği: Müeyyed Hanım
Şekil No: 3.247, 3.248
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Güneş motifli başlık ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 4 Şaban sene 1313 / 09.01.1896
Ölçüleri: 142x30x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 13 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallaku'l-Baki	١-هو الخلاق الباقي
2- Anadoluhisarı eşrâf	٢- أناطولى حصاري اشراف
3- ve hânedânından ve Tarikat-ı	٣- وخاندانندن وطريقت
4-Halvetiyye-i Şa'baniyye meşâyihinden	٤- حلوتيه شعبانيه مشايخندن

5-reşâdetlü Tal’atî Efendî	٥- رشادتلو طلعتي افندي
6-hazretlerinin kerîmesi ve Erkân-ı	٦- حضرتلرينك كريمه سي وأركان
7- Harb-i Umûmiyye Dâiresi hulefâsından	٧- حرب عموميه دائرسي خلفاسندن
8- izzetlü Mehmed Ali Bey'in halîlesi	٨- عزتلو محمد علي بكك حليله سي
9- merhûme ve mağfûrun leha Müeyyed	٩- مرحومه ومغفور لها مؤيد
10-Hanım'ın ve kâffe-i mü'minîn	١٠- حانمك وكافهء مؤمنين
11-ve mü'minâtın ervâhı içün	١١- والمؤمناتك ارواحي ايچون
12-lillahi'l-Fatiha	١٢- لله الفاتحة
13-4 Şaban sene 1313	١٣- ٤ شعبان سنه ١٣١٣

Şekil 3.247. Şekil 3.248.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Güneş motifi, çiçek, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şahidesinin güneş şualı başlığı, düşey dikdörtgen kalın bir dışbükey silme ile ayrılmış ve iki yanda bulunulan yapraklı gülbezek üzerine oturtulmuş olarak tasvir edilmiştir. Gövdenin ön yüzü tamamen kitabeye ayrılmış olduğundan başka bir süsleme bulunmamaktadır. Kitabenin satırları ince kabartma silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön yüzeyinde vazo içerisinden yükselen ve “c” ve “s” kıvrımlı çiçek dalı tasviri mevcuttur. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 119

Kimliği: Emine Hanım

Şekil No: 3.249, 3.250

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve silindirik gövdeli

Sene: Fi 29 Nun sene 1285 / 13.01.1869

Ölçüleri: 42x20x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-La İlâhe İllallah Muhammed'ün Resûlullah	١-لا إله إلا الله محمد رسول الله
2- Kandilli karyesi sâkinlerinden	٢- قنديللي قاريسي ساكنلرندن
3-ve eşrâf-ı kudatdan	٣- وأشراف قضاتدن
4-merhum ve mağfür ilâ rahmet-i	٤- مرحوم ومغفور إلى رحمة
5-Rabbihi'l-Gafûr es-Seyyid Mehmed	٥- ربه الغفور السيد محمد
6-Sâdik Efendi'nin kerîme-i	٦- صادق أفنديڭ كريمهء
7- muhteremeleri merhume Şerife	٧- محترمه لري مرحومة شريفة
8-Emine Hanım'ın rûhiçün	٨- أمينة خانمڭ روحيچون
9- rızâen lillah-i te'alâ Fatiha	٩- رضاً لله تعالى فاتحة
10-Fi 29 Nun sene 1285	١٠- في ٢٩ ن سنة ١٢٨٥

Şekil 3.249.

Şekil 3.250.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ayakucu şahidesi bulunmamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, akant yaprağı ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Şahidenin tepesinde aşağıdan yukarıya doğru yönelen, yan yana dizilmiş akant yaprakları bulunmaktadır. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 120
Kimliği: Ra'nâ Hanım
Şekil No: 3.251, 3.252
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene: 1316 / 1898-99
Ölçüleri: 92x30x4 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هو الباقي
2-Anadoluhisarı	٢- أناطولى حصاري
3-ahâlisinden müteveffâ	٣- أهاليسندن متوفى
4-Yasincizâde Tütüncü	٤- ياسنجيزاده توتونجو
5-başı Ali Ağa'nın	٥- باشي علي أغا نك
6-hafidesi Ra'nâ	٦- حفيده سى رعنا
7-Hanım'ın ruhuna Fatiha	٧- خانمك روحنه فاتحة
8-Sene 1316	٨- سنه ١٣١٦

Şekil 3.251.

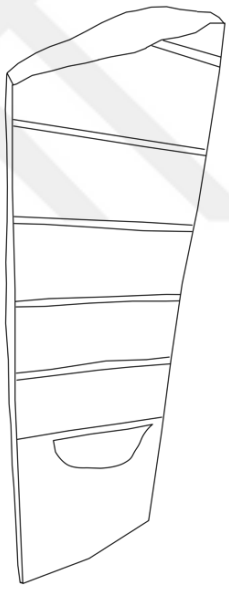

Şekil 3.252.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan düşey dikdörtgen formdaki başucu şahidesi sağlamdır. Ancak tepesi kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan hanım mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi düşey dikdörtgen formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Şahidenin tepeliği kırılmıştır. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 121

Kimliği: Kevser Hanım

Şekil No: 3.253, 3.254

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: Sin 21 14 Receb sene 1317 / 18.11.1899

Ölçüleri: 42x15x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-Bu cihan başına geldim bir mürüvvet görmedim	٢- بو جهان بآشينه گلدم بر مروت گورمه دم
3-derdime derman aradım bir ilacın bulmadım	٣- دردیمه درمان آرادم بر علاجيك بولمدم
4-âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım	٤- آه ايله زار قيله راق تازه لكمه طويمدم
5- çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım	٥- چون اجل پيمانه سي طولمش مرادم آلمدم
6- Mısırçarşulı Rıza Efendi'nin	٦- مصرچارشولی رضا افندی نك
7- kerimesi Kevser Hanım'ın rûhuna	٧- كريمه سی كوثر خانمك روحنه
8- el- Fatiha Sin 21 14 Receb sene 1317	٨- الفاتحه سن ٢١ ١٤ رجب سنه ١٣١٧

Şekil 3.253.

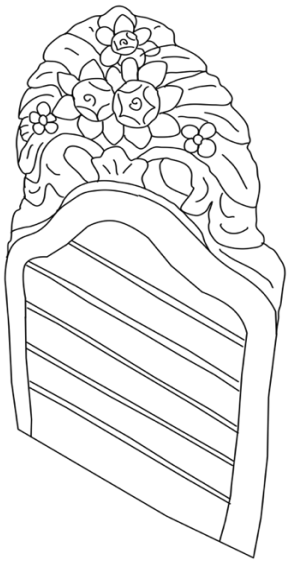

Şekil 3.254.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 122
Kimliği: Tal'at Efendi
Şekil No: 3.255, 3.256
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene: 1317 / 1899-1900
Ölçüleri: 120x40x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle

belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-Sînemi çâk eyledi hasretle felek	٢- سينمى چاك ايلدى حسرتله فلك
3-ciğerim pâreleri nâ-hin emrâz ve ilel	٣- جيكرم پاره لرى ناحين امراض و علل
4-doymadan âlem-i fânîde henüz gençliğime	٤- طويمادن عالم فانيده هنوز گنجلكيمه
5-oldum eyvah elem-i mevt ile ehl	٥- اولدوم ايواه الم موت ايله اهل
6-vâlidem ile iki yavrucuğumdan ayırub	٦- والدم ايله ايكى ياوروجوغمدن ايروب
7-kara toprağa düşürdü beni gaddar ecel	٧- قره طوپراغه دوشوردى بنى غدار اجل
8-eyleyüb vâlide-i müşfikama sabr ihsân	٨- ايلهيوب والدهء مشفقمه صبر احسان
9-beni de mazhar-ı gufrân ede Hakk azze ve celle	٩- بنى ده مظهر غفران ايده حق عز و جل
10-Mısırçarşı attar esnafından Hacı	١٠- مصرچارشو عطار اصنافندن حاجى
11-Hâfız Efendi'nin mahdumu Tal'at Efendi'nin rûhuna Fatiha	١١- حافظ افنديك مخدومى طلعت افندى نك روحنه فاتحه
12-Sene 1317	١٢- سنه ١٣١٧

Şekil 3.255.

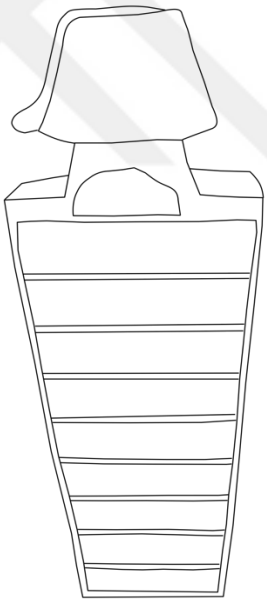

Şekil 3.256.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak üç satır toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 123

Kimliği: Şerife Hanım

Şekil No: 3.257, 3.258

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 11 Muharrem sene 1318 / 11 Mayıs 1900

Ölçüleri: 92x30x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١-أه من الموت
2-Hâl-i ma'sumâneme rahm eyleyub hazret-i Settar	٢- حال معصومانمه رحم إيله يوب حضرت ستار
3-âh ismet ve celâl ısyânını afv eyleye Gaffâr	٣- أه عصمت وجلال عصيانيني عفو أيله يه غفار
4-yâ Rabb dileye kim ind-i ilâhinde kabul et	٣- يا رب ديله يه كيم عند الهيده قبول ات
5- eyle biçârelerin ruhlarını cennete idhal	٤- ايله بيچاره لرك روحلريني جنته ادخال
6-evlâd-ı maneviyyesi şerife	٥- أولاد معنويه‌سي شريفه
7- 11 Muharrem sene 1318	٦- ١١ محرم سنة ١٣١٨

Şekil 3.257.

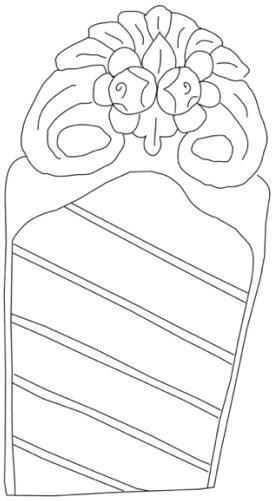

Şekil 3.258.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak son iki satır toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 124
Kimliği: Tîr Hanım
Şekil No: 3.259, 3.260
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 5 Şevval 1317 / 05.02.1900
Ölçüleri: 124x30x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir.

Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l- Hallâku'l-Bâkî	١-هو الخلاق الباقي
2-Geldiğim günden berü dünyâya rûyum gülmedi	٢- گلديگم گوندنبري دنيايه رويم گولمه دي
3-bir onulmaz derde düşdüm kimse derdim bilmedi	٣- بر اونولمز درده دوشدم كيمسه دردم بيلمه دي
4-âkıbet yaka yaka kül olub tekmîl-i enfâs etdim	٤- عاقبت ياقه ياقه كول اولوب تكميل انفاس ايتدم
5-tâ kıyâmet haşr olunca ağlasun vâlidem benim	٥- تا قيامت حشر اولنجه آغلاسون والدم بنم
6-Tebdîl-i Hümâyûn hâfidesi Tîr Hanım'ın	٦- تبديل همايون حفيده سي تير خانمك
7-ve kâffe-i ehl-i îmânın rûhiçün el-Fâtiha	٧- و كافهء اهل ايمانك روحيچون الفاتحة
8-Sene 5 Şevval 1317	٨- السنة ٥ شوال ١٣١٧

Şekil 3.259.

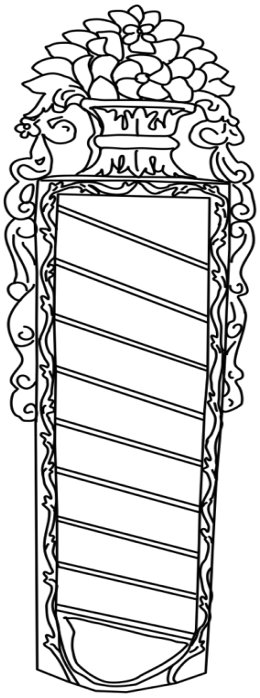

Şekil 3.260.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak son iki satır toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 125
Kimliği: Reşad Bey
Şekil No: 3.261, 3.262
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli
Sene: 28 Ramazan sene 1318 / 19.01.1901
Ölçüleri: 122x30x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallâkul-Bâkî	١-هو الخلاق الباقي
2-Merhûm Nebil Paşa	٢- مرحوم نبيل پاشا
3-mahdûmu ve Hâriciyye	٣- مخدومى وخارجية
4-Sicill-i Ahvâl Müdîriyyeti	٤- سجل أحوال مديريتى
5-mu'âvini merhûm Reşad	٥- معاوني مرحوم رشاد
6-Bey'in rûhuna rızâen lillah	٦- بكك روحنه رضا لله
7-el-Fâtiha 28 Ramazan sene 1318	٧- الفاتحة ٢٨ رمضان سنة ١٣١٨

Şekil 3.261.

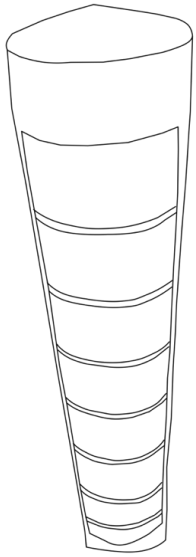

Şekil 3.262.

Genel durumu: Taş malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Gövdesi silindirik formda olan şahidenin ince silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	126
Kimliği:	Celaleddin Efendi
Şekil No:	3.263, 3.264
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	Fi 11 Ramazan sene 1318 / 02.01.1901
Ölçüleri:	130x45x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-El-firâk	١-الفراق
2-Huda Abbas Efendi sulb-i pâkinden beni dehre	٢- هدى عباس افندي صلبِ پاكِندن بني دهره
3-getürdi görmedim dehrde bir zerre ferah aslâ	٣- گتردي گرمدم دهرده برزره فرح اصلا
4-vücudum renc-i mihnet mahzeni bildim bu dünyada	٤- وجودم رنج محنت محزني بيلدم بو دنياده
5-vefât-ı hemşire Nâdire derûnum eyledi imla	٥- وفات همشيره نادره درونم ايلدي املا
6-nihâyet füc'eten daire-i fenâdan eyledim rıhlet	٦- نهايت فجئة دائرهء فنادن ايلدم رحلت
7-çıkardı akrabâ hep âsumâna âh vâveylâ	٧- چيقاردي اقربا هپ آسمانه آه واويلا
8-derûn-ı vâlideynim yandı birden iki âteşle	٨- درون والدينم ياندي بردن ايكي آتشله
9- bize dâr-ı visâl olsun İlâhi cennet-i a'la	٩- بزه دارِ وصال اولسون الهى جنت اعلى
10-tamâmen târihim yazsun Nahîf de Fâtiha ile	١٠- تماما تاريخم يازسون نحيف ده فاتحه ايله
11-Celaleddin Efendi ruhuna rahmet ede mevla	١١- جلال الدين افندي روحنه رحمت ايده مولا
12-Fi 11 Ramazan sene 1318	١٢- في ١١ رمضان سنه ١٣١٨

Şekil 3.263.

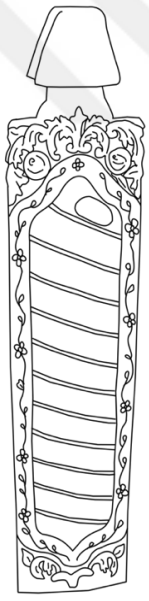

Şekil 3.264.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak üç satır toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 127

Kimliği: Mehibe Hanım

Şekil No: 3.265, 3.266

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: Safer sene 1319 / Mayıs 1901

Ölçüleri: 162x30x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh	١-آه
2-Emr etdi Hûda eyledi fermân	٢- أمر أيتدى هدى ايلدي فرمان
3-erişdi ecel vermedi aman	٣- اريشدي اجل ويرمدي أمان
4-dünyâda ermedim murâda heman	٤- دنياده إرمديم مراده همان
5-cennetde vere muradım Hâlık-ı Rahman	٥- جنتده ويره مرادم خالق رحمان
6-Mısırçarşulı Rıza Efendi'nin kerîmesi	٦- مصرچرشولي رضا افندينك كريمه سي
7-Mehibe Hanım'ın rûhuna Fatiha	٧- مهيبه خانمك روحنه فاتحه
8-Safer sene 1319	٨- صفر سنه ١٣١٩

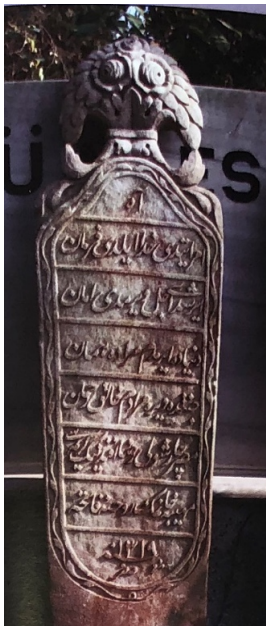

Şekil 3.265. (Galitekin, 2008)

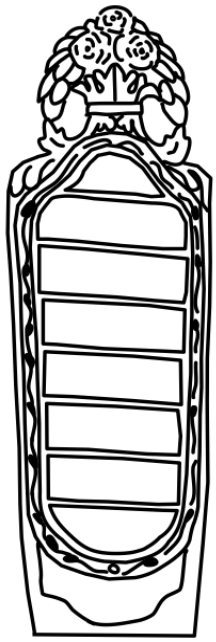

Şekil 3.266.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 128
Kimliği: -
Şekil No: 3.267, 3.268
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 1233 / 1788-89
Ölçüleri: 12x18x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde şahide kırık olduğu için sadece son 2 satır yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-müslimin ervâh-ı tayyibeleriçün Fâtiha ١- مسلمين ارواحى طيبه لريچون فاتحه
2-Sene 1233 ٢- سنه ١٢٣٣

Şekil 3.267.

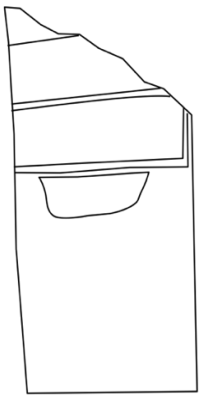
Şekil 3.268.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi kırıktır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: kartuş ve silme.

Kompozisyon: Kırık ve tahribatları bulunan baş şahidesinde yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	129
Kimliği:	Hâce İkbal Hanım
Şekil No:	3.269, 3.270
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel üçgen tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	1321 / 1903-04
Ölçüleri:	139x28x6 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Bu kabr sâhibin Hakk mazhar-ı gufrân ede	٢- بو قبر صاحبك حق مظهرغفران ايده
3- menzilin ehl-i cennet mûnisin rıdvân ede	٣- منزلك اهلي جنت مونسك رضوان ايده
4-şâd edüb rûh-ı revânın hazret-i Rabbi'l-Gafûr	٤- شاد ادوب روح روانك حضرت رب الغفور
5-merkadin bir nûr-ı rahmet gülşenin handân ede	٥- مرقدك بر نور رحمت گولشنك خندان ايده
6-nâil-i fazl-i şefâ'at eyleyüb rûz-ı cezâ	٦- نائل فضل شفاعت ايليوب روز جزا
7- sâye-i arş-ı a'lâda Hakk anı iskân ede	٧- سايهء عرش اعلاده حق آنى اسكان ايده
8-Mısırçarşulı Hacı Hafız Ahmed	٨- مصرچارشولي حاجي حافظ احمد
9-Efendi'nin haremi Hâce İkbal	٩- افنديڭ حرمي حاجه اقبال
10- Hanım'ın rûhu içun Fatiha	١٠- خانمك روحو اچون فاتحه
11-Sene 1321	١١- سنه ١٣٢١

Şekil 3.269.

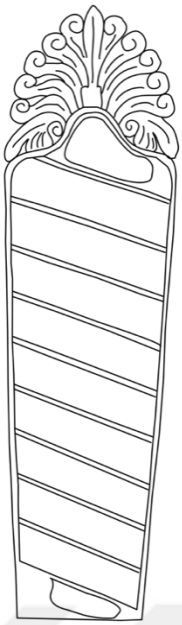

Şekil 3.270.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış oval bitkisel tepelikli başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval üçgen tepelikli düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin bitkisel motifi bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 130
Kimliği: Hikmet Hanım
Şekil No: 3.271, 3.272
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 1321/ 1903-04
Ölçüleri: 89x26x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir.

Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Küllü men aleyha fân	١-كلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ
2-Yegâne duhter-i pâkizesi Sâdık Bey'in sad hayf	٢- يگانه دختهرِ پاكيزهسى صادق بكك صد حيف
3- bu hâk-ı tîre-nâk içre olundu âkıbet tedfin	٣- بو حاك تيرهناك ايچره اولندي عاقبت تدفين
4-bahâr-ı ömrünün bak on yedinci sâlini idrak	٤- بهار عمرينك باق اون يدينچى سالنى ادراك
5-edince soldu gitdi hâke düşdü ol gül-i rengîn	٥- ادينجه صولدي گتدى حاكه دوشدى اول گل رنكين
6-veremdendir bu gencin irtihâl-i nâ-behengâmı	٦- ورمدندر بو گنجك ارتحال نابهنگامى
7-İlahi vâlideynin eyle hüzn-i kalbini teskîn	٧- اِلهى والِدينك ايله حزن قلبنى تسكين
8-mücevherle yazıldı fevtine berceste bir târih	٨- مجوهرله يازيلدى فوتينه برجسته بر تاريخ
9-makâmı oldu Hikmet Hanım'ın firdevs-i illiyyîn	٩- مقامى اولدي حكمت خانمك فردوس عليين
10-Rûhuna Fâtiha	١٠- روحنه فَاتِحَة
11-Sene 1321	١١- سنه ١٣٢١

Şekil 3.271.

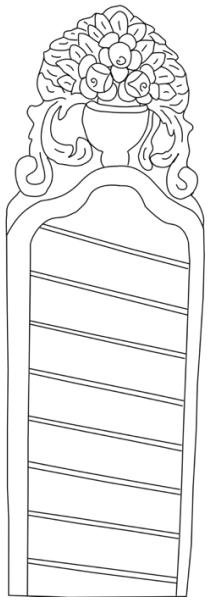

Şekil 3.272.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak son satırlar toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 131

Kimliği: Zenciye Halime Hatun

Şekil No: 3.273, 3.274

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelik ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: Fi 7 Rebiülahir sene 1321 / 03.06.1903

Ölçüleri: 72x23x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Baki	١-هو الخلّاق الباقي
2-El-Hâc merhum Galib Bey'in	٢- الحاج مرحوم غالب بكك
3-mu’takası merhûme ve mağfure	٣- معتقاسي مرحومة ومغفورة
4-Zenciye Halime Hatun'un	٤- زنجية حليمة خاتونك
5-rûhiçün rızâen lillah-i	٥- روحيچون رضاً لله
6-te’alâ el-Fatiha	٦- تعالى الفاتحة
7-Fi 7 Rebiülââhir sene 1321	٧- في ٧ ربيع الآخر سنة ١٣٢١

Şekil 3.273.

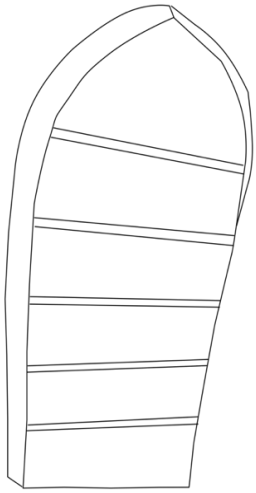

Şekil 3.274.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış oval bitkisel tepelikli başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Oval üçgen tepelikli düşey dikdörtgen gövdelidir. Şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede serlevhanın üst kısmından başlayan akantus yaprakları ile süslenmiştir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir.

Katalog No: 132
Kimliği: Muhtar Meliha Hanım
Şekil No: 3.275, 3.276
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: 17 Rebiülâhir sene 1321 / 13.07.1903
Ölçüleri: 162x30x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hayyullezi Layemût	١-هو الحي الذي لايموت
2-Oku bir Fatiha Allah içün ey zair-i mü'min	٢- اوقوبر فاتحة الله ايچون أي زائر مؤمن
3-temenni kıl tecelli-i cemâl-i feyz-i Subhâni	٣- تمنى قيل تجلي جمال فيض سبحاني
4-yaşı yirmi iki bir nevcivân-ı ismet-ârâya	٤- ياشي يگرمي ايكي بر نوجوان عصمت آرايه
5-şu hâk-i rû-siyah oldu nişîngâh-ı nûrâni	٥- شوخاك رو سياه اولدي نشينگاه نوراني
6-akıtdı damla damla kanını ol duhter-i nâzik	٦- آقيتدي داماله داماله قانني اول دختر نازك
7-verem nâmındaki hûnhâr zulm-endiş-i zulmânî	٧- ورم ناميندە كه خونخوار ظلم انديش ظلماني
8-Cemal Bey validesi Dürdane Hanım mâderi neylesün	٨- جمال بك والده سي دردانه خانم مادري نيلسون
9-meğer itfâ ede Hakk sabr ile bu nar-ı ahzânı	٩- مگراطفا ايده حق صبر ايله بو نار أحزاني
10-kefen oldu bedel-i sevb-i arûs-i hacle-pîrâya	١٠- كفن اولدي بو بدل ثوب عروس حجله پيرايه
11-behişt olsun ana darü'z-zifaf-ı lûtf-ı Rabbani	١١- بهشت اولسون آكا دار الزفاف لطف رباني
12-dedi tarihini bir âh çekdi vâlidi Muhtar	١٢- ديدي تاريخني بر آه چكدي والدي مختار
13-Meliha uçdu gitdi yakdı gönlüm nâr-ı hicranı	١٣- مليحة اوچدي گيتدي ياقدي ككلم نار هجراني
14- 17 Rebiülâhir sene 1321	١٤- ١٧ ربيع الأول سنة ١٣٢١

Şekil 3.275.

Şekil 3.276.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	133
Kimliği:	Balıkhâne Nâzırı Alâeddin Efendi
Şekil No:	3.277, 3.278
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	1322 / 1904-05
Ölçüleri:	130x55x 7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel Baki	١-هو الباقي
2-Subaşı Emin Efendi	٢- صوباشي امين افندي
3-zâde sâbık Balıkhâne	٣- زاده سابق باليقخانة
4-Nâzırı Alâeddin Efendi'nin rühiçün	٤- ناظرى علاء الدين افنديڭ روحيچون
5-rızaen lillah Fatiha	٥- رضاً لله فاتحة
6-Sene 1322	٦- سنة ١٣٢٢

Şekil 3.277.

Şekil 3.278.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak üç satır toprağa gömülüdür.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 134

Kimliği: Hâfız Abbbas Efendi

Şekil No: 3.279, 3.280

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: 14 Şaban sene 1322 10 Teşrin-i evvel sene 1320 / 23.10.1904

Ölçüleri: 130x 55x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l Bâkî	١-هو الباقي
2-Hazine-i Celîle-i Mâliyye	٢- خزينهء جليلهء مالية
3-Muhâsebât-ı Atîka	٣- محاسبات عتيقة
4-Ma'aşât-ı Zâtiyye Kâtibi	٤- معاشات ذاتية كاتبي
5-Hâfız Abbbas	٥- حافظ عباس
6-Efendi'nin rûhu	٦- افندينك روحى
7-içün rızâen lillah Fâtiha	٧- ايچون رضا الله فاتحة
8-14 Şaban sene 1322 10 Teşrin-i evvel sene 1320	٨- ١٤ شعبان سنة ١٣٢٢ / ١٠ تشرين الأول سنة ١٣٢٠

Şekil 3.279.

Şekil 3.280.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	135
Kimliği:	Hasan Bey ve Oğlu Arif Bey
Şekil No:	3.281, 3.282
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Yatay dikdörtgen gövdeli
Sene:	1323 / 1905-06
Ölçüleri:	50x95x 5 cm
Malzeme / İşleniş:	Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan aile kabristanlığı şahidesinin ön yüzünde 26 kartuş halinde düzenlenmiş kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

١-الله لا إله إلا الله الله هو

٢- هو الباقي

٣- الله لا إله إلا الله الله هو

٤- ديدي عبرتله باق زائر شو دار محنته

٥- ما سواي آلمه آصلا پيشگاه رغبته

٦- چشم و ديل قان آغلسون حسرتله كيم

٧- دوشدى عارف بك گبي بر ار شو حاك فرقته

٨- كل شيء هالك نص جليلي وجه ايله

٩- كثرتي أينه فرض ايت ذات وحدانيته

١٠- مالك أيتمشدي خدا أول مرد عالي همتي

١١- قوت بازويه صدق عزمه حسن خسلة

١٢- چشم حق بينكده آرتق أولمسون حكم سيوا

١٣- قيل توجه صدق ايله درگاه رب العزة

١٤- خيف كيم بر دشمن أردى سيندن بردنبره

١٥- دوشدى أوچ گون صوگره آغوش تراب حسرته

١٦- ايشته باق قيلدي حسن بكده شراب موتي نوش

١٧- واصل أولدي لاجرم گلشنسراي جنته

١٨- ترك جان أيتدي شهيدا يوقدر أصلا إشتباه

١٩- مرغ روح ايلدي پرواز باغ وصلته

٢٠- سرفرو ايتدي جهان تاريخ فوتن سير أيدوب

٢١- حق ديدي گيتدي حسن بك بزمگاه وصلته

٢٢- بر دوشر أنجق بهاءى بويله بر تاريخ تام

٢٣- أيردي عارف گنج إيكن بزم گزين جنته

٢٤- ١٣٢٣

٢٥- چيفتجيلر كتخداسي حسن بك إيله مخدومى غلطه گمروگى استماطورلرندن چركس عارف بكك روحلرينه فاتحة

٢٦- ١٣٢٣

1-Allah Lâ ilâhe illallah Allah Hû

2-Hüvel-Bâki

3-Allah Lâ İlâhe İllallah Allah Hû

4-Dîde-i ibretle bak zâir şu dâr-ı mihnete

5-mâsivâyı alma asla pişgâh-ı rağbete

6-çeşm ü dil kan ağlasun hasretle kim

7-düşdü Ârif Bey gibi bir er şu hâk-i firkate

8-külli şey'in hâlik nass-ı celîli vechile

9-kesreti âyine farz et zıll-i vahdâniyyete

10-mâlik etmişdi Hudâ ol merd-i âlî himmeti

11-kuvve-i bazuya sıdk azme hüsn-i haslete

12-çeşm-i hak-beyninde artık olmasun hükm-i sivâ

13-kıl teveccüh sıdk ile dergâh-ı Rabbü'l-İzzete

14-hayf kim bir düşman urdu sineden birdenbire

15-düşdü üç gün sonra âguş-ı turâb-ı hasrete

16-işte bak kıldı Hasan Bey şarâb-ı mevti nûş

17-vâsıl oldu lâ-cerem gülşen-saray-ı cennete

18-terk-i cân etdi şehîden yokdur aslâ iştibah

19-mürg-i rûh eyledi pervâz bağ-ı vuslata

20-serfürû etdi cihân târih-i fevtin seyr edüb

21-Hakk dedi gitdi Hasan Bey bezmgâh-ı vuslata

22-bir düşer ancak Bahâî böyle bir târih-i tâm

23-erdi Ârif genc iken bezm-i güzîn-i cennete

24-1323

25- Çiftciler Kethüdâsı Hasan Bey ile mahdûmu Galata Gümrüğü istimatorlarından Çerkes Ârif Bey'in ruhlarına Fâtiha

26- 1323

Şekil 3.281.

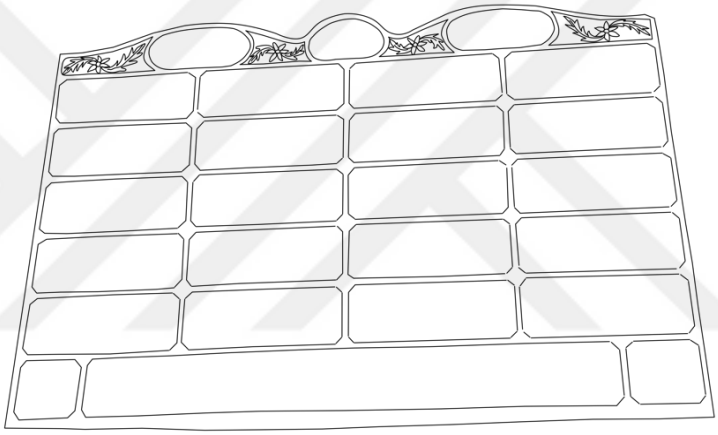

Şekil 3.282.

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Kafesi bulunan Finci Ailesi mezarlığında girinti çıkıntılı şahide kullanılmış. Yatay dikdörtgen gövdeli şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	136
Kimliği:	Sâkıb Bey
Şekil No:	3.283, 3.284
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1325 / 1907-08

Ölçüleri: 76 x25x7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-gençliğime doymadım her cân ağlasun

2-acısunlar bana emsâl akrânım cümlesi

3-rahm eder gökde melekler yerde insan ağlasun

4-sâbık Balıkhâne Nâzırı Alâeddin

5-Efendi'nin mahdûmu Sâkıb Bey

6-merhûm rûhiçün el-Fâtiha

7-Sene 1325

١- گنجلكمه طويمدم هر جان اغلسون

٢- آجيسونلر بكا امثال اقرانك جمله سي

٣- رحم ايدر گوكده ملكلر يرده انسان اغلسون

٤- سابق باليقخانه ناظرى علاءالدين

٥- افنديڭ مخدومى ثاقب بك

٦- مرحوم روحيچون الفاتحه

٧- سنه ١٣٢٥

Şekil 3.283.

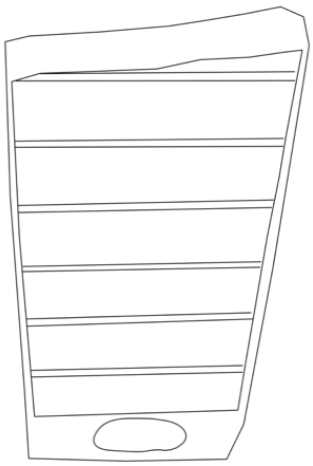

Şekil 3.284.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi kırıktır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi tepesi kırılmıştır.

Katalog No: 137

Kimliği: Mustafa Rahmi Bey

Şekil No: 3.285, 3.286

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Yatay dikdörtgen gövdeli

Sene: 1325 / 1907-08

Ölçüleri: 53x90x6 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezar şahidesinin ön yüzünde 13 satırlık kartuş halinde düzenlenmiş kitabe yer almaktadır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Dehre aldanma dilâ eyleme endişe-i câh	١–دهره آلدانمه دلا ايلهمه انديشهٔ جاه
2- sana da semt-i ademden görünür âhir râh	٢– سگا ده سمتِ آدمدن گرونر آخر راه
3-gülşenim sâlim idi bû-yı hazân-ı gamdan	٣– گلشنم سالم ايدي بويِ خزانِ غمدن
4- hâk-i kabrimde bitdi bakın şimdi giyâh	٤– حاك قبرمده بيتدي باقك شمدي گياه
5- hem de bir dânesi idim vâlidemin nazlısıydım	٥– هم ده بر دانه سي ايدم والده مك نازليسيدم
6- aldı âguşuna beni mihnet ile hâk-i siyâh	٦– الدي اغوشونه بنى محنت ايله حاكِ سياه
7- sen gitmemeliydin âh bensiz	٧– سن گيتمهمه ليدك آه بنسز
8-ben neyleyeyim hayâtı sensiz	٨– بن نيليه يم حياتى سنسز
9-gitdin beni kimsesiz bırakdın	٩– گتدك بنى كيمسسز برقدك
10-gitdin beni hasretinle yakdın	١٠– گتدك بنى حسرتكله ياقدك
11-Şevket Bey'in mahdûmu Mustafa	١١– شوكت بكك مخدومى مصطفى
12-Rahmi Bey'in rûhuna Fatiha	١٢– رحمي بكك روحنه فاتحه
13-Sene 1325	١٣– سنه ١٣٢٥

Şekil 3.285.

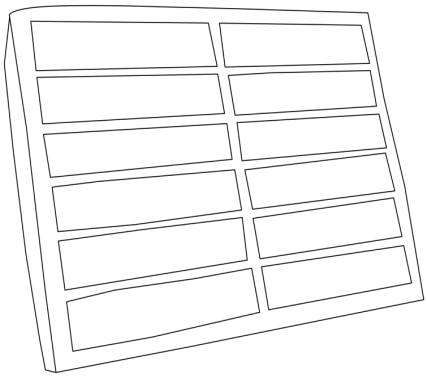

Şekil 3.286.

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yatay dikdörtgen gövdeli şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 138
Kimliği: Seyyid Mehmed Bahâeddin Bey
Şekil No: 3.287, 3.288
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli
Sene: 15 Ramazan sene 1325 /22.10.1907
Ölçüleri: 120x20x6 cm
Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki ١-هوالباقي

2-Nakîbü'l-eşrâf ٢- نقيب الأشراف

3-merhûm Tahsin Bey	٣- مرحوم تحسين بك
4-zâde Mustafa Nuri Paşa	٤- زاده مصطفى نوري پاشا
5-merhûmun mahdûmu	٥- مرحومك مخدومى
6-mevâliden ve ehl-i tarîk-i	٦- موالیدن وأهل طريق
7-takvâdan Seyyid	٧- تقوادن سيد
8-Mehmed Bahâeddin	٨- محمد بهاءالدين
9-Bey'in rûhuna Fâtiha	٩- بكك روحنه فاتحه
10-15 Ramazan sene 1325	١٠- ١٥ رمضان سنه ١٣٢٥

Şekil 3.287.

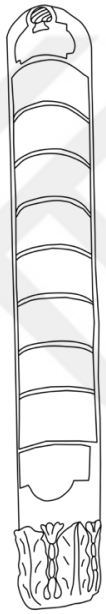

Şekil 3.288.

Genel durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Şahidelerin gövdesi silindiriktir. İnce silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Düşey gövdede serlevhanın üzerinde bir örfi kavuk motifi bulunmaktadır. Serlevha oval bir yay şeklinde tasvir edilmektedir.

Katalog No: 139
Kimliği: Âmine Hanım
Şekil No: 3.289, 3.290

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1325 / 1907-08

Ölçüleri: 162x40x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerl e belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ya Hu	١-يا هو
2-Cümle mevcûdât fani hayy ve bakîdir Allah	٢- جمله موجودات فاني حي وباقيدر الله
3-Küllü şey'in hâlikin nassı ana oldu güvâh	٣- كل شيء هالك نصى آكا أولدي گواه
4-bâ-husûs Abbas Efendi'nin mükerrem zevcesi	٤- باخصوص عباس افنديك مكرم زوجه سي
5-kıldı altmış beş yaşında bezmi adni cilvegâh	٥- قيلدي التمش بش ياشنده بزم عدني جلوه گاه
6-rıhlet etdi her iki evlâdı füc'eten	٦- رحلت ايتدي هر ايكي اولادي فجئة
7-cilve-zâr oldu celâl-i Hakk'a ol İsmetpeneh	٧- جلوه زار اولدي جلال حقه اول عصمتپناه
8-şerhâ şerhâ yaralar açdı vücudunda felek	٨- شرحه شرحه ياره لر اجدي وجودنده فلك
9-hazret-i Eyyüb-veş sabr etdi ol bîçâre âh	٩- حضرت أيوب وش صبر ايتدي اول بيچاره آه
10-rûy-ı şâdî ve meserret görmedi âlemde âh	١٠- روي شادى و مسرت گورمه دي عالمده آه
11-hasret ile daşdâr oldu kulûb-i akrabâ yok	١١- حسرت ايله داشدار اولدي قلوب اقربا يوق
12-şehîdin vâsıl-ı Hakk olduğunda iştibah hüzn	١٢- شهيدك واصل حق اولديغينده اشتباه حزن
13- ile yazdı Bahaeddin sihr-i târihini	١٣- ايله يازدي بهاء الدين سحر تاريخيني
14-eyledi Âmine el-hak bâğ-ı firdevsi penah	١٤- ايله دي آمينه الحق باغي فردوسي پناه
15- rizaen lillahi'l-Fatiha	١٥-رضاءً لله، الفاتحة
16-Sene 1325	١٦- سنة ١٣٢٥

Şekil 3.289.

Şekil 3.290

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No:	140
Kimliği:	Emine Semîne Hanım
Şekil No:	3.291, 3.292
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi:	Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene:	26 Zilkade sene 1327 / 09.12.1909
Ölçüleri:	102x40x 7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 14 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هو الباقي
2-Mazhar olmak rahmet-i Rahman'ına	٢- مظهر اولمق رحمت رحمانكه
3- ister Emine Semîne ya Mübin	٣- ايستر أمينة سمينه يا مبين
4-eylerim ümid ki ihmal eylemez	٤- ايلريم اوميد كه اهمال ايله مز
5-Fatiha ile yâdımı ihvân-ı din	٥- فاتحة ايله ياديمي إخوان دين
6-fî 24 Ramazan sene 1327 (09.10.1909)	٦- في ٢٤ رمضان سنة ١٣٢٧ (٠٩.١٠.١٩٠٩)
7-Anadoluhisarı eşrâfından	٧- أناطولي حصاري أشرافندن
8- merhum Hacı Galib Bey'in büyük	٨- مرحوم حاجي غالب بكك بيوك
9-hemşîresi aslahâ-yı ümmetden	٩- همشيره سي اصلحهء أمتدن
10-Emine Semîne Hanım'ın rûhiçün	١٠- أمينة سمينة خانمك روحيچون
11-rizâen lillahi'l-Fatiha	١١- رضا لله الفاتحة
12-26 Zilkade sene 1327	١٢- ٢٦ ذى القعده سنة ١٣٢٧

Şekil 3.291.

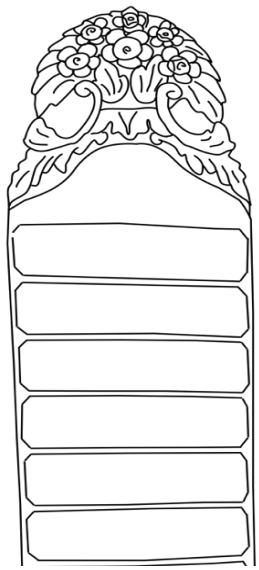

Şekil 3.292.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, bordür, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir.

Katalog No:	141
Kimliği:	Hâfiz Cemâl Bey
Şekil No:	3.293, 3.294
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	1326 / 1910
Ölçüleri:	140x55x7 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî	١-هو الباقي
2-Karışdı rahmet-i Rahmân'a rûhu	٢- قارشدي رحمتي رحمانه روحى
3-gelüb vakt ü zaman Hâfız Cemâl Bey	٣- گلوب وقت و زمان حافظ جمال بك
4- bırakdı bir te’essür dilde dâim	٤- براقدي بر تأثر دلده دائم
5- edüb azm-i cinân Hâfız Cemâl Bey	٥- ادوب عظم جنان حافظ جمال بك

6-fi 12 Rebiülâhir sene 1328 (24.03.1910)

٦- في ١٢ ربيع الأخر سنة ١٣٢٨ (٢٤.٠٣.١٩١٠)

7- Ma'arif Nezaret-i celilesi Muhâsebe

٧- معارف نظارتي جليله سي محاسبة

8- Kalemi mümeyyizliginden müteka'id ve Ziraat

٨- قلمي مميزلكندن متقاعد و زراعت

9-Bankası muhâsebecisi Ali Nihad

٩- بانقه سي محاسبه جسي علي نهاد

10-Bey'in pederi etkıyâ-yı ümmetden

١٠- بكك پدري اتقياي أمتدن

11-Hâfiz Cemâl Bey'in rûhiçün el-Fatiha

١١- حافظ جمال بكك روحيچون فاتحة

12-Sene 1326

١٢- سنة ١٣٢٦

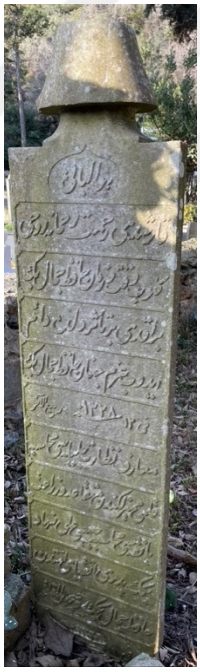

Şekil 3.293.

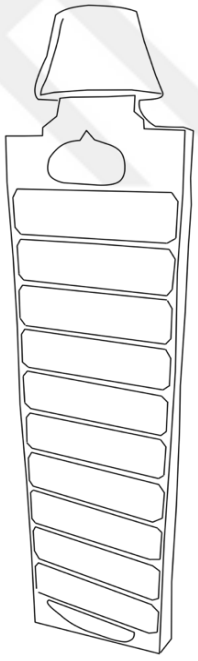

Şekil 3.294.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 142

Kimliği: Mehmed Refik Bey

Şekil No: 3.295, 3.296, 3.297, 3.298

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli sanduka mezar

Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: 1329 / 1911

Ölçüleri: 120x45x6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١–هو الباقي
2-Şu hazîrede medfûn olan	٢– شو خزيره ده مدفون اولان
3- Gelibolulu Âsım Âtıf Bey'in	٣– كليبوليلي عاصم عاطف بكك
4- oğlu Mehmed Refik Bey'dir hayâtı	٤– اوغلى محمد رفيق بكدر حياتي
5- dört sene dört ay olub hazâna	٥– دورت سنه دورت آي اولوب خزانه
6-ermeden yere düşen çiçekler gibi	٦– ارمدن يره دوشن چيچكلر گبي
7-hâk-i siyâha bürünen	٧– حك سياهه بورونن
8-bu ma'sûmun rûhuna Fâtiha	٨– بو معصومك روحنه فاتحه
9-sene 1329	٩– سنة ١٣٢٩

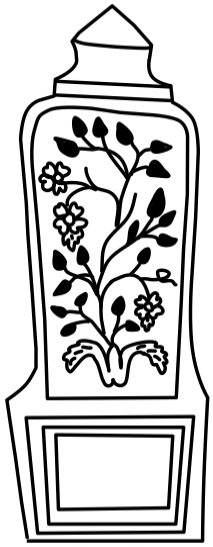

Şekil 3.295. Şekil 3.296. Şekil 3.297. Şekil 3.298.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 143

Kimliği: Fatma Reşide Hanım

Şekil No: 3.299, 3.300, 3.301, 3.302

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 12 Rebiülevvel sene 1332/ Kânun-ı Sâni sene 1329 / 08.02.1914

Ölçüleri: Başucu şahidesi: 142x40x 7 cm
Ayakucu şahidesi: 142x40x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 9 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâki	١–هو الباقي
2-Maltepe Hastahânesi	٢– مالتبه خسته خانه سي
3- tabibliğinden mütekaid	٣– طبيبلگندن متقائد
4-Ali Bey'in zevcesi	٤– علي بكك زوجه سي
5-ve Tabib Hacı Kemâleddin	٥– و طبيب حاجى كمال الدين
6-Bey'in validesi Fatma	٦– بكك والده سي فاطمة
7-Reşide Hanım'ın	٧– رشيدة خانمك
8-rûhuna el-Fatiha	٨– روحنه الفاتحة
9-12 Rebiülevvel sene 1332	٩– ١٢ ربيع الأول سنة ١٣٣٢

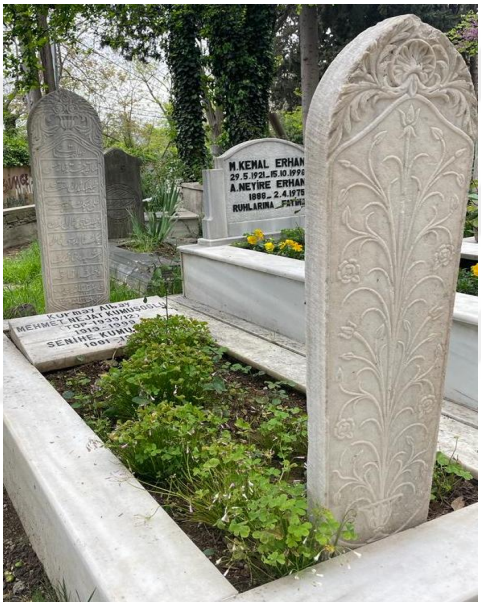

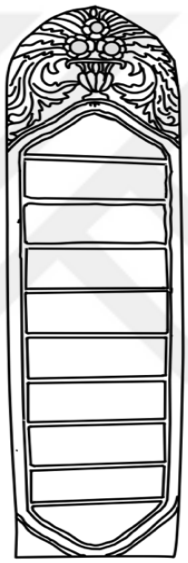

Şekil 3.299. Şekil 3.300. Şekil 3.301. Şekil 3.302.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Ayak şahidesi de ocal üçgen formda bitkisel formludur. Bir vazo motifinin içinden çıkan çiçek dalları bulunmaktadır. 4 adet çiçek ve iki adet de lale bulunmaktadır.

Katalog No: 144

Kimliği: Tekfur dağlı Hasan oğlu Hüseyin

Şekil No: 3.303, 3.304

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: 1333 / 1917

Ölçüleri: 134x50x 6 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 12 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup nesih hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Ey zâir	١-اي زائر
2-Bu mesken-i ebed: Çanakkale	٢- بو مسكن ابد: چانق قلعه
3-muhârebesinde aldığı cerîhadan müteessiren	٣- محاربه سنده آلديغي جريحه دن متأثر
4-yirmi bir yaşında iken burada	٤- يگرمى بر ياشنده ايكن بوراده
5-şerbet-i şehadeti nûş eden Tekfur	٥- شربت شهادتي نوش ايدن تكفور
6-dağlı Hasan oğlu Hüseyin'e medfeni	٦- داغلى حسن اوغلو حسينه مدفن
7- gufrandir: Bu şehîdin	٧- غفراندر بو شهيدك
8-rûhunu bir Fatiha ihdâsıyla şâd	٨- روحني بر فاتحه احداسيله شاد
9- eyle ki âkıbet senin de	٩- ايله كه عاقبت سنك ده
10- ilticâgâhın bu hâk-i ibret beyândır	١٠- ايلتجاكاهك بو حاك عبرت بياندر
11-rahmetullahi aleyh 1333	١١- رحمت الله عليه ١٣٣٣

Şekil 3.303.

Şekil 3.304.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 145

Kimliği: Pervin Hanım

Şekil No: 3.305, 3.306, 3.307, 3.308

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Ayakucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1337 / 1918-19

Ölçüleri: 132x30x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Bâki	١-هوالخلّاق الباقي
2-Meskenim dağlar başı sahraya hâcet kalmadı	٢- مسكنم داغلر باشى صحرايه حاجت قلمادى
3-içdim ecel şerbetini Lokman'a hacet kalmadı	٣- ايچدم اجل شربتنى لقمانه حاجت قلمادى
4-sâbık Balıkhâne Nâzır	٤- سابق باليق خانه ناظرى
5-Alâeddin Efendi'nin mahdumu	٥- علاء الدين افندىنك مخدومى
6-Sâkıb Bey'in haremi Pervin	٦- ساقب بكك حرمى پروين
7- Hanım'ın rûhuna el Fatiha	٧-خانمك روحنه الفاتحه
8-Sene 1337	٨. سنه ١٣٣٧

Şekil 3.305.

Şekil 3.306.

Şekil 3.307.

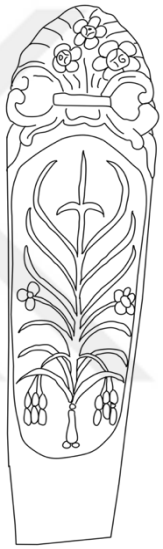
Şekil 3.308.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, hurma, servi, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda küçük olmak üzere yan yana duran 3 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Ayakucu şahidesi de başucu şahidesiyle aynı formdadır. Servi ağacı motifi üzerinde hurma meyveleri tasvir edilmektedir.

Katalog No: 146

Kimliği: Ayşe Sıdıka Hanım

Şekil No: 3.309, 3.310, 3.311, 3.312

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli sanduka tipli mezar ve oval geometrik form

Başucu Şâhidesi: düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: Şehir-i Ramazan 1340 (Nisan 1922)

Ölçüleri: 50x59x 4 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup tevkî hatlıdır. Mermer kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzünde de bitkisel motifler yer almaktadır. Kitabesi şöyledir:

1-Küllü men aleyha fân	١-كل مَن عليها فان
2- Merhûm kâimmakâm Mehmed İzzet Bey'in zevcesi ve	٢- مرحوم قائم مقام محمد عزت بكك زوجه سي و
3-Rüsûmat mümeyyizlerinden Abdülkâdir Bey'in vâlidesi	٣- رسومات مميزلرندن عبد القادر بكك والده سي
4-merhûme Ayşe Sıdıka Hanım'ın kabridir	٤- مرحومة عائشه صدقة خانمك قبردر
5-rûhuna el-Fatiha	٥- روحنه الفاتحة
6-El-Fatiha Merhûme ve mağfûre Ayşe Sıdıka	٦- الفاتحة مرحومة ومغفورة عائشه صدقة
7-Hanım'ın hâbgâh-ı ebedîsidir	٧- خانمك خوابگاه ابديسيدر
8-Sene Şehir-i Ramazan 1340	٨- سنة شهر رمضان ١٣٤٠

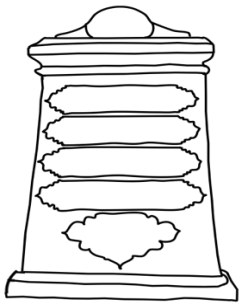
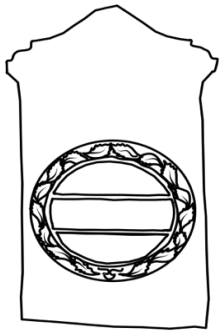

Şekil 3.309.(Galitekin, 2008) Şekil 3.310. Şekil 3.311. Şekil 3.312.

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akant yaprağı, kurdele, yaprak, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Sanduka tipindeki kadın mezarının baş şahidesinde yazılar kartuş içerisindedir. Tepelik olarak oval geometrik form kullanılmıştır. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Ayakucu şahidesi de başucu şahidesiyle aynı formdadır.

Katalog No: 147

Kimliği: Nesîbe Hanım

Şekil No: 3.313, 3.314

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şâhideli toprak mezar.

Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.

Sene: 1 teşrin-i sâni 1340- 21 Rebiulevvel sene 1342 / 01.11.1923

Ölçüleri: 42x20x 5cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-etibbâsından Hacı

٢-كمال الدين بكك تيزه سي و لالا أيوب

2-Kemâleddin Bey'in teyzesi ve Lala Eyyûb

3-Efendi'nin zevcesi

١-اطباسندن حاجى

٣-افندينك زوجه سي

4-Nesîbe Hanım'ın kabridir

٤- نسيبه خانمك قبردر

5-ruhuna Fâtiha

٥- روحنه فاتحة

6-1 teşrin-i sâni 1340- 21 Rebiulevvel sene 1342

٦- ١ تشرين الثاني ١٣٤٠ - ٢١ ربيع الأول سنة ١٣٤٢

Şekil 3.313.

Şekil 3.314.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi tepesi kırılmıştır.

Katalog No: 148

Kimliği: Sofizâde Hacı Ahmed Rif'at Efendi

Şekil No: 3.315, 3.316

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: örfi destarlı kavuk ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: 16 Receb 1343-21 Kanun-ı sâni/ 1925

Ölçüleri: 112x32x 7 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup rika hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir.

Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Allah Bâkî Dünyâ Fânî	١–الله باقي دنيا فاني
2- Burada Bâyezid Câmi'i	٢– بوراده بايزيد جامع
3- ders-i âmlarından ve Bahriye mektebleri Din Dersleri	٣– درس عاملرندن و بحريه مكتبلري دين درسلري
4- müderrisi Rizeli Sofizâde	٤– مدرسى ريزه لي صوفي زاده
5-Hacı Ahmed Rif'at Efendi medfûndur	٥– حاجى احمد رفعت افندي مدفوندر
6-16 Receb 1343-21 Kanun-ı sáni 1925 cumartesi günü	٦– ١٦ رجب ١٣٤٣–٢١ كانون الثاني ١٩٢٥ جمعه ارتسي گوني
7- Allah'ına kavuşmuşdur ruhuna Fâtiha	٧– اللهنه قاووشمشدر روحنه فاتحة

Şekil 3.315.

Şekil 3.316.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kavuk, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarı düşey dikdörtgen gövdelidir. Baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde örfi destarlı kavuk şeklinde başlık bulunmaktadır. Şahidenin ön yüzü kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede başka süsleme unsuru bulunmamaktadır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 149

Kimliği: Mustafa Sabri Efendi

Şekil No: 3.317, 3.318

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Yatay dikdörtgen gövdeli

Sene: 1344 / 1925

Ölçüleri: 85x 50x 5 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezar şahidesinin ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Bulmak istersen cihânda zevk ü huzur	١- بولماق استرسك جهانده زوق و حضور
2-evliyanın meclisinden meşhedinden olma dûr	٢- اوليانك مجلسيندن مشهدندن اوله دور
3-bâ-husûs Âl-i Resûlün cân ü dilden âşıkı	٣- با خصوص آل رسولك جان و ديلدن عاشقي
4- Mustafa Sabri Efendi kabri olmuş beyt-i nûr	٤- مصطفى صبري افندي قبري اولموش بيتي نور
5- Nakşbendîden murâd almış yürürdü aşk ile	٥- نقشبنديدن مراد اَلمش يورردى عشق ايله
6-burda batındır Amasya'da ekmişdi zuhur	٦- بورده باطندر اماسيه ده اكمشدي ظهور
7-ârif-i billah idi ehl-i kerem ehl-i vefa	٧- عارف بالله ايدي اهل كرم اهلي وفا
8-müstefid idi sehâsından ins ü tuyûr	٨- مستفيد ايدي سخاسندن انس و طيور
9-yazmak isterken Kemâlî irtihâl tarihini	٩- يازمق ايستركن كمالي ارتحال تاريخيني
10-iki şahid çıkdı söyledi Hû Hayyu'l-Gafûr	١٠- ايكي شاهد چيقدي سويلدي هو حي الغفور
11- Sene 1344	١١- سنه ١٣٤٤

Şekil 3.317.

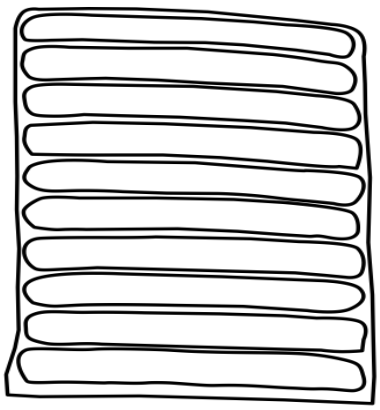

Şekil 3.318.

Genel Durumu: Mermer malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak etrafında şahidenin bazı kısımları kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Kartuş ve silme.

Kompozisyon: Yatay dikdörtgen gövdeli şahidenin ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	150
Kimliği:	Seyyid Mehmed Emin Efendi
Şekil No:	3.319, 3.320
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Azizi fesli başlık simgesi ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	25 Şevval sene 1403 / 05.08.1983
Ölçüleri:	52x20x 5 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Hallaku'l-Baki	١-هوالخلاق الباقي
2-Anadoluhisarı ahali-i	٢- أناطولي حصاري اهالي
3-mu'teberânından Subaşı	٣- معتبرانكدن صوباشي
4- zâde es-Seyyid Mehmed Emin	٤- زاده السيد محمد أمين
5- Efendi'nin ruhuna	٥- أفنديڭ روحنه
6- ve ehl-i îman ruhlarına el Fatiha	٦- وأهل إيمان روحلرينه الفاتحة
7- 25 Şevval sene 1403	٧- ٢٥ شوال سنه ١٤٠٣

Şekil 3.319.

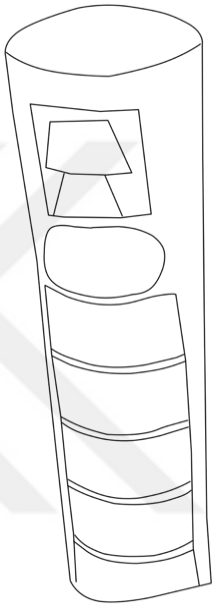

Şekil 3.320.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Son satır toprağa gömülü bulunmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi fesli başlık simgesi bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	151
Kimliği:	-
Şekil No:	3.321, 3.322
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fes ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: -

Ölçüleri: 56x20x 4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

2-Merhûm ve mağfûr

3-el-muhtâc ilâ rahmet-i

4-Rabbihi'l-Gafûr Ali

5- (……)

١-هوالخلاق الباقي

٢- مرحوم ومغفور

٣- المحتاج إلى رحمت

٤- ربه الغفور علي

٥- (……..)

Şekil 3.321.(Galitekin, 2008)

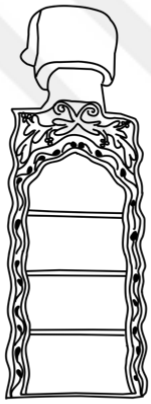

Şekil 3.322.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi alt kısmından kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme unsuru yoktur. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir. Tahribatlar nedeniyle alt kısımlar okunamamıştır.

Katalog No: 152

Kimliği: Seyyid Mehmed Tayyib Efendi

Şekil No: 3.323, 3.324

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Silindirik gövdeli

Sene: 14 Zilhicce sene 1297 / 31.12.1876

Ölçüleri: **1**52x20x 5 cm

Malzeme / İşleniş: Mermer / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 11 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Mermere kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Hallaku'l-Baki	١-هوالخلاق الباقي
2-Anadoluhisarı eşraf	٢- أناطولي حصارى اشرف
3-hânedânından merhûm Subaşı	٣- خاندانكدن مرحوم صوباشي
4- Ömer Aşazâde Galata mevki’	٤- عمر أشازاده غلطه موقعى
5-Bidâyet Mehkemesi Reisi	٥- بدايت محكمه‌سى رئيسى
6-esbâk merhûm ve mağfûr ilâ rahmeti	٦- اسبق مرحوم ومغفور إلى رحمت
7-Rabbihi'l-Gafûr es-Seyyid Mehmed	٧- ربّه الغفور السيد محمد
8-Tayyib Efendi'nin rûhiçün	٨- طيب افندي نك روحچون
9- ve kâffe-i ehl-i îmânın	٩- و كافّهء اهل إيمانك
10-ervâhiçün el-Fatiha 11-14 Zilhicce sene 1297	١١-١٠- ارواحيچون الفاتحة ١٤ ذوالحجة ١٢٩٧

Şekil 3.323.

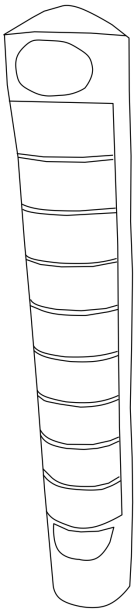

Şekil 3.324.

Genel durumu: Mermer malzemeyle yapılan silindirik formdaki başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme ve kartuş.

Kompozisyon: Baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir. Şahidelerin gövdesi silindiriktir. İnce silmelerle kartuşlar belirgin hale getirilmiştir. Düşey gövdede herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Serlevha oval bir yay şeklinde tasvir edilmektedir.

Katalog No: 153

Kimliği: Şeyhülislam ……

Şekil No: 3.325, 3.326

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Bitkisel üçgen tepelikli ve düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: -

Ölçüleri: 100x40x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî ١-هوالباقی

2-Bu dünyâda bulmadım hiç rahatı	٢ –بو دنیاده بولمدم هیچ راحتی
3-ihtiyâr etdim anınçün rıhleti	٣ –اختیار اتدم اننچون رحلتی
4- kimse gülmez kimse dahi gülmeye	٤ –کیمسه گلمز کیمسه داهی گلمیه
5-zevkine değmez cihânın mihneti	٥ –ذوقنه دکمز جهانك محنتی
6-dâr-ı dünyâ bir misâfirhânedir	٦ –دار دنیا بر مسافرخانه‌در
7- aklı olan benden alsın ibreti	٧ –عقلی اولان بندن السون عبرتی
8- sâbık şeyhü'l-islam Yâsinci	٨= سابق شیخ‌الاسلام یاسینجی

Şekil 3.325. (Galitekin, 2008)

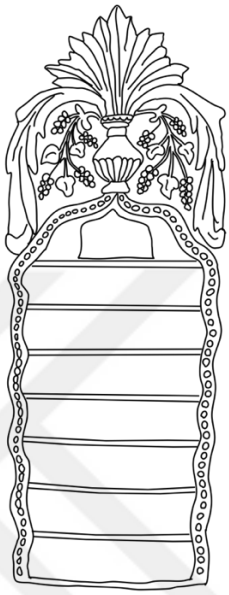

Şekil 3.326.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Akantus yaprağı, bordür, üzüm salkımları, çiçek dalı, kartuş ve silme.

Katalog No:	154
Kimliği:	Behiye Hanım
Şekil No:	3.327, 3.328
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hotoz başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.
Sene:	23 Nun sene 1262 / 16.09.1846
Ölçüleri:	100x20x2 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 6 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî

2-Gonça gülüm uçdu cennet bağına

3-firâkı kaldı vâlideynin cânına

4-Bâhir Efendi'nin kerîmesi

5-Behiye Hanım rûhiçün Fâtiha

6-23 Nun sene 1262

١–هوالباقى

٢– غنجه گلوم اوچدي جنت باغنه

٣– فراقى قالدى واليدينك جاننه

٤– باهر افنديڭ كريمه سى

٥– بهيه خانم روحيچون فاتحه

٦– ٢٣ ن سنه ١٢٦٢

Şekil 3.327.

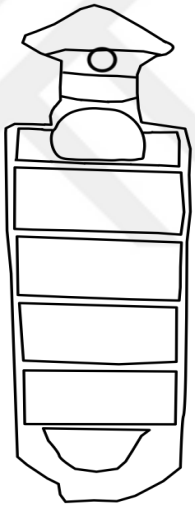

Şekil 3.328.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede bitkisel motif süslemeleri vardır. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Serlevha, tarih ve yazılar oval kartuş içerisindedir

Katalog No: 155

Kimliği: Seyyid Abdülhalim Bey

Şekil No: 3.329, 3.330

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Kâtibi kavuk ve aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: -

Ölçüleri: 39x25x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هوالباقى
2-Sabıkan sadr-ı rûm Arab	٢- سابقا صدر روم عرب
3- zâde Mehmed Ârif	٣- زاده محمد عارف
4-Efendi'nin etbâ'ından	٤- افندينك اتباعندن
5-kuzâtdan merhum ve mağfûr	٥- قضاتدن مرحوم ومغفور
6-.....	٦-.....
7-es-Seyyid Abdülhalim	٧- السيد عبدالحليم

Şekil 3.329.

Şekil 3.330.

Genel Durumu: Taş malzemeyle yapılan başucu şahidesi sağlam durumdadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Silme, sarık ve kartuş.

Kompozisyon: Yalnızca baş şahidesi bulunan erkek mezarında yazılar kartuş içerisindedir ve gövde kısa silindirik boynu üzerinde düşey dikdörtgen formundadır. Baş şahidesi sarıklı baklava dilimli kavuk başlıklıdır. Yalnızca ilk iki satır görünür haldedir. Kitabenin satır araları ince silmelerle bölümlendirilmiştir. Şahidenin ön ve arka yüzü süslemesizdir.

Katalog No: 156
Kimliği: -
Şekil No: 3.331, 3.332
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: -
Ölçüleri: 35x10x5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 5 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Ah mine'l-mevt	١-آه من الموت
2-Bu bağ-ı gülşende bir gonca gül iken	٢- بو باغ گولشنده بر غنجه گول ايكن
3- bad-ı ecel beni şimdi eyledi turâb	٣- باد اجل بني شمدي ايلدي تراب
4-bir gül-i zibâda nâzenîn iken	٤- بر گول زيباده نازه نين ايكن
5-eyledi Hakk beni hak ile yeksân	٥- ايلدي حق بني حاك ايله يكسان

Şekil 3.331.

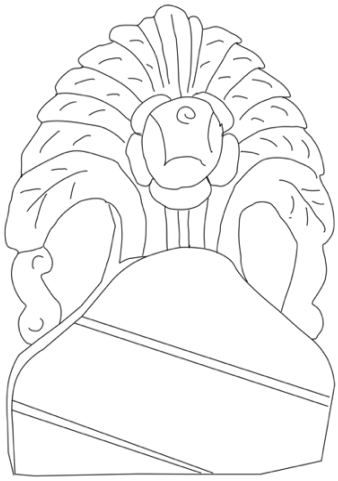

Şekil 3.332.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesinin alt kısmı kırık ve toprağa gömülü bulunmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, gül yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Mezar başlığında tahribatlar bulunmaktadır. Hanım olduğunu düşündüğümüz mezarın baş şahidesinin gövdesi düşey dikdörtgen formludur. Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş gül ve çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Tepelikte ortada büyük yanlarda büyük 1 adet gül motifi görülmektedir. Serlevha ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 157
Kimliği: Seyyid el-Hac Mehmed Ağa'nın zevcesi ……
Şekil No: 3.333, 3.334
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şâhideli toprak mezar.
Başucu Şâhidesi: Bitkisel tepelikli ve düşey dikdörtgen gövde.
Sene: -
Ölçüleri: 62x20x 5 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Yalnızca baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 8 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır.

Bitkisel başlıklı ve düşey dikdörtgen gövde formludur. Yazılar kartuş içerisindedir. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki	١-هوالباقي
2-Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdan	٢- بني قيل مغفرت اي رب يزدان
3-bi-hakk-ı Arş-ı a'zam nur-ı Kur'ân	٣- بحق عرش أعظم نور قرآن
4- gelüb kabrimi ziyaret eden ihvân	٤- گلوب قبريمي زيارت ايدن إخوان
5-edeler rûhuma bir Fatiha ihsan	٥- أيده لر روحمه بر فاتحة إحسان
6-merhûm Salih Paşa vekilharcı	٦- مرحوم صالح پاشا وكيل حرجي
7-es-Seyyid el-Hac Mehmed Ağa'nın zevcesi	٧- السيد الحاج محمد آغانك زوجه سي
8-..... rûhiçün	٨- روحيچون

Şekil 3.333.

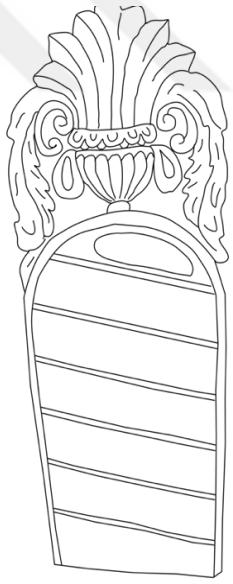

Şekil 3.334.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesinin alt kısmı kırık ve toprağa gömülü bulunmaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Çiçek, çiçek dalı, akant yaprağı, yaprak, vazo, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Mezar başlığında tahribatlar bulunmaktadır. Mezarın baş şahidesinin gövdesi düşey dikdörtgen formludur. Başucu şâhidesinin tepeliği kadeh vazo içerisinden çıkan taşkın akant yapraklarının üzerine oturtulmuş çiçeklerden oluşturulmuştur. Zeminde yer alan yapraklar iki yandan saç gibi gövdenin üzerine kadar uzanmaktadır. Serlevha ve yazılar kartuş içerisindedir.

Katalog No: 158
Kimliği: -
Şekil No: 3.335, 3.336
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Azîzîye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene: -
Ölçüleri: 40x25x3 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 4 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve'l-Bâkî	١-هوالباقي
2-Bâb-ı Zabtiyye cerrâhı	٢- باب ضبطية جراحى
3- merhûm ve mağfûr el-muhtâc	٣- مرحوم ومغفور المحتاج
4-ilâ rahmet-i Rabbihi'l-Gafûr	٤- إلى رحمة ربه الغفور

Şekil 3.335.

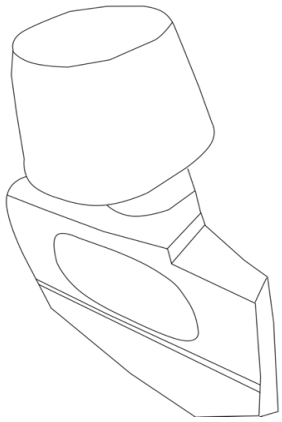

Şekil 3.336.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde azizi kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No:	159
Kimliği:	Mehmed Ferhad Ağa
Şekil No:	3.337, 3.338
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi:	Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene:	-
Ölçüleri:	68x22x3 cm
Malzeme / İşleniş:	Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 7 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talîk hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüve’l-Bâkî	١-هوالباقي
2-Âh kim bu âlem içre şâd ü hândân olmadım	٢- آه كيم بو عالم ايچره شاد و خندان اولمدم
3-çâresiz bir derde düşdüm derde dermân bulmadım	٣- چاره سز بر درده دوشدم درده درمان بولمدم
4-geçdi ömr-i nazeninim görmedim sıhhat yüzü	٤- گچدي عمري نازه نينم گورمه دم صحت يوزي
5-bir misafir gibi geldim ben de mihmân olmadım	٥- بر مسافر گبي گلديم بن ده مهمان اولمدم
6-Çubuklu Ustası Ali Ağa’nın	٦- چوبوقلي اوسته سي علي آغانك
7- mahdûmu merhûm Mehmed Ferhad Ağa'nın …	٧- مخدومى مرحوم محمد فرهاد آغا نك

Şekil 3.337.

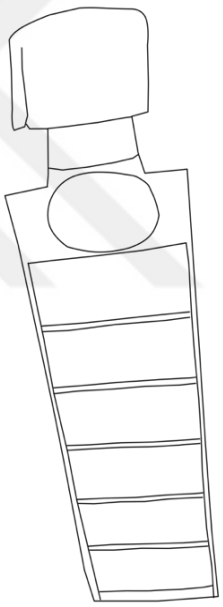

Şekil 3.338.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak alt kısmı toprağa göülü olduğu için okunamamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 160

Kimliği: -

Şekil No: 3.339, 3.340

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Sene: -

Ölçüleri: 70x25x5 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Kitabe mezarın ön yüzünde yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Âh mine'l- mevt	١-آه من الموت
2- Ol Nedîm-i şehriyârîden Halim Ağa'nın ah	٢- اول نديم شهرياريدن حليم آغانك اه
3-…mahdûm-ı âlîkadri ukbâya revân	٣-... مخدوم عليقدري عقبايه روان ...
4-böyle bir sâhib-i zerâfet böyle bir nâzik mizâc	٤- بويله برصاحب ظرافت بويله بر نازك مزاج
5-… denberu görmüş değil çeşm-i cihan	٥- ...دن برو كورمش دكل چشم جهان
6- ….kat' eyleyem …	٦-... قطع ايله يم...

Şekil 3.339.

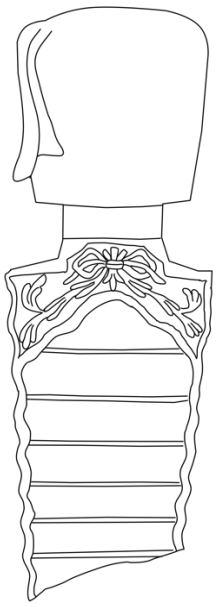

Şekil 3.340.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak alt kısmı toprağa gömülü ve bazı kısımların tahribatından dolayı yazılar okunamamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kurdele, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Girinti-çıkıntılı düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünde serlevha üzerinde kurdele motifi bulunmaktadır. Geriye kaaln kısımlar tamamen kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih kartuş içerisindedir.

Katalog No: 161
Kimliği: -
Şekil No: 3.341, 3.342
İnceleme Tarihi: 26.02.2023
Formu: Şahideli toprak mezar
Başucu Şâhidesi: Hamidiye kalıplı fesli başlık ve düşey dikdörtgen gövde olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.
Sene: -
Ölçüleri: 70x25x6 cm
Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan erkek mezarının ön yüzünde 10 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup talik hatlıdır. Taşa kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince mâil çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Hallaku'l-Baki	١-هوالخلاق الباقي
2-Nice vasf eyleyeyim ser güzeşt-i ahvâlim	٢- نيجه وصف ايليه يم سركذشتىء احوالم
3- hakîkatlarına vâkıf olan dinler bu esrârı	٣- حقيقت سرينه واقف اولان دكلر بو اسرار
4- yaşım üçe varır varmaz büküb boynum dedim bir âh	٤- ياشم اوچه وارير وارمز بوكوب بوينوم ديدم بر آه
5- velîni'met peder mâder bu dünyâdan göçüb gitdi	٥- ولي نعمت پدر مادر بو دونيادن گوچوب گتدي

6-bozub keyfim üşüyerek aradan geçdi çok seneler

٦- بوزوب كيفم اوشويرك ارادان گچدي چوق سنه لر

7-… kebâb oldum figânım tutdu rıdvânı

٧-...كباب اولدوم فيگانم طوتدي رضواني

8-…. düşman göründü altı ay nîm sâl

٨- ... دوشمن گوروندي التي آي نيم سال

9-…. ler çalub sa'atim tamam oldu

٩-... لر چالوب ساعاتم تامام اولدي

10- ….kaldı.... artık …cennâtda hûr gılmanı..

١٠-... قالدي... آرتيق... جنتده حور غلماني

..

Şekil 3.341.

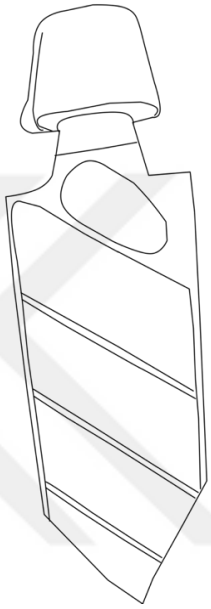

Şekil 3.342.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi sağlamdır. Ancak alt kısmı toprağa gömülü olmasından dolayı yazıların bir kısmı okunamamaktadır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Fes başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hamidiye kalıplı fes bulunmaktadır. Ön yüzünde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Tamamen kitabeyle kaplıdır. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Serlevha, yazılar ve tarih oval kartuş içerisindedir.

Katalog No:	162
Kimliği:	Attar Hâşim Efendi'nin kerimesi …..
Şekil No:	3.343, 3.344
İnceleme Tarihi:	26.02.2023
Formu:	Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Hotoz başlık ve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: -

Ölçüleri: 37x15x3 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Baş şahidesi bulunan hanım mezarının ön yüzünde 2 satırlık kitabe yer almaktadır. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabenin satır araları yine kabartma ince düz çizgilerle belirlenmiştir. Serlevha, tarih ve yazılar kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Attar Hâşim Efendi'nin

2- kerimesi merhûme cennet-mekân

١-عطّار هاشم افندينك

٢- كريمه سي مرحومه جنتمكان

Şekil 3.343.

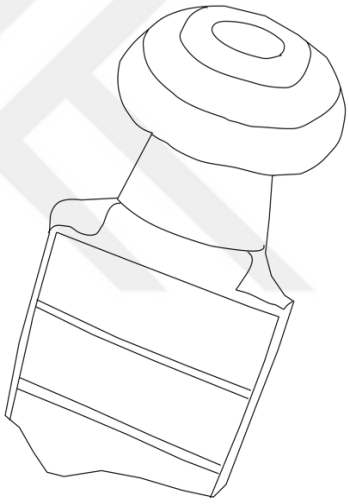

Şekil 3.344.

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi alttan kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Hotoz başlık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme bulunmamaktaıdr. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Yazılar kartuş içerisindedir

Katalog No: 163

Kimliği: -

Şekil No: 3.345, 3.346

İnceleme Tarihi: 26.02.2023

Formu: Şahideli toprak mezar

Başucu Şâhidesi: Yatay sarılmış sarıklı kavukve yukarıdan aşağıya doğru daralan düşey dikdörtgen gövdeli.

Sene: -

Ölçüleri: 20x15x4 cm

Malzeme / İşleniş: Taş / Oyma-Kabartma

Kitabesi: Şahidenin ön yüzünde 1 satırlık kitabe görülmektedir. Kitabe Osmanlı Türkçesi ile yazılmış olup sülüs hatlıdır. Taş kabartma olarak işlenmiş kitabede serlevha kartuş içerisindedir. Şahidenin arka yüzü süslemesizdir. Kitabesi şöyledir:

1-Hüvel-Baki

١–هو الباقي

Şekil 3.345

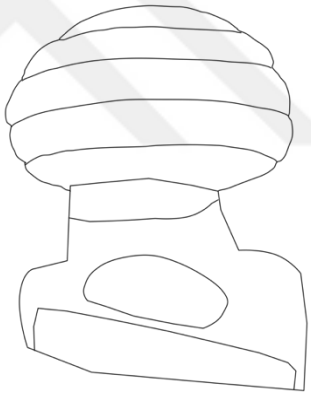

Şekil 3.346

Genel Durumu: Taş malzemeden yapılmış olan başucu şahidesi alttan kırılmıştır.

Süslemede Kullanılan Şekiller ve Motifler: Yatay sarılmış sarık, kartuş ve silme.

Kompozisyon: Düşey dikdörtgen gövdeli baş şahidesinin kısa ve silindirik boynu üzerinde hotoz şeklinde başlık bulunmaktadır. Ön yüzünün tamamı kitabeyle kaplıdır. Düşey gövdede herhangi bir süsleme bulunmamaktaıdr. Şahidenin arka yüzü de süslemesizdir. Kartuşlar arasından ince düz silmeler geçmektedir. Yazılar kartuş içerisindedir.

4. DEĞERLENDİRME VE KARŞILAŞTIRMA

Anadoluhisarı Mezarlığı içerisinde tarihini tespit edebildiğimiz yüz altmış üç; şahidelerde tarih veren bölümün kırık olması nedeniyle tarihi tespit edilemeyen on iki adet olmak üzere toplam yetmiş mezar bulunmaktadır. Seksen beş erkek (Kat.No: 3, 5, 6, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 50, 52, 45, 48, 50, 52, 55, 56, 58, 59, 61, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 85, 87, 88, 92, 94, 95, 98, 105, 109, 114, 122, 125, 126, 133, 134, 135, 136, 137, 18, 141, 142, 144, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 155, 158, 159, 160, 161, 163) olan bu mezarlar bir buçuk asra yakın bir zaman dilimi (1100/1688-1300/1983) içerisinde dağılım göstermektedir.

Söz konusu mezarlardan bir tanesi 17. yüzyılın ikinci yarısına, yirmi beş tanesi 18. yüzyıla, kırk dört tanesi 19. yüzyılın birinci yarısına ve elli tanesi de 19. yüzyılın ikinci yarısına, yirmi sekiz tanesi 20.yüzyıla aittir. Kırk bir tane mezar taşının deformasyondan dolayı tarihleri tespit edilememiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan mezarlar tip açısından; mezar taşları ise tip, başlık türü, süsleme unsurları ve kompozisyon, yazı, malzeme ve işleniş açılarından belirgin bazı özellikler sergilemektedir. Şimdi bunları saydığımız özellikler açısından değerlendirmeye çalışalım:

1.1. Mezar Tipleri

Mevcut durumları itibariyle Anadoluhisarı Mezarlığı içerisinde bulunan tarihi mezarlar form açısından iki grup oluşturmaktadır. Bunlar, şahideli mezarlar ve şahideli üstü kapaklı sandukalı mezarlardır. Şahideler dik mezar taşlarıdır. Bu kelime Arapça olup bir şeye şahitlik eden anlamına gelmektedir. Ölünün yerini ve kim olduğunu, ölüm tarihini göstermek ve fatiha okunması için dikilir. İşte bütün bunlara şahitlik ettiği için mezar taşlarına şahide adı verilmiştir.

4.1.1. Şahideli Toprak Mezarlar

12 no'lu mezar hariç diğerleri bu tiptedir. Toprak mezarlar olarak da adlandırılan bu tipte, mezar yapısı üzerinde ya baş ve ayak ucu şahideleri bir arada ya da sadece baş ucu şahidesi veya ayak ucu şahidesi bulunmaktadır. Baş ve ayak ucu şahidelerini birlikte bulunduran mezar sayısı yedidir. (Kat. No: 32, 40, 92, 94, 101, 143, 145). Yüz elli altı mezarda (Kat. No: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38,

39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 144, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163) sadece baş ucu şahidesi yer almaktadır.

Bu tip mezarlarda şahideler, doğrudan toprağa dikilmektedir. Bu mezarların bir kısmı sonradan beton havuzlu hale getirilmiş olup (Kat. No: 26, 94, 99, 101), şahideler ya betona veya havuzun iç kısmında toprağa dikilmiştir.

4.1.2. Şahideli, Üstü Kapaklı Sandukalı Mezarlar

Mezarlıkta bu tipin örneği (Kat. No:26, 94, 99, 101) bulunmaktadır. Bu örnekte sanduka, dikdörtgen prizması şeklinde büyük mermer blokların çatılıp üstüne bir kapak taşının yerleştirilmesi ile meydana getirilmiştir. Mermerden şahideler, sanduka baş kısımlarını oluşturan dikmelerle yekpare olmayıp sanduka üst kapağının doğu ve batı uçlarında açılmış olan yuvalara yerleştirilmiştir.

4.2. Mezar Taşı Tipleri

Anadoluhisarı Mezarlığı içerisinde bulunan mezar taşları, farklı özellikleri dikkate alınarak tipolojik tasnife tabi tutulabilir. Ancak biz burada, şahideleri, önce erkek ve kadın oluşlarına göre iki genel başlık altında sınıflandırılmıştır. Sadece (Kat. No: 128) deforme olduğu için cinsiyeti tespit edilememiştir.

4.2.1. Erkek Mezar Taşları

Anadoluhisarı Mezarlığı içerisinde yetmiş altı erkek mezarı mevcuttur. Bunlardan üç tanesinde (Kat. No: 40, 92, 94) baş ve ayak ucu şahideleri birlikte yer almaktadır. Baş ucu şahidesi olup ayak ucu şahidesi olmayan mezar sayısı ise yetmiş üçtür (Kat. No: 3, 5, 6, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 50, 52, 55, 56, 58, 59, 61, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 85, 87, 88, 92, 94, 95, 98, 105, 109, 114, 122, 125, 126, 133, 134, 135, 136, 137,138, 141, 142, 144,148, 149, 150, 151, 152, 155, 158, 159, 160, 161, 163). Yetmiş altı baş ucu; üç ayak ucu (Kat. No: 40, 92, 94) olmak üzere toplam yetmiş dokuz şahide başlık ve gövde formları açısından farklılık arz ettiğinden ayrı başlıklar altında incelenecektir.

4.2.1.1. Baş Ucu Şahideleri

İncelediğimiz yetmiş altı baş ucu şahidesi, biçimsel açıdan içerisinde bazı farklılıklar göstermektedir. Aşağıdaki sınıflandırma, şahidelerin "başlık tipi" ve "gövde formu" özellikleri temel alınarak yapılmıştır.

4.2.1.1.1. Fesler

Fes, Osmanlı mezar taşlarında en sık rastlanan başlık türüdür. Kuzey Afrika'da oldukça yaygın bir şekilde kullanılan ve II. Mahmud'un giyimde yenilikler getirmesiyle halk arasında kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu dönemden sonra Osmanlı mezarlıklarında fesli mezar taşları görülmeye başlanmıştır.[58] İncelediğimiz baş ucu şahidelerinin yirmi altı tanesinde başlık olarak fes kullanılmıştır.

4.2.1.1.1.1. Aziziye Kalıplı Fesler

Aziziye Kalıplı Fesler, Sultan Abdülaziz döneminde üretilen askeri feslerdir. Yüksek ve dik bir tasarıma sahiptirler. Osmanlı askeri üniformalarının önemli bir parçasıdır. Bu tipe uygun on iki örnek (Kat. No: 74, 92, 109, 122, 126, 133, 134, 141, 142, 144, 150, 158) tespit edilmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısına ait olan bu feslerin yer aldığı şahidelerden beş tanesi (Kat. No: 109, 122, 133, 134, 141) hariç meslekten bahsedilmemektedir. Beş mezar şahidesinde de belirtildiği üzere divanı hümayun memuru, mısır çarşı esnafı, balıkhane nazırı, kâtip memurluğu ve muhasebe kalemi mümeyyizliği gibi çeşitli meslek grupları tarafından da kullanılmıştır. Bununla birlikte unvan ve vasıf olarak bir tane (Kat. No: 74) ağa, beş tane (Kat. No: 109, 122, 133, 134, 150) efendi ve iki tane (Kat. No: 141, 142) bey ifadeleri kullanılmıştır.

Şekil 4. 1. (Aziziye Kalıplı Fes)

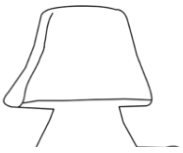

Şekil 4. 2. (Aziziye Kalıplı Fes)

4.2.1.1.1.2. Hamidiye Kalıplı Fesler

Hamidi fes, alttan geniş ancak üst kısmı daha dar olan bir fes türüdür. Diğer yandan, Azîzi fes, Hamidi fese göre üst kısmı daha geniş ve yüksek bir yapıya sahiptir. Günümüzde sembolik olarak kullanılan fesler genellikle bu tarzı takip

[58] Nidayi Sevim, Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları, Mephisto yayınları, İstanbul, 2007, ss. 81

etmektedir[59]. Bu tipe uygun on dört örnek (Kat. No: 61, 66, 67, 71, 72, 73, 75, 78, 80, 81, 151, 159, 160, 161) belirlenmiştir. Feslerin ilk beşi 19. yüzyılın birinci yarısına, sonraki beş şahide ise 19. yüzyılın sonuna aittir. Son dört şahide ise deforme olduğundan tarihleri hakkında bilgi elde edilememiştir. Mahdum, enderun agavatı, hümayun hamlecisi, miftah ağası, su bekçisi, mühürdar gibi meslekleri olan kişilerin feslerinin bu tipte olduğu tespit edilmiştir. Dört şahidenin herhangi bir meslek ibaresi bulunmamakta olup, bir tanesinin defome olması sebebiyle tespiti yapılamamıştır. Bununla beraber unvan ve vasıf olarak yedi adet (Kat. No: 61, 66, 72, 73, 75, 78, 159) ağa, üç adet (Kat.No: 67, 71, 81) efendi ibaresi kullanılmıştır.

Şekil 4. 3. (Hamidiye Kalıplı Fes)

Şekil 4. 4. (Hamidiye Kalıplı Fes)

4.2.1.1.2. Sarıklı Başlıklar

Üç farklı tipte sarıklı başlık tespit edilmiştir. Bunlar; oval başlıklı kısa sarıklı kavuk, yatay dilimli kısa sarıklı kavuk, çapraz eğimde dilimli sarıklı kavuk, şeklindedir. Araştırmamızda sarık başlığa sahip yedi adet mezar taşı tespit edilmiştir. (Kat. No: 22, 42, 48, 52, 59, 76, 163)

4.2.1.1.2.1. Çapraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk

En temel sarıklı başlık tipi olarak kabul edilen bu türde, kavuğun üst kısmında yukarı doğru daralan yuvarlak bir başlık bölümü bulunmaktadır. Mezarlıkta bu tipin beş tane örneği (Kat. No: 42, 48, 52, 59, 76) mevcuttur. 19. yüzyılın ilk yarısına ait olan bu örneklerle ilgili olarak iki tanesi (Kat. No: 48, 52) hariç meslek yazılmamıştır. Bununla birlikte unvan ve vasıf olarak biri (Kat. No: 76) hariç diğer şahidelerde ağa ibaresi kullanılmıştır.

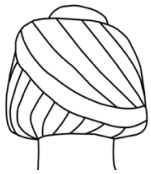

Şekil 4. 5. (Çarpraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk)

Şekil 4. 6. (Çarpraz Eğimde Dilimli Sarıklı Kavuk

[59] Fatih Çavuş, Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları, Bilge yayıncılık, İstanbul, Ekim 2018, ss.172

4.2.1.1.2.2. Yatay Dilimli Kısa Başlıklı Sarıklı Kavuk

Bu türün bir örneği (Kat. No: 163) bulunmaktadır. Bunlarda başlık yataya yakın dilimli olarak sarılmış ve dilimler üzerinden yukarıdan aşağıya çapraz biçimde şerit çekilmiştir. Sarığın içinde yer alan başlığın üst kısmı az da olsa fark edilmektedir. Fatih Çavuş'un mahmudi fes başlığı altında değerlendirdiği bu başlık deforme olduğu için hangi yüzyıla ait olduğu tespit edilememiştir.

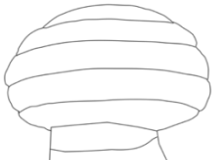

Şekil 4. 7. (Yatay Dilimli Kısa Başlıklı Sarıklı Kavuk

4.2.1.1.2.3. Oval Tipli Sarık

Bu türün iki örneği (Kat. No: 22, 148) bulunmaktadır. Bu örnekte takke şeklindeki iç başlığın etrafına çapraz ya da yatay bir şekilde sarılan sarıkla oluşturulan bir başlık tipidir. 18. yüzyılın sonuna ait olan bu başlığın ait olduğu şahidede (Kat No: 22, 148) "müderrisi kiram" ve "din dersleri müderrisi sofizade" ifadesi geçmektedir. Bu başlık türü genellikle orta dereceli ulemâ mezar taşlarında görülmektedir. Fatih Çavuş'a göre birinci tip örfi destari kavuk ile benzeyen oval başlıkta ağa unvanı ifadesine rastlanmaktadır.

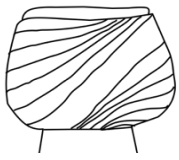

Şekil 4. 8. (Oval Tipli Sarık)

Şekil 4. 9. (Oval Tipli Sarık)

4.2.1.1.3. Kavuklu Başlıklar

Bu başlık, genellikle takkenin üzerine giyilen yuvarlak veya oval bir şekle sahip olan bir başlık olarak bilinir. Kavuk, başın üst kısmında kabarık bir görünüm oluşturarak geleneksel Osmanlı giyim tarzının önemli bir parçasıdır. Kavuk, unvan veya statü göstermek için kullanılan bir sembol olarak da işlev görebilir.

İncelediğimiz mezarlarda iki farklı türde kavuklu başlık tespit edilmiştir. Bunlar kâtibi kavuk (Kat. No: 18, 24, 35, 39, 40, 43, 45, 50, 55, 56, 58, 85, 155) ve örfi destarlı kavuk (Kat.No: 6) olmak üzere on dört tanedir. Kâtibi kavuk, yazı işleriyle uğraşan kişilerin taktığı kavuk türüdür. Fatih Çavuş'a göre kafesi destarî,

hartavî kavuk olarak isimlendirilen örfi destari kavuk genellikle maliye ve vergi işlerinde görevli kişiler tarafından kullanılmaktadır.[60]

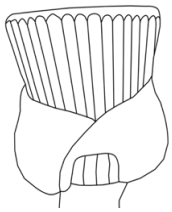

Şekil 4. 10. (Kavuklu Başlık)

Şekil 4. 11. (Kavuklu Başlık)

4.2.1.1.4. Silindirik Başlıklar

Bu başlık türüne ait dokuz örnek (Kat. No: 79, 87, 88, 94, 95, 105, 125, 138, 152) mevcuttur. Bu tür başlıklar, silindire benzeyen bir biçime sahiptir. Başlıklar uzun ya da kısa olabilir. 79 no'lu örnekte dar kuşak, 87, 88, 95, 105, 125, 138, 152 no'lu örneklerde geniş kuşak kullanılmıştır. 94 no'lu örnekte ise kuşak, geniş kuşakla başlayıp dar kuşaklarla devam etmektedir. Başlıklardan iki şahide (Kat. No: 125, 138) hariç hepsi 19. yüzyılın ikinci yarısına ait olup, şahidelerde hangi meslek grupları tarafından kullanıldığını belirten bilgi bulunmamaktadır.

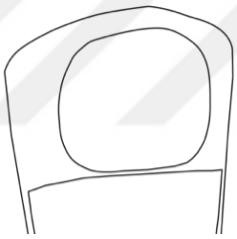

Şekil 4. 12. (Silindirik Başlık)

Şekil 4. 13. (Silindirik Başlık)

4.2.1.1.5. Üçgen Başlıklar

Bu başlık türüne ait bir örnek (Kat.No: 114) bulunmaktadır. Oval üçgen alınlıklı olan şahide 19. Yüzyılın ilk yarısına aittir. Söz konusu olan şahidenin meslek grubunun Kandilli hamamcısı olduğu belirtilmektedir.

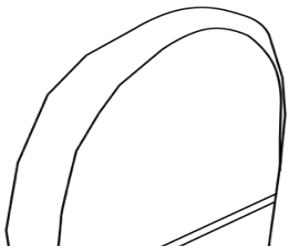

Şekil 4. 14. (Üçgen Başlık)

[60] Fatih Çavuş, Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları, Bilge Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2018, ss.119

4.2.1.1.6. Başlıklı, Düşey Dikdörtgen Plaka Şeklinde Gövdeli Olanlar

Yapılan tipolojik tasnife göre mezarlıkta en çok kullanılan şahide tipidir. Bu tipte otuz üç şahide (Kat. No: 3, 5, 6, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 59, 61, 66, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 80, 81, 85, 87, 92, 98, 109, 114, 122, 126, 133, 134, 136, 141, 142, 144, 148, 150, 151, 155, 158, 159, 160, 161, 163) bulunmaktadır. Bu tipin genel özelliği şahidelerin bir başlığa ve düşey dikdörtgen plaka şeklinde bir gövdeye sahip olmalarıdır. Ancak daha detaylı incelendiklerinde gerek başlık gerekse gövde formları açısından bu türün kendi içinde de bazı farklılıklara sahip oldukları görülecektir. Nitekim bu şahidelerde yer alan başlıklar; sarıklar, fesler ve kavuklar olarak karşımıza çıkmaktadır[61]. Bazı şahidenin (Kat. No: 5, 12, 13, 15, 19, 20, 21, 23, 31, 34, 41, 136) başlık kısmı boyundan itibaren kırık olduğundan değerlendirilememiştir.

Şahideler genel olarak düşey dikdörtgen veya dikdörtgenimsi bir gövde formuna sahip olsalar da gövde boyutları açısından birbirlerinden farklıdır. Bu gruba giren şahidelerin ön yüzleri kısmen ya da tamamen kitabeye tahsis edilmiştir. Kitabeler çoğunlukla düz (Kat. No: 3, 5, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 31, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 50, 52, 56, 58, 59, 61, 66, 71, 72, 73, 76, 79, 80, 85, 87, 88, 94, 95, 98, 105, 109, 122, 125, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 141, 142, 144, 148, 149, 150, 151, 152, 155, 158, 159, 160, 163) bazen de mâil satırlar halinde işlenmiştir (Kat. No: 6, 55, 67, 74, 75, 78, 81, 92, 114, 126, 161, 163). Ön yüzlerinde yazı dışında herhangi bir bezeme yer almayan şahidelerin arka yüzleri, yan kenarlardan pahlı veya bombeli olup boş bırakılmıştır.

4.2.1.2. Ayak Ucu Şahideleri

İncelediğimiz yetmiş altı adet erkek mezarından sadece üç tanesinde (Kat. No: 40, 92, 94) ayak ucu şahidesi mevcuttur. Bu şahideler biçimsel açıdan kendi içinde birtakım farklılıklar göstermektedir. Ayak ucu şahideleri ile ilgili aşağıda yapmış olduğumuz tipolojik sınıflandırmada, baş ucu şahidelerinde olduğu gibi, "başlık tipi" ve "gövde formu" özellikleri dikkate alınmıştır.

4.2.1.2.1. Üçgen Alınlıklı Olanlar

Ayak ucu şahideleri arasında en az miktarda bulunan bir türdür. Bu tipe uygun bir örnek mevcuttur (Kat. No: 40). Bu şahideler, uçları tepede ters "v" biçiminde

[61] Başlıklarla ilgili ayrıntılı bilgi daha sonra verileceği için burada detaya girilmemiştir.

sonlanan dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli şahidelerdir. Genel olarak, bu tür şahideler, biçim açısından benzerlik göstermelerine rağmen, gövde boyutları açısından farklılık gösterir. Ayrıca şahidenin (Kat. No: 40) gövde üst ve alt genişlik ölçüleri aynı olmayıp yukarıdan aşağıya doğru daralan bir yapıya sahiptir.

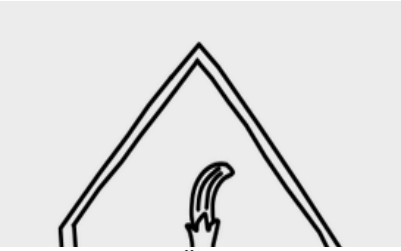

Şekil 4. 15. (Üçgen Alınlıklı)

4.2.1.2.2. Sivri Kemerli Olanlar

Ayak ucu şahideleri içerisinde bu tipe uygun bir şahide bulunmaktadır (Kat. No: 92). Bu şahide, uçları tepede sivri kemerle nihayetlenen dikdörtgen plaka şeklinde gövdelidir. Bu tip şahideler form açısından benzerlik gösterse de gövde boyutları itibariyle birbirlerinden farklıdır. Gövde üst ve alt genişlik ölçüleri de farklı olup, şahideler yukarıdan aşağıya doğru daralan bir görünüm sunarlar.

Sivri kemerli ayak ucu şahidesinin (Kat. No: 92) ön yüzü bitkisel tezyinatla dekorlanmıştır. Şahidenin arka yüzü boş bırakılmıştır.

4.2.1.2.3. Silindirik Formlu Gövdeli Olanlar

Ayak ucu şahideleri içerisinde bu tipe uygun bir şahidde bulunmaktadır (Kat. No: 94). Ayak ucu şahidesinin ön yüzü bitkisel tezyinatla dekorlanmıştır. Şahidenin arka yüzü boş bırakılmıştır.

4.2.2. Kadın Mezar Taşları

Anadoluhisarı Mezarlığı içerisinde seksen beş kadın mezarı mevcuttur (Kat. No: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 36, 37, 38, 44, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 57, 60, 62, 63, 64, 65, 68, 69, 70, 77, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 91, 93, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104 106, 107, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 127, 129, 130, 131, 132, 139, 140, 143, 145, 146, 147, 153, 154, 156, 162). Bunlardan beş tanesinde (Kat. No: 26, 32, 101, 143, 145) baş ve ayak ucu şahideleri birlikte yer almaktadır. Seksen beş tanesi baş ucu; beş tanesi de ayak ucu olmak üzere toplam doksan şahide, başlık ve gövde formları açısından farklılık arz ettiğinden, sınıflandırma ayrı başlıklar altında yapılmıştır.

4.2.2.1. Başucu Şahideleri

İncelediğimiz seksen beş baş ucu şahidesi, erkek baş ucu şahidelerinde olduğu gibi, biçim yönünden, kendi içinde birtakım farklılıklar ihtiva etmektedir. Aşağıdaki sınıflandırma, şahidelerin "başlık tipi" ve "gövde formu" özellikleri temel alınarak yapılmıştır. 17, 33, 93, 120, 147 katalog no'lu şahidelerin başlık kısmı kırık olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır.

4.2.2.1.1. Şualı Güneş Olanlar

Düşey veya daralan dikdörtgen levha halinde üzerine şualı güneş motifi başlığın yerleştirilmesi ile oluşur. İncelediğimiz kadın mezarlarından beş tanesi bu tip başlık kullanılmıştır. (Kat. No: 101, 103, 107, 112, 118). Bu örnekler 19. Yüzyılın ikici yarısına ait olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4. 16. (Şualı Güneş)

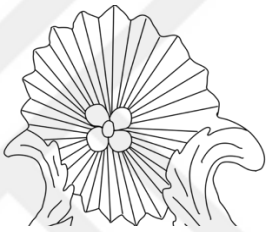

Şekil 4. 17. (Şualı Güneş)

4.2.2.1.2. Hotoz Başlıklı Olanlar

İncelediğimiz kadın mezarlarından dokuz tanesi bu tip başlıklıdır (Kat. No: 26, 49, 54, 60, 62, 68, 77, 154, 162). Bu örnekler 18. Yüzyılın ikinci yarısı ile 19. Yüzyılın ilk yarısına ait olduğu görülmektedir.

Şekil 4. 18. (Hotoz Başlık)

Şekil 4. 19. (Hotoz Başlık)

4.2.2.1.3. Üçgen Alınlıklı

Yapılan tipolojik tasnife göre bu tipte yirmi şahide (Kat. No: 1, 4, 8, 10, 11, 14, 25, 29, 30, 36, 37, 38, 47, 53, 57, 63, 65, 83, 84, 131) bulunmaktadır. Bunlardan birkaçı (Kat.No: 1,8, 14, 30, 37, 83, 84, 131) hariç uçları tepede ters "v" biçiminde sonlanan dikdörtgen plaka şeklinde gövdeli şahidelerdir.

Genel olarak bu tip şahideler, form açısından benzer özellikler taşımaktadır. Şahidelerin ön yüzleri ya tamamen ya da kısmen kitabeye tahsis edilmiştir. Kitabeler

dört örnek hariç tümü düz satırlar halinde işlenmiştir. Bazı şahidelerde (Kat. No: 8, 14, 30, 37, 38, 83) kitabeden başka, bitkisel süslemelere de yer verilmiştir. Bunlarda görülen süslemeler, şahidelerin alınlığı ile kitabe arasında kalan bölümde bulunmaktadır. Şahidelerin diğer yüzleri ise kaba yonulu olup boş bırakılmıştır. Bazı şahide örneklerinde (Kat. No: 1, 8, 14, 30, 37) üçgen alınlık kısmında girinti-çıkıntı bulunmaktadır.

Üçgen alınlıklı şahideler, boyutları açısından da farklılık gösterir. Ayrıca, tüm şahidelerin gövde üst ve alt genişlik ölçüleri eşit değildir; gövde formları yukarıdan aşağıya doğru daralan bir yapıya sahiptir.

4.2.2.1.4. Başlıklı, Düşey Dikdörtgen Plaka Şeklinde Gövdeli Olanlar

Bu tipte seksen iki şahide bulunmaktadır (Kat. No: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 36, 37, 38, 44, 46, 47, 49, 51, 53, 54, 57, 60, 62, 63, 64, 65, 68, 69, 70, 77, 82, 83, 84, 86, 90, 93, 96, 97, 100, 101, 102, 103, 104 106, 107, 108, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 127, 129, 130, 131, 132, 139, 140, 143, 145, 146, 147, 153, 154, 156, 162). Bu tür şahidelerin esas özelliği, bir başlık kısmına ve düşey dikdörtgen plaka formundaki bir gövdeye sahip olmalarıdır.

Bu gruba giren şahidelerin ön yüzleri kısmen ya da tamamen kitabeye tahsis edilmiştir. Kitabeler düz satırlar halinde işlenmiştir. Şahidelerin kırk dokuz tanesinde ön yüzde kitabe dışında bitkisel bezemeler bulunmaktadır (Kat. No: 7, 8, 9, 10, 14, 16, 17, 27, 30, 32, 37, 38, 44, 46, 51, 64, 69, 70, 82, 83, 86, 90, 96, 97, 100, 102, 104, 106, 108, 111, 113, 115, 116, 117, 119, 121, 123, 124, 127, 129, 130, 132, 139, 140, 143, 145, 153, 156, 157)

Şahideler genel olarak düşey dikdörtgen veya dikdörtgenimsi bir gövde formuna sahip olsalar da gövde boyutları açısından birbirlerinden farklıdır. Ayrıca şahidelerin gövde üst ve alt genişlik ölçüleri de aynı değildir. Bu taşlarda gövde formları yukarıdan aşağıya doğru daralan bir yapıdadır.

4.2.2.1.5. Bitkisel Tepelikli Olanlar

Bu tipe ait yirmi sekiz örnek bulunmaktadır (Kat. No: 7, 27, 32, 68, 70, 82, 86, 90, 96, 102, 106, 108, 111, 113, 116, 117, 121, 123, 124, 127, 130, 132, 139, 140, 143, 145, 156, 157). Bu şahidelerde görülen temel biçimsel özellik, şahidelerin düşey

dikdörtgen plaka şeklinde gövdeye ve gövde üzerine kondurulmuş bitkisel unsurlardan oluşan bir tepeliğe sahip olmalarıdır.

Şahidelerin tepelik kompozisyonlarında farklı bitkisel unsurlar kullanılmıştır. Örneğin akantus yaprakları, vazoda güller, yapraklı ve çiçekli dallar, tabakta meyvalar (kayısı, üzüm), akantus yaprakları, üsluplaştırılmış çeşitli bitkiler, karanfil ve lale, şualı güneş şahidelerin tepelik kompozisyonunu oluşturan bitkisel unsurlardır.

Bu gruba giren şahidelerde ön yüzlerin gövde bölümlerinin büyük kısmında kitabe bulunmaktadır. Kitabeler on örnekte düz (Kat. No: 7, 32, 82, 86, 102, 106, 127, 139, 140, 143); on sekiz örnekte (Kat. No: 27, 68, 70, 90, 96, 108, 111, 113, 116, 117, 121, 123, 124, 130, 132, 145, 156, 157) mâil satırlar halinde işlenmiştir.

Gövde boyutları her şahidede farklıdır. Ayrıca bütün şahidelerin gövde üst ve alt genişlik ölçüleri farklı olup, bunlarda da gövde yukarıdan aşağıya doğru daralan bir formdadır.

4.2.2.1.6. Tepelikli, Dalgalı Kenarlı Olanlar

Bu tipe ait beş örnek bulunmaktadır (Kat. No: 68, 77, 93, 124, 153). Bu şahideler bitkisel unsurlardan oluşan bir tepeliğe ve düşey dikdörtgen plaka şeklinde dalgalı kenarlı bir gövdeye sahiptir. Şahidelerin ön yüzlerin gövde bölümlerinin büyük kısmında kitabe bulunmaktadır. Kitabeler bir örnekte düz (Kat. No: 153); dört örnekte (Kat. No: 68, 77, 93, 124) mâil satırlar halinde işlenmiştir. Bütün şahidelerde kitabeler dıştan iki ince silme içerisine alınmış, içi ardışık dizili yaprak dolgulu sular ile çevrelenmiştir.

Şahideler düşey dikdörtgen veya dikdörtgenimsi bir gövde formuna sahiptir. Ancak her şahidenin gövde boyutları ile gövdelerin üst ve alt genişlik ölçüleri farklı olup yukarıdan aşağıya doğru daralan bir formdadır.

4.2.2.1.7. Silindir Olanlar

Bu tipte üç tane örnek bulunmaktadır. (Kat. No: 89, 91, 99) Bu şahideler silindirik bir gövdeye sahiptir. Şahidelerin ön yüzünde herhangi bir süsleme unsuru yer almamaktadır. Kitabeler üç örnekte de düz satırlar halinde işlenmiştir.

4.2.2.2. Ayak Ucu Şahideleri

Kadın mezarlarının sadece beş tanesinde ayak ucu şahidesi bulunmaktadır (Kat. No: 26, 32, 101, 143, 145). Şahidelerle ilgili aşağıdaki tipolojik sınıflandırmada "başlık tipi" ve "gövde formu" özellikleri dikkate alınmıştır.

4.2.2.2.1. Bitkisel Tepelikli Olanlar

Bu tipe ait üç örnek bulunmaktadır (Kat. No: 32, 143, 145). Şahidelerde görülen temel biçimsel özellik, şahidelerin düşey dikdörtgen plaka şeklinde gövde ile gövde üzerine oturtulmuş bitkisel unsurlardan oluşan bir tepeliğe sahip olmalarıdır. Şahidelerin tepelik kompozisyonlarına farklı bitkisel unsurlar hakimdir. 32 no'lu ve 143 no'lu örnekte vazoda güller, akantus yaprakları, üsluplaştırılmış çeşitli bitkiler ve gül; 145 no'lu örnekte ise bahsi geçen süsleme unsurlarına ek olarak meyva (hurma) ağacı bulunmaktadır.

Şahideler genel olarak düşey dikdörtgen veya dikdörtgenimsi bir gövde formuna sahip olsalar da gövde boyutları yönünden hiçbir şahide birbirine benzememektedir. Ayrıca bütün şahidelerin gövde üst ve alt genişlik ölçüleri farklı olup, gövde yukarıdan aşağıya doğru daralan bir formdadır.

4.2.2.2. Şualı Güneş Motifli Olanlar

Bu grup içerisinde sadece bir örnek tespit edilmiştir (Kat. No:101). Bu örnek sadece başucu şahidelerine katkı sağlamak üzere yapılmıştır.

4.2.2.2.1. Hotoz Başlıklı Olanlar

Bu başlık altında sadece tek bir örnek bulunmaktadır (Kat. No: 26). Bu örnek başucu şahidesine uyum sağlaması amacıyla kullanılmıştır.

4.3. Malzeme ve İşleniş

Araştırma konumuz olan Anadoluhisarı Mezarlığındaki Osmanlı dönemi mezar taşlarında, malzeme olarak mermer ve taş kullanılmıştır. Dönemdeki mezar taşlarında kullanılan mermerin kaynağı ve yapımını kimin gerçekleştirdiği konusunda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. İncelediğimiz mezar taşı şahidelerindeki süslemeler oyma ve kabartma teknikleriyle işlenmiştir. Kitabeler de alçak kabartma tekniğiyle yazılmıştır.

Süsleme unsuru kullanılan ayakucu şahidelerinde kabartma tekniği kullanılmıştır. Şahidelerin iki tanesinin (Kat. No: 26, 101) yüzeyi boş bırakılıp, herhangi bir süsleme unsuru kullanılmamıştır.

4.4. Yazı

Mezar sahibi ve dönemin edebi yönü hakkında elde ettiğimiz en önemli bilgiler, şahideler üzerindeki yazılardan gelmektedir. Bu yazılar, taşı yazan hattatların kullandığı farklı yazı şekillerine göre değişiklik gösterir. İncelediğimiz mezar taşlarının kitabelerinde beş farklı yazı stili tespit edilmiştir: tâ'lik, tevkî, nesih ve sülüs hatları. İncelediğimiz mezar taşlarının yazıları hem biçimsel hem de içeriksel açıdan belirli niteliklere sahiptir.

4.4.2. Yazıların Biçimsel Özellikleri

Araştırma konumuz olan Anadoluhisarı mezarlığındaki Osmanlı Dönemi mezar taşlarının tamamında kitabelerde yazı dili olarak Osmanlı Tükçesi kullanılmıştır. Yalnızca kitabelerin başlangıç ifadelerinde Arapçaya yer verilmiştir. İncelediğimiz otuz yedi mezar taşının (Kat. No: 32, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 83, 86, 92, 93, 94, 96, 99, 100, 103, 111, 113, 119, 120, 124, 127, 130, 132, 135, 137, 140, 147, 149, 157, 159, 160, 161) kitabelerinde yazı türü olarak tâlîk kullanılmıştır. On bir mezar taşı (Kat. No: 17, 24, 30, 41, 43, 49, 51, 54, 77, 142, 144) nesih hatla ve on bir mezar taşı da (Kat. No: 6, 37, 60, 68, 75, 84, 90, 121, 136, 139, 146) tevkî hatla yazılmıştır. Yalnızca bir mezar taşı (Kat. No: 148) rik'a hatla yazılmıştır. Yüz üç mezar taşında (Kat.No: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 82, 85, 87, 88, 89, 91, 94, 95, 97, 98, 101, 102, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 131, 133, 134, 138, 141, 143, 145, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 158, 162, 163) sülüs hattı kullanılmıştır. Beş yazı türünün de 18. 19. Ve 20. Yüzyıl'larda örnekleri bulunmaktadır.

4.4.3. Yazıların Muhtevası

İncelediğimiz mezar taşlarının kitabeleri, içerik açısından şu şekilde sınıflandırılmaktadır; başlangıç ifadeleri, ölmeden önceki durumu ile ölüm sebebi bildirme, dua istek ve temenni, nasihat, toplumsal statü ifadeleri, aile adları, isimler, memleket ve tarih.

4.4.3.2. Başlangıç İfadeleri

Mezarların başucu şahidelerinin ilk satırında yer alan ifadelerdir. Serlevha olarak ifade edilen bu satırlar arapça olarak yazılmaktadır.

Dört temel başlık altında yer verdiğimiz başlangıç ifadelerinde en fazla kullanılan örnek, Allah'ın isimlerinden oluşmaktadır (Kat.No: 4, 7, 10, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 97, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 114, 115, 118, 120, 124, 125, 129, 131, 132, 133, 134, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 161, 163) İkinci sırada yirmi üç tane serzeniş bildiren cümleler (Kat.No: 27, 32, 38, 41, 75, 77, 78, 82, 96, 100, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 121, 122, 123, 126, 127, 156, 160) yer almaktadır. İki adet kitabe (Kat.No: 2, 30) Fatiha, dört adet kitabe (Kat.No: 46, 117, 119, 135) Kelime-i Şehadet ile on dokuz kitabe de (Kat.No: 1, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 20, 25, 31, 33, 42, 48, 59, 94, 136, 137) başlangıç ifadesiz yazılmıştır. Üç adet şahidenin başlangıç kısmı kırık ya da deforme olduğundan (Kat.No: 93, 128, 147) başlangıç ifadesi hakkında bilgi verilememiştir.

4.4.3.2.1. Allah'ın İsimleri (Esmâ-i Hüsnâ)

Şahidelerin hepsinde Allah'ın isimleri ilk satırda kullanılmıştır. Başucu şahidelerinin bir tanesinde (Kat. No: 12) **"هو الله الباقى"** Hu Allahu El-Bakî (O, Allah daima var olandır) esmâsı yer almaktadır. Elli altı örnekte ise (Kat.No: 7, 17, 19, 21, 24, 28, 29, 34, 36, 39, 44, 45, 47, 51, 53, 54, 56, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 83, 85, 90, 91, 101, 102, 104, 105, 106, 120, 129, 133, 134, 138, 140, 141, 142, 143, 154, 155, 157, 158, 159, 163) **"هو الباقى"** Hüvel Bakî (O daima var olandır) esması yer almaktadır. Yedi örnekte ise (Kat.No: 18, 43, 49, 50, 52, 57, 58) **"الباقى"** El-Bakî (O, sonsuzdur) esması, bir örnekte ise (Kat.No: 79) **"الا هو"** İlla Hu (Allah'tan başka görülen hiçbir şey yoktur) esması kullanılmıştır. On bir tane örnekte ise (Kat.No: 4, 10, 16, 22, 37, 40, 55, 84, 88, 89, 114) **"هو الحى الباقى"** Hüve'l Hayyu'l Bakî (O diri ve daima var olandır), iki tane örnekte ise (Kat.No: 86, 132) **"هو الحى الذى لا يموت"** Hüve'l Hayyu'llezi La Yemut (Hiç ölmeyecek olan gerçek hayat sahibi) esması yazılmıştır.

Yalnızca bir örnekte (Kat.No: 99) **"هو الحی لا یموت"** Hüve'l Hayyu'l La Yemut (O Allah hayattır, ölmez) esması ve yine sadece bir örnekte (Kat.No: 139) **"یا هو"** Ya Hu (Ey Allah) esması kullanılmıştır. Yirmi üç örnekte (Kat.No: 14, 23, 26, 35, 66, 81, 92, 95, 97, 98, 103, 109, 115, 118, 124, 125, 131, 145, 150, 151, 152, 153, 161) **"هو الخلاق الباقی"** Hüve'l Hallaku'l Bakî (O her şeyi yaratan ve daima var olandır) ve sadece bir örnekte (Kat.No: 87) **"باقی هو"** Bakî Hu (Ebediyen var olan) esması kullanılmıştır.

Üç tane örnekte (Kat.No: 80, 130, 146) **"کل من علیها فان"** Küllü men aleyha fan (Yerin üstünde ne varsa fanîdir. Göklerde ve yerde var olan, yok olmaya mahkumdur)

4.4.3.2.2. Serzeniş İfadeleri

İncelediğimiz kitabelerde üç serzeniş ifadesi bulunmaktadır. On dokuz adet mezar taşında (Kat.No: 27, 38, 41, 75, 77, 78, 82, 100, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 121, 122, 123, 156, 160) **"اه من الموت"** Âh mine'l-mevt (Ah ölümdendir!) ifadesi kullanılmıştır. İki tane mezar taşında (Kat.No: 32, 126) **"الفراق"** El-Firâk (Ayrılık) ifadesi yer almaktadır. İki tane mezar taşında (Kat.No: 96, 127) **"اه / اه اه"** Ah /Ah ah ifadesi yer almaktadır.

4.4.3.2.3. Kelime-i Şehadetle Başlayanlar

İncelediğimiz örneklerden üç tanesinde (Kat.No: 46, 117, 119) **" لا اله الا الله محمد الرسول الله"** La İlahe İllalah Muhammed'ün Resulullah (Allah'tan başka ilâh yoktur Muhammed O'nun rasûlüdür) Kelime-i şehadet ifadesi yer almıştır. Sadece bir örnekte (Kat.No: 135) **"الله لا اله الا الله هو"** Allah la ilahe illallah Allah Hu ifadesi yer almaktadır.

4.4.3.3. Durum ve Sebep Bildirme

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında durum ve sebep bildirme ifadeleri şu cümlelerle yazılmıştır:

Tablo 4.1. : Durum ve sebep bildirme ifadeleri

İfade	Kat. No	Tarih
Altı yaşında na-murad	5	1716
Derdine derman bulmayan	3, 11	1705, 1757
Doymayup tazeliğe çünki	20, 41	1778, 1812

Oldu na-murad rahmete		
Edüb terk-i mâsivâ bugün azm-i bekâ etdi Ecel câmın edüb nûş makâmın emin nûr-ı cinân etdi Dünyânın bekâsı yok bilirken âkıbet fânî Giyüb cennet libâsı fenâyı terk edüb gitdi	24	1789
Nevcivâ-nım oldu bir derde düçâr Eyledi nâzik vücudun hâkisar	27	1883
Kerimesi derdine derman Bulmayan gençliğine doymayan merhume	29	1802
Genç yaşımda meskenim oldu bana zîr-i zemin	32	1803
Takdir bu imiş böyle emr etdi Subhân İki evlâdım Hakk emriyle oldu yetim	34	1805
Genç iken göçdü cihândan	43, 61	1813, 1832
Bu dünyada hiç bulmadım rahatı	44	1814
Bir kuş idim uçtum yuvadan	49	1819
Çün ezelden böyle takdir eylemişdir Zülcelal	50	1821
Hamlini vaz eyler iken eyledi terk-i fena	51	1821
Âh kim bu âlem içre ben de şâdân olmadım Çâresiz derde düşdüm aslâ çâre bulmadım Göçdü ömrüm bulmadı sıhhat yüzün ben hayfâ Bir misâfir gibi geldim bu dünyâda aslâ mihmân olmadım	55	1827
Fenadan bekaya eyledi rıhlet	57	1828
Emr-i Hakk'la dürlü emraz Geldi benim tenime bulmadı sıhhat Vücûdum sebeb oldu mevtime	58	1829
Dirîğa câm-ı mevti nûş edüb rûhum atâ etdüm	60	1831
Nevcivânım uçdı cennet bağına	67	1842
Yirmi yaşına girdikde gitdi cennetü'l-adne Esîr-i pester olmuşdu yedi aydan berü ve hayfâ Cihânda derdine hiç olmadı dermân bir nesne	68	1843
Çün ecel geldi ana olmaz aman	69, 72, 76	1845, 1850, 1853
Felek dedikleri gaddar eyledi i'damı Yazık yazık ki münevver bir ci-vân-ı taze iken	71	1848
Nâ-murad gitdim dünyâdan gençliğime doymadım	75	1853

At ile zâri kılarak tazeliğime doymadım	78	1856
Emr-i Hakk'la ecel şerbetini nûş etdim Âlâyiş-i dünyâda kalmadı İrci'i emrin işidüb Rıhlet etdim mâsivâ kalmadı	80	1858
Duhter-i pâkize-i Hacı Hüseyin Ağa ki hayf nevcivân iken düşüb bir çâresi yok illete yani on beş yaşına girmiş idi ol mehlika peder-i kâmil idi san evc-i sipihr-i iffete muharrem derd ü belâ oldu teverrüm eyleyüb	86	1867
olmadı çâre tabîbânın ilâcı derdine âkıbet kıldı azimet kurb-ı Hazret'e genç iken terk-i cihan etdi dedim tarihini	88	1869
zevkini tatdırmayub zâlim felek devranımın nâgehân yakdı tifo nâm illet-i muhrik tenim çâremin mehcûru oldum âcizi dermânımın	90	1875
felek dünyâsına doydurmadı bu bendeyi hayfâ otuz altı yaşında iken hayâtın eyledi mes'ûd	92	1876
yakdı yandırdı vücudum kahr-ı … gül gibi soldum cihanda ne olduğum bilmedim	93	1877
Gümrük nâzır muâvinliğinden mütekâid olub irtihâl-i dâr-ı bekâ	95	1880
çün zemân oldum devâcû-yı şifâ-i illeti hayf eczâhâne-i kevn içre bulmak mümteni' bir devâ kim olmaya zehr-i fenâ mâhiyyeti âkibet takdîr-i Hallâk-ı Ezel buldu yerin	96	1880
düşüb bir derde âh etdim: dâr-ı bekâya azm-ı râh etdim kalanlar hoşca kalsunlar: ben emr-i Hakk'la gitdim	97	1880
Diriga câm-ı mevti nûş edüb rûhum atâ etdim geçürdüm müsterih ömrüm hezâr şükr-i Hudâ etdim	98	1881
El çekip bil cümleden etdm bekâya rıhleti	103	1884
Müteveffa kerimesi iki yaşında	116	1894
Bu cihan başına geldim bir mürüvvet görmedim derdime derman aradım bir ilacın bulmadım âh ile zâr kılarak tazeliğime doymadım çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım	121	1899

doymadan âlem-i fânîde henüz gençliğime oldum eyvah elem-i mevt ile ehl	122	1899
Nihayet füc'eten daire-i fenadan eyledim rıhlet	126	1901
Emr etdi Hûda eyledi fermân erişdi ecel vermedi aman	127	1901
Veremdendir bu gencin irtihali na-behengamı	130	1903
yaşı yirmi iki bir nevcivân-ı ismet-ârâya şu hâk-i rû-siyah oldu nişîngâh-ı nûrâni akıtdı damla damla kanını ol duhter-i nâzik verem nâmındaki hûnhâr zulm-endiş-i zulmânî	132	1903
düşdü Ârif Bey gibi bir er şu hâk-i firkate külli şey'in hâlik nass-ı celîli vechile kesreti âyine farz et zıll-i vahdâniyyete	135	1905
kıldı altmış beş yaşında bezmi adni cilvegâh rıhlet etdi her iki evlâdı füc'eten cilve-zâr oldu celâl-i Hakk'a ol İsmetpeneh şerhâ şerhâ yaralar açdı vücudunda felek	139	1907
Karışdı rahmeti Rahmana ruhu	141	1910
Dört sene dört ay olub hazana ermeden yere düşen çiçekler gibi	142	1911
Yirmi yaşında iken burada şerbeti şehadeti nûş eden Tekfûr	144	1917
İçdim ecel şerbetini Lokman'a hacet kalmadı	145	1918
Bu bağı gülşende bir gonca gül iken Bad-ı ecel beni şimdi eyledi tûrab Bir gül-i zibada nazenin iken Eyledi Hakk beni hak ile yeksan	156	-

İncelediğimiz elli üç şahidede, kırk dokuz farklı durum ve neden bildiren ifadeye yer verilmiştir. Bunlardan yirmi sekiz tanesi erkeklere, yirmi dört tanesi kadınlara aittir. İfadelerden en sık kullanılan; "Çün ecel geldi ana olmaz aman"dır.

Ölüm nedeni olarak dokuz kitabede (Kat.No: 58, 68, 86, 90, 96, 130, 132, 139, 142) çaresiz dert ifadesinden hastalık olduğu tahmin edilmektedir. Bununla birlikte yine. On beş kitabede (Kat.No: 43, 61, 69, 71, 72, 76, 78, 80, 93, 95, 103, 122, 141,

145, 156) ecel nedeniyle vefat ettiği belirtilmiştir. Ayrıca yedi kitabede (Kat.No: 5, 68, 92, 116, 139, 144) ölüm yaşları yazılmıştır.

4.4.3.4. Dua

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında dua ifadeleri şu cümlelerle yazılmıştır:

Tablo 4.2. : Dua ifadeleri

İfade	**Kat. No**	**Tarih**
Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân	59	1830
Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân Bi- hakk-ı Arş-ı a'zam nûr-ı Kur'ân	73, 108, 112, 157	1850, 1888, 1891, -
Cürmünü afv eyle ya Rabbü'l Mennan Mağfiret kıl olmasun hali yaman Mazhar-ı nur-i şefaat kıl her zaman	69, 72, 76	1845, 1850, 1853
Bu kabrin sahibin Hakk mazhar-ı gufrân ede Menzilin ehl-i cennet mûnisin rıdvan ede Şâd edüb rûh-ı revânın hazret-i rabb-i gafûr Merkadin pür-nur-ı rahmet gülşenin handân ede	74, 81, 129	1851, 1858, 1903
Beni de mazhar-ı gufran ede Hakk azze ve cellle	122	1899
Kabrini pür-nur eyleye Rabbu'l Kerîm	61	1832
Müstağrak ede anı Rabbü'l-ibâd	20	1778
Ede kabrini Hakk ravza-i cennet	45,57	1816, 1828
Ah ismet ve celal ısyanını afv eyleye Gaffâr	123	1900
İlahi beyt-i kabrim rahmetinle nûra gark eyle	60	1831
İla rahmeti Rabbihi'l-Gafur	40, 42, 45, 46, 48, 52, 66, 79, 85, 98, 119, 158	1812, 1813, 1816, 1818, 1785, 1825, 1837, 1857, 1795, 1880, 1881, 1869, -
Cennet mekan firdevs aşiyan	47, 79, 82, 84	1818, 1857, 1860, 1860
Cennet mekan adn aşiyan	114	1845

İncelediğimiz otuz beş şahidede, on üç farklı dua ifadesine yer verilmiştir. Bunlardan yirmi iki tanesi erkeklere, on üç tanesi ise kadınlara aittir. Dualardan en sık on iki kitabede bahsedilen "İla rahmeti Rabbihi'l-Gafur" ifadesidir.

4.4.3.5. İstek ve Temenni

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında istek ve temenni ifade eden cümleleri inceledik;

4.4.3.5.1. İnsanlardan İstek

Tablo 4.3. : İnsanlardan istek ifadeleri

İfade	**Kat. No**	**Tarih**
Her kim gelür kabrine nazar eylese Cânı gönülden okuya bir Fatiha	1	1688
El-ihvan dua-i hayrile yâd Eyleyin muhtâcım ana her ân	15	1766
Mezarına gelen mü'min ede bir fâtiha ihsân	34	1805
Unutman beni duadan şefâ'at edeyim size Hudâ'dan	49	1819
Gelüp kabrimi ziyaret eden ihvan Edeler ruhuma bir Fatiha ihsân	56, 59, 73, 108, 112, 157	1828, 1830, 1850, 1888, 1891, -
Oku ihlas ile bir Fatiha ruh-ı revâniçün	68	1843
Gel oku ihlasla bir Fatiha etme sükût	83	1860
Kim gelüb kabrim ziyaret eyleyen ihvanımız Okusunlar ruhuma Kuhüvallah ayeti	103	1884
Bakub geçme ricam budur ey Muhammed ümmeti Mevtânın diriden heman bir Fatihadır minneti Kabrimi ziyaret eden ey Rusûl'ün ümmeti bir Fatiha ihsân eden bulur cenneti	111	1890
Bu şehidin ruhunu bir Fatiha ihdasıyla şad Eyle ki akıbet senin de ilticagahın	144	1917
Düşdü Arif Bey gibi bir er şu hâk-i firkate İşte bak kıldı Hüseyin Bey şarab-ı mevti nuş Hakk dedi gitdi Hasan Bey bezmgah-ı vuslata Erdi Arif genç iken bezm-i güzin-i cennete	135	1905

Bu başlık altında incelediğimiz kitabelerde en fazla kullanılan: "Gelüp kabrimi ziyaret eden ihvan / Edeler ruhuma bir Fatiha ihsân" ifadesidir.

İncelediğimiz dokuz şahidede, Fatiha istemenin farklı versiyonlarına yer verilmiştir. Bunlardan üç tanesi erkeklere, altı tanesi ise kadınlara aittir.

4.4.3.6. Nasihat

İncelediğimiz kitabelerde nasihat içeren beş şahideye rastlanmıştır.

Tablo 4.4. : Nasihat ifadeleri

İfade	**Kat. No**	**Tarih**
Zevkine değmez bu cihanın mihneti	44	1814
Kesb-i dünyada gönül beytullahdır Fani dünyada fukara gönlü alursan El-mü'min kalb beytullahtır	80	1858
Dide-i ibretle bak zair şu dâr-ı mihnete Masivayı alma asla pişgâh-ı rağbete	135	1905
Allah baki dünya fani	148	1925
Bulmak istersen cihanda zevk ü huzur Evliyanın meclisinden meşhedinden olma dûr	149	1925

4.4.3.7. Toplumsal Statü İfadeleri

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında sosyal statü ifadeleri şu kelimelerle yazılmıştır.

Tablo 4.5. : Toplumsal statü ifadeleri

İfade	Kat. No	Tarih
Ağa	13, 15, 31, 34, 35, 40, 41, 42, 43, 45, 48, 52, 55, 56, 58, 59, 61, 66, 72, 73, 74, 75, 78, 85, 159	1758, 1766, 1802, 1805, 1806, 1812, 1812, 1813, 1813, 1816, 1785, 1825, 1827, 1828, 1829, 1830, 1832, 1837, 1850, 1850, 1851, 1853, 1856, 1795, -
Bey	50, 105, 125, 135,	1821, 1886, 1901,

	136, 137, 138, 141, 142, 155	1905, 1907, 1907, 1907, 1910, 1911, -
Beyefendi	79, 98	1857, 1881
Cariye	62	1834
Efendi	6, 19, 21, 22, 23, 24, 28, 39, 67, 71, 76, 80, 81, 87, 88, 94, 95, 109, 114, 122, 126, 133, 134, 148, 149, 150, 152	1722, 1777, 1784, 1785, 1785, 1789, 1802, 1811, 1842, 1848, 1853, 1858, 1858, 1861, 1869, 1880, 1880, 1888, 1845, 1900, 1901, 1904, 1904, 1925, 1925, 1983, 1876
El Hac- Hacı	3, 21, 24, 56, 81, 105, 148,	1705, 1784, 1789, 1828, 1858, 1886, 1925
Hafız	134	1904
Hanım	2, 7, 9, 26, 27, 30, 32, 33, 44, 46, 49, 51, 64, 68, 69, 70, 77, 82, 83, 84, 86, 89, 90, 91, 93, 96, 97, 99, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 127, 129, 130, 132, 139, 140, 143, 145, 146, 147, 154	1703, 1724, 1748, 1795, 1883, 1802, 1804, 1805, 1814, 1818, 1819, 1821, 1836, 1843, 1845, 1902, 1854, 1860, 1860, 1860, 1867, 1870, 1875, 1875, 1877, 1880, 1880, 1882, 1883, 1891, 1884, 1886, 1886, 1886, 1888, 1890, 1891, 1891, 1894, 1894, 1896, 1869, 1898, 1899, 1900, 1900, 1901, 1903, 1903, 1903, 1907, 1909, 1914, 1918,

		1922, 1923, 1846.
Hatun	4, 10, 11, 14, 25, 36, 38, 47, 53, 54, 57, 63, 65, 131	1708, 1752, 1757, 1763, 1793, 1807, 1811, 1818, 1825, 1826, 1828, 1835, 1836, 1903.
Kadın	8, 16, 17, 37, 60, 115	1742, 1766, 1766, 1811, 1831, 1893
Kalfa	100	1883
Kerime	162	-
Molla	18, 29	1767, 1802
Paşa	12	1757
Seyyid	79, 81, 87, 98, 114, 138, 150, 152, 155	1857, 1858, 1861, 1881, 1845, 1907, 1983, 1876, -
Şehid	144	1917
Şeyhülislam	153	-
Yaver	92	1876
Zevce	157	-

İncelediğimiz kitabelerde on dokuz farklı statü ifade eden kelime kullanımıştır. Bunlardan dört tanesi meslek (Yaver, Şeyhülislam, Paşa, Kalfa) sekiz tanesi sosyal statü (Ağa, Hacı, Bey, Beyefendi, Efendi, Hafız, Şehid, Molla) altı tanesi ise kazanılmış statüyü (zevce, kerime, kadın, hatun, hanım, cariye) ifade eden kelimelerdir.

4.4.3.8. Aile Adları ve İsimler

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında yer alan adları ve kullanılan isimler iki başlık altında incelenmiştir.

4.4.3.8.1. Aile adları

Tablo 4.6. : Aile adları

Aile Adı	**Kat. No**	**Tarih**
Arapzâde	155	-
Aşazâde	152	1876
Finci Ailesi	135	1905

Oğuzzâde	59	1830
Paşazâde	93	1877
Sansaroşlu	57	1828
Sofizâde	148	1925
Tatar	58	1829
Topuzoğlu	36, 42	1807, 1813
Vefalızâde	50	1821
Yağcı	52	1825
Yasincizâde	76, 97, 120, 153	1853, 1880, 1898, -
Yeşilci	47	1818

Aile adı olarak Yasincizade dört şahidede yazılmasıyla ilk sıradadır. Ardından Topuzoğlu adı iki defa geçmektedir.

4.4.3.8.2. Şahidelerde Geçen İsimler

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında yüz altı farklı isim geçmektedir. Erkek ve kadın isimleri farklı tablolarda yazılmıştır. Kırk yedi erkek ismi ve elli dokuz kadın ismi kullanılmıştır.

Tablo 4.7. : Mezar taşlarındaki erkek ve kadın isimleri

Kullanılan Erkek İsimleri	**Kat.No**
Abbas	134
Abdi	85
Abdullah	6
Abdülhalim	74, 155
Ahmed	5, 21, 24, 28, 80
Ahmed Rif'at	148
Ahmed Yusuf	94
Alaeddin	133
Ali	3, 40, 78, 151
Ali Raif	109
Arif	135
Bahaeddin	88
Celaleddin	126
Cemal	141
Cemil	67
El-Hâc	13

Galip	105
Hacı Ali	81
Halil	41, 50
Hasan	39,
Hüseyin	58, 144
İbrahim	19, 22, 52, 56,
İsmail	45
Mehmed	15, 18, 23, 42, 59, 92
Mehmed Arif	43,
Mehmed Bahaeddin	138
Mehmed Emin	95, 150
Mehmed Ferhad	159
Mehmed Haşim	31, 34
Mehmed Mûcib	79
Mehmed Refik	142
Mehmed Sadık	114
Mehmed Salih	75, 87
Mehmed Tayyib	152
Mustafa	20, 55, 72
Mustafa Ahmed	35
Mustafa Rahmi	137
Mustafa Sabri	149
Ömer	48, 73
Reşad	125
Rıza	71
Sakıp	136
Seyyid Ali	76
Seyyid Emin	98
Seyyid Hasan	12
Süleyman	61
Talat	122
Kullanılan Kadın İsimleri	**Kat. No**
Ayşe	4, 14, 36, 44, 65, 102, 111
Aişe Rezefşan	70
Aişe Ulviyye	84

Ayşe Sıdıka	146
Akîle	96
Amine	139
Behiyye	83, 154
Emine	16, 57, 86, 90, 106, 119
Emine Nuriye	99
Emine Semine	140
Esma	60, 91, 112
Fatma	1, 17, 107
Fatma Cenan	82
Fatma Hasna	7,
Fatma Nazsitte	113
Fatma Reşide	143
Fatma Zehra	101
Feleknaz	103
Hacer	27
Hace Esma	69
Hace İkbal	129
Hadice	10, 46, 54
Hadiye	116
Hafize	104
Halime	11,
Hamide	77
Hasibe	25,
Hediyetullah	26
Hikmet	130
Hüveyde	117
İsmihan	8
La'lfer	115
Mehibe	127
Meleksima	62
Memiş	66
Muhtar Meliha	132
Müeyyed	118
Müstaid	33

Nefise	9, 37
Nesibe	147
Pervin	145
Rana	120
Reyhane	29
Saffet	93
Said	49
Saliha	30
Seher	68
Şerife	123
Şerife Emine	97
Şerife Fatma	47, 64
Şerife Hadice	38, 63
Şerife Naile	53
Şerife Sıdıka	51
Şerife Zeliha	89
Tir	124
Tirendaz	100
Zenciye Halime	131
Zeynep	2
Zülfi Abla	108

İncelediğimiz kitabelerde en fazla kullanılan erkek ismi "Mehmed" en fazla kullanılan kadın ismi ise "Ayşe"dir.

4.4.3.9. Memleket

Araştırma konumuz olan mezar taşlarında on altı farklı memleket ismi geçmektedir. Bunlardan biri Ahıskalı (Kat. No: 94), bir tanesi Akşehirli (Kat. No: 83), bir başkası Amasya (Kat. No: 149) şehrine, başka bir tanesi Bursa (Kat. No: 69) şehrine, başka bir tanesi Erzurum şehrine (Kat. No: 79), Galata (Kat. No: 59) mahallesi, İzmid (Kat. No:34) şehrine, Kandıra (Kat.No: 36) kazasına, Kandillli mahallesine iki tane (Kat. No: 70, 102), Kanlıca mahallesine (Kat. No:89), Kayseri şehrine (Kat.No: 35), Maraş şehrine (Kat. No: 60), Mısırlı (Kat. No:103), Mısırçarşulı (Kat. No: 121), Rize şehrine (Kat. No: 148), Sakızlı'ya (44) aittir.

4.4.3.10.Tarih

İncelediğimiz kitabelerin altmış beş tanesinde (Kat. No: 1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 4, 42, 43, 46, 50, 52, 56, 60, 62, 67, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 80, 91, 98, 107, 108, 113, 116, 120, 122, 128, 129, 130, 133, 135, 136, 137, 139, 141, 142, 144, 145, 149) sadece ölüm tarihleri yazılmıştır. Yetmiş yedi tanesinde (Kat. No: 4, 7, 14, 16, 21, 23, 25, 27, 28, 36, 37, 40, 44, 45, 47, 48, 49, 51, 54, 55, 59, 63, 64, 65, 66, 68,75, 76, 78, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 109, 111, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 123, 124, 125, 126, 131, 132, 134, 138, 140, 143, 147, 148, 150, 152, 154) gün, ay ve yıl birlikte verilmiştir. Sekiz tanesinde (Kat. No: 22, 57, 58, 61, 69, 79, 127, 146) ay ve yıl verilmiştir. Beş tanesinde (Kat. No: 134, 138, 143, 147, 148) hicri ve rûmi tarih verilmiştir. Sadece ölüm tarihi verilenlerin tamamı hicrî tarih ile değerlendirilmiştir.

Toplam 22 farklı örnekte (2, 6, 17, 30, 32, 37, 68, 71, 77, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 102, 126, 130, 132, 135, 139, 149), ebced hesabı kullanılarak tarihler düşürülmüştür. Bu hesaplamada her harf, belirli bir rakamla temsil edilmiş ve böylece tarihlerin ebced değerleri elde edilmiştir. Bu ebced düşürme işlemi sonucunda, her bir örnek, hangi yıla ait olduğunu gösteren tarih bilgilerini içermektedir. Ancak, 37, 68, 86, 88, 90, 92, 96, 102, 126 ve 132 numaralı örneklerde, tarihler sadece ebced hesabıyla düşürülmekle kalmayıp aynı zamanda gün, ay ve yıl olarak ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir.

4.5. Süslemede Kullanılan Unsurlar ve Kompozisyon Özellikleri

Mezar taşlarında kullanılan süsleme unsurları daha çok başucu şahidesinde başlık ve çevresinde kullanılmaktadır. Başlık kullanışmamış ise alınlık kısmında karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde ayakucu şahidesinde de bahsedilen uygulama geçerlidir.

Araştırma konumuz olan 169 adet mezar taşından 60 tanesinde incelemeler sonucu herhangi bir süslemeyle karşılaşılmamıştır. Bunların tamamı başucu şahidesi olup, ön yüzü tamamıyla kitabeyle kaplıdır. Mezar taşlarında bitkisel süsleme, nesneli süsleme ve geometrik süsleme unsurları kullanılmıştır. Süsleme unsurlarını üç başlık altında inceleyeecğiz. Bunlar bitkisel süslemeler, nesneli süslemeler, geometrik süslemelerdir.

4.5.2. Bitkisel Süslemeler

Osmanlı mezar taşlarında kullanılan bitkisel süslemeler, estetikve sembolik anlamlar taşıyan türlü bitki motiflerini kapsamaktadır. Bu süslemeler daha çok başlıkta bulunmaktadır. Osmanlı kültüründe bitkisel motifler, ölümün yanı sıra yaşamın devamlılığını ve ölen kişinin ruhunun sonsuzluğunu temsil eder. Btkisel süslemeleri yedi başlık altında inceleyelim.

4.5.2.2. Gül

Gülün tasavvufta peygamberimiz Hz. Muhammed'i temsil etmesi onu önemli kılmaktadır. Bir tanesi erkek (Kat.No: 12), yirmi yedisi kadın (Kat. No: 7, 27, 30, 32, 37, 46, 70, 82, 86, 90, 96, 102, 104, 106, 108, 111, 113, 116, 121, 123, 124, 127, 130, 132, 139, 140, 143, 156) yirmi sekiz mezarda gül motifi kullanılmıştır. 12 no'lu örnekte kırılan sanduka kısmında kullanılmış, kadın mezar taşlarında ise güller başlıkta bir vazo içerisinde yer almaktadır (Kat. No: 7,27, 32, 46, 70, 82, 86, 90, 96, 102, 106, 111, 113, 116, 121, 124, 127, 130, 132, 139, 140, 143). Beş tanesinde (Kat. No: 101, 104, 108, 123, 156) ortasında tek bir gül bulunmaktadır.

Mezar taşı süslemelerinde en fazla tercih edilen süsleme unsuru olan gül, farklı farklı şehirlerdeki mezar taşlarında yoğun biçimde görülmektedir. Bunlar içerisinde Samsun Kökçüoğlu Mezarlığı[62], Giresun İli Sahil Şeridindeki Mezar Taşları[63] ile Üsküdar Mihrimah Sultan Camii[64], Üsküdar Ahmediye Külliyesi[65], Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii[66] hazirelerini zikredebiliriz.

Şekil 4. 20. (Gül Motifi)

[62] Eyüp Nefes, İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
[63] Gazanfer İltar, Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Ankara, 2005.
[64] Zeynep Hocaoğlu, Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Samsun 2020.
[65] Oktay Gündoğdu, Üsküdarda'ki Ahmediye Külliyesi Haziresi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, İstanbul, 2016.
[66] Abdül Halim Varol, Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii Haziresi Mezar Taşları, Gazi üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2015.

4.5.2.3. Akantus Yaprağı

Akantus yaprağı Osmanlı mezar taşlarında önemli bir bitkisel süsleme motifidir. Akantus yaprağı motifininn mezar taşlarına girişi antik döneme kadar uzanan bir geçmişe sahiptir. Sembolik olarak akantus yaprağı, yaşamın döngüsü, yeniden doğuş ve ölümsüzlük gibi kavramları temsil etmektedir. Akantuslar kırk bir örnekte (Kat. No: 16, 26, 27, 30, 32, 37, 38, 44, 46, 51, 60, 64, 68, 70, 82, 83, 86, 96, 100, 102, 106, 108, 111, 113, 115, 116, 117, 121, 123, 124, 127, 129, 130, 132, 140, 143, 145, 146, 153, 156, 157) görülmektedir. Tümü hanım mezar taşı olan akantus yaprakları ya vazo içerisinde (Kat. No: 16, 68, 70, 82, 86, 96, 100, 102, 106, 108, 111, 113, 115, 116, 117, 121, 123, 127, 129, 140, 146) ya da serbest (Kat. No: 26, 27, 30, 37, 38, 64, 83, 124) bulunmaktadır.

Mezar taşı süslemelerinde en fazla hanım mezar taşlarında yer verilen süsleme unsuru olan akantus, çeşitli bölgelerdeki mezar taşlarında yoğun biçimde görülmektedir. Bunlar içerisinde Yahya Efendi Kabristanı[67], Samsun Vezirköprü Yöresi Mezar Taşları[68], Samsun Kökçüoğlu Mezarlığı[69], Üsküdar Ahmediye Külliyesi[70] haziresini zikredebiliriz.

Şekil 4. 21. (Akantus Yaprağı)

4.5.2.4. Lale

Mezar taşlarında en sık kullanılan bitkisel süsleme motiflerinden biri laledir. Lale, Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir sembol olarak kabul edilir. Lale, ebced hesabında Allah kelimesinin değeriyle aynı olduğu için Allah'ı ve yaşamın güzelliğini, yeniden doğuşu temsil etmektedir. İki örnekte (Kat. No: 30, 143) lale motifi karşımıza çıkmaktadır.

---

[67] Tuba Ruhengiz Dikbıyık, Hat ve Süsleme Sanatları ve Mimari Üslup Bakımından Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2009.

[68] Gün, Recep , Nefes, Eyüp , Can, Yılmaz , Çakır, Ahmet . "Vezirköprü Yöresinde Bulunan 19. ve 20. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları". Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 0 / 42 (Eylül 2017): 45-98 .

[69] Eyüp Nefes, İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.

[70] Oktay Gündoğdu, Üsküdar'daki Ahmediye Külliyesi Haziresi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, İstanbul, 2016.

Hanım mezar taşlarında sıklıkla yer verilen bitkisel süsleme unsuru olan lale, ülkemizin çeşitli mezar taşlarında yoğun biçimde görülmektedir. Bunlar içerisinde Balıkesir[71], Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii[72] haziresindeki ve Giresun İli Sahil Şeridindeki[73] mezar taşlarından bahsedebiliriz.

Şekil 4. 22. (Lale Motifi)

4.5.2.5. Servi Ağacı

Servi ağacı motifini iki örnekte (Kat. No: 40, 145) sadece ayakucu şahidesinde incelemekteyiz. Bunlardan bir tanesi (Kat. No: 40) erkek mezarına, bir tanesi de (Kat. No: 145) kadın mezarına aittir. Erkek mezar taşındaki servi ağacı dik şekliyle doğruluğu, dürüstlüğü temsil etmektedir.

Selçuklu mezar taşlarında görülmeyen servi, Osmanlı mezar taşlarında farklı biçim ve şekilleriyle oldukça sık kullanılan bitkisel unsurlardan olmuştur.[74] Bursa Mustafakemalpaşa'daki Osmanlı Mezar Taşları,[75] Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları,[76] Sinop Arkeoloji Müzesinde Sergilenen Mezar Taşları,[77] çalışmalarında servi motiflerine yer verildiğinden bahsedebiliriz.

---

[71] Burak Muhammed Gökler, Balıkesir Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Erzurum 2017.

[72] Abdül Halim Varol, Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii Haziresi Mezar Taşları, Gazi üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2015.

[73] Gazanfer İltar, Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Ankara, 2005.

[74] Yılmaz Can ve Recep Gün, Ana Hatlarıyla Türk İslâm Sanatları ve Estetiği, Kayıhan Yayınları, 2019.

[75] Hatice Kübra Budak, Bursa Mustafakemalpaşa'daki Osmanlı Mezar Taşları, Bursa Ulıdağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabiim Dalı, Yükseklisans Tezi, Bursa 2019.

[76] Tuba Ruhengiz Dikbıyık, Hat ve Süsleme Sanatları ve Mimari Üslup Bakımından Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2009.

[77] Özgür Yeni, Sinop Arkeoloji Müzesi'nde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 2009.

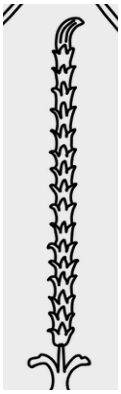

Şekil 4. 23. (Servi Ağacı)

4.5.2.6. Hurma ağacı ve Meyvesi

Hurma ağacı motifi tek bir örnekte (Kat. No: 145) yer almaktadır. Bu mezar taşı bir erkek ayakucu şahidesidir. Hurma ağacı motifinin yer aldığı şahide sivri üçgen alınlıklıdır.

Hurma meyvesi Hz. Peygamberin hurma ağacına yaslanmasıyla daha da ihtimam gösterilmesini etkilemiştir. Bu sebeple Üsküdar-Ahmediye Külliyesi haziresinde,[78] Samsun Kökçüoğlu Mezarlığında,[79] Tahtakale'de Yavaşça Şahin Haziresi'nde,[80] Ayancık ve Çevresindeki,[81] Tarihi Yarımada ve Çevresindeki,[82] mezar taşlarında da sıkça görmekteyiz.

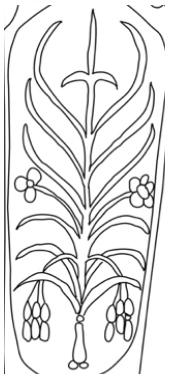

Şekil 4. 24. (Hurma Ağacı ve Meyvesi)

[78] Abdülhamit Tüfekçioğlu, Oktay Gündoğdu, Üsküdar-Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi (GSED) Sayı 36, Erzurum 2016, ss. 173-191

[79] Eyüp Nefes, İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.

[80] Talha Uğurluel, İstanbul-Tahtakale'de Yavaşça Şahin Haziresi, Marmara Üniversitesi, ürkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, İstanbul 2007.

[81] Emrah Karadağ, Ayancık ve Çevresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Samsun 2023.

[82] Kudret Ateş, İstanbul'daki Osmanlı Dönemi Esnaf Mezar Taşları (Tarihi Yarımada ve Çevresi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2020.

4.5.2.7. Üzüm ve Asma

Üzüm ve asma motifi iki örnekte (Kat. No: 9, 153) karşımıza çıkmaktadır. İkisi de başucu şahidesi olan kadın mezarıdır.

Üzüm ve Asma bereket demektir.[83] Cennet bitkisi olarak geçmektedir.[84] Bu sebeple mezar taşlarında simgelenen ilk motifler arasında gelmektedir. Biga Mezar Taşları,[85] Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları,[86] Ayvacık Mezar Taşları, [87] Giresun İli Sahil Şeridindeki Mezar Taşları,[88] çalışmalarında üzüm motifi kullanılmaktadır.

Şekil 4. 25. (Üzüm ve Asma)

4.5.2.8. Yıldız Çiçeği

Yıldız çiçeği motifi sadece tek bir (Kat. No: 135) yatay dikdörtgen formda kullanılan aile mezar taşında süsleme unsuru olarak tasvir edilmiştir.

En az dört yaprağı olan yıldız çiçeği, kitap, çini, mimari ve mezar taşlarında kullanılmaktadır. Adı bazen çarkıfelek bazen yıldızlı şemse olarak da geçebilmektedir. Bu çalışma dışında çalışmaları incelediğimizde Balıkesir[89], Aydın

[83] Ebru Şenocak, Türk Halk Kültüründe ve Mitolojik Bağlamda Üzümün Yeri, Milli Folklor Dergisi, Sayı 76, 2007.
[84] N. Gülgün Elitez, Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı, Seramik Programı, Yükseklisans Tezi, İstanbul 1996.
[85] Şeyma Albayrak Gültekin, Biga Mezar Taşları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2021.
[86] Zeynep Hocaoğlu, Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Samsun 2020.
[87] Emel Başaran, Ayvacık Mezar Taşları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2020.
[88] Gazanfer İltar, Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Ankara, 2005.
[89] Burak Muhammed Gökler, Balıkesir Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Erzurum 2017.

Koçarlı Camii Haziresi[90], Yahya Efendi Kabristanı[91] mezar taşlarında yıldız çiçeği motifi kullanıldığını zikredebiliriz.

Şekil 4. 26. (Yıldız Çiçeği)

4.5.2.9. Kıvrık dal - "S" ve "C" Kıvrımı

Akantus yaprağı motifinin mezar taşlarında genellikle S ve C harflerine benzetilerek tasvir edildiğini söylemek mümkündür. İncelediğimiz şahidelerin on dört tanesinde (Kat.No: 16, 26, 30, 32, 37, 44, 46, 51, 60, 101, 103, 107, 112, 118) bu motif kullanılmıştır. Tamamı kadın mezarlarına aittir. Üç tanesi (Kat. No: 26, 32, 101) ayakucu şahidesidir.

Kıvrık dal 'S'-'C' kıvrımları örneklerine Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresi[92], Ayvacık[93], Balıkesir[94], Giresun Sahil Şeridinde[95] mezar taşlarında rastlanılmaktadır.

Şekil 4. 27. (C-S Kıvrımı)

[90] Abdül Halim Varol, Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii Haziresi Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2015.
[91] Tuba Ruhengiz Dikbıyık, Hat ve Süsleme Sanatları ve Mimari Üslup Bakımından Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2009.
[92] Zeynep Hocaoğlu, Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Samsun 2020.
[93] Emel Başaran, Ayvacık Mezar Taşları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Çanakkale 2020.
[94] Burak Muhammed Gökler, Balıkesir Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Erzurum 2017.
[95] Gazanfer İltar, Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Ankara, 2005.

4.5.2.10. Soyut Stilize Bitki Dizeleri

İncelediğimiz mezar taşlarının on tanesinde (Kat. No: 6, 10, 14, 17, 26, 27, 67, 69, 83, 97) herhangi bir sınıflandırmaya girmeyen soyut bitki süslemeleriyle karşılaşmaktayız. Bunlardan beş tanesi (Kat. No: 10, 14, 17, 26, 27, 69, 83, 97) kadın mezarlarına aittir. İki tanesi (Kat. No: 6, 67) erkek mezarlarına aittir. Daha çok başucu şahidesinde bulunmaktadır.

Şekil 4. 28. (Soyut Stilize Bitki Dizeleri)

4.5.2.11.Girland

İncelediğimiz mezar taşlarında iki (Kat. No: 27, 117) hanım mezarında girland motifi boyun kısmında bulunmaktadır. Girland/ Askı Çelenk/ Bereket boynuzu şeklinde de anılan motifin örneklerine Balıkesir[96], Yahya Efendi Kabristanı[97] mezar taşlarında rastlanılmaktadır.

Şekil 4. 29. (Girland)

4.5.3. Nesneli Süslemeler

Mezar şahideleri üstünde olan süsleme unsurları içinden vazo, saksı, kurdele, güneş, fes ve ok/yay gibi unsurların tasvir edilmesidir.

4.5.3.2. Vazo/Kâse

Yirmi örnekte (Kat. No: 16, 68, 70, 82, 86, 96, 100, 102, 106, 108, 111, 113, 115, 116, 117, 121, 123, 127, 129, 140, 146) vazo motifi bulunmaktadır. Genellikle

[96] Burak Muhammed Gökler, Balıkesir Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Erzurum 2017

[97] Tuba Ruhengiz Dikbıyık, Hat ve Süsleme Sanatları ve Mimari Üslup Bakımından Yahya Efendi Kabristanı Mezar Taşları, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2009.

başucu şahidelerinin başlık kısmında olan tasvirlerde vazonun içine yerleştirilen karanfil, lale, gül ve yapraklarla tasvir edilmiştir.

Vazo/Kâse motifinin örneklerine Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresi[98], Üsküdar'daki Ahmediye Külliyesi Haziresi[99], Yavaşça Şahin Haziresi[100] mezar taşlarında rastlanılmaktadır.

Şekil 4. 30. (Vazo/Kase)

4.5.3.3. Kurdele

Dokuz (Kat. No: 32, 67, 86, 102, 104, 108, 111, 113, 160) mezar taşında kurdele motifi bulunmaktadır. İki tanesi (Kat. No: 67, 160) erkek mezar taşıdır. Yedi tanesi (Kat. No: 32, 86, 102, 104, 108, 111, 113) ise hanım mezar taşıdır. Tüm mezar taşlarının başucu şahidesinde kurdele motifi kullanılmıştır.

Fiyonk şeklinde de isimlendirilen kurdele motifinin örneklerine Balıkesir[101], Giresun Sahilindeki[102] Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii Haziresi[103], Samsun Kökçüoğlu[104], Sinop Arkeoloji Müzesi[105] mezar taşlarında rastlanılmaktadır.

[98] Zeynep Hocaoğlu, Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Samsun 2020.
[99] Oktay Gündoğdu, Üsküdar'daki Ahmediye Külliyesi Haziresi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, İstanbul, 2016.
[100] Talha Uğurluel, İstanbul-Tahtakale'de Yavaşça Şahin Haziresi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Sanatı Anabilim Dalı, İstanbul 2007.
[101] Burak Muhammed Gökler, Balıkesir Mezar Taşları, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Erzurum 2017
[102] Gazanfer İltar, Giresun İli Sahil Şeridindeki Osmanlı Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Ankara, 2005.
[103] Abdül Halim Varol, Aydın Koçarlı Cihanoğlu Camii Haziresi Mezar Taşları, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2015.
[104] Eyüp Nefes, İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları, Etüt Yayınları, Samsun 2009.
[105] Özgür Yeni, Sinop Arkeoloji Müzesi'nde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 2009.

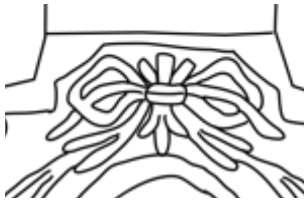

Şekil 4. 31. (Kurdele)

4.5.3.4. Fes

Üç tane (Kat. No: 81, 88, 150) erkek mezar taşında azizi fes simgesi kabartma tekniği kullanılarak tasvir edilmiştir. Alınlık kısmında kabartmalı fes motifi örneğine Sinop Arkeoloji Müzesi[106] Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresi[107] mezar taşlarında rastlanmaktadır.

Şekil 4. 32. (Fes)

4.5.3.5. Ok/Yay

Sadece bir tane örneği (Kat. No: 79) olan ok ve yay motifi karşımıza çıkmaktadır. Örneğine pek rastlanmayan bir motiftir.

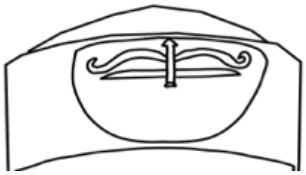

Şekil 4. 33. (Ok/Yay)

4.5.4. Geometrik Süslemeler

Araştırma konumuz olan şahidelerden sadece bir tanesinde (Kat. No: 37) üçgen motifi olan geometrik süsleme kullanılmıştır.

[106] Özgür Yeni, Sinop Arkeoloji Müzesi'nde Sergilenen Türk-İslam Dönemi Mezar Taşları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Konya 2009

[107] Zeynep Hocaoğlu, Üsküdar Mihrimah Sultan Camii Haziresindeki Mezar Taşları, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yükseklisans Tezi, Samsun 2020.

Şekil 4. 34. (Geometrik Süslemeler)

5. SONUÇ

Araştırmamızda Anadoluhisarı mezarlığındaki 18, 19, 20. yüzyıl Osmanlı dönemi 76 erkek, 85 kadın mezarları ile 7 kimliği belirsiz mezara ait 163 mezar başucu ve ayak ucu şahideleri incelenmiştir. Bu taşlar, Anadoluhisarı mahallesindeki mezarlıkta tespit edilmiştir. Çalışmamızda, mezar taşlarının kitabeleri, yazı şekilleri, süslemede kullanılan motifler ve formlar detayl bir şekilde ele alınmıştır. Mezar taşlarına ait kimlik bilgileri, bulundukları yer, formları, tarihleri, resimleri, çizimleri ve kompozisyonları kronolojik olarak kataloglanarak detaylı bir değerlendirme yapılmıştır. Bu kronoloji Osmanlı mezar taşlarının geçirdiği evrelerin tespitini sağlamıştır.

Çalışma sürecinde, mezar taşı konusunda yazılmış eserler incelenmiş ve alan çalışmaları yapılmıştır. Araştırmamızın önemli bölümünü, bölgedeki mezar taşlarının sağlamlığının tespit edilmesi olmuştur. Genellikle taş malzemeden yapılan mezar taşlarının büyük kısmının korunmuş olduğu tespit edilmiştir. Ancak bazı taş ve mermer şahideleritahribata uğramıştır. Tahribatın başlıca nedenleri, mezarlıkların korunmuş olmaması nedeniyle beraber yeni mezarlara yer açılması ve mezarlıkların bakımsız kalmasıdır. Beykoz Belediyesi ve Anadoluhisarı muhtarlığı tarafından mezarlık belli aralıklarla temizlenmektedir. Ancak hala yetersiz olduğunu fark etmekteyiz.

Sonuç olarak, korumasız durumda olan mezar taşlarının, göz ardı edilen mezarlıklarda yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu belirtmek önemlidir. Bu çalışma sayesinde, ulaşılabilen 163 mezar taşı kayıt altına alınmış ve yok olmalarının önüne geçilmiştir. Ayrıca ileride yapılacak çalışmalar için de kaynak oluşturulmuştur. Anadoluhisarı mezarlığındaki Osmanlı dönemi mezar taşları, bölgenin kültürel zenginliklerinin bir parçasıdır ve her türlü doğal ve yapay tehlikelere karşı korunmalıdır. Bu sayede bölgenin sanat tarihi, sosyo-kültürel yapısı ve derinliği hakkında daha fazla bilgi elde edilebilir. Bu alanda yaptığımız çalışmada, bölgenin sanat tarihi ve kültürel değerlerini tespit etmeye yönelik araştırmalardan elde ettiğimiz verilerin, çalışmanın bölgenin sanat tarihine ve kültürel değerlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın mezar taşı araştırmalarına kaynak ve ilham olması temennisinde bulunmaktayız.

KAYNAKÇA

Açıkgözoğlu, Ahmet Sacit, *Mezar Taşı Çalışmaları,* Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 7, Sayı 14, 2009, 297-314, 2009.

Atılgan, Yusuf, *Anadoluhisarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşı Kitabelerinin Dil İncelemesi.* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı 2007.

Berk, Süleyman*, Zamanı Aşan Taşlar*, Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul 2017.

C. Yılmaz ve G. Recep, *Ana Hatlarıyla Türk İslâm Sanatları ve Estetiği*, Kayıhan Yayınları, 2019.

Çal, Halit, *Türklerde Mezar-Mezar Taşları,* Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile Yazıları Dergisi, Sayı 8, 2015, ss. 295-332.

Çoruhlu, Yaşar, *Erken Devir Türk Sanatının Abc'si*, Kabalcı Yayınevi, 2007.

Elitez, N. G, *Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı Seramik Programı, İstanbul. 1996.

Fatih, Çavuş, *Osmanlı Mezar Taşlarının Sırları*, Bilge Kültür Sanat Yayınevi, İstanbul 2018.

Galitekin, Ahmed Nezih, *Beykoz Kitabeleri I-II,* Beykoz Belediyesi yayınları, İstanbul 2017.

Gün, Recep, *Amasya ve Çevresindeki Mimari Eserlerde Yazı Kullanımı*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Samsun 1993.

Gün, Recep, "Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-I (Celî Ta'lîk Kitabeli Olanlar)" Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 22, 2006, ss. 103-143.

Gün, Recep, *Samsun-Çarşamba Rıdvan Paşa Camii Haziresindeki Mezar Taşları-2 (Celî Sülüs Kitabeli Olanlar),* Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, S. 26-27, Samsun 2008, ss. 117-174.

Gün, Recep, *Çarşamba Gökçeli Mezarlığı'ndaki Tarihi Mezar Taşları*, Etüt Yayınları, Samsun 2009.

Gün, Recep ve Nefes, Eyüp, *Çarşamba Kurdahmetli Köyü Mezarlığındaki Tarihi Mezar Taşları,* Dinbilimleri Akademik Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı 2, 2011, ss. 135-166.

Gün Recep, Nefes Eyüp, Can Yılmaz, Çakır Ahmet, *Vezirköprü Yöresinde Bulunan 17. ve 18. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 41, 2017, ss. 37-76.

Gündoğdu, Oktay A. T. *Üsküdar- Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları,* Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (36) 2016.

Güzel, Emine, *Malatya Sancaktar Mezarlığı'ndaki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*, Osmanlı Mirası Araştırmaları Dergisi, Sayı 10, 2017, ss. 111-143.

Güzel, Emine, *Osmanlı Mezar Taşlarında Servi Motifi,* 1. Uluslararası Türk İslam Mezar Taşları Kongresi, Kuşadası, 19-21 Ekim 2018, ss. 251-281.

Güzel, Emine, *Osmanlı Erkek Mezar Taşlarında Serpuş Biçimleri*, Çizgi Yayınevi, Konya 2019.

Haseki, Metin, *Plastik Açıdan Türk Mezar Taşları,* İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul, 1977.

Kaya, Zehra, *Şehir ve Medeniyet Etkileşimi Bir Mekansal Çözümleme Örneği: Anadoluhisarı*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı 2019.

K., Mahmut, *Gelenbe ve Civarı Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı 2020.

Kahraman, S. A., & Dağlı, Y. *Evliya Çelebi Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi. (9) Kütahya, Manisa, İzmir, Antalya, Karaman, Adana, Hatay, Şam, Kudüs, Mekke, Medine,* Yapı Kredi Yayınları, 2008.

Karamürsel, A. Alım Güven *XV. Yüzyıl Osmanlı Mezar Taşları* (İznik- Bursa- Edirne-İstanbul), İstanbul Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995.

Kurtişoğlu, G. A. *Sadelikten Gösterişe Edirne Osmanli Dönemi Mezar Taşları.* Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 2018. 8(16), 32-56.

Kutlu, Hüseyin (drl.), *Hekimoğlu Ali Paşa Camii Haziresi'ndeki Tarihi Mezar Taşları,* İstanbul: Damla Yay., 2005, s. 26.

Laquer, Hans Peter, *Hüve'l-Baki*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2008.

Nefes, Eyüp, *İlkadım Seyyid Kutbiddin (Kökçüoğlu) Mezarlığı Tarihi Mezar Taşları,* İlkadım Belediyesi, Samsun 2009.

Özcan, Ali Rıza, *Mezar Taşları Üzerindeki Sembolik İfadeler,* Tarihçi Kitabevi, İstanbul, 2012.

Rebii, Hatemi Mehmet, *Anadolu Hisarı*, Beykoz Belediyesi Yayınları, İstanbul 2009.

Sağıroğlu Arslan, A., *Taşlar Konuşur: Türk Mezar Taşlarının Biçim Dili,* Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6 (3), 2017.

Sevim, Nidayi, *Medeniyetimizin Sessiz Tanıkları,* Kitap Dostu Yayınları, İstanbul, 2010.

S. Mustafa., *İstanbul Şeyh Vefâ Camii Haziresi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Sanatı Ana Bilim Dalı, 2006.

S. Barış ve Ç Ayten. *1697-1910 Yılları Arasında Osmanlı Kültüründe Muhasebecilerin Mezar Taşlarının Karakteristik Özellikleri*. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (48), 232-241. 2010.

T. Fatma, *Sinop Seyyid Bilal Türbesi Haziresi'ndeki mezar taşları*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Ana Bilim Dalı, 2011.

Tuncel, Gül, *Batı Anadolu Çevresinde Cami Tasvirli Mezar Taşları, Kültür Bakanlığı Yayınevi, Ankara, 1989.*

Tüfekçioğlu, A.ve Gündoğdu, O, *Üsküdar- Ahmediye Külliyesi Haziresi Meyve Tasvirli Mezar Taşları,* Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, s.36, 2016.

Yeşilbaş, Saadettin, *Hadikatü'l Cevami'ye Göre İstanbul Boğazı Anadolu Yakasında Kalan Bölgedeki Cami ve Mescidler*, Yıldız Teknik Üniversitesi, Bitirme Tezi, İstanbul, 1987.

Yılmaz, Hande, *Anadoluhisarı Sultan II. Bayezıd Han Mezarlığı Mezar Taşları* Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı 2009.

Yılmaz, Sevtap, *Ölüm Olgusu Olarak Türk Mezar Yapılarının Plastik Açıdan Değerlendirilmesi,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enst., Kayser 2011.

---- Erhan, *Endüstri Tasarımında Görsel Bildirişim*, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul 1978, ss. 100-109.

Kaya, Ömer Faruk vd., *Türk Resim, Heykel Sanatı* 11, MEB yayınları, 2012, s. 8.

Kürşat Demirci, "Kabir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, XXIV, 2001, s. 33.

Necibe Saraçoğlu'ndan aktaran Vildan Çetintaş, *Osmanlı Dönemi Mezar Taşlarının Tasarım Boyutunda Değerlendirilmesi*, Ulusal El Sanatları Sempozyumu, Siirt Üniversitesi, 2010.

Nebi Bozkurt, *Mezarlık*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, XXIX, 2004, s. 519.

Anonim, (2022a). Beykoz'un Anadolu Hisarı Müze Oluyor. Erişim Tarihi: 14.02.2023 URL: https://dostbeykoz.com/beykoz-un-anadolu-hisari-muze-oluyor

Anonim, 2022b. Beykoz Nüfusu, İstanbul. Erişim Tarihi: 14.02.2023 URL: https://www.nufusune.com/beykoz-ilce-nufusu-istanbul

Anonim, 2022d. Anadoluhisarı Kalesi. Erişim Tarihi: 14.02.2023 URL: https://www.beykoz.bel.tr/sayfa/4/51/anadolu-hisari-kalesi

Anonim, 2022e. Tarihi Osmanlı Mezarlığı, Anadoluhisarı. Erişim Tarihi: 15.02.2023 URL: https://kulturenvanteri.com/tr/yer/tarihi-osmanli-mezarligi-kizilserce-sokak/#16/41.082962/29.069624

ÖZ GEÇMİŞ

Şeyda ERKAPLAN, İstanbul Beykoz Anadolu İmam-Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden 2019 yılında mezun oldu. Orta derecede İngilizce ve Arapça bilmektedir. Ayrıca musiki ve ebrû sanatları ile ilgilenmektedir.

İletişim Bilgileri:

ORCID ID : 0000-0002-2391-6041

Yayın Bilgileri:

1.